

Journalistik i små samfund

Et studie af journalistisk praksis på grønlandske nyhedsmedier

Hussain, Naimah

Publication date:
2018

Citation for published version (APA):

Hussain, N. (2018). *Journalistik i små samfund: Et studie af journalistisk praksis på grønlandske nyhedsmedier*. Roskilde Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ph.d.-afhandling

Naimah Hussain

Journalistik i små samfund

Et studie af journalistisk praksis på grønlandske nyhedsmedier

Roskilde Universitet
Institut for Kommunikation og Humanistisk videnskab
Afdeling for Journalistik

I samarbejde med Ilisimatusarfik
Institut for Samfund, Økonomi og Journalistik
Afdeling for Journalistik

2018

Vejleder: Professor (MSO) Ida Willig, Roskilde Universitet
Bivejleder: Lektor Kirsten Thisted, Københavns Universitet

Til journalisterne i Grønland

Forord

På én af mine første vagter som journalist på KNRs radioavis ringer jeg til Aqqaluk Lynge, som på det tidspunkt er formand for ICC. Jeg ønsker at lave et interview om en rapport, der dog – som jeg formulerer det – ”kun er udkommet på grønlandsk”.

”Kun på grønlandsk”, ler Lynge. ”Vi er i Grønland”.

Han understreger endnu engang leende ordet ”kun”. Der bliver stille i røret.

Jeg bliver flov, fornærmet og samtidig ked af det. Flov, fordi jeg pludseligt bliver pinligt bevidst om, at jeg bliver positioneret i rollen som dansker i Grønland og lige har jokket i et postkolonialt spinatbed. Men samtidig fornærmet over at blive placeret i den position af en mand, jeg ikke kender, og som ikke kender mig. Et tilsyneladende lille ord ”kun” og en sproglig misforståelse udpeger en problematik i grønlandsk sammenhæng, der ikke handler om mig. Eller om manden i den anden ende af røret. Men om en historicitet og nogle stærke følelser omkring relationen mellem Danmark og Grønland og om positioner i det sammensatte grønlandske samfund, der er forbundet med stærke følelser. Fra begge sider.

Ting, jeg på det tidspunkt intet aner om, som ”flyfrisk” journalist netop landet med mit eksamensbevis i en helt anden kultur, hvor jeg selv tror, jeg går ydmygt til mit nye (midlertidige) land. Og hvor jeg tror, at jeg uden videre kan overføre de professionsnormer, jeg har med mig. Men som en erfaring, først i fire år som journalist og journalistunderviser i Grønland og siden tre år som forsker-in-spe sammesteds, har givet mig nye indblik i. Indblik jeg ønsker at dele med læseren af denne afhandling, så vi sammen kan reflektere og blive klogere.

Jeg er meget bevidst om, at jeg med min forskning rører noget sårbart og omdiskuteret, og at jeg med mit blik ser noget, som andre måske vil mene er mindre relevant. Jeg kan derfor overse sammenhænge eller analyser, som andre vil mene har større relevans, end det jeg fremhæver her i afhandlingen. Til dét vil jeg blot sige, at ligesom i journalistikken er forskningen efter min mening også én lang øvelse i valg og fravalg. Og det blik, man ser verden i, er naturligt formet af ikke kun ens personlige og relationelle erfaringer, men også af det teoretiske og metodologiske blik, som forskningen bliver til i.

Det er unødvendigt at sige, at analysen og ansvaret for dette ene og alene er mit, alligevel er der en række mennesker, som har været med til at forme dette blik. Til dem vil jeg rette en særlig tak. Som barn af ufaglærte indvandrere har valget af akademia ledt mig ind i en ukendt, endog mystisk (mytisk) og af og til ufremkommelig verden. En verden fyldt med følelser (Bloch 2007). Jeg har følt mig udenfor.¹ Og før jeg fik sprog for dét - tak Lovise Haj Brade² - var det kilde til frustration. Men de, der allerede er indenfor, har på forskellig vis - nogle med tæsk, andre med støtte – hjulpet processen på vej. Tak fordi I har hjulpet mig med at navigere og finde vej i det rodede landskab, på trods. Den største tak går dog til informanterne, der har åbnet op og delt ud. Også af de svære ting.

¹ At give udtryk for dette kan i sig selv betragtes som udenfor ”akademias følelseskulturelle etikette” (Bloch 2007: 43) eller endog anses som et ”brud på de akademiske følelsesnormer” (ibid. 60).

² Brades afhandling (2017) handler om strukturelle barrierer og hierarkier i svensk akademia.

Afhandlingens struktur

Afhandlingen består af 8 kapitler.

Kapitel 1 motiverer relevansen af at studere det grønlandske mediebillede og giver et overblik over eksisterende medieforskning om og i Grønland. Dernæst følger en gennemgang af det grønlandske medielandskab samt mediehistorie. Beskrivelsen er lang, men nødvendig som baggrundsviden, da mange læsere ikke vil være bekendte med Grønland. Denne kortlægning leder frem til forskningsspørgsmålene, og dernæst følger en beskrivelse af forskningsdesignet.

Kapitel 2 diskuterer afhandlingens teoretiske ramme, både det overordnede metateoretiske blik med Bourdieus feltteori samt postkoloniale studier og den mere specifikke teoribrug, herunder nyhedssociologi og journalistikforskning. Dog vil der ikke være en introduktion til alle anvendte teoretiske begreber, da nogle begreber introduceres undervejs, hvor de finder anvendelse.

Kapitel 3 beskriver metodevalgene. Afhandlingens primære empiri er indsamlet ved observationer og kvalitative interview. Kapitlet introducerer og diskuterer forskerpositioner undervejs, og jeg inddrager eksempler fra feltarbejdet samt de positioner, jeg enten selv har indtaget eller er blevet placeret i af interessenter. Desuden kommer kapitlet ind på de problemer, jeg er løbet ind i undervejs i feltarbejdet, herunder etik og anonymitet i et lille samfund. Og jeg inddrager mig selv aktivt som forsker i et lille, postkoloniale samfund.

Kapitel 4-7 er afhandlingens analyser

Kapitel 4 analyserer det grønlandske mediesystem med udgangspunkt i Hallin og Mancinis tre modeller og inddrager størrelse som et særligt aspekt i relationen mellem politisk system og medier. Kapitlet foreslår begrebet småsamfundsjournalistik som en mulig indgang til at forstå denne relation.

Kapitel 5 er en etnografisk beskrivelse og analyse af praksis i det grønlandske journalistikfelt hvor hverdagen og rutinerne på nyhedsredaktionerne tages under behandling med KNR som case.

Kapitel 6 behandler kilderelationer i et lille samfund, hvor geografien spiller en afgørende rolle, samt hvor manglen på uafhængige kilder samt tætte relationer spiller en afgørende rolle for nyhedsjournalisternes daglige arbejde.

Kapitel 7 er en tematisk, perspektiverende analyse af sprogets betydning, som ikke kun handler om journalistikken men om en national kontekst, hvor arbejdet foregår på to sprog, nemlig grønlandsk og dansk. Dette kapitel bevæger sig udover det konkrete journalistiske arbejde og giver indledningsvist en historisk beskrivelse af det dobbeltsprogede samfund for læsere uden kendskab til Grønland. Samtidig diskuterer kapitlet versionistrollen, som er særegen for redaktionerne og har indflydelse på journalistisk autonomi.

Kapitel 8 opsummerer og fremhæver de vigtigste konklusioner fra afhandlingens analyser og diskuterer perspektiver og mulige spørgsmål til feltets strukturerende logikker og normer.

De, der kender Grønland og navnlig læsere fra den grønlandske mediebranche eller andre, der er særligt interesseret i de empiriske analyser, kan evt. gå direkte til analyserne i kapitlerne 4-7

En note til læseren af afhandlingen:

Jeg forsøger bevidst at udfordre den akademiske genre ved at skrive i et formidende sprog, navnlig i analyserne. Ærindet er at gøre teksten mere tilgængelig, især for deltagerne (informanterne) og de øvrige interessenter i det grønlandske samfund, inklusive studerende på Ilisimatusarfik. Mit håb er, at afhandlingen kan finde anvendelse og give rum til samtaler og refleksion omkring journalistikkens rolle og funktion i det grønlandske samfund.

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 INDLEDNING	1
MEDIEFORSKNING I GRØNLAND	1
MEDIERNE I GRØNLAND – HISTORISK OG NU	6
DEN KRINGLEDE VEJ FREM OG TILBAGE MELLEM EMPIRIEN OG FORSKNINGSSPØRGSMÅLENE	15
FORSKNINGSSPØRGSMÅL	17
FORSKNINGSDESIGN: KRITISK, REFLEKSIV SOCIOLOGI	18
KAPITEL 2 DET TEORETISKE GRUNDLAG	23
ET SOCIALT RUM MED FELTKARAKTER: HVAD ER ET FELT?	25
KAPITALTYPER I FELTTEORIEN OG KAPITALTYPER I JOURNALISTISK PRAKSIS	27
FELTTEORI OG JOURNALISTIK	31
HABITUS OG JOURNALISTHABITUS	34
OPSAMLING PÅ FELTTEORI	38
EN POSTKOLONIAL LINSE: KONTEKSTUALISERING AF GENSTANDSFELTET	39
ARKTISK ORIENTALISME OG REPRÆSENTATION	40
HYBRIDIDENTITET/"INBETWEENNESS" SOM UDVEJEN	43
DET SÅKALDTE KULTURMØDE	44
DELKONKLUSION: FELT I FELTET – OG GRØNLANDSK JOURNALISTIK SOM ET SUBFELT?	47
KAPITEL 3 METODISKE VALG OG FORSKERPOSITIONER	49
"DET DOBBELTE BRUD" I KRITISK, REFLEKSIV SOCIOLOGI	49
ETNOGRAFISKE STUDIER	51
DET KVALITATIVE INTERVIEW	61
ETISKE IMPLIKATIONER VED ARBEJDE I SMÅ – POSTKOLONIALE - SAMFUND	66
OPSAMLING: VALIDERING OG TILBAGEGIVELSE AF VIDEN	75
KAPITEL 4 DET GRØNLANDSKE MEDIESYSTEM	77
TRE OVERORDNEDE MEDIESYSTEMER	77
KRITIK AF HALLIN OG MANCINIS MODEL	79
PUPPIS OM SMÅ STATER	91
SMÅSTATS- ELLER SMÅSAMFUNDSJOURNALISTIK?	94
DELKONKLUSION	95
KAPITEL 5 RUTINER I DET REDAKTIONELLE RUM: HVORDAN BLIVER NYHEDERNE TIL?	97

DE FYSISKE RAMMER	98
MEDARBEJDETS SAMMENHÆNG PÅ MEDIERNE	99
HVAD ER EN VERSIONIST?	101
DAGENS GANG	103
IDEALET OM DET LIGEVÆRDIGE MAKERSKAB	112
REAKTIVE OG REFERERENDE RUTINER PÅ SÆRLIGT DE ELEKTRONISKE MEDIER	117
ORIENTERINGEN MOD DET DANSKE NYHEDSBILLEDE OG CITATPRAKSIS	120
DE "FLYFRISKE" JOURNALISTER	124
DELKONKLUSION	132
KAPITEL 6 NÅR ALLE KENDER ALLE - KILDERRELATIONER OG JOURNALISTISK AUTONOMI	133
"NUUK-JOURNALISTIKKEN": DE STORE GEOGRAFISKE AFSTANDE	134
MANGLENDE UAFHÆNGIGE KILDER	140
ANONYMITET OG NÅR KILDERNE IKKE TØR STILLE OP	142
NÆRHED I KILDERRELATIONEN PÅ GODT OG ONDT	147
PERSONLIGE TRUSLER OG MULIG SELVCENSUR	158
DELKONKLUSION	160
KAPITEL 7 SPROGLIGE DILEMMAER I GRØNLANDSK JOURNALISTIK	161
DET GRØNLANDSKE SPROG SOM IDENTITETSMARKØR – LIDT FORKLARENDE HISTORICITET	163
SPROG OG SYMBOLIK - EN "RIGTIG" GRØNLÆNDER KAN GRØNLANDSK	168
HVILKEN ROLLE SPILLER DE TO SPROG - HJEMMESPROG OG ARBEJDS SPROG?	170
DEN REDAKTIONELLE HVERDAG – JOURNALISTIK PÅ TO SPROG	172
SPROGPURISME	174
MEDIEIMPERIALISME OG "DANSK" JOURNALISTIK SOM ET IMPORTERET IDEAL?	180
REDAKTIONSMØDERNE	186
DELKONKLUSION	189
KAPITEL 8 KONKLUSIONER - OG EN RÆKKE SPØRGSMÅL	191
SPØRGSMÅL TIL FELTETS STRUKTURERENDE LOGIKKER	194
EQUIKKAANEQ (GRØNLANDSK RESUMÉ)	200
SUMMARY	201
REFERENCER	203

Kapitel 1 Indledning

Det grønlandske samfund gennemgår store forandringer i disse år, dels er der spørgsmålet om en kommende milliardinvestering i infrastruktur, ønsket om mineral- og til dels også olieudvinding, og globalt fokus på Grønland pga. klimaforandringer. Og dels er der i 2017 taget afgørende skridt mod øget selvstændighed i form af nedsættelse af en grønlandsk forfatningskommission. I alle disse spørgsmål kan medierne potentielt spille en afgørende rolle, både som platform for offentlig debat, men også som et sted, hvor stemmer høres på tværs af det langstrakte land, og hvor problemstillinger belyses til bunds. Civilsamfundet stiller spørgsmål til mediernes kvalitet, og mediebranchen frygter konkurrence fra udenlandske medieaktører. Der er dog meget lidt medieforskning i Grønland, og samtidig meget lidt forskning om journalistisk praksis i små samfund. Selvom de større nordiske nabolande ofte er genstand for medie- og journalistikforskning, overses mindre områder som Grønland i disse komparative studier. Afhandlingen bidrager derfor med viden om det grønlandske eksempel. Samtidig er der tale om dobbeltsprogede redaktioner i Grønland, og denne unikke konstellation kan have relevans for medier i andre lande, med flersprogede praksisser. Denne afhandling forsøger at udfylde et tomrum ved at bidrage til journalistikforskningen med det grønlandske eksempel, og går i dybden med et specifikt genstandsfelt; nemlig journalisternes praksis på de grønlandske nyhedsmedier. Studier af mindre steder kan være interessante for medieforskningen, fordi mikrostater består af medieaktører, der er små og sårbare overfor konkurrenter, og derfor kan siges at være underlagt kommercialisering og transnationalisering i højere grad end større nabostater (Karlsson 2008). Studier af virkninger ved netop kommercialisering og globalisering er interessant at studere (Karlsson 2008, s.15–16; Meier & Trappel 1992). Men ofte inkluderes mikrostater ikke i medieforskningen, blandt andet fordi der ikke er empirisk materiale, tidligere forskning at bygge videre på eller ressourcer til forskning (Karlsson 2008). Samtidig bliver journalistikken til i en postkolonial historik, som spiller ind på journalisternes hverdag. Udover at den grønlandske case således kan have interesse for journalistikforskningen generelt, er medier og særligt nyhedsmedier et omstridt og omdiskuteret område i Grønland, debatten tager dog sjældent udgangspunkt i viden om, hvordan disse nyheder produceres. Derfor har et studie af grønlandske nyhedsmedier og journalistik en bred offentlig interesse ikke kun for forskningen, men også for hele det grønlandske samfund.

Medieforskning i Grønland

For at indkredse hvad dette forskningsprojekt beskæftiger sig med, er det centralt at stille sig på skuldrene af den forskning, der allerede er foretaget på området. Forskning om grønlandske medier er dog endnu begrænset. Historisk har grønlandsforskningen først og fremmest haft fokus på naturvidenskaben (Polarfronten 2004, Kahlig 2003: 237, Nordisk Råd 1997) og samtidig været præget af en art "hit and run" forskning (Rasmussen 2006; Nordisk Råd 1997; Lyberth Hauptmann

2016), hvor forskningens resultater ikke nødvendigvis er kommet lokalbefolkningen eller det grønlandske samfund til gode. I forbindelse med oprettelsen af Inuit Instituttet i starten af 1980'erne (nu Ilisimatusarfik) har samfundsforskningen og humaniora fået en mere dominerende position, og forskningen om grønlandske samfundsforhold, foregår nu også i Grønland (Rasmussen 2006). Ligesom der er samfundsvidenskabelig grønlandskforskning i Danmark og Grønland, som afhandlingen trækker direkte eller indirekte på. Fx identitetsspørgsmål (Petersen, Gad, Thisted, Bjørst, Gant, Sejersen), demokrati (Lyng, Winther et. Al), køn (Wagner Sørensen, Poppel), arbejdsmarkedsforskning og rekrutteringspraksisser (Ankersen, Carlsen, Kahlig, Binderkrantz), sprog (Olsen, Kleivan, Langsgård og Langsgård, Gad, Sejersen), litteratur og repræsentation (Thisted), samt en række historikere, der har studeret koloniale relationer (heriblandt, men ikke kun Marquardt, Heinrich, Rud, Seiding, Hansen m.fl.). Det er ikke ærindet at lave et gennemgribende litteratur review af disse værker her, i stedet er fokus specifikt på eksisterende medieforskning. Dog nævnes ovenstående undersøgelser, da afhandlingen lægger sig i sporet af andres forskning på området, og pointer fra ovennævnte forskning udfoldes i analyserne undervejs.

Medieforskningen i og om Grønland har primært haft fokus på institutionelle forhold samt mediebrugerne og medieprodukterne, hvorimod selve processen, hvorved journalistikken bliver til, det vil sige journalisternes arbejdsproces og praksis, ikke er studeret.

Den tidligste medieforskning i Grønland er nogle tidlige specialeafhandlinger om indførelse og betydning af tv i Grønland. Poulsen redegør for mediestrukturen i Grønland og diskuterer, hvordan tv kan få en indflydelse i demokratiseringsprocesser (Poulsen 1975), og Kleivan og Nielsen ser på, hvilke kulturpolitiske overvejelser man har gjort sig i forhold til samtidigheds-tv i Grønland (Kleivan & Nielsen 1984). Fleischer skrev speciale fra Eskimologi om pressens rolle i den grønlandske nationsdannelsesproces, hvor hun viser, at pressen har spillet en væsentlig rolle i nationens etablering, men at magthavere i Grønland tidligere har haft held til "at stække den grønlandske presse" (Fleischer 2008).

I antologien *Retsforhold og Samfund i Grønland* (Petersen & Janussen 1999) diskuterer Nicholas Symes pressens rolle i demokratiet ud fra et juridisk perspektiv, hvor han konkluderer, at den grønlandske presse har vide rammer og pressefrihed, navnlig i form af nyhedsmediernes særlige rettigheder med hensyn til kildebeskyttelse (Symes 1998). Andre antologibidrag, der kort berører pressens rolle i samme periode, er Junker Mortensen, der påpeger, at de grønlandske medier sigter efter et lille, men politisk kræsent publikum, som ønsker at bevare sin kultur, identitet og sprog (Junker Mortensen 2000). Langsgård skriver i sit bidrag til Magtudredningen (Winther 2003), at den grønlandske presse lider under manglende ressourcer, og at pressen har udviklet sig fra "...stærk selvrensensur i et lukket samfund over mod at være en moderne kritisk presse i et moderne samfund" (Langsgård 2003c, s.226).

Derudover har Tidsskriftet Grønland gennem årene udgivet en række artikler om pressen. Der er ikke tale om medieforskning, men litteratur, der beskæftiger sig med mediebilledet af Grønland i danske medier. Det er dog relevant at have med, da det tegner et billede af nogle relationer mellem de to områder. I 1956 skrev journalisten Jørgen Felbo (tidl. Ansvarshavende på Atuagagdliutit) om dækningen af Grønland i den danske presse, hvori han argumenterer, at dækning af navnlig kongebesøget i 1952 fik afgørende betydning for det efterspil, der kom, da den danske offentlighed blev opmærksom på problemerne i Grønland. Han beskriver, hvordan grønlandske lokalblade anvendes af danske dagblade som kilder til viden om Grønland, men samtidig advarer Felbo dagbladene om ikke at bruge enkeltpersoner som udtryk for, hvad der foregår i landet som sådan "Det vil (imidlertid) næppe være urimeligt før viderebringelsen at tage i betragtning, at den isolerede, lokale enkeltmandsvurdering af et problem, der måske har sine hundreder facitter, ikke i alle tilfælde kan tages som udtryk for hverken sagens kerne eller den grønlandske befolknings almindelige vurdering af spørgsmålet" (Felbo 1956). Felbo påpeger at enkelte eksempler forsimples billedet af det grønlandske samfund, og at det er en folkeopgave at forstå grønlandske forhold, hvilket den danske presse har et stort ansvar for. At Grønland fremstilles stereotypet i dansk presse eller i repræsentationer på anden vis, er også konstateret af andre kilder sidenhen (Bjørst 2008; Rasmussen 1979; Holm Pedersen 2016).

I 1957 skriver Felbo igen i Tidsskriftet Grønland, denne gang om pressens frihed samt offentlige tilskud, hvor han blandt andet anfører, at navnlig lokalaviserne ikke har professionelle journalister ansat, men lever på idealisme og lokalt initiativ. Han mener, at lokalbladene skal fortsætte med at være selvbårne, og ikke have offentlige tilskud, men derimod finde støtte blandt lokalbefolkningen, da det vil sikre en øget grad af selvbestemmelse. Men beskriver samtidig, at Grønlandsposten netop er afhængig af offentlige tilskud, da salg og annoncer ikke kan bære udgifterne alene (Felbo 1957). I 1979 udkom en rapport om KNR bestilt af CBC i Ottawa, hvor forfatteren, Marianne Stenbæk-Lafon, gav en deskriptiv indføring i KNRs historie, herunder indblik i programvirksomheden samt et publikums survey (Stenbaek-Lafon 1979).

I 1980 skriver Benedicta Pécseli en kritisk gennemgang af mediernes daværende situation i Tidsskriftet Grønland (Pécseli 1980), hvor hun beskriver grønlandske medier anno 1980 som underlagt dansk medieimperialisme qua den store andel danskproduceret stof. Hun foreslår, at man undgår at opbygge administrationen efter dansk model og i stedet opbygger et medieudbud, der er relevant for "grønlænderen på egne præmisser" (Pécseli 1980, s.15). og i 1992 udgav Marianne Stenbæk en artikel om massemediernes opkomst i Grønland, hvor hun konstaterer at pressen - navnlig radioen - har medvirket til øget politisk bevidsthed. Selvom standarden ikke er som den europæiske eller nordamerikanske, konstaterer Stenbæk, at den grønlandske presse er sund, men at der mangler en kritisk kant (Stenbaek 1992, s.6).

Udover disse tidlige udgivelser, har medieforskningen i Grønland primært haft fokus på at studere mediebrugerne. Jette Rygaard fra Ilisimatusarfik har gennem årene 1996-2017 udgivet en række artikler og antologibidrag med fokus på børn og unges medievaner navnlig ved hjælp af

spørgeskemaundersøgelser (Rygaard & Pedersen 1999; Rygaard 2002b; Rygaard 2004) samt ved brug af visuel antropologi (Rygaard 2017). Undersøgelserne viser blandt andet, at børn og unge i Grønland til forveksling ligner deres jævnaldrende i andre nordiske lande, hvad angår medieforbrug; de læser ikke papiraviser, men er mere interesseret i sociale medier og fx serier og spillefilm. Og hun har beskæftiget sig med KNR's rolle som public service station (Rygaard 2011; Rygaard 2013). En samlet fremstilling af disse udgivelser findes i hendes ph.d.-afhandling fra 2017 *Mediespejlet - Kvantitative og kvalitative undersøgelser over 12-25 årige unges liv med medier i grønlandske byer 1996-2016* (Rygaard 2017).

Af historisk materiale findes også jubilæumsbøger fra KNR's opstart, 25 samt 40-års jubilæum af deskriptiv karakter med fortællinger og anekdoter blandt andet præsenteret af tidligere ansatte (Oxholm m.fl. 1978; Nielsen m.fl. 1983; Rosing & Stenbæk 1998). Jørgen Fleischers gennemgang og hyldest af Atuagagdliutit i anledningen af 120 årsdagen for grundlæggelsen af bladet (Fleischer 1980). Samt jubilæumsskrifter fra Sermitsiaq, fx Sermitisiak 25 år (Sermitsiak 1983) der gennemgår avisens historie. Dette historiske materiale bringes i spil senere i afhandlingen, hvor mediernes historie præsenteres.

Axel Jeremiassen studerer debatkulturen i form af læserbreve fra de to grønlandske aviser Avangnâmiok og Atuagagdliutit i perioden 1911-1940³, der viser, at der har været en aktiv politisk debat i perioden (Jeremiassen, forthcoming). Ligesom Karen Langgård i sin ph.d.-afhandling har undersøgt grønlandsk etnicitet via tekster produceret af grønlandske skribenter i årene 1860-1920'erne i Atuagadliutut og kommer bl.a frem til, at vestgrønlændere havde en meget veldefineret etno-national identitet (Langgård 1998).

Den smule data, der findes foruden ovenstående, er såkaldt grå litteratur eller en række formidlende udgivelser med primært deskriptivt, kvantitativt data såsom Vagn Hersted 1953: *Lytternes meninger og ønsker* baseret på spørgeskemaer, Helge Andersens lytterundersøgelse fra 1974, og siden 1998 har Henrik Skydsbjerg fra HS Analyse fortaget lytter- og seerundersøgelser med jævne mellemrum, i begyndelsen på foranledning af KNR. KNR udgiver årsrapporter med lytter- og seertal samt beskrivelser af produktionerne på radio, tv og net. Rapporterne giver status over, hvordan medieåret har set ud, hvordan økonomien ser ud, og særligt hvorvidt public service-aftalen er overholdt. Mediehuset Sermitsiaq.ag udgiver også årsrapporter, der dog ikke har primært fokus på det journalistiske indhold, men på økonomien.

I 2008 udgav Nordicom Review og Göteborgs Universitet rapporten *Media and Communication Statistics Faroe Islands and Greenland 2008* som en del af deres serie Nordic Media Trends, hvor Ragnar Karlsson fra Hagstofa Island (Islands Statistik) gjorde et omfattende arbejde med at

³ Afhandlingen har arbejdstitlen *Borgerlig offentlighed og den politiske dagsorden Avangnâmiok og Atuagagdliutit* fra Ilisimatusarfik, og er under udarbejdelse.

indsamle statistisk materiale om de to selvstyrende områder af det danske rige. Materialet var ikke let tilgængeligt, da der ikke har været tradition for den type forskning i de to lande, hvorfor det krævede enormt tid og arbejde at skaffe materialet. Rapporten har kvantitativ karakter, og giver et statistisk overblik over medier i begge lande. Argumentet for at medtage Grønland og Færøerne i de nordiske studier var, at de to selvstyrende dele af Rigsfællesskabet opfattes som en del af de nordiske lande, trods deres afsides beliggenhed, men at deres økonomier og politiske situation alligevel ikke er helt sammenlignelige med de skandinaviske (Karlsson 2008: 7). Karlsson konstaterer, at medierne i Grønland og på Færøerne er små og sårbare. Siden 2008 har Grønland (og Færøerne) ikke været inddraget i de rapporter, Nordicom har udgivet om de øvrige nordiske lande, Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Det betyder, at materialet til Karlsson 2008 er fra 2007-08 og derfor både før indførelsen af det grønlandske selvstyre og før fusionen mellem de to nationale grønlandske aviser der, siden rapporten blev udgivet, er fusioneret til ét mediehus med samme ejerskab og administration samt fælles website. Der må derfor fortsat siges at være et behov for en dyberegående afdækning af forholdene for medier i Grønland.

I 2009 nedsatte det grønlandske landsstyre en politisk udpeget mediearbejdsgruppe bestående af fagfolk og repræsentanter fra relevante medie- og kulturinstitutioner for at levere bud på fremtidens medier⁴. Disse bud blev samlet i en rapport udgivet i december 2010 og viste blandt andet, at medierne, ifølge arbejdsgruppen, var økonomisk udhungrede, og at kvaliteten af journalistikken var lav. Arbejdsgruppen begrundede bl.a. dette med mangel på ressourcer, både teknologiske og menneskelige samt høje udgifter til oversættelser (Mediearbejdsgruppen 2010). Rapporten så blandt andet på seer-, lytter- og læsertal, men også på særlige forudsætninger, der gør sig gældende i Grønland, fx brugen af to sprog (grønlandsk og dansk), kvaliteten af oversættelse og tolkning af journalistikken samt antallet af medier og journalister. Rapportens resultater og mediepolitikken samt public service-aftalen mangler dog opfølgning (KNR Qularpaa 2015). Samtidig er tallene forældede, da undersøgelsen blev lavet, mens nyheder på internettet endnu ikke var en høj prioritet hos mediehusene. Mediebrugen på nettet er steget i takt med billigere og bedre tilgængeligt internet (Ravn-Højgaard 2018).

En pilotundersøgelse af medieindholdet i én uge i december 2012 indikerede blandt andet en tendens til, at interessenter havde relativ uforstyrret adgang til nyhedsstrømmen. Ligesom der var et forholdsvis højt antal en-kildes historier, hvor modparten sjældent kom til orde i samme journalistiske artikel, hvilket navnlig gjaldt de elektroniske medier (Hussain 2013). Samme tendens viste sig i en kvantitativ undersøgelse i 2018 (Ravn-Højgaard m.fl. 2018). I 2016 konkluderede en specialestuderende fra RUC en lignende tendens, og viste samtidig, at mediernes dækning ikke er præget af partipolitisk bias, samt at der forekommer kritisk journalistik i grønlandsk presse, trods

⁴ Mediearbejdsgruppen bestod af otte personer. Medlemmer var udpeget af følgende institutioner: KNR, STTK (nu NTK), TP Medieforbundet, Sermitsiaq, AG, Ilisimatusarfik samt KANUKOKA. Og kommissoriet lød, at de skulle belyse de grønlandske mediers udvikling og komme med indstillinger til en fremtidig mediepolitik. Arbejdsgruppens rapport udkom i december 2010.

påstande om det modsatte (Jespersen 2016).

Min afhandling adskiller sig fra de ovenfor beskrevne bidrag ved at have fokus på journalistisk praksis og anvender kvalitative data, hvor samtaler og interviews med journalisterne er i fokus. Ved at undersøge de rutiner og vaner journalistikken bliver til under, bidrager afhandlingen til ny viden om journalistik- og mediefeltet i Grønland. Der er stor interesse for, at medieområdet i Grønland afdækkes mere systematisk, dels pga. de ovennævnte videnshuller, mangel på forskning på området, og dels fordi mediedebatten i Grønland er aktuell, men der mangler data (Qularpaa 2015). Samtidig er der en række særlige forhold, der knytter sig til Grønlands størrelse, som er relevante at inddrage, idet sammenligningsgrundlaget ofte er Danmark, men som kapitel 4 vil vise, er det grønlandske medielandskab ikke direkte sammenligneligt med det danske.

Inden præsentationen af afhandlingens konkrete forskningsspørgsmål følger her en overordnet beskrivelse af det grønlandske medielandskab for den uindviede læser. Det er en nødvendig baggrund for at forstå forskningsspørgsmålenes udformning.

Medierne i Grønland – historisk og nu

I det følgende vil jeg først give en kort historisk gennemgang med en række centrale nedslagsår, der er mediehistorisk relevante, samt en overordnet gennemgang af hvilke medier, der findes, for derefter at gå mere grundigt til værks med de tre landsdækkende medier, der er genstand for denne afhandlings analyse, nemlig KNR, Sermitsiaq samt AG/Grønlandsposten.

Denne del af kapitlet trækker på forskelligartede kilder, herunder navnlig førnævnte jubilæumsskrifter udgivet af medierne selv, Nordicoms deskriptive rapport fra 2008 (Karlsson 2008), Medieredegørelsen (Mediearbejdsgruppen 2010) samt andre tidlige beskrivelser af medierne i Grønland (Stenbaek 1992; Stenbaek-Lafon 1979; Pécseli 1980; Lyngé 1983; Horn m.fl. 1999; Felbo 1956; Felbo 1957), der alle bidrager direkte eller indirekte til en forståelse af de grønlandske mediers historie og udvikling.

Tidslinje

1861: Avisen Atuagagdliutit etableres

1942: Grønlandsposten etableres

1952: Fusion mellem Grønlandsposten og Atuagagdliutit, der nu hedder AG/Grønlandsposten

1958: Kalaallit Nunaata Radioaa (KNR) indvies. Sermitsiaq etableres, først som lokalavis i Nuuk, senere som landsdækkende avis

1970 Første tv-udsendelse løber over skærmene på lokalt initiativ

1982: Landsdækkende samtidigheds-tv starter i KNR

1996: KNR etablerer websitet knr.gl

2010: Fusion mellem Sermitsiaq og AG/Grønlandsposten til Mediehuset Sermitsiaq.ag

En lang avistradition

Grønlands ældste avis, Atuagagdliutit udkom første gang i 1861, og de første udgivelser udkom 12 gange årligt. Avisens oprettelse fik stor kulturel betydning, og avisens senere redaktør Jørgen Fleischer kalder det den ældste kulturelle institution næst efter kirke og skolen. Han beskriver bladets start som en central faktor i bevarelsen af grønlandsk kultur:

”Det var grønlændernes ven, den kgl. Danske inspektør, dr. H.J. Rink, der startede Atuagagdliutit. Det skete i den værste nedgangsperiode i landets historie, hvor den gamle kultur var i opløsning” (Fleischer 1980, s.4) og videre ”Med det nye blad flød kulturel vårbrud hen over landet. Man modtog Atuagagdliutit med kyshånd og brugte det flittigt. Bladet gjorde afstandene kortere og åbnede døren ud mod den store verden” (Fleischer 1980, s.6).

Rud beskriver dog også en anden mulig grund til at oprette Atuagagdliutit, nemlig som et middel til at udsprede normer til de forskellige beboede lokaliteter i Grønland. Ifølge Rud tog avisens oprettelse udgangspunkt i en oprindelighedspolitisk strømning, som han beskriver som et kolonialistisk projekt, hvor kolonimagten forsøgte at påvirke den grønlandske befolkning via udspredelse af normer (Rud 2010, s.152–153). Blandt de skikke og normer, der ønskedes spredt ud, var fx at fangst var det vigtigste hverv: ”Der var i høj grad tale om en fastlæggelse af grønlandsk kultur, hverken en tilværelse som lønarbejder i byen, som eksempelvis ansat i den kongelige grønlandske handel eller som fuldtidsfisker passer ind i dette billede af grønlandskhed”. Rud knytter denne interesse til kolonimagtens merkantile interesser i sælfangstens produkter, hvilket også er påpeget af andre forskere (Rud 2010; Thomsen 1998; Sejersen 1999; Marquardt 1992).

Atuagagdliutit var fra sin begyndelse rent grønlandsksproget, og fik en stor kulturel betydning for befolkningen, der fik et skriftligt medie på eget sprog (Nielsen 1978, s.61; Stenbaek 1992). Bladet tillægges af denne grund en vigtig rolle i bevarelse og udvikling af sproget samt en fælles grønlandsk identitet (Kleivan 1999, s.105), ligesom avisens betydning for den offentlige debat var stor (Stenbaek 1992). Rink mente, at et grønlandsksproget oplysningsmedie var nødvendigt for bevarelse af den grønlandske identitet, og nu fik grønlænderne lejlighed til at debattere egne anliggender. Avisens indhold var i begyndelsen primært produceret af læserne selv. Indholdet bestod af beretninger om fangst, rejser, sagn og skikke, og blev ifølge Jørgen Fleischer en vigtig kilde til forståelsen af grønlandsk identitet og kultur⁵ (Fleischer 1980, s.6).

I de første 90 år af bladets levetid var det et udelukkende grønlandske foretagende, som Fleischer beskriver det: En vis procentdel af fangernes indtægt gik i en offentlig kasse, som bl.a. finansierede landets eget blad. Men at det er et udelukkende grønlandsk foretagende er en sandhed med

⁵ I 1858 udsendte Rink en opfordring til befolkningen om at sende tekst til den nye avis, og Rink eftersøgte især ”Grønlandske sagn eller digtninger, som nu vedligeholdes blandt beboerne af visse egne ved mundtlig fortælling og sang. Prædikener, holdte af missionærer ved særegne lejligheder. Prædikener eller afhandlinger, forfattede af indfødte katecheter. Desuden især alt hvad der kunde tjene til morskab eller underholdning for grønlænderne. Også ønskes kaart og tegninger, udførte af Indfødte, og tjenende til Beskrivelse af Landet, fornemmelig de mindre bekjendte Fjorde, samt deres Reiser, Rensjagt o.s.v.” Rink 22. april 1858 citeret fra (Fleischer 1980, s.65).

modifikationer, da Inspektør Rink skulle læse og godkende alle manuskripter i oversat stand inden de kom i trykken "Han var således boss for den grønlandske redaktør og trykkerileder", som Fleischer udtrykker det (Fleischer 1980, s.28). Stenbæk kalder det endog censur (Stenbaek 1992).

Censuren ophørte dog i 1927, hvor staten overtog finansieringen (Stenbaek 1992), og fra 1920-1930'erne udviklede indholdet sig fra primært at være underholdning i form af noveller, fangsthistorier og mindeværdige begivenheder til et større fokus på samfundsproblemer med aktuelle indlæg af politisk, kulturel eller erhvervsmæssig karakter (Fleischer 1980, s.76; Pécseli 1980, s.7; Karlsson 2008, s.31). Denne overgang fra underholdning og oplysning til debatstof var dog til stor utilfredshed for de ældste læsere (Fleischer 1980, s.26).

I 1942 blev avisen Grønlandsposten startet af zoologen Christian Vibe udelukkende på dansk målrettet de danskere, der blev tvunget til at blive i Grønland, da Anden Verdenskrig brød ud. I 1952 fusionerede de to aviser, og blev dermed blev til den dobbeltsprogede avis AG/Grønlandsposten, som vi kender i dag. Med fusionen var avisen ikke længere gratis, ligesom der kom annoncer ind på siderne. Samme år blev det for første gang en dansksproget redaktør, der stod for udgivelsen (Fleischer 1980, s.40).

I 1974 overgik det til ugebladsdrift, og i 1975 blev avisen omdannet til en selvejende institution med egen bestyrelse (Fleischer 1980, s.42), dog fortsat med støtte fra landskassen, der dækkede driftsunderskuddet, og samtidig havde avisens bestyrelse politiske medlemmer (Pécseli 1980, s.7). I dag udpeger den erhvervsdrivende fond bestyrelsesmedlemmer udenom det politiske system. I 1989 blev indholdet i AG ændret radikalt; Stenbæk beskriver, at bladet gik over til tabloidformat og gik fra hovedfokus på at være forum for offentlig debat til at have fokus på livsstil, sports og internationale nyheder (Stenbaek 1992).

Indholdsmæssigt fik avisen AG/Grønlandsposten historisk primært sine informationer fra myndighedskilder, fx fra Kongelige Grønlandske Handel (KGH), Grønlands Tekniske Organisation (GTO) samt Grønlands Geologiske Undersøgelser (GGU) samt udenrigsstof fra fx danske aviser og danske myndigheder (Pécseli 1980: 8), udover læsernes egne bidrag. Fra i perioder at udkomme flere gange om ugen, udkommer AG/Grønlandsposten nu én gang ugentligt.

I 1958 kom en ny landsdækkende avis på markedet. Sermitsiaq startede med et duplikeret oplag på 200 eksemplarer og blev de første 15 år drevet af en gruppe frivillige, ulønnede personer. Sermitsiaq startede som en lokalavis for Nuuk, og fusionerede kort efter oprettelsen med det dansksprogede *Kamikken*, og har siden da været dobbeltsproget (Stenbaek 1992). I 1977 blev den første (danske) fuldtidsjournalist ansat, og avisen har i 1980'erne haft lokalredaktioner i flere grønlandske byer og i København. I dag er lokalredaktionerne lukket ned, dog har avisen to journalister tilknyttet i hhv. Sisimiut og Qeqertarsuaq. Siden 1980'erne har avisen været landsdækkende (Karlsson 2008, s.32). Sermitsiaq har fra begyndelsen erklæret sig økonomisk og politisk uafhængig (Pécseli 1980: 8). Avisen er i dag også dobbeltsproget og udkommer én gang ugentligt. I storhedstiden i 1980'erne udkom avisen en periode tre gange om ugen.

Fra 1980-2006 er avisernes oplagstal dog dalet (Karlsson 2008, s.170–174). Efter at have været oppe på normalt oplag på 6.200 trykte eksemplarer i 1980'erne og 1990'erne, styrteddykkede oplagstallene til mellem 2.000 og 3.000 (Karlsson 2008; Mediearbejdsgruppen 2010). Ifølge mediehusets seneste årsrapport er oplagstallene 2.163 for Sermitsiaq og 2.000 for AG (Deloitte 2017). Læsertallet er dog højere, da aviserne også har abonnenter der modtager avisen elektronisk, ligesom aviserne forudsættes læst af mere end én person.

På baggrund af faldende oplagstal samt afskaffelsen af portostøtten opstod der, ifølge bladhusets direktør, en såkaldt "bladkrise", hvilket dels resulterede i fyringer og en fusion, men senere også at trykningen af aviserne blev flyttet ud af Grønland (Sermitsiaq.ag 17.06.11). Antallet af medarbejdere blev reduceret fra 48 til 28 i forbindelse med fusionen (Medieredegørelsen 2010, Egede 2015), og i dag har både Sermitsiaq og AG/Grønlandsposten hver fire journalister ansat til at skrive aviserne. Fusionen blev betegnet som et tvangsægteskab af Sermitsiaqs daværende bestyrelsesformand, Jette Larsen. "Det er ikke en ønskesituation, men en nødvendighed", sagde hun dengang til KNR (Krebs 2009).

Der findes således to landsdækkende aviser, der udkommer på ugebasis, og landets avis-traditionen har historisk set været stærk. Der har således eksisteret en lang række lokalaviser, baseret på små oplag og for de flestes tilfælde på frivillig, ulønnet arbejdskraft (Stenbæk 1992). I 1980 var der lokalblade i 21 byer (Pécseli 1980; Karlsson 2008) og i dag er det antal faldet til fire-fem stykker.

Public service: Radioens monopol og da tv'et kom til Grønland

Grønlandsk radio blev etableret i 1958 med det officielle navn Kalaallit Nunaata Radioaa (Grønlands Radio - fra nu af KNR) (Rosing & Stenbæk 1998), men forhistorien til KNR går længere tilbage. Allerede tilbage i 1920'erne blev der sendt enkelte programmer med nyhedsudsendelser samt musik og fortællinger op gennem 1930'erne og 1940'erne primært produceret af frivillige kræfter. Grønlands radio kom i en årrække til at høre under AG med zoologen Christian Vibe samt Kristoffer Lynge i spidsen, men i årene 1956-1957 blev forberedelserne til en "ny" radio sat i værk (Rosing & Stenbæk 1998). Jørgen Fleischer, som var en af de første grønlandske journalister, begyndte sin journalistiske karriere som elev hos radioen i 1952, hvor de på det tidspunkt var en dansk og to grønlandske journalister, der stod for både at producere AG samt to daglige radioaviser og udsendelsen "Aktuelt Kvarter". Han beretter i et erindringskapitel i Rosing og Stenbæk om tiden, og hvordan radioavisen og AG hørte sammen. Da den gamle radiosender ikke kunne nå ud til hele kysten, blev bidragene fra radioavisen også trykt i avisen for at sikre udbredelsen. De to medier hørte altså sammen og delte stof. I overgangen til den nye radio fortsatte AG's to grønlandske journalister, Jørgen Fleischer og Hans Janussen med at stå for nyhedstjenesten i radioen, indtil der blevet etableret en selvstændig Radioavis (Rosing & Stenbæk 1998, s.48).

Da radioen overgik fra at være drevet af primært frivillige kræfter til et organiseret radiohus med ansatte og økonomi, var det blandt andet med stor inspiration fra Danmarks Radio, der både leverede bandede udsendelser⁶, men også modtog og uddannede teknisk personale. Særligt hele det hold, der var ansat til opstarten af radioen, tog til Danmark og blev oplært hos Danmarks Radio. Ligesom instruktører fra DR's uddannelsesafdeling kom til Nuuk og gav kurser til teknikeleverne (Rosing og Stenbæk 1958). I de tidlige år af radioens levetid var der meget fokus på musik og underholdning såsom hørespil og orkesterkoncerter. Der blev optaget og etableret et stort salme- og sangarkiv, og under sommer-reportagerrejser blev der optaget og transmitteret gudstjenester fra de forskellige steder på kysten. Derudover blev der transmitteret fra Landsrådets møder.

KNR hørte under det danske Kulturministerium i 1960'erne og 1970'erne. I 1980 overgik Grønlands Radio til Hjemmestyret, og en radiostyrelse blev nedsat for at administrere det nye KNR. Radiostyrelsen fik Landsstyremedlemmet for kulturelle anliggender som født formand, og Grønlands Radiostyrelse fik ansvaret for at udsendelserne var "af alsidig, oplysende og kulturel art", ligesom de skulle sikre, at "aktuelle samfundsoplysende udsendelser" fik en "fremtrædende plads" (Ministeriet for Kulturelle anliggender 12.08.71). Radiofonichefen blev ansat af Landsstyret efter indstilling fra Radiostyrelsen, og KNR har dermed været en politisk styret organisation med tætte økonomiske og ledelsesmæssige bånd til radiostyrelsen og i sidste ende Landsstyret (se kapitel 4 for mere). I 1978 udgav KNR en jubilæumsbog for at markere 50 året for den første radiofoniprøveudsendelse i 1926, som telegrafbestyrer Hugo Holten Møller stod for via senderen i Qeqertarsuaq (Oxholm m.fl. 1978). I bogen *Ukiune halvtresine Kalâtdlit-nunãne radiúkut nâlaortarneq / Et halvt århundredes radiofoni i Grønland* giver en række centrale personer deres bud på, hvordan KNR har udviklet sig (Oxholm m.fl. 1978).

Daværende radiofonichef Finn Lynge efterspørger i den sammenhæng en målgruppeanalyse af Radiostyrelsen. Og han efterspørger programpolitiske retningslinjer fra styrelsens side (Oxholm m.fl. 1978, s.79) Der er således et ønske om at få angivet en programpolitisk retning. Samtidig slår Lynge dog fast, at radioen skal være politisk uafhængig: "... radioen har sin alsidighedsforpligtelse, og om noget sted, så må der her være albuenum for alle meninger. Radioen kan simpelthen ikke fungere efter sin hensigt hvis ikke alle har ret til at være der..." (Oxholm m.fl. 1978, s.81).

Daværende redaktionschef, Ole Oxholm, skriver om radioens rolle: "Vi har ligeledes en til hudløshed gentaget pligt til at fungere som 'demokratiets prætorianergarde' og værne den enkeltes ret overfor 'systemerne'. Vi har også den betydningsfulde opgave, at være bindeled mellem borgerne og samfundets institutioner. Derfor er vort samfundsmæssige ansvar i al beskedenhed vidtrækkende, og dette ansvar må vi leve op til, hvis vi vil bevare vor frie stilling til at

⁶ En programsekretær gik DR's program igennem og udvalgte, hvilke programmer man gerne ville have sendt til Grønland. Båndene blev sendt op med skib eller fly (Rosing & Stenbæk 1998, s.28).

fungere som blandt andet uofficiel påtaleinstans”, skriver Oxholm og beklager sig over, at der ikke er nok medarbejdere til at løfte den vigtige opgave (Oxholm m.fl. 1978, s.100–101).

Radio har igennem alle årene spillet en afgørende rolle i det grønlandske samfund, da radioen når ud til alle hjørner af det vidtstrakte land, og ifølge Stenbæk har radioen også medvirket til øget politisk bevidsthed (Stenbæk 1992). Forfatter Hans Lynge understreger radioens rolle og betydning i samfundet ved at beskrive scener, hvor ingen taler, mens radioen kører, og kalder radioens udsendelser ”uundværlige som mad” (Oxholm m.fl. 1978, s.16ff). Baseret på lyttertallene i de senere år er radioen fortsat et foretrukket medie for mange borgere (KNR-årsrapport 2017, Ravn-Højgaard 2018).

TV ad bagvejen: ”En gøgeunge i reden”

I 1965 begyndte radioforhandler Ole Winstedt i Nuuk at eksperimentere med tv-signaler, trods vanskeligheder af teknisk og økonomisk art (Pécseli 1980, s.14; Rosing & Stenbæk 1998, s.25). Private tv-foreninger har eksisteret i Grønland siden 1966, hvor en privat ansat ”tappede” udsendelser fra Danmarks Radio og sendte disse på videobånd til Grønland (Rygaard 2002a). Og selvom radioudsendelser var KNRs primære sigte, blev der ovenpå Winstedts forsøg på at etablere tv, også interesse fra anden side for at kaste sig over tv-mediet. Ifølge Hans A. Hansen, der var aktiv i de tidlige år i KNR, skyldtes KNRs interesse for tv ikke mindst, at radioen mistede nogle af sine trofaste lyttere pga. konkurrence fra tv navnlig i slutningen af 1970’erne (Hansen i Rosing og Stenbæk p. 25 og 30). Ole Winstedts bandede programmer fra Danmark var dog dansksprogede, og behovet for et grønlandssproget tv voksede. Lovgivningen fulgte efter, og i 1968 kom således ”Betænkning fra 1968 vedrørende de teknisk-økonomiske betingelser for indførelse af fjernsyn i Grønland”, og året efter ”Betænkning af 1969 om folkeoplysning i Grønland”.

1. Januar 1970 blev den første officielle udsendelse ”Karneval i Venedig” sendt over tv-signal på baggrund af privat initiativ under navnet *Foreningen Godthåbs Lukkede Telenet* (i dag Nuuk TV) (Oxholm m.fl. 1978, s.51). I 40 års jubilæumsskriftet for KNR begrundede Winstedt indførelse af tv i Grønland med, at de unge mennesker skal væk fra gader og stræder, og han har en forestilling om, at tv vil nedsætte drikkeriet, hvilket dog viste sig ikke at blive tilfældet (Oxholm et. al 1978: 47-55).

Desværre har indførelsen af tv nok ikke dæmpet alkoholproblemet, men til gengæld har det sikkert hjulpet mange til en bedre opfattelse af dansk sprog. (Radioforhandler Ole Winstedt i Oxholm et. al 1978: 55).

TV-foreningen levede af månedlige kontingentindbetalinger, men fik blandt andet økonomisk bidrag af kommunalbestyrelsen til at etablere et nyt tv-hus (Pécseli 1980: 14).

Året efter nedsatte Ministeriet for Kulturelle Anliggender i København et grønlandsk tv-udvalg, men der skulle endnu gå en række år før samtidigheds-tv så dagens lys. Indtil da blev der ”ulovligt” optaget programmer fra Danmarks Radio og sendt op til Grønland til fremvisning (Karlsson 2008: 32), da man ikke havde rettighederne til at tappe udsendelserne. 1. november 1982 blev KNR-tv

en realitet efter mange års forberedelser. Indtil da nøjedes de grønlandske tv-seere altså med at se de optagede tv-programmer fra Danmarks Radio.

Etableringen af et samtidigheds-tv (dvs. modtagelse af direkte tv-signal fremfor bandede udsendelser) i 1982 i KNR-regi fik dog ikke en varm modtagelse fra alle sider. Finn Lynge, der var radiofonichef i 1974-1979, beskrev oprettelsen af tv i KNR's 50 års jubilæumsbog: *"Radioen tjener folkets sjæl. Fjernsynet voldtager. Og så koster det en hulens masse penge, som skal tages fra radioens budget. Vi følte, at grønlandsk tv simpelthen var en gøgeunge i KNR's rede"* (Lynge i Rosing & Stenbæk 1998: 107).

I 2013 overgik KNR fra fuldtids-tv med mange programmer fra Danmarks Radio til nichekanal på primært grønlandsk med fokus på egenproduktion. Der er således blevet langt færre timers tv, til gengæld er det blevet mere grønlandssproget. Der har været et politisk ønske om mere lokalproduktion, som KNR i henhold til PBS-aftalen har imødekommet over årene.

Lokalradio/-tv⁷

I perioden 1996-2007 har der været et sted mellem 9-13 lokalradiostationer, som kører over FM båndet og typisk er finansieret via reklamer, sponsorater og medlemskontingenter.

Organisationen for lokale tv- og radioforeninger, NTK, modtager tilskud fra landskassen til uddannelse samt produktion, og i 2018 var tilskuddet på 1,9 mio. Lokalradiostationerne har typisk produceret lokalstof, inklusive omtale af kommunalbestyrelsesmøder, mens tv-kanalerne har bragt underholdningsprogrammer fra udenlandske tv-stationer. Det gælder fx Nanoq Media (tidligere Nuuk TV), Arctic TV i Ilulissat, Sisimiut TV m.fl. der udbyder tv-kanalpakker via satellit. Lokalstationerne er primært finansieret via quizzer, bingo, medlemskontingent samt reklamesalg (Karlsson 2008: 235). Nanoq Media har tidligere produceret en daglig nyhedsudsendelse af 10 minutters varighed alle hverdage, men det sluttede i 2017. Nu producerer kanalen nogle magasinprogrammer.

I dag har NTK (det tidligere STTK) 20 medlemmer, der leverer distribution af satellitkanaler. Nogle producerer også lokale nyhedsudsendelser af varierende kvalitet, da kanalerne er drevet af enten frivillige eller enkelte medarbejdere, der ikke er uddannet i journalistik/teknik. Selvstyret har givet sendetilladelser til 16 radio- og fire tv-stationer i 2018. Se Hussain 2018 for overblik over, hvilke stationer der har sendetilladelse. Nogle af lokalradioerne leverer indhold til KNR, som derved får lokalproduceret stof ude fra landet.

Lokalaviser

Grønland har en lang tradition for lokalaviser (Karlsson 2008; Stenbaek 1992), men i dag er der ikke mange lokalaviser tilbage. De fem største byer har lokalaviser. I Nuuk står Mediehuset

⁷ Dele af dette kapitel om lokal radio/tv samt øvrige medier er gengivet i rapporten Tusagassiuutit 2018, hvor det grønlandske medielandskab er beskrevet (Hussain 2018).

Sermitsiaq.ag bag den gratis hustandsomdelte *Nuuk Ugeavis*. I Ilulissat er den privatdrevne *Iluliarmiut aviisiat*. I Sisimiut den selvejende *Sivdleg*, der er udkommet siden 1991. Qaqortoq serviceres af *Kujataamiu Nutaaq* og endelig *Nipi Avis* i Maniitsoq, der udkommer hver 14. dag. Fælles for lokalaviserne er, at de er drevet på lokalt initiativ og som udgangspunkt uden redaktionelle medarbejdere med journalistisk uddannelse. Indholdet består primært af annoncer, omtaler af lokale begivenheder, navnestof, horoskoper samt en smule journalistisk indhold.

Andre medier

De etablerede nyhedsmedier med fast, uddannet journalistisk personale og fast udgivelsesfrekvens, er KNR og Sermitsiaq.AG, som også er genstand for afhandlingens analyse. Men der har, trods den lille befolkning på knap 56.000, gennem årene været en del mindre medier, som jeg vil nævne, men ikke gå i dybden med. Der eksisterer en række offentligt tilgængelige kilder, der ikke nødvendigvis bliver anvendt som kilder af de etablerede redaktioner, men på forskellig vis føder ind i den offentlige debat.

Blandt disse er en række magasiner. Mediehuset Sermitsiaq.ag udgiver kvindemagasinet Arnanut samt in-flightmagasinet Suluk i samarbejde med Air Greenland.

Den private udgiver, Maren-Louise Poulsen Kristensen, driver livsstilsmagasinet Anu Una, Una Business der har fokus på erhverv, økonomi og iværksætteri samt Timiuna om krop og velvære. Magasinernes udgivelse er baseret på freelanceskribenter og drevet via dels bladsalg og dels annoncer. Kunst- og kulturtidsskriftet Neriusaaq udkommer fire gange om året og drives af en frivillig redaktion, mens trykning finansieres via Selvstyrets kulturmidler. Samtidig er der mindre branchebaserede magasiner, udgivet af fx Royal Greenland, Grønlands Erhverv, SIK, IMAK og lignende. I det nordligste Grønland udgives Pituffik News på Thule Airbase, med basens egne medarbejdere som primære målgruppe. Der bliver således produceret medieindhold på forskellige typer af magasininformater.

Siden 1995 har websitet kamikposten.dk fungeret som et leksikon over tidligere pressemeddelelser, 537 spørgsmål stillet af medlemmer af Inatsisartut, artikler samt Per Dankers kendte tegneseriestriber under navnet Parcafolket med satirisk fokus på grønlandsk samfund- og politisk liv. Sitet startede oprindeligt som atagu.gl og blev drevet af partiet Atassut som den første internetavis i Grønland (Pedersen 2003), men er siden 2008 kørt videre under navnet kamikposten.dk. Sitet drives af Anders Nilsson, der er redaktør for sitet. Nilsson er grønlandsk gift og har boet i Grønland i 26 år, siddet i Inatsisartut for Atassut som eneste danskfødte medlem i årene 1995-2001, indtil han forlod landet i protest over en oplevelse af diskrimination (Holmsgaard 2001). Sitet har knap 4000 følgere på Facebook. Nilsson har forinden i en del år skrevet hårde politiske kommentarer i fx Nuuk Ugeavis (som han solgte til Sermitsiaq i 1995, da han blev medlem af Inatsisartut). Han har også kommenteret på grønlandske forhold i danske aviser og virket som kilde i nyhedshistorier gennem årene, også efter sin flytning til Danmark.

Websitet kampikposten.dk fik i 2016 en "navnebror" med oprettelsen af blogger-sitet Kamikposten.gl. Kamikposten.gl blev etableret som facebookgruppe og har siden 2016 været et website med en tilknyttet facebookgruppe. Sitet er drevet af Lars Andersen, bosiddende i Mexico, tidligere ansat i Tele Greenland samt medindehaver af Mobili.gl, der forsøger at konkurrere med det selvstyreejede Tele Greenland omkring mobiltelefoni i Grønland, men afventer en eventuel liberalisering af markedet. Der er ikke journalister ansat på sitet, og indholdet er enten skrevet af Lars Andersen selv, (af og til af anonyme) bloggere⁸, eller består af henvisninger til andre medier samt af pressemeddelelser fra eksempelvis førnævnte Mobili.gl, politiske partier m.fl. eller paragraf 37 spørgsmål stillet af politikere fra Inatsisartut. Udover et overordnet fokus på Grønland er der også artikler om Danmark og Island samt underholdningsstof. Den ansvarshavende redaktør Lars Andersen er ofte kritisk overfor de øvrige mediers dækning af nyheder fra og om Grønland og har samtidig selv været genstand for medieomtale, da en politiker bragte injurieanklager mod sitet i 2017 (Schultz-Nielsen 2017; Veirum 2017). Sitet kan ikke betragtes som et traditionelt journalistisk nyhedssite, men har dog en indflydelse på den offentlige debat, hvis man fx ser på aktiviteten på Facebook, hvor sitet har over 9.000 følgere og efter eget udsagn har 500.000 læsere om måneden på websitet. Sitet er annoncerdrevet og modtager ikke offentlige tilskud.

Andre sites er Ole Aggo Markussens enkeltmandsvirksomhed nunarput.com (vores land) lanceret i marts 2018. Sitet vil gerne have fokus på at formidle nyheder på grønlandsk modsat øvrige medieplatforme, der kører på begge sprog, og beskriver sig selv om uafhængig af politiske og økonomiske særinteresser (Kruse 2018). Målet er at få et betalingsmodul på sitet, så læsere kan indbetale frivillige tilskud. Sitet blev opdateret ofte i starten, men i efteråret 2018 er der ikke så meget aktivitet. Der findes også sitet Takuiuk.com drevet af Portu Qisuk, det synes dog at være nedtaget igen. I 2012 startede sitet qalorsaq.gl med journalisten Ludvig Siegstad i spidsen, da han ønskede et større fokus på grønlandsksprogede nyheder, men nyhedssitet eksisterer heller ikke længere. I deres korte levetider, når disse sites dog at få en vis popularitet via sociale medier.

Der dukker med andre ord små, nye medier op af og til, men de har ikke etablerede redaktioner med journalistuddannet personale eller budget bag sig, og derfor får de sjældent karakter af at være journalistiske nyhedsmedier på linje med de etablerede landsdækkende medier hhv. KNR, Sermitsiaq og AG, der har journalister ansat.

Med ovenstående etablering af det grønlandske medielandsskab redegøres for forskningsspørgsmålene, hvorefter afhandlingens analysedesign beskrives.

⁸ Under deres egen beskrivelse af sitet skriver de: " Vi kalder os selv skribenter da vi pt. ikke har nogen journalistuddannede tilknyttet på fast basis. Så ja! vi ER glade amatører". (kamikposten.dk/om-kontakt)

Den kringlede vej frem og tilbage mellem empirien og forskningsspørgsmålene

Man kan lige så godt være ærlig. Forskningsspørgsmål og forskningsprocesser er dynamiske størrelser. Og selvom jeg er gået ind i projektet med en række forestillinger om, hvad det skulle munde ud i, har processen været både kringlet, fyldt med omveje og (bl.a. kvantitative) vildfarelser, som jeg siden har forladt. Og store mængder rod. Bevares det var og er spændende rod. Men rodet er det. Præcis som arbejdet med empirisk materiale kan være (Law 2004), ligesom "getting lost" som metodologi kan være et produktivt sted (Lather 2007, s.13). Det kan åbne op for erkendelser og for nye måder at erkende på.

Ofte efterlades læseren med en formidlingsdel, hvor processen synes stringent og gennemtænkt hele vejen igennem, men sådan er en forskningsproces ikke. Da jeg først havde gjort den erkendelse, var det som om teoriskyerne og empiridynen løftede sig, og der blev plads til netop nye erkendelser og nye indsigter, mindre skrive- og tankeblokeringer og større fokus på proces end produkt. Denne del af kapitlet vil således redegøre for mine forskningsspørgsmål med ovenstående in mente.

Jeg studerer produktionen af nyheder i de grønlandske landsdækkende nyhedsmedier, og læner mig op ad nyere dansk forskning af nyhedsproduktion og journalistik (Schultz 2006; Gravengaard & Rimestad 2014; Hartley 2011; Thomsen 2013; Skrubbeltrang 2014; Skovsgaard 2010), men henter også inspiration fra de traditionelle 1970'er nyhedsetnografier (Schudson 1989; Gans 1979; Breed 1955; Tuchman 1973). Det overordnede sigte med afhandlingen er – og var – en analyse af en helt særlig praksis, nemlig journalistikfeltet i Grønland og dets logikker og kampe (informeret af Bourdieus feltteori). Dog har jeg i min iver efter at lave en bred mediesystembeskrivelse været omkring flere andre mulige veje ind i materialet, herunder kvantitative studier af nyhedsindholdet se fx (Lund 2000; Lund m.fl. 2009; Blach-Ørsten & Willig 2016a), brugernes opfattelser af nyheder fx ved brug af media diaries (Couldry & Markham 2006) eller surveys og dagbøger skrevet af journalisterne selv.

Processen fra en bred tilgang til at komme frem til nedenstående, mere kvalitative forskningsspørgsmål målrettet produktionsprocessen, har været kringlet, som beskrevet ovenfor. Og vejen dertil har været brolagt med afgrænsninger og udeladelser og overvejelser omkring modtagelsen af forskningens endelige resultat. For, som Højholt og Kousholt beskriver i deres diskussion af praksisforskning (Højholt & Kousholt 2011), er der mange "stemmer" der blander sig, og derfor er det en illusion at tro, at forskningen er isoleret eller neutral. Forskningen er afhængig af adskillige eksterne parter, fx bevillingsgiveren, deltagerne samt øvrige interessenter. Det behøver ikke nødvendigvis være en hindring, og Højholt og Kousholt lægger da også op til, at lige netop praksisforskningen bør være mere samarbejdsorienteret. Og selvom jeg ikke direkte gør brug af denne tilgang, er der aspekter af den, der er relevante: "Forskningen kan ved at inddrage flere forskellige perspektiver analysere sammenhænge mellem et felts opgavefordeling, positioner

og sociale strukturer. Det sker ikke ved at hæve sig over sociale interesser og perspektiver, men ved at udforske deres begrundelser og forankring i social praksis. På den måde kan forskningen både udvikle teoretiske begreber og være med til at udvikle nye forståelsesmuligheder og veje at gå i praksis" (Højholt & Kousholt 2011, s.214).

I begyndelsen af feltarbejdet blev jeg mødt med udsagnet "så kan du jo fortælle os, hvad vi skal gøre". Det var et glædeligt udbrud fra en journalist, der blev glad for, at der nu skulle laves et studie af journalisternes arbejde: "Så kan de (politikerne? red.) se, hvordan vi knokler".

I det hele taget har jeg været så privilegeret, at interessen for projektet har været stor, og informanter har velvilligt stillet op. Samtidig har andre dele af civilsamfundet også vist interesse og uopfordret kommet med analyser af, hvor galt det står til med medierne, og at jeg bør fortælle journalisterne, hvordan de skal gøre det bedre.

Jeg har selv været så optaget af ikke at sidde fast i den konsulent-/hjælperrolle, som nogle informanter har sat mig i, at jeg i begyndelsen af feltarbejdet slet ikke så værdien i muligheden for et samarbejde, og i stedet var jeg meget optaget af min egen autonomi som såkaldt fri forsker. Dog indså jeg undervejs, at de medvirkende – som må siges at være eksperter i deres (arbejds-)liv – var med til at forme min analyse i den forstand, at deres udsagn gav anledning til nye spørgsmål. Der har dog også været strømme den anden vej, hvor nogle medvirkende har forsøgt at overbevise mig om at tage andre veje. Fx har de ikke ønsket at jeg fx så på de mulige postkoloniale strukturer, der kan præge nyhedsarbejdet eller ønsket at jeg i det hele taget undlod at "bide på kritikerne og kværlanternes dagsorden" (mere om dette i metodekapitlet).⁹ Pointen med alt denne processnak er, at jeg fra et ønske om at lave den bredest mulige afhandling, hvor jeg fik dækket – ikke kun min egen nysgerrighed – også havde stor fokus på, hvad andre interessenter mente var relevant, er gået til at stille mig selv spørgsmålet: hvad er det egentligt, der er på spil her i dette specifikke felt? Og ved at erkende mine egne teoretiske forforståelser, har forkastet idéen om den bredest mulige afdækning til en mere kvalitativ, dybdegående analyse af den sociale praksis, der kendetegner de grønlandske journalisters hverdag.

⁹ Der er mange interesser på spil, og de er meget forskellige. For nogle handler det om, at professionalisering ses som et endemål. Man mener, at der ikke er en særlig høj grad af professionalisering, og at det mål kan nås ved styring hen mod nogle importerede idealer. Andre mener, at den måde at se på professionalisering er for snæver, da professionalisering ikke er en universel ting, men snarere kontekst- og kulturafhængig, og at der kan være andre måder at lave journalistik på, der er mere frugtbar og gavnlig for et grønlandsk samfund, hvor målet fx er selvstændighed. Jeg har informanter, grønlandske journalister/kommunikatører, der siger at de mener journalistikken skal præsentere løsninger og understøtte processer mod selvstændighed og ikke undergrave med aggression og kritik. Og andre, der mener at journalistikkens funktion fx er sprogbevarelse og kulturbeskyttelse. Mens andre igen mener, at en fjerde statsmagtsrolle er den vigtigste. Denne diskussion tages op i analyserne. Her er det blot vigtigt at fastslå, at i stedet for at betragte journalistik som en universel profession med ensartede normer, er det vigtigt at gå empirisk til værks i det konkrete felt og stille undersøgende spørgsmål til, hvad der foregår i feltet.

Brugen af Bourdieus teoriapparat, som var mit primære teoretiske afsæt, har været pragmatisk, selvom det *var* blikket, jeg gik ind i feltet med. Undervejs har jeg måttet spørge mig selv, om der er noget i materialet, der ikke kan forklares med Bourdieus begrebsapparat? Svaret til det har været: ja. Og ind kom det postkoloniale spøgelse. En nærmere gennemgang af, hvad jeg forstår ved dette, beskrives i teorikapitlet. Men her vil jeg blot indskyde, at litteratur med afsæt i postkoloniale studier har hjulpet i forståelsen af særligt de sproglige dimensioner, og hvorfor sprogsspørgsmålet er så følsomt, men også til at forstå, at den konkrete empiriske virkelighed er præget af den postkoloniale relation, der ikke er et overstået historisk niveau, men et fortløbende strukturelt fænomen i Grønland i dag. I læsning af litteratur på området oplevede jeg tilpas mange aha-oplevelser til, at det kunne ignoreres. I stedet for alene at forstå kolonisering som en historisk fase, der enten er der, eller er overstået, er det relevant at se kolonialisme som en relationel dominansform (Rud 2017a). En historisering af feltet ligger da også fint i tråd med Bourdieus teorikompleks. Her bidrager teorien med at give et kritisk, analytisk blik på de koloniale diskurser og magtrelationer, der er på spil i Grønland (Andersen m.fl. 2015). Det er dér, empirien blev mest interessant, dér det både gjorde mest ondt (både på mig og på de medvirkende), men også dér et større bidrag til en forståelse af ikke kun journalistikkulturen i Grønland, men et indblik i relationerne mellem Danmark og Grønland og den tilstand det post-koloniale Grønland befinder sig i nu, kom op til overfladen. Derfor kom jeg frem til, at forskningsspørgsmålene nødvendigvis måtte være betinget af det teoretiske blik, de er blevet til i.

Forskningsspørgsmål

I journalistikforskningen kan man interessere sig for at studere mediebrugerne (fx deres vaner, hvem de er, hvad de interesserer sig for), eller selve medieindholdet (fx indholdsanalyser af hvad der bliver bragt, hvilke emner eller genre, der tages op, kildetyper mm.). Men man kan også se på journalisternes arbejde. Det er det sidste, jeg interesserer mig mest for, og hvor afhandlingens bidrag ligger. Mediers rolle i demokratier er relevant og et institutionelt studie af grønlandske mediers funktion i Grønland kunne også være interessant, men afhandlingens erkendelsesinteresse ligger i de sociale praksisser, der foregår i journalistikfeltet informeret af Bourdieus feltteori i en national kontekst, der er præget af en postkolonial historik.

Det overordnede spørgsmål lyder:

Hvilke vilkår og logikker gør sig gældende for journalistisk praksis på grønlandske nyhedsmedier?

I social praksis – og i nyhedsrummet – er der på én gang konflikter og samarbejde om fælles sager, men samtidig er rummet også præget af uligheder (eller magt), og positioner – hvem har ordet ofte, hvem fylder meget, hvem tegner feltet, hvilke mønstre er der? Det er disse sammenhænge, afhandlingen analyserer. Det er således ikke de enkelte aktørers perspektiver, men betingelserne for nyhedsarbejdet eller *nyhedskulturen*, der er interessant her. Derfor kunne spørgsmålet også lyde hvordan nyhedskulturen ser ud på grønlandske nyhedsmedier?

Samtidig er det vigtigt at holde sig for øje, at aktørernes udsagn er situerede og positionerede (Haraway 1991), og der er en historicitet (jf. Grønlands koloniale historie), der er vigtig. Temaerne for analysen er således opstået i et abduktivt samspil mellem eksisterende litteratur på området, baggrundsviden om feltet, de teoretiske perspektiver, der har dannet grundlag for indsamlingen af empirien, selve samtalerne og udførelse af interviews og sidenhen læsning af de transskriberede interview samt observationsnoter. Analysen er styret af fire arbejdsspørgsmål, der hver korresponderer med de fire analysekapitler:

- Hvilke strukturelle vilkår fungerer grønlandske nyhedsmedier under, og hvordan ser det grønlandske mediesystem ud? (kapitel 4)
- Hvordan ser hverdagen ud på nyhedsredaktionerne, og hvilke rutiner og vaner bliver nyhederne til under? (kapitel 5)
- Hvilken rolle spiller kilderelationer i produktionsprocessen i en lille kontekst, hvor alle kender alle? (kapitel 6)
- Hvad betyder den dobbeltsprogede ramme og brugen af to redaktionelle sprog for nyhedsproduktionen? (kapitel 7)

Forskningsdesign: kritisk, reflektiv sociologi

Når forskningsspørgsmålene skal operationaliseres, er relationen mellem problemstillingen, de teoretiske grundbegreber og det empiriske materiale vigtig. Derfor redegøres i det følgende for forskningsdesignet med udgangspunkt i ovenstående forskningsspørgsmål. Derudover vil jeg redegøre for, hvordan jeg forstår den sociale verden med baggrund i Bourdieus forståelsesramme samt den kritisk, reflektive sociologi (Bourdieu & Wacquant 1996; Hammerslev m.fl. 2009). Det er centralt at vise, hvilket metateoretiske blik analysen bliver til i, da jeg ønsker at skabe en gennemsigtighed i konstruktionen af forskningsobjektet.

Analysedesignet er betinget af, hvordan man forstår forholdet mellem teorien og empirien, med andre ord det videnskabelige blik hvori analysen er blevet til, er afgørende (Esmark m.fl. 2005, s.26). Idealet om at lave objektive analysekategorier er konstrueret, men vi kan som forskere gøre processen mere gennemsigtig, hvilket er formålet med det følgende.

Det primære empiriske materiale består af kvalitative interview med hhv. journalister, redaktører, mediechefer, journalistpraktikanter samt tidligere journalister og observationer hos den nationale public service-station KNR.

Interviewmetoden har indledningsvist været eksplorativ og nysgerrig med enkelte udvalgte "pilot-interview" baseret på meget brede spørgsmål, fx "Hvad er de største udfordringer for journalistikken i Grønland?" eller "Hvad er god journalistik"? Samt meget åbne, uformelle

samtaler med relevante aktører i starten af feltarbejdet. Dog med de tematikker for øje, der relaterer sig til småstats-spørgsmål, som var afhandlingen oprindelige fokus. Disse tematikker blev indkredset yderligere ved observationer, hvor der blev anledning til at lave korte, uformelle og ikke på forhånd aftalte interviews med udgangspunkt i konkrete eksempler fra dagens gang (Spradley 1980). Observationernes primære sigte var således at finde relevante tematikker i journalisternes daglige praksis der kunne danne grundlag for en begrundet interviewguide med afsæt i konkrete hverdagseksempler. Men observationerne åbnede samtidig op for en lang række andre faktorer, der siden er kommet til at påvirke analysens udformning, såsom dagligdagens rutiner, sproget til redaktionsmøder, hierarkier imellem medlemmer af redaktionerne mm. Disse temaer er dels siden blevet en del af interviewguiden, og er samtidig anvendt som markører eller opmærksomhedspunkter i samtalerne med informanterne, idet informanterne ikke altid *siger* det de *gør*, og samtidig siger en masse mellem linjerne af relevans for analysen (Schön 1983).

...competent practioners usually know more than they can say, They exhibit a kind of knowing-in-practice, most of which is tacit (Schön 1983, s.viii).

Samtidig har det betydet, at analysen bliver til på baggrund af flere teoretiske indgange. Fremfor alene at se på empirien ud fra en småstatsproblematik, som den oprindelige tese var, vil analysen her *både* se på implikationer for journalistisk praksis ved det lille samfund og den postkoloniale kontekst, som det grønlandske journalistikfelt er en del af. Desuden kommer arbejds sprogets betydning for journalistisk produktion til at spille en væsentlig rolle for analyserne.

Analysekategorierne har således udviklet sig undervejs.

Ind i feltet med feltteori

Min undersøgelse af journalisters praksis i Grønland har udgangspunkt i en tilgang til viden, der henter inspiration fra kritisk teori, hvor ærindet i bred forstand er at pege på og afdække illegitime magtforhold. En erkendelsesinteresse, som samfundsvidenskaberne i bred forstand kan siges at vedkende sig, med et kritisk og frigørende potentiale (Egholm 2014, s.24). Afhandlingen ligger i brudfladen mellem humaniora og samfundsvidenskaben og gør brug af kvalitative metoder, hvilket uddybes i metodekapitlet.

Det overordnede teoretiske blik er Bourdieus praksisteori, der handler om at forstå hvordan agenternes handlinger genereres, både betinget - og begrænset – af strukturerne, og er således en teoretisk model til at forstå social praksis og menneskelig handlen, der ligger et sted mellem subjektivismen og objektivismen. Bourdieu beskriver positionen på følgende måde:

”For mig var det centrale lige fra starten at gøre rede for praksisformerne i deres mest banale og dagligdagsudtryk – ritualer, valg af partner, økonomisk adfærd i dagligdagen etc. – uden at henfalde til en objektivismen, som i handlingen ser en mekanisk reaktion uden agens, eller en subjektivismen, der beskriver handlingen som resultatet af en bevidst og velovervejet plan, som et individuelt, frit projekt rundet af en bevidsthed, der opstiller sin egne mål og maksimerer sin egen nytteværdi ved hjælp af rationelle beregninger” (Bourdieu & Wacquant 1996, s.106).

Teorivalget hænger sammen med empirien på den måde, at det er lige så vigtigt at forstå (og beskrive) de mulighedsbetingelser (agens), informanterne har, som det er at vise de strukturelle rammer og betingelser, der gør, at de handler som de gør. Feltteorien leverer begreber til netop dét, da problemstillingen kalder på en teori, der er optaget af strukturer og magtforhold, men samtidig levner plads til agens. Forståelsen er med andre ord (i modsætning til fx socialkonstruktivismen), at der *er* en social virkelighed, en fysisk social verden, der påvirker agenternes bevidsthed, og den sociale virkelighed har betydning for deres handlinger (Bourdieu & Wacquant 1992, s.8; Wilken 2005, s.213). Her er det vigtigt at holde sig for øje, at der i Bourdieus optik er tale om netop *agenter*, og ikke subjekter eller aktører eller individer. Grundopfattelse er, at agenter ikke bare er underlagt strukturelle mekanismer, men at de handler i de sociale verdener, de indgår i (via deres habitus), og således distancerer Bourdieu sig fra strukturalisterne (Wilken 2005; Prieur m.fl. 2006). Der er tale om agenter, der kan handle, men som *samtidig* er strukturelt determinerede, altså et både og, ikke enten eller.

”Med habitus-begrebet kan man indkredse de sociale aktører og præcisere, hvad de ikke er: De er hverken sociale partikler, der styres mekanisk af eksterne kræfter, eller små monader, der udelukkende styres af en indre rettesnor, som sætter dem i stand til konstant at følge rationelt tilrettelagte handlingsprogrammer. De sociale aktører er et produkt af historien, af hele det sociale felts historie og de erfaringer, de har akkumuleret i en bestemt livsbane i et givent socialt underfelt” (Bourdieu & Wacquant 1996, s.120).

Bourdieu betegner altså hverken sig selv om socialkonstruktivist eller poststrukturalist, men derimod bruger han betegnelsen *generativ strukturalisme* (Wilken 2005; Frello 2012) som et sted mellem eller med inspiration fra strukturalisme og konstruktivisme. Den sociale verden er således ikke alene stratificeret med udgangspunkt i eksempelvis økonomi, da Bourdieu opererer med kapitalbegrebet, og mængden samt sammensætningen af kapital som en måde at bestemme individets tilhørsforhold, position og manøvrerum i den sociale verden, men samtidig forholder agenterne sig aktivt tolkende til den sociale verden, og kan dermed enten reproducere eller endog forandre den.

Min analysefremgangsmåde har været eksplorativ, og abduktiv (Blaikie 2007; Bruhn Jensen 1991; Bruhn Jensen 2012; Egholm 2014, s.177). Jeg antager eksempelvis, at der *er* en habitus, som jeg kan tilnærme mig en beskrivelse af qua mit feltteoretiske blik, men det er empirien, der kan fortælle, hvordan denne habitus ser ud blandt journalisterne på redaktionen. Jeg henter nye teoretiske begreber ind i forbindelse med, at empirien åbner op for nye perspektiver, som det viste sig at blive tilfældet med det postkoloniale. Jeg har ikke sat mig for at *teste* en hypotese eller

en teori ud fra empiriske forhold¹⁰, og teorien er derfor ikke orienteret mod en forklaring i et årsag-effekt samspil sigtet mod at vise generelle eller universelle lovmæssigheder (Esmark m.fl. 2005). Derimod kan teorien tilbyde begreber til at forstå, strukturerer og fremanalysere sammenhænge, mens der også efterlades rum til refleksivitet, autonomi og agens hos aktørerne. Agens giver mulighed for handling, men kan også reproducere samme magtasymmetrier og strukturer.

Empirien er således blevet til med et bestemt teoretisk perspektiv, og det teoretiske udgangspunkt er med til at forme tilrettelæggelsen af forskningsdesign samt valg af metode i et samspil (Højholt & Kousholt 2011). Teorien kan på sin vis være metoden, idet teorien anvendes som fortolknings- og analysemetode (Madison 2011, s.12). Teori, empiri og metode hos Bourdieu flyder sammen, og begreberne kapital, habitus og konstruktionen af et felt bliver først relevante, når de sættes i en empiriske kontekst, da teoridannelser i Bourdieus optik skal tage afsæt i konkret praksis (Bourdieu & Wacquant 1996) . Den praktiske forståelse er således central for at kunne sige noget om sociologiske principper og lovmæssigheder (Hammerslev m.fl. 2009, s.12–13; Bourdieu & Wacquant 1996, s.12).

Bourdieus teori om praksis skal dog ikke forstås som en opskrift, selvom netop feltbegrebet lægger op til konkrete empiriske analyser. Han præsenterer det selv som en række ”tænkeredskaber” hvormed empirien kan åbnes op og håndteres. Hvor aktør- og struktur-begreberne i stedet for at være modsætningspar, kan opfattes som poler i et felt, der kan forstås ved hjælp af begreberne felt, kapital og habitus. Disse begreber uddybes og operationaliseres i teorikapitlet.

¹⁰ Dog gør jeg på sin vis netop dette i kapitel 4, hvor jeg tester og udfordrer Hallin og Mancinis mediesystemmodel på en grønlandsk virkelighed og foreslår at tilføje en ekstra dimension til deres institutionelle medieteorier.

Kapitel 2 Det teoretiske grundlag

Den teoretiske ramme for afhandlingen er som nævnt feltteorien suppleret med et postkolonialt perspektiv. Udgangspunktet er Bourdieus social teori, men da Bourdieu – med få undtagelser - ikke selv har beskæftiget sig konkret med journalistik og medier, inddrager kapitlet andre feltteoretiske analyser af medier og journalistik i denne første del af kapitlet. Anden halvdel af kapitlet redegør for den postkoloniale linse. Denne optik bidrager med nye perspektiver på den konkrete hverdagspraksis, der er på de journalistiske redaktioner, og bringes særligt i spil i analyserne af det redaktionelle sprog. Men det postkoloniale udgør ikke en hovedteori for afhandlingen.

Egholm (2014) udpeger tre niveauer af teori, hhv. *metateori* (teorier om teorier og om et overordnet verdenssyn), *generelle teorier* og endelig *specifikke teorier* typisk om fænomener i specifikke kontekster (Egholm 2014, s.14–15). Afhandlingen gør brug af alle tre niveauer. Som beskrevet i analysestrategien, udgør Bourdieus socialkonstruktionistiske – eller generative strukturalisme - udgangspunkt til at anskue den sociale verden, afhandlingens metateori, ligesom den reflektive sociologi er en platform, hvorfra relationen mellem forskeren og den sociale virkelighed bliver formet. Mens generelle teorier, hhv. feltteori og det postkoloniale, er mere operationaliserbare i form af konkrete begreber til at studere genstandsfeltet.

Udover disse to teoriapparater, inddrages anden teori også undervejs i analyserne. I kapitel 4 inddrages Hallin og Mancinis institutionelle medieteorier om mediesystemer, der tilbyder en model til at beskrive mediers overordnede institutionelle forhold, og er inspireret af blandt andet en felttankegang. Derfor vil Hallin og Mancini kunne bidrage til en feltbeskrivelse af det grønlandske mediesystem. Jeg inddrager også Manuel Puppis' teori om medier i små stater sammen med Juliette Storrs teori om journalistik på små steder (kapitel 4). Samtidig inddrages *specifik teori* fra nyhedssociologien og nyhedsetnografier i kapitel 5-7, da de specifikke teorier om medier og journalistisk analyserer den symbolske kapital i feltet og har videreudviklet feltteorien. Og endelig inddrages også relevante begreber fra journalistikforskningen omkring navnlig lokaljournalistik og kilder, der blandt andet bidrager til at forstå journalistisk praksis. Disse introduceres og anvendes undervejs (i kapitel 5 og 6).

I det følgende kapitel er det således først Bourdieu og dernæst inspirationen fra postkolonial teori, der diskuteres. Hvorimod de øvrige teoretiske begreber inddrages undervejs i analyserne, og ikke har fået plads i dette kapitel.

Bourdieu til hvad og hvorfor?

Bourdieu er relevant i studier af medier, da hans social teori kan skabe forståelse for social praksis, og de strukturerende principper, der gør sig gældende i de forskellige felter, der i Bourdieus optik, konstituerer det sociale liv. I stedet for sociale klasser opererer Bourdieu med sociale rum eller felter, der består af en række (primært) økonomiske, sociale og kulturelle skel, hvor der er magt

på spil. En overordnet beskrivelse af Bourdieus position på aktør-struktur niveau er diskuteret i kapitel 1, hvor jeg beskriver afhandlingens analysedesign og videnskabsteoretiske position. I analysen af journalistisk praksis i Grønland gør jeg navnlig brug af feltbegrebet, som introduceres og diskuteres i det følgende. Dernæst introduceres kapital og habitusbegrebet, og jeg operationaliserer min brug af begreberne inspireret af andre journalistikforskere, der har lavet feltteoretiske analyser af medier og journalistik.

Et centralt aspekt ved Bourdieus teori, der gør den brugbar for empiriske studier som dette, er, at begreberne kan anvendes til at analysere social praksis, udover det åbenlyst analyserbare, og derved synliggøre ikke åbenbare synlige forhold (Marlière 1998). Bourdieu og hans kolleger lavede netop undersøgelser af skjulte strukturer og indlejrede forestillinger hos forskellige sociale grupper (Hammerslev m.fl. 2009). Den reflektive sociologis ærinde er da også at undersøge skjulte strukturer, som jeg var inde på i kapitel 1. Samtidig er journalistik at betragte som kulturelle produkter i Bourdieus optik, og journalistikkens felt hører til i kulturens, hvilket også er grundantagelsen for afhandlingen.

Kapitel 1 gav en overordnet beskrivelse af, hvorfor Bourdieus praksisteori er relevant at anvende i et studie af journalistikpraksis i Grønland. I sine værker diskuterer Bourdieu, hvorfor samfundet er ulige og uretfærdigt. Fordelingen af kapitaler i samfundet er ulige, hvorfor felter er hierarkiseret og disse hierarkier er muliggjort og opretholdes ved netop kapitalformerne og distinktioner i, hvad der er godt og rigtigt - agenterne reproducerer altså den "rigtige måde" at gøre tingene på og opretholder derved den gældende orden. De, der har forudsætningerne for at forstå, hvordan de skal agere i feltet, klarer sig godt. Mens andre ikke gør. Samtidig reproduceres og distribueres økonomisk kapital forskelligt i forskellige felter. Dermed opstår uligheden. Dog er det vigtigt at holde sig for øje, at Bourdieus teori ikke skal forstås deterministisk, da der levnes plads til agens, foranderlighed, mobilitet og forhandling. Det er en almindelig kritik af feltteorien, at den er netop deterministisk, men i særligt sine senere arbejder argumenterer Bourdieu for, at der er rum til forandring og mobilitet – dog indenfor nogle rammer – og der er således rum for individuel agens og uforudsigelighed (Bourdieu 2005a; Bourdieu 1997). Bourdieu adskiller sig fra strukturalistisk tænkning, idet han argumenterer, at der er en vis grad af autonomi i felterne (Benson & Neveu 2005, s.10). "Freedom is not a property that falls from the sky; it has its degrees, which depend on the positions occupied in the social game" (Bourdieu 2005b, s.44). Bourdieu nuancerer spørgsmålet om determinisme i et interview om de teoretiske principper, der lå til grund for Distinktionen bragt i Dansk Sociologi i 2005 under titlen *Med kritikken som våben* (Bourdieu 2005a). Her beskriver han, at der er plads til spontanitet og individualitet på følgende måde: "*Vi er alle frie inden for vores egne grænser. Og vi kan skabe os øget frihed ved, at vi gør os disse vore grænser bevidst*" (Bourdieu 2005a, s.29).

Feltets eksisterende logikker er dog stærke og for særligt nye agenter kan disse velbevarede logikker være vanskelige at ændre radikalt (Bourdieu 2005a). Der eksisterer med andre ord

dynamiske mulighedsrum, og social handlen eller praksis er både spontan og struktureret, der er således en dialektik mellem habitus (den indkorporede/indlejrede historie) og agens. Eller sagt på en anden måde, er der tale om reguleret eller regelbunden improvisation (Bourdieu 2005c, s.203), når sociale aktører handler, som de gør. Bourdieu tænker med andre ord agens ind, men analyserne er aldrig centreret omkring det enkelte individ, men omkring de kollektive positioner og kategorier, der tegner et felt.

Den primære erkendelsesinteresse for afhandlingen er at studere social handlen på et meget specifikt empirisk felt. Når netop dette teoretiske afsæt anvendes i det grønlandske genstandsfelt, skyldes det, at teorien giver rum til *både* at analysere aktørers handlen *og* tage højde for de strukturelle omstændigheder, hvori denne handlen pågår, uden at påtvinge alene individet ansvaret for omstændighederne. Feltteori anvendes her til at studere de implicite koder og forudsætninger og forforståelser, som journalisterne deler i dette sociale "spil", ikke den enkelte journalist eller den enkelte redaktion, men snarere de overordnede logikker, hvorunder journalister som et fælles vi arbejder. Det er som angivet i kapitel 1 dét, der er afhandlingens ærinde. Til det er Bourdieus begreber om felt, habitus og kapital særdeles anvendelige.

Et socialt rum med feltkarakter: Hvad er et felt?

I *An invitation to Reflexive Sociology* (Bourdieu & Wacquant 1992), bliver feltbegrebet defineret som "*a network, or a configuration, of objective relations between positions*" (Bourdieu & Wacquant 1992, s.96). Felter skal altså forstås relationelt, som et netværk af relationer imellem positioner. Ikke som noget fysisk, men som en analytisk kategori. Bourdieu definerer et felt som et semi-autonomt felt, forstået på den måde, at feltet ikke har fuld autonomi, men vil være afhængig af andre felter. Samtidig er felter hierarkiserede og konfliktfyldte rum, hvori agenterne besidder positioner, der svarer til deres dispositioner (agenternes habitus). Positionerne kan kæmpe for at virke konserverende eller transformerende i forhold til de strukturerer, feltet er konstitueret af (Bourdieu 2005b, s.30). Konserverende, hvis agenter medvirker til at opretholde de gældende systemer, og transformerende hvis agenterne bryder med disse normer eller forsøger at redefinere feltets grænser og logikker. Hvoraf sidstnævnte vil være vanskeligere pga. hierarkierne. Et felt er altså et socialt rum – eller en profession – med egne logikker og normer, hvor der hersker nogle ulighedsforhold.

Bourdieu beskriver selv felt-konceptet som et forskningsværktøj (*research tool*), som kan bruges til at studere sociale objekter, og som er kendetegnet ved egne logikker og normer. Feltteorien er med andre ord bundet op på empiriske studier og interesserer sig for hverdagspraksisser, der studeres med stor metodisk årvågenhed og med empirien i fokus (Benson & Neveu 2005; Hammerslev m.fl. 2009). En mindre rigid måde at anlægge et feltteoretisk perspektiv er at undersøge journalistisk praksis som et hierarkiseret socialt rum med særegne logikker og normer (Hanitzsch 2011; Schultz 2007b; Hartley 2011) At se journalistikken som et felt, er at beskrive det

som et socialt rum hvor der produceres journalistiske produkter ud fra nogle fælles rammer og regler, der samler feltets deltagere, og samtidig medvirker de samme regler til kamp eller konkurrence og derved opretholder normerne i feltet. Konkurrencen i feltet opretholder så at sige systemet (Bourdieu 2005b; Bourdieu 1993). Ligesom ethvert andet felt kan journalistikkens felt opfattes som et mikrokosmos, der er i dialogisk relation til det nationale felts logikker. Der er med andre ord en relation mellem dét, der foregår i journalistik, politik, kultur osv. Felterne er ikke uafhængige, uforanderlige størrelser, men derimod det Bourdieu kalder semiautonome felter i en konstant relation med hinanden men med hver sine specifikke regler og normer, præget af belønnings- og anerkendelsessystemer. I disse semiautonome felter findes feltspecifikke kapitaler, som agenterne kæmper om og medvirker til at konservere (Benson 1998; Schultz 2007b). Men som Willig m.fl. påpeger er der kun legitimitet, så længe agenterne netop forsøger at opnå og opretholde de eksisterende logikker og normer (Willig m.fl. 2015). Eksempelvis når journalister jagter solo-historier, er det fordi de ved og deres konkurrenter og kolleger og chefer ved, at en solo-historie har værdi, og eksklusivitet er en stærk norm indenfor professionen (Schultz 2006). Havde det ikke dét, og anerkendte journalisterne det ikke som en værdi, var der i princippet ingen grund til at jage solo-historien eller gå efter forsiden osv. I og med at journalisterne anerkender og kæmper om disse ting, er de således også med til at bidrage til at opretholde det eksisterende system.

Samtidig kræver en feltanalyse også at man forholder sig til andre felter og en forståelse af, at ikke alle felter er lige. Nogle felter i et samfund vil have en mere magtfuld placering i hierarkiet end andre, ligesom nogle agenter har en mere dominerende position i feltet end andre. Bourdieu argumenter for, at det økonomiske felt udøver magt over de andre felter, og at økonomiske feltlogikker breder sig til andre felter, såsom kulturens (Bourdieu 1998; Benson & Neveu 2005). Journalistikkens felt er således underlagt økonomiens tvang, fx via det store fokus på målinger af hvad publikum foretrækker (Bourdieu 1998; Bourdieu 2005b). De regler og normer, der eksisterer i journalistikkens felt, er nemlig struktureret og betinget af økonomiens (og det politiske) felt. Et argument, der går igen hos både Bourdieu og i andres læsning af hans arbejder, er kommerialiseringens indtog i journalistikken (Bourdieu 1998; Benson 1998; Bourdieu 2005b).

Feltet er selv underlagt en række dominansforhold og er slet ikke så autonomt, som det måske kan synes (Bourdieu 2005b, s.41). Økonomiske ræsonnementer kan gå ind og overskygge for andre kriterier for, hvad "god" journalistik er eller hvilken type journalistik, et medie skal producere. Og således bliver feltets relative autonomi udfordret. Det er ikke alene den journalistiske kvalitet, der afgør den journalistiske produktion, men navnlig også økonomiske (kommercielle) eller politiske årsager. En måde at se på journalistisk autonomi er ved at se på, om journalister fx afholder sig fra at tage kritisk stilling til dominerende politiske ideologier i et samfund. Journalistikkens felt har ikke absolut autonomi, men er dog præget af egne karakteristika og logikker (Bourdieu 1998; Benson 1998, s.470). Sjøvaag påpeger samtidig, at autonomi eller en begrænsning af autonomi i journalistisk praksis ikke kun handler om eksterne faktorer som politik og økonomi, fx

påvirkningen fra markeds kræfterne, men også om praksissen selv. Det være sig interne redaktionelle hierarkier, genre, mediesystemer (fx graden af politisk styring af pressen i form af statens rolle), journalistroller (fx indoptagelsen af rollen som fjerde statsmagt) mm. (Sjøvaag 2013). Idéen om autonomi er en stærk norm i vestlig journalistik og stammer oprindeligt fra særligt amerikansk printpresses forestilling om neutralitet som det endegyldige mål for journalistikken, og redaktører skulle have styring med det redaktionelle arbejde - uden indblanding fra medieejere - for at bevare en legitimitet overfor offentligheden (Sjøvaag 2013). Autonomien udfordres, men forhandles også lokalt mellem medieejere, redaktører og journalister i den daglige journalistiske praksis (Sjøvaag 2013).

Samtidig udøver journalistikkens felt selv en væsentlig indflydelse på andre felter qua sin dagsordensættende magt via medieprodukterne. Fx i form af påvirkningen på det politiske og akademiske felt. Derfor har medierne også det Nick Couldry kalder en slags meta-capital (Couldry 2003), som anerkender nogle felters logik højere end andre, og journalistikkens feltlogikker får således en betydning for andre felter, hvilket jeg vender tilbage til.

Kapitaltyper i feltteorien og kapitaltyper i journalistisk praksis

I feltanalysen er det vigtigt at se på felter som rum med forskelle/forskelligheder, og det er disse forskelligheder, der tegner feltet, som vist ovenfor. I Bourdieus optik er forskellene (positionerne) repræsenteret ved agenternes

1. Samlede mængde af kapital
2. Sammensætning af (type) af kapital (økonomisk, kulturel, social og symbolsk)

Agenterne bruger og kæmper om at opnå kapital og er med til at legitimere og bevare feltet ved at acceptere den "kamp". I denne del af kapitlet diskuteres kapital-begrebet i en grønlandsk kontekst. Men først er en definition på sin plads.

Besiddelse af forskellige kapitalformer bestemmer ens placering i feltet, og Bourdieu taler om tre typer af overordnet kapital, nemlig økonomisk, kulturel og social kapital.

Mens **økonomisk kapital** måske er let at forstå, som indtægt eller besiddelser, der kan omsættes til indtægt (der kan være nedarvet), er **kulturel kapital** af en lidt anden støbning. Bourdieu introducerer netop kapitalbegrebet som en måde at gøre op med økonomernes logik, og i stedet se fordelingen af goder og ressourcer i bredere forstand end økonomi alene. Fordelingen af fx nedarvede kulturelle goder regulerer og begrænser (også) forholdet mellem sociale grupper og agenter i stil med økonomisk fordeling, så en socioøkonomisk klasseanalyse er ikke tilstrækkelig til at forstå ulighed.

Når det kommer til kulturel kapital, er det for fattigt at sammenligne det med kulturel dannelse, idet dannelse dermed ophøjes. Som Anders Esmark skriver i sit bidrag om *Bourdieu's uddannelsessociologi*, gjaldt det for Bourdieu om at ophæve "fortryllesen" omkring

dannelsesbegrebet (Esmark 2006). I stedet for dannelse kalder Bourdieu det kapital, defineret som noget omsætteligt, trods dets ikke-materielle karakter (modsat økonomisk kapital). Esmark går videre og beskriver kulturel kapital som akkumuleret "social energi". Og selvom det ofte reduceres til uddannelse og kendskab til finkultur, kan kulturel kapital fungere ligesom pengeøkonomien. Jeg låner her fra Anders Esmarks udmærkede videreformulering af Bourdieus tanker:

"Der er tale om en eksklusiv ressource eller kapacitet (visse familier har det, andre ikke), en slags akkumuleret 'social energi', der er blevet til gennem arbejde og tid (socialisering, uddannelse), som er med til at definere forskelle og afstande i det sociale hierarki (dannede over for uddannede), der investeres af agenter og grupper (individer/familier) i bl.a. skolegang og højere uddannelse, og som siden for nogle forrentes i form af eksaminer, akademiske grader, social anseelse, indbringende og indflydelsesrige job eller andre former for symbolsk og materiel profit" (Esmark 2006, s.87–88).

Social kapital handler derimod om relationer eller netværk eller som det beskrives i *An invitation to Reflexive Sociology*: "Social capital is the sum of the resources, actual or virtual, that accrue to an individual or a group by virtue of possessing a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintances and recognition" (Bourdieu & Wacquant 1992, s.119). Disse relationer handler om netværk bestående af familie, venner, kolleger eller andre grupper, som en social agent har adgang til og hvor relationen kan omsættes til en slags prestige. Det kan fx gå i arv via et familienavn. Den sociale kapital kan altså noget andet end den kulturelle eller økonomiske, da man godt kan være fx veluddannet og økonomisk velstillet, men at det stadig kræver det rette netværk at få et bestemt job (eksemplet stammer fra Esmark 2006). Udover disse tre konkrete kapitalformer, arbejder Bourdieu med en lang række andre kapitalformer, herunder sproglig kapital, som jeg kommer tilbage til i analysen af sproget på de grønlandske nyhedsredaktioner. Pointen er dog, at der udover disse tre grundkategorier findes en række feltspecifikke kapitalformer, der har høj værdi i netop et bestemt felt, men som ikke nødvendigvis giver prestige (eller kan omsættes til symbolsk kapital) i andre felter.

En udøvelse af symbolsk vold/dominans/magt kræver **symbolsk kapital**. Denne type kapital er – modsat økonomisk, kulturel og social kapital – en slags overordnet kapitalform i Bourdieus teoriapparat og kan defineres som akkumuleret ære eller prestige, som agenterne har avancerede strategier for at opnå. Jagten på netop denne symbolske kapital, kan ifølge Bourdieu forklare meget af vores sociale handlen (men ikke alt, da ikke al handlen er bevidst, men derimod præget af en indlejret, socialiseret væremåde, jf. habitusbegrebet¹¹). Symbolsk kapital opnås via allerede feltspecifikke kapitaler, der nyder særlig værdi (Bourdieu 1997, s.115). I sin udlægning af

¹¹ Som Prieur også uddyber handler jagten om anerkendelse om en drift eller drivkraft, der ikke drejer sig om egennytte, men om ønsket om anerkendelse fra andre mennesker, med andre ord et eksistentielt behov for at være noget for andre mennesker. Og bagsiden er, at fordelingen af symbolsk kapital er ulige og nådesløs (Prieur m.fl. 2006, s.68)

Bourdieu's begreb forklarer Annick Prieur det på følgende måde:

"I moderne samfund kan symbolsk kapital hentes fra alle øvrige kapitalformer. Blandt højtuddannede giver kulturel kapital samtidig meget symbolsk kapital, blandt pengefolk giver økonomisk kapital symbolsk kapital, blandt sportsudøvere giver kropslig kapital symbolsk kapital, blandt troende kan man tale om en religiøs kapital (teologisk viden, moralsk livsførelse...) som kilde til symbolsk kapital osv. den symbolske kapital er til dels feltspecifik og opnås gennem handlen i det pågældende felt" (Prieur m.fl. 2006, s.66).

Symbolsk kapital kræver at andre anerkender den pågældende kapitalform som særligt attraktiv eller værdifuld, og dermed får agenten anseelse for at have denne type kapital til rådighed (Bourdieu 1997, s.115). Samtidig skal det være præget af en vis knaphed. Hvis alle evner det samme, er der ikke anseelse at hente. Esmark bruger det akademiske sprog som illustrativt eksempel på dette. For at akademisk sprog skal give anseelse eller symbolsk kapital, kræver det dels at tilhørerne anerkender det akademiske sprog som en ophøjet måde at formidle på, og dels skal alle ikke kunne mestre det at kunne tale akademisk. I andre sammenhænge vil det være andre kapitalformer, der vil udløse symbolsk kapital (Esmark 2006, s.95).

Ifølge Prieur veksler Bourdieu mellem at kalde det hhv. symbolsk vold, dominans og magt. Tilstanden skal forstås som en udøvelse af magt, dominans eller vold qua ens symbolske kapital, der ligger i de dominerendes favør, da de dominerede selv vil acceptere, at deres præferencer er mindre værd, da kategorierne defineres på baggrund af dominansforholdet, og derfor svarer til de dominerendes interesser (Prieur m.fl. 2006, s.53). Eller omvendt at de domineredes smag er den bedste smag (Prieur m.fl. 2006, s.51). Symbolsk vold skal dog ikke forstås som fysisk tvang, men derimod som en ubevidst del af ens habitus.

Prieur citerer Bourdieu meget præcist; symbolsk dominans "udøves ikke i de vidende bevidstheders rene logik, men i habitus' dispositioners dunkle verden, hvor vi finder indskrevet de skemaer for opfattelse, vurdering og handlen, som uden at nå frem til bevidsthedens afgørelser og viljens kontrol danner grundlag for et forhold af praktisk viden og anerkendelse - et forhold, som er grundlæggende skjult for sig selv" (Bourdieu 1999a: 177 i Prieur 2006: 52, Prieurs oversættelse).

En frigørelse for sådanne udøvelser af symbolsk dominans kan ikke alene komme ud fra en bevidstgørelsesproces (trods en vis autonomi hos de dominerede, som Bourdieu fx antyder i *La Distinction*), men kræver (også) en forandring i de objektive strukturer (Prieur m.fl. 2006, s.55), fx når det kommer til racisme, er det ikke nok at de racegjorte gør oprør, systemet skal også ændres. Denne mellemposition mellem objektivisme og subjektivisme, hvor handlen hverken kan forstås alene ud fra strukturelle årsager eller ud fra agenternes oplevelse alene, står centralt i teorien.

Som tidligere nævnt tilbyder Couldry begrebet medie metakapital som en slags pendant til symbolsk kapital, hvor medierne har en særlig symbolsk position (via evnen til at kunne forære *celebrity*) over de øvrige kulturfelter (Couldry 2003).

Kapitalbegrebet er gradvist udviklet navnlig i Bourdieus uddannelsessociologi, og anses nu som et af hans centrale begreber (Esmark 2006). Begrebet er et analytisk værktøj, der kan hjælpe med at forstå de interne hierarkier, som gør sig gældende i et felt eller den sociale verden, og hjælpe med at forstå de principper som er dominerende. Men det kræver empirisk analyse og kontekst. Uden dét, giver begreberne ikke mening, ligesom de ikke er universelle, men derimod afhængige af national kontekst. Det sociale liv udgøres ikke af tilfældigheder, men af strukturer, arv og historie, og følger nogle mønstre (Bourdieu 1997). Eller som Esmark meget elegant formulerer det: *"Mennesker opfinder ikke sig selv og verden på ny hver morgen, og alting er ikke lige muligt eller umuligt for alle"*. Og her er kapitalbegrebet og kapitaltyperne relevante analysekategorier, der bryder med den udelukkende økonomiske tænkning i beskrivelser af ulighed (Esmark 2006).

Den oprindelige metode til at undersøge kapitalformer er via survey, som Bourdieu fx gør brug af i hovedværket i *La Distinction* (Bourdieu 1979/1984), hvor det franske samfund dissekteres og kortlægges som variationer i kulturelt forbrug, værdier og holdninger på kulturområdet baseret på omfattende survey over flere år. Undersøgelserne er så omfattende, at de kan påvise relationer, en såkaldt korrespondanceanalyse (Rosenlund & Prieur 2006), hvorigennem livsstilens rum tegnes grafisk op.¹² Andre har siden anvendt metoden, også i journalistikforskningen. Hovden gør brug af informationer indhentet via anonymiserede survey blandt norske journalister til at undersøge kapitalformer i norsk journalistik i sin ph.d.-afhandling fra 2008, hvor han viser, hvilke habitus og kapitalformer der distribueres, og hvordan disse bliver styrende for de journalistiske kampe og positioneringer i det norske journalistikfelt (Hovden 2008). Udenfor journalistikforskning, men i dansk sammenhæng, er metoden anvendt af fx Prieur & Rosenlund et al. der har foretaget kvantitative studier af smag og præferencer i Aalborg (Thidemann Faber m.fl. 2012; Prieur & Rosenlund 2010) Men kvalitative studier af journalistikken gør også brug af begreberne felt,

¹² Korrespondanceanalyse stammer fra den franske statistiker Jean-Paul Benzécri's arbejde (Thidemann Faber m.fl. 2014), og Bourdieu gør brug af teknikken i for eksempel *La Distinction* fra 1979 med en kortlægning af smag og præferencer blandt forskellige grupper i det franske samfund, hvor hans hold gør brug af dels interview og dels statistisk materiale. Teknikken kræver kategoriserede data på baggrund af spørgeskemaer, hvor data udlægges grafisk i flerdimensionelle modeller, hvorved man kan vise de enkeltes placering i et grafisk "rum" og sammenholde disse med deres enkelte svar. Jeg har fravalgt en sådan korrespondanceanalyse eller institutionel biografi af feltet, da der dels er ganske få mulige respondenter til en sådan analyse, og dels da jeg ikke har interesseret mig for at undersøge hvilke baggrunde de enkelte journalister kommer fra, men snarere interesseret mig for, hvilke kapitalformer der eksisterer (via observationsarbejde og interview) samt hvordan disse kapitaler ser ud. Dvs. hvordan de materialiseres/materialiserer sig, og hvilke kapitaler, der dominerer i de redaktionelle rum. Ærindet er at rejse en række spørgsmål til, hvordan journalistikken bliver til, baseret på hvilke kriterier og hvorfor de valg, der træffes, bliver truffet og af hvem. Konklusionerne fra *La Distinction* tilbyder nogle universelle teoretiske begreber, og opgaven videre må være at kaste lys over, hvilke kapitaler der hersker i det grønlandske journalistikfelt i dag.

kapital og habitus se fx Schultz 2006 og Hartley 2011, der ligesom Hovden identificerer nogle specialiserede (feltspecifikke) journalistkapitaler eller redaktionelle kapitaler (Willig 2012).

Ved at anlægge et feltperspektiv antages det, at der vil være en række kapitaler, der strukturerer feltet, hvor fordelingen af økonomisk og kulturel kapital er afgørende. Økonomisk kapital skal ikke kun forstås som indtægt, men også besiddelser, ejendom osv. Kulturel kapital skal ikke alene forstås som hvilken uddannelsesbaggrund, man har, men også kulturel kompetence og smag, fx i form af om man er opvokset i et hjem med bøger og kunst på væggene ("et hjem med klaver"), om man selv har en stor bogsamling osv. Alt efter om man har meget eller lidt kapital, og hvilken type kapital man har, kan man altså i Bourdieusk optik placeres hierarkisk i et givent socialt rum.

Feltteori og journalistik¹³

Selvom Bourdieu ikke selv har lavet empiriske studier af journalistikkens felt, er hans praksisteori og teori om kulturel produktion ganske relevant i studier af medier, navnlig som en måde at opnå empiriske forståelser af sociale praksisser og magt (Benson & Neveu 2005; Willig 2012; Willig 2016a; Schultz 2007b). Bourdieu adresserer journalistik og medier i navnlig to udgivelser. Den første *Om tv og journalistikkens magt* fra 1996 (oversat til engelsk Bourdieu 1998) er en kontroversiel og noget udsældt udgivelse (Benson & Neveu 2005; Willig m.fl. 2015; Marlière 1998), der er en transskription af to forelæsninger afholdt på Collège de France og siden bragt på tv-stationen Paris Première i maj 1996 (Marlière 1998, s.220). Bogen provokerede og skabte kontroverser, da den indeholder en kras kritik af den journalistiske professionskultur og de herskende normer i journalistikken. Trods *Om tv's* kontroversielle karakter, er et væsentligt argument fra bogen, at feltteorien tilbyder, at medier kan analyseres ud fra en felttankegang, da medierne former det journalistiske felt, hvori der hersker nogle bestemte logikker. Selv erklærer Bourdieu, at ærindet med bogen var at skabe debat, idet han mener, at der er et stort uudnyttet demokratisk potentiale i navnlig tv-mediet, der går tabt. Samtidig at ærindet er at rette en overordnet kritik mod tv's skjulte symbolske dominans/vold og tilbyde en "mulighed for frigørelse" (*possibility of liberation*), altså et emancipatorisk sigte.

I *Om tv* argumenterer Bourdieu for, at journalistik er præget af flygtighed, overfladiskhed, overdramatisering og underholdningsidealer og med alt for meget fokus på og konkurrence om publikums gunst. Han mener, at journalistikken er for markedsorienteret, og at den konstante jagt efter såkaldte *scoops* (*obsession with scoops*) (Bourdieu 1998, s.6) går udover substans, originalitet og diversitet, og tilmed risikerer at blive fordummende. Fx mener han, at tv-kanalerne i jagten på

¹³ Dele af dette kapitel er udgivet i en lidt anden form – og på engelsk – som led i et phd-kursus. Kapitlet handler om feltteoriens brug i forbindelse med studier af grønlandsk journalistikkultur, (og gennemgår nogle af de samme pointer som nærværende kapital). Kapitlet er udgivet af ECREAs Summer School som en open-acces publikation (Hussain 2017a).

seere hellere sender underholdning, sæbeoperaer og talk shows end programmer med information og dybdegående undersøgelser og analyser af sager med politisk substans (Bourdieu 1998).

Marlière kritiserer dog Bourdieu for at have for ensidig fokus på journalistikken og journalisterne som én stor homogen kategori, der ikke tager højde for interne forskelle på medierne, redaktionerne og de enkelte journalister, og dermed reducerer et komplekst felt (Marlière 1998, s.223). Samtidig argumenter Marlière for, at der er sket en udvikling i den politiske journalistik og i journalistikken som helhed, og Bourdieu derfor for ensidigt fokuserer på de dårlige eksempler og ikke tager højde for, at der er faglig udvikling og journalistik, som ikke ubetinget følger markedslogikken. Marlière medgiver, at kritikken i sin helhed er relevant, idet mange borgere har tv som eneste informationskilde, og der dermed kan skabes et vidensgab mellem de, der fx læser avis eller får informationer fra en mangfoldighed af kilder udover tv. I dag kan man diskutere, om denne analyse stadig er relevant idet bogen er blevet til før udviklingen af netmedierne for alvor satte ind, og at tv derfor bliver tildelt en rolle i bogen, som har forandret sig siden 1996, hvor kritikken oprindeligt blev fremsagt. På trods af, at tv fortsat er en vigtig informationskilde for mange, er der et generelt fald i tv-forbruget over tid (se fx Reuters Digital News Reports). En dybereliggende kritik, der dog er relevant at tage med sig, også i dag, uagtet publikums platformspræferencer, er i Bourdieus pointe om, at journalistik (på tv) i sin iver efter at kunne ramme det brede publikum, kan dramatisere selv små problemer til sensationelle fænomener, og dermed ikke giver realistiske portrætninger af fx aktuelle samfundsproblemer.

Påvirkningen mellem journalistikkens felt og øvrige felter, er meget relevant at problematisere (Marlière 1998, s.224). Bourdieu argumenterer i *Om tv*, at tv udøver dominans og symbolsk vold mod andre felter, og tilmed gør vold på andre felters autonomi, herunder politik og det akademiske felt. For det akademiske felt langer han eksempelvis ud efter forekomsten af såkaldte tv-eksperter, der ikke har opnået høj position i eget felt, men via tv-optrædener opnår hurtig anerkendelse og derved ad omveje forsøger at opnå legitimitet. Han kritiserer medlemmer af det akademiske felt, der velvilligt stiller op til interview om hvad som helst og "spiller spillet" på journalisternes præmisser ved for eksempel at forsimple budskaber så meget, at den akademiske kompleksitet, eller nuancer om man vil, forsvinder. Via deres tv-medvirken opnår de en "media celebrity", der kan omsættes til prestige, høje forelæsningshonorarer mm. (Bourdieu 1998), men det sker, ifølge Bourdieu, på bekostning af budskabets indhold, og ikke mindst på bekostning af det akademiske felts autonomi. Han mener med andre ord, at forskerne/tv-eksperterne går med på journalisternes præmis om, at seerne kun forstår simple budskaber, men at denne forudindtagethed om seernes vidensniveau er fejlagtig og fordummende. Samtidig kritiserer Bourdieu journalisterne for ikke at stille grundlæggende spørgsmål til tingenes tilstand. Faren ligger i, at de samtidig tager pladsen fra dem, der ønsker at nuancere, (og det kræver tid, som medierne ikke har) og derved kommer synspunkter, der ikke taler ind i gældende normer, ikke i medierne. En grundlæggende kritik af medielogikkens indtog i det akademiske felt.

Journalistikkens feltlogik påvirker det akademiske felts logikker fx ved at udvælge sig særlige tv-eksperter, der ophøjes trods eventuel mangel på meritter i eget felt (Bourdieu 1998). Journalistikkens feltlogik presser sig dermed ind på andre (videnskabelige) felter.

Marlière mener omvendt at det er en forsimplet måde at anskue dominansforholdet på, da tv-eksperterne indtager skiftende positioner, og kan veksle mellem en rolle, som er dominerende i medier, men domineret i academia (Marlière 1998, s.229). Kritikken er baseret på franske forhold, hvor det fortsat vil være mere prestigefyldt at optræde med en forelæsning på et eliteuniversitet end at blive interviewet til et tv-medie. Desuden peger Marlière på forskeres pligt til at dele ud af deres viden, som betyder, at det er en del af deres arbejde at medvirke på tv (eller på andre journalistiske platforme).

Det samme er Bourdieu også i senere arbejde, hvori han nuancerer argumentet. Blandt andet beskriver han, at journalister og medier kan positionere sig forskellige steder på polen mellem heteronomi og autonomi, og at der dermed er forskel medier og journalister imellem. Bourdieu interesserer sig dog ikke for journalister, men for det journalistiske felt. En analyse af journalister vil ifølge Bourdieu lægge ansvaret over på individuelle journalister, i stedet for at se på de strukturer, der tegner feltet (Bourdieu 2005b, s.42). Mens det første kan lede til, at man ender med at udpege syndebukke blandt fx ledende redaktionelle medlemmer, vil det andet synliggøre de strukturer, der tegner feltet, og dermed have frigørende potentiale, hvilket er formålet for den reflektive sociolog.

Et af de strukturelle forhold, som Bourdieu peger på, er hvordan det journalistiske konfliktfokus betyder, at den politiske substans i en given sag kan risikere at blive nedprioriteret. Bourdieu mener, at seerne via journalisterne tilbydes korte, unuancerede glimt af den sociale verden, der forbliver netop glimt uden kontekst og uden forklaringer, og dermed bidrager til en mangel på historicitet, ligesom politik skabes ud fra her-og-nu problemer. På den måde mener han, at de to felter deler samme logik (Bourdieu 1998, s.7). I Frankrig er der desuden tætte forbindelse mellem det politiske liv og medier gennem statslig regulering, som også skaber et vist overlap mellem de to felter (Marlière 1998, s.225), som ikke på samme måde kan overføres direkte til skandinavisk (eller grønlandsk) sammenhæng, da der er tale om to ret forskellige mediesystemer (jf. Hallin og Mancinis mediesystemmodel som diskuteres i kapitel 4).

En gængs kritik af feltteorien er, at den er udviklet i Frankrig i 1960-70'erne, altså i en helt særlig geografisk, kulturel og tidsmæssig ramme. Men netop felt, habitus og kapital er universelle teoretiske begreber, hvorfor den nationale kontekst ikke bør være afgørende for brugen af begreberne. Bourdieu påtaler selv, at han ikke laver en Grand Theory med *La Distinction*, men at det netop er et stykke arbejde, der refererer til en empirisk virkelighed i 1970'ernes Frankrig. Og at begreberne socialt rum, symbolsk rum eller social klasse "... aldrig bliver diskuteret som sådan for deres egen skyld. De bliver i stedet taget i brug og sat på prøve i en forskning som på samme tid er teoretisk og empirisk" (Bourdieu 1997, s.16).

Det andet sted, hvor Bourdieu meget direkte adresserer medier og journalistik er udgivet i Benson & Neveus antologi *Bourdieu and the Journalistic Field* fra 2005. Kapitlet er et uddrag fra en forelæsning, Bourdieu holdt i Lyons i 1995 med titlen "The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field", hvor han diskuterer de usynlige strukturer, der udgør relationen mellem de tre felter. Bourdieu anfører blandt andet, at journalistikkens felt er præget af en høj grad af heteronomi og i analyser af journalistikkens felt er det derfor ikke nok kun at se på, hvem der ejer medierne, hvem annoncørerne er, eller hvor mediestøtten kommer fra, hvis man ønsker at forstå, hvad der foregår i feltet. Det er også centralt at se på agenterne i feltet, og hvordan de påvirker hinanden, samt hvilken position de befinder sig tættest på (den autonome eller heteronome pol) (Bourdieu 2005b, s.33ff). Journalistikkens felt har desuden flydende grænser, og påvirkes af – og påvirker – de andre felter eller sociale rum, ligesom det gælder for politikfeltet. Antologien tager spørgsmålet om Bourdieus begrebsapparat indenfor medie og journalistikforskningen op i en række selvstændige bidrag.

Et godt argument for at bruge Bourdieu til analyse af journalistik er, at journalister og redaktører kan opfattes som agenter, og at news room kan anses som hierarkiserede rum (Willig m.fl. 2015). I refleksiv sociologi vil man sige, at det individuelle altid er socialt. Og habitus som en strukturerende struktur er et meningsfuldt begreb til at forstå de kampe, der foregår i et felt (Bourdieu & Wacquant 1996)– her "nyhedsrummet".

Så på trods af, at Bourdieu selv har skrevet meget lidt om journalistik og medier, har en lang række andre forskere trukket på – og videreudviklet - hans begrebsapparat til at analysere, hvilke logikker journalistikkens felt er præget af. Disse arbejder tilbyder gode eksempler på, hvordan journalistikkens felt kan analyseres empirisk og med Bourdieus teoriapparat. Mens nogle studerer feltets deltagere statistisk, er der andre, der studerer hvilke roller, agenterne indtager. Andre igen laver korrespondance-analyse. Der kan således anvendes flere forskellige metodiske indgange, og som det næste kapitel (metode) vil vise, benytter afhandlingen her sig af interview og observation, men andre muligheder ville være fx tekstanalyse eller statistik/surveys. Der følger ikke et omfattende litteraturreview om brugen af feltteori i medieforskningen her, se i stedet (Willig 2012; Willig 2016a), der viser eksempler på peer reviewet forskning, der illustrerer anvendeligheden af Bourdieus refleksive sociologi i news room studier, både hvor feltteorien anvendes som ramme, men også hvor der er en mere pragmatisk brug af feltteorien. Altså hvor feltteorien har inspireret studiet, men hvor andre teoretiske og analytiske begreber også anvendes, som tilfældet er her i afhandlingen.

Habitus og journalisthabitus

Et begreb, der åbner op for, hvordan volumen og type af kapital kan omsættes, er habitus-begrebet, der blandt andet defineres i *Den Praktiske Sans* fra 1980 (oversat til dansk i 2007) og i *Udkast til en praksisteori*. Bourdieu beskriver begrebet habitus med forskellige variationer i forskellige publikationer (se fx Prieurs gennemgang, 2006: 39ff). Det skal forstås som et sæt

indlejrede leveregler eller en væremåde, der er formet ud fra individets opvækst og livsbetingelser (eller livshistorie). Eller som Bourdieu selv formulerer det: "sensing, perceiving, thinking, acting according to models interiorized in the course of different processes of socialization" (Bourdieu 1984, s.165–166). Habitus er agenternes indlejrede erfaringer og præferencer, der virker strukturerende for den position, de kan indtage i et givent felt, og Bourdieu bruger ordet praktisk "sans" som en forklarende uddybning:

"Den praktiske sans er et erhvervet system af præferencer, af principper for hvordan verden skal anskues og opdeles, af varige kognitive strukturer og af handlingsskemata som orienterer opfattelsen af den givne situation og vurderingen af hvilket svar der passer til denne situation. Agenternes habitus er denne form for praktisk sans for hvad der skal gøres i en given situation - det som man i sportens verden kalder en sans for spillet, kunsten at forudane hvordan spillet vil udvikle sig (...)" (Bourdieu 1997, s.44).

Selv om agents livsvalg kan opfattes som personlige præferencer, er Bourdieus pointe i *La Distinction*, at der netop er en systematik i fordelingen af præferencer, og at disse er knyttet til ens sociale position. Nogle præferencer opfattes som bedre "smag" end andre, hvorved Bourdieu sporer en dominans, han mener er systematisk, idet nogle har bedre mulighed for at have "god" smag end andre, og de, der ikke har den "gode smag", har det dårligt med det, hvorved der opstår symbolsk dominans/vold (Bourdieu 1984). Denne tese om dominans kritiseres af en række forskere for at være for deterministisk og fratage de dominerede grupper et frit valg i forhold til hvilke kulturelle produkter, de konsumerer og omvendt gøre de dominerende grupper til snobber (Prieur & Rosenlund 2010, s.51–52). Afhandlingens anvendelse af habitusbegrebet skal dog forstås som et værktøj til at forstå, hvorfor folk handler forskelligt baseret på deres baggrunde og positioner, da det kan pege på nogle strukturelle årsager til, hvorfor nogle agenter klarer sig bedre i et bestemt felt, fx journalistikkens, end andre gør. Fx qua hvor de er uddannet og i deres indlejrede forståelse af nogle logikker og spilleregler, der kan synes naturlige for netop dem, men ikke for andre. Med andre ord, nogen har bedre sans for spillet end andre, og det skyldes ikke tilfældigheder.

En person, der fx er vokset op i en bestemt social gruppe, vil dels have en habitus, der er tilpasset netop denne gruppe, men samtidig kunne have andre særkender eller andre individuelle faktorer, der spiller ind (Bourdieu 1997). Der er tale om en automatisk indlejrethed, hvor nogle (livs-)valg vil synes mere naturlige end andre, uden at det er hverken strategisk eller bevidst. Som Prieur illustrerer med eksemplet om skolevanthed mellem børn fra intellektuelle hjem og arbejderklassehjem:

"Har man en habitus med tilhørende mentale strukturer, der svarer til skolens strukturer, er der en række ting, man gør lige så naturligt, som en god tennisspiller returnerer sine bolde – på rette tid og sted, altid lidt på forkant med spillet, men med en automatik, der ikke går gennem bevidstheden" (Prieur m.fl. 2006, s.47).

Ens habitus er altså ikke alene baseret på ens individuelle livsforløb, men er også et produkt af strukturerede standarder fordelt på sociale klasser. Det vil sige som en slags strukturerende struktur (Bourdieu & Wacquant 1992; Bourdieu 1984, s.166). Det er ikke nok at forstå det som en praktisk individuel indlejret forståelse af éns egen position og muligheder, men også i andres position i det sociale rum (Bourdieu 2005a).

I det journalistiske rum kan man eksempelvis tale om såkaldt journalistisk habitus, dvs. en indlejret forståelse af eller sans for, hvad der er vigtigt, hvilke nyheder der har høj prioritet, hvorfor man skriver nyheder på en bestemt måde osv. For at kunne klare sig godt i det journalistiske felt skal man således mestre bestemte professionsnormer, eller det Schultz kalder "a specific, professional game in a specific professional field", that of journalism (Schultz 2007b, s.193; Benson 1998). Schultz opererer således med begrebet journalisthabitus eller nyhedshabitus.

Felttankegangen og habitusbegrebet er forbundet, da sociale praksisser ifølge Bourdieu bør ses som "the product of an encounter between habitus and a field which are, to varying degrees "compatible" og "congruent" with one another", altså indenfor et felt er der en kompatibel habitus på spil.

Feltteorien kan indholdsudfyldes ud fra empirisk data, men samtidig skal man huske at rejse kvalitative spørgsmål til netop den empiriske virkelighed i det givne felt (Willig m.fl. 2015, s.58). Og netop den empiriske virkelighed i en grønlandsk kontekst er (også) præget af en postkolonial virkelighed, som man nødvendigvis må tage højde for, når man arbejder empirisk med Grønland. I dette tilfælde er Bourdieus teoriapparat altså ikke nok, men må videreudvikles og suppleres med centrale forståelser og begreber fra postkolonial teori, og afhandlingens brug af feltteorien er således pragmatisk, da der suppleres med anden relevant teori. En måde at operationalisere teorien på er at rejse spørgsmålene: hvilke typer af kapital er anerkendt i det grønlandske journalistikfelt, hvordan ser en evt. "lokal" habitus (som Hess & Waller videreudvikler) eller nyhedshabitus (som Schultz anvender) ud i blandt grønlandske journalister? På den måde bliver forskningsspørgsmålene (som præsenteret i kapitel 1) teoretisk informeret.

Schultz identificerer en såkaldt journalistik habitus som en slags empirisk kategori i det journalistiske "felt", eller journalist-professionen. Blandt journalister er der en dyb internaliseret forståelse af, hvad god journalistik er, og hvordan denne praktiseres. Professionen er med andre ord forholdsvis enige om professionens herskende normer. I sin artikel *The journalistic gut feeling* definerer Schultz en såkaldt nyhedshabitus, som "a practical mastering of the news game involving a strong, bodily sense of newsworthiness" (Schultz 2007b, s.193). Hartley beskriver i sin anvendelse af samme begreb, at nyhedshabitus bliver selvbekræftende, idet journalisterne føler sig overbeviste om, at deres normer for journalistisk produktion er rigtige, og derfor fortsætter de med at gøre det på netop den måde (Hartley 2011, s.123).

Vi kan antage, at der er en række eksplicitte værdier knyttet til den professionelle journalistiske habitus. Den journalistiske habitus behøver dog ikke være ens på tværs af tid og sted, og habitusbegrebet skal ikke anses som noget statisk, men derimod dynamisk og foranderligt livet igennem. Mens en striks strukturalistisk læsning ville være, at individer er født ind i bestemte klasser med en bestemt habitus formet af eksempelvis forældres baggrund, socioøkonomisk status, uddannelse, bopæl osv. introducerer Bourdieu netop det dynamiske i sin feltteori, da felter danner grundlag for forhandlinger og positioneringer, der kan forandre sig. Habitus er altså træg, men foranderlig, da habitus udvikles gennem hele livet i mødet med nye omgivelser og omstændigheder (Prieur m.fl. 2006, s.42). Bourdieus begrebsapparat levner plads til at kunne åbne op for empirien, som netop viser, at der pågår en konstant forhandling af positioner og hierarkier i den redaktionelle praksis på daglig basis, om end der naturligvis er en rollefordeling, der er formel. En udfoldelse af dette følger i analysen.

Lokal habitus

Begrebet lokal habitus stammer fra de australske forskere Kristy Hess og Lisa Waller (2016), der via deres studier af tre lokalaviser i små byer identificerer det, de kalder en særlig slags lokalviden eller lokalkendskab. De bruger billedet "knowing the direction the river flows" som illustration på en indlejret viden, som en udefrakommende ikke vil vide som særkender ved et lille samfund, og som kun medlemmerne af lokalsamfundet og derfor de lokale journalister har indlejret og har en forståelse af via deres stedbundethed. At være lokal er i Hess & Wallers forstand, at have "a grounded connection with, and understanding of, a physical place and its social and cultural dimensions that is practical and embodied" (Hess & Waller 2016, s.264). I feltteoretisk sammenhæng kan det at have lokal habitus forstås som en specialiseret viden af, hvad samfundet og dets beboere er optaget af. En sans for netop det opbygger den legitimitet, der er behov for, når man skal fungere som en (journalistisk) autoritet i offentligheden, og samtidig imødekomme seerne/læserne/lytternes behov for specialiseret viden (Hess & Waller 2016, s.264). Et af de interessante spændingsfelter, der opstår i det grønlandske journalistikfelt, er forekomsten af en såkaldt lokal habitus og en ikke-lokal habitus (sidstnævnte repræsenteret ved importeret/tilrejsende¹⁴ arbejdskraft), ej at forveksle med en slags national habitus, da det ikke giver mening at tale om en habitus, der passer til helheden af samfundet. Begrebet skal snarere forstås som en måde at forstå differentierede samfund på, hvor der er radikalt forskellige habitusformer på spil (Prieur m.fl. 2006, s.44–45).

¹⁴ Tidligere kaldte man det *udsendt* arbejdskraft, da medarbejdere blev udsendt fra Danmark til Grønland via Grønlandsministeriet, senere blev det til *tilkaldt* arbejdskraft, da det blev Hjemmestyrets administration i Nuuk, der stod for rekruttering. Der har været knyttet mange begreber til den importerede eller tilrejste arbejdskraft, som jeg her i afhandlingen kalder det, da der ligger noget normativt i at være udsendt eller tilkaldt. Mens tilrejsende, i mine øjne, handler om et HR-spørgsmål, hvor nogle vælger at søge om et job, der er ledigt og rejser til Grønland for at udfylde jobbet. Det er et følsomt spørgsmål i Grønland, og antallet af medarbejdere fra eksempelvis Danmark i det offentlige system er ofte genstand for politisk diskussion og blive ofte polemisk og endog hadefuld. For mere om relationer mellem gruppen af hjemmehørende og tilrejst arbejdskraft, se fx (Carlsen 2008; Tróndheim 2002; Wagner Sørensen 1993).

Er lokal viden bredt anerkendt i feltet, også af de, der ikke har den? Er der kamp om opnåelse af en sådan? Hvorvidt man kan tale om en såkaldt lokal habitus og en ikke-lokal habitus i det grønlandske journalistikfelt, kræver ligeledes empirisk viden, og bliver et spørgsmål, der adresseres i analysen.

Opsamling på feltteori

Som vi har set, vil agenter i feltet aldrig handle helt ufrit, og trods forskellige livsbaner og livshistorier samt en selvforståelse af autonomi viser Bourdieus social-teori, og navnlig habitusbegrebet, at der netop er strukturerende principper på spil, der om ikke direkte determinerer, så i en vis grad styrer agenternes sociale handlen. Social handlen kan således aldrig være helt fri. Men hvordan opretholdes dette system så? Teoriens antagelse er, at agenterne ønske om opnåelse af anerkendelse - som er ethvert individs grundlæggende tanke eller ønske - er styrende for deres tilpasningsevne (Prieur m.fl. 2006). Agenterne vil tillære sig det givne felts normer og forsøge at "gøre som de andre" for at passe ind og lære fra de etablerede agenter i feltet. I sine news room studier har blandt andre Warren Breed (Breed 1955) vist, at redaktionelt arbejde organiseres via social kontrol og via oplæring fra mere erfarne kolleger til nyankommne. I bourdieuske termer kunne dette forstås som en kontrol via kamp om at opnå en position i feltet, men en kontrol der dog kan udfordres. Samtidig er journalistikprofessionen også præget af en stærk professionskultur, hvor fx journalistuddannelserne er med til at forme en fælles forståelse af, hvad "god" journalistik er, hvilke normer og kriterier man arbejder med, og derved på sin vis mindsker agenternes autonomi. Tendensen til common sense omkring, hvad der er godt og skidt på et givent felt, kan i Bourdieus optik medvirke til at mindske autonomien i feltet. Det kan være særdeles problematisk, da det forhindrer nytænkning og samtidig virker konserverende. Forskningen har vist, at der overordnet er en vis konsensus i journalistikkens felt omkring hvilke normer og værdier, der hersker, og at agenterne snarere forsøger at reproducere og konservere end at forsøge at øve modstand mod feltets logikker (Benson 1998; Willig 2012; Benson & Neveu 2005; Hartley 2011). Dog har agenterne et vist mulighedsrum, idet habitus, ifølge Prieurs udlægning (og afvisning af teorien som deterministisk) kan forstås som et "generativt princip for handlen, der gør, at man tendentielt vil være disponeret for at handle på bestemte måder..." men samtidig er noget "der leves, og der er derfor et rigt rum for variation og kreativitet – alt andet end en simpel kopiering eller rutinemæssig repetition af et mønster" (Prieur m.fl. 2006, s.40).

Feltteorien levner altså plads til at inkorporere feltets historie, relationer i og mellem felter samt tilbyder begreber til at analysere journalistisk praksis som en del af et større system, sfære eller felt, om man vil, end de individuelle journalister (som også er ærindet her).

Som jeg har været inde på tidligere, er nye erkendelser dukket op i takt med feltarbejdet, hvor der er blevet rejst nye spørgsmål undervejs i processen. Det har nødvendiggjort nye teoretiske overvejelser, da nogle af de tematikker, der er kommet op i empirien, ikke har kunne forklares med Bourdieus teorikompleks alene. For at være tro mod processen – også i formidlingen – følger

her, efter diskussionen af Bourdieus centrale begreber som teoretisk afsæt – endnu en teoretisk indgang til materialet. Nemlig inspirationen fra den postkoloniale kritik, hvorfra jeg henter inspiration til at nuancere analyserne. Samtidig fungerer denne del af kapitlet som en afgrænsning, idet ærindet ikke er at gøre rede for postkoloniale studier som sådan, men anvender grønlandsforskningens bidrag som en linse at studere journalistisk praksis igennem.

En postkolonial linse: Kontekstualisering af genstandsfeltet

I Grønland bliver journalistikken til under nogle vilkår, der blandt andet handler om det dobbelte sprog, og en historicitet med 300 års relation til Danmark. Journalistisk praksis i landet kan således ikke alene forstås ud fra (kampe) om feltspecifikke kapitaler, men må nødvendigvis også betragtes ud fra den historiske relation, der præger forholdet mellem de to lande. Postkolonialisme bliver her i afhandlingen således ikke (kun) betragtet som et historisk afsluttet, fortidigt fænomen - forstået som tiden efter en kolonialisering har fundet sted - men som en relationel størrelse, der også kommer i spil i nutidige praksisser. Fx i form af, at dansk og grønlandsk bliver anset som modsætningspar (Thisted 2006; Bjørst 2011; Gad 2008).

Man kan opfatte kolonisering som en historisk administrativ og kulturel praksis, men man kan også se kolonisering som en mere overordnet praksis af dominans eller hegemoni, som ikke har noget med måden man indretter sig på samfundsmæssigt, men snarere noget relationelt eller endog psykologisk. Det er dog vigtigt her at holde sig for øje, at postkolonial teori er et omstridt felt. Der findes mange varianter, hvoraf nogle er mere normative end andre, og nogle teorier beskyldes for selv at udøve en form for dominans (Jensen & Loftsdóttir 2012).

I det følgende redegør jeg for, hvordan jeg henter inspiration fra postkoloniale studier i grønlandskforskningen til brug i de senere analyser. Erkendelsesinteressen for denne afhandling er ikke en teoriudvikling indenfor postkoloniale studier. I stedet er ærindet at fastslå afhandlingens ståsted i grønlandskforskningen, der tager afsæt i denne teoretiske tradition. Når der foretages analyser af nutidige praksisser i mediefeltet, kan disse analyser informeres af grønlandskforskningens bidrag til at forstå magtasymmetrier i relationen Grønland-Danmark. Antagelsen er altså, at den koloniale relation har medvirket til at skabe asymmetrier (Thisted, Rud, Gad, Bjørst m.fl.). Der eksisterer dog også andre forestillinger, fx en diskussion om hvorvidt Grønland overhovedet har været en koloni, og i så fald hvordan kolonistatus skal defineres (Kjærgaard 2014; Rud & Seiding 2015; Andersen 2015). Endvidere viser litteraturen, at der har været en herskende forestilling om Danmark som en særlig blid kolonimagt (Thisted 2004; Nonbo Andersen 2017), som ikke kan placeres i en undertrykkende rolle, men snarere en hjælperrolle: en *nordic exceptionalisme*, hvor Norden anses som et særligt konfliktfrit sted og Danmark som en særligt human eller blid kolonimagt (Jensen & Loftsdóttir 2012; Petterson 2012). Den historiske koloniale relation har dog stadig betydning for opfattelsen af relationen mellem Danmark og

Grønland, ligesom grønlandsk identitetsdiskurs er præget af en kolonial referenceramme (Gad 2009, s.137).

Postkolonialisme studier opstod oprindeligt i kritiske litteraturstudier og tilbyder et nyere teoretisk aspekt til kritiske kulturstudier, som er relevant at have in mente, når man studerer tidligere kolonier, også sociologisk. Dog skal postkolonialisme altså her hverken forstås som en -isme, og ej heller som tiden efter et historisk afsluttet forløb, men som et kritisk analytisk blik på nogle nutidige praksisser og relationer.

Med sine begreber omkring kapitalformer, agens og habitus er Bourdieu magtkritisk. Og det magtkritiske går igen i det, jeg vil trække frem i det følgende, ligesom ærindet for postkoloniale studier bl.a. var at gøre op med kolonialismens undertrykkelsesformer, når man fx går tilbage til Franz Fanons arbejde omkring de psykologiske effekter af kolonisering (Thisted & Larsen 2011). Jeg diskuterer ikke begreber som falsk bevidsthed her, og laver ej hellere repræsentationsanalyse med en tilgang, hvor nogle har monopol på repræsentationer, mens andre blot kan se passivt til (som Said kritiseres for). I stedet trækker jeg på nyere arbejder, der påpeger, at de, der repræsenteres, selv er medproducenter af disse billeder (Thisted 2006; Thisted & Larsen 2011; Thisted 2012; Bjørst 2008; Bjørst 2011; Langgård 2008; Sejersén 2015) Og netop i den sammenhæng er Mary Louis Pratts begreb kontaktzoner (contact zones) relevant, da det beskæftiger sig med mødet mellem grupper/kulturer, hvor der er asymmetrier til stede, og hvor begge parter i mødet spiller aktive roller. Ser man på det redaktionelle rum, pågår der konstant forhandlinger, som de senere analyser vil vise, og der er altså ikke tale om entydige eller endimensionelle dominansforhold.

Jeg arbejder, som nævnt, ikke med litteratur eller repræsentations- eller identitetsstudier, men andre har gjort det i Grønlandsforskningen. Se fx (Thisted 2005; Thisted 2006; Thisted 2011), blandt historikere se fx Thomsen 1996, Rud 2010, i antropologien Bo Wagner Sørensen 1991, 1994 og Sejersén 2003, Bjørst 2008 og i statskundskaben fx Gad 2005, 2009, 2017, som jeg vil trække tråde fra både i nærværende kapitel og undervejs i analyserne.

Arktisk Orientalisme og repræsentation

Edvard Sids *Orientalisme* fra 1978 er ofte et referencepunkt for studier, der antager en postkolonial linse, og trods bogens kontroversielle karakter (Hauge 2009; Rud 2010) anvendes tankegodset fra *Orientalisme* fortsat, og anses som en klassiker i postkoloniale studier. Sids Orientalisme-begreb (Said [1978] 2004) bygger på en antagelse om, at man i occidenten (vesten) har skabt selv billeder og identitet i mødet med orientaleren, og derved positioneres og fikserer orientaleren eller den "Anden" i nogle problematiske repræsentationer, mens vesten placeres i idealpositionen. Orientalisme-blikket bliver dermed reducerende og distancerende i fremstillinger af - og forestillinger om - Orienten som ét samlet hele (Said 2004: 93). Den Anden (den

orientaliserede) bliver fx i kolonirelationen fremstillet som moralsk underlegen i forhold til betragteren, hvilket medfører reduktion og essentialisering. De, der er udsat for denne orientaliserende andetgørelse, bliver reduceret til nogle få bestemte egenskaber og disse egenskaber bliver – i stedet for at blive betragtet som enkelte egenskaber ved et sammensat menneske – til det essentielle, kernen i de mennesker. Selv/Anden-begreberne skal dog ikke forstås som totaliteter, men som abstraktioner, dvs. ikke som personer eller grupper (Frello 2012, s.115–117), men som en begrebslig fremstilling af den Anden.

Said levner dog plads til modstand mod orientaliseringen hos *the subaltern* da de orientaliserede kan gøre oprør via såkaldte modstrategier mod den orientalisering, der er påført dem. Thisted forklarer disse modstrategier ved hjælp af Homi Bhabas videreudvikling af Andetgørelsesbegrebet:

”I forhold til den klassiske marxisme opererer postkolonialismen med et mere dynamisk magtbegreb, hvor entydige modsætninger mellem koloniasator/koloniseret; udbytter/udbyttet etc. erstattes af en større forståelse for sammensatheden i de koloniale relationer, ligesom interessen ikke samler sig om at demonstrere koloniasatorens skyld, men snarere den kreativitet, hvormed den koloniserede formåede at få det bedst mulige ud af situationen (Bhabha: 1994)” (Thisted 2004, s.135).

Andethed eller en såkaldt *otherness* kan skabe et særligt rum for kreativitet. Brade argumenterer, at *othering*/andetgørelse kan fungere som ”symbolsk råstof”, og der kan kapitaliseres på *othering* (Brade 2017, s.67–68). I et forsøg på at fjerne sig fra ordene første og anden foreslår Brade i sin afhandling, at Første og Anden bliver erstattet af Førstehed og Andethed¹⁵. Man er ikke ”først”, man *gør* førstehed. For de første var og er ikke ”først”, hvis man fx ser på de oprindelige befolkninger i Australien, USA, Canada, Grønland mm. (Brade 2017: 68). Argumentet er, at ansvaret ligger hos de, ”der som effekt af andetgørelsen førstegøres” (Brade 2017, s.96). Brade tilbyder dermed nogle nuancer til dikotomien første-anden, som er relevant at have in mente i studiet af Grønland, hvor der er mange (forskellige) positioner på spil. Men når man studerer magtforhold, er det samtidig vigtigt at holde sig for øje, hvordan magten fordeles - eller fordeler sig - ujævnt i feltet. ”Historisk legitimerer andetgørelse de privilegeredes privilegier” (Brade 2017, s.58).

I mine analyser trækker jeg på andres operationalisering af orientalisme-begrebet og begrebsparret Første-Anden i en arktisk – navnlig grønlandsk – sammenhæng. Antropologen Ann Fienup-Riordan har introduceret begrebet ”Eskimo Orientalisme” i sine studier af film om inuit i Alaska (Fienup-Riordan 1994), og i dansk sammenhæng har litteraten Kirsten Thisted samt eskimologen Lill Rastad Bjørst operationaliseret begrebet i forbindelse med repræsentationer af Grønland (Bjørst 2008; Bjørst 2011; Thisted 2006; Thisted 2002). Ligesom historikeren Søren Rud

¹⁵ Brade videreudvikler begrebet fra Staunæs 2004.

operationaliserer begrebet arktisk orientalisme eller arktisisme inspireret af Said i sit studie af oprindelighed og ledelse i 1800-tallets Grønland.

Thisted viser, at grønlændere placeres i rollen som den Anden, som en modsætning til den danske selvforståelse. Grønlændere bliver ofte reduceret til to positioner: enten placeret i rollen som naturfolk eller som fanget i modernitet, hvor den traditionelle kultur er gået tabt (Thisted 2004; Thisted 2006). Tilsvarende viser Bjørst, at de stereotyper og fordomme, der findes om grønlændere og Grønland, peger mod bestemte fastlåste positioner (Bjørst 2008).

Der er dog både eksterne og interne repræsentationer på spil. Begrebet anvendes også kritisk af Thisted, der pointerer, at den postkoloniale kritik har været så optaget af at påpege repræsentationer som problematiske, at de selv falder i samme fælde, og reducerer de koloniserede til (andre) stereotyper, og selv bliver "repræsenterende", altså går man ikke fra "misrepræsentation til selvrepræsentation", hvor der gives stemme, men blot til andre problematiske eksterne repræsentationer (Thisted 2006, s.67). Eksisterende diskurser opstår nemlig også i mødet, og dermed er grønlænderne selv aktivt med til at forhandle de positioner, der er - og ikke kun som noget de er placeret i som passive subjekter. De er også med til både at producere og reproducere diskurser og derved spiller de en aktiv rolle i stabilisering af diskurserne over tid, fx via selvrepræsentationer (Bjørst 2011; Thisted 2006). Endelig findes der også repræsentationer internt blandt grønlænderne selv på tværs af fx generationer, geografiske områder mm. (fx unge-gamle, øst-vest, Nuuk-kysten mm.).

Rud argumenterer i samme tråd, at der skabes to modbilleder af relationen Grønland-Danmark: På den ene side et Danmark, der ikke har koloniseret Grønland, da kolonisering indbefatter undertrykkelse og vold, og relationen er præget af et ønske om at ville "hjælpe". Gad beskriver det som en særlig dansk ansvarsfølelse, hvor Grønland betragtes som Danmarks "eget u-land" (Gad 2008, s.116) i en moder-barn relation. Og på den anden side, at kolonisering har skabt undertrykkelse og frarøvet grønlænderne et harmonisk samfund, som eksisterede før koloniseringen (Rud 2010, s.13). Ulrik Pram Gad påpeger, at i grønlandsk identitetsdiskurs optræder danskerne som dem, der generelt har korrumpet den oprindelige grønlandske identitet (Gad 2005) og nu forhindrer dens genrejsning (Gad 2005; Gad 2008).

Begge fortællinger er præget af et billede af grønlændere som passive, og danskere som den aktive del af relationen (Thisted 2003; Thisted 2002). Rud beskriver at både den forherligende og den skyldprægede beskrivelse af relationen mangler nuancer (Rud 2017a; Rud 2010). Ulrik Pram Gad, der har studeret navnlig sprog og identitetsdannelse, er også inde på disse modsætningspar, og påpeger, at den postkoloniale tilstand er vanskelig at tale væk, da kolonitiden har efterladt sit mærke (Gad 2008: 119). Hierarkier er vanskelige at afskaffe ved beslutning. Men de er mindre støjende, hvis den svage part går ind i dem frivilligt - eksempelvis når "den oprørske teenager faktisk beder om assistance" (Gad 2008, s.120), der henviser til at grønlændere måske frivilligt

underkaster sig det danske som en idealforestilling, men samtidig aldrig selv kan opnå den position (Bjørst 2011, s.18; Thisted 2005).¹⁶

Gad viser i sin artikel *Post-colonial identity in Greenland? When the empire dichotomizes back - bring politics back in* fra 2009 i en analyse af sprogdiskurserne, at identitetsdiskursen er essentialistisk, forstået på den måde, at grønlandsk identitet og den danske Anden (Other) bliver opfattet som to essentielt forskellige kulturer, der ikke er forenelige eller blandes let (Gad 2009: 140). Samme pointe kan genfindes hos Wagner Sørensen (1994).

En central pointe for denne afhandling er derfor at gøre op med dikotomien koloniseret-koloniseret og ikke anse grønlænderne som passive iagttagere, men derimod som aktører, der med øget selvstyre netop har indflydelse på egne forhold. Selvom modernisering eksempelvis historisk er anset som et koloniale projekt (Rud 2010; Gad 2005), er der i dag tale om et selvstyrende Grønland med indflydelse på egne forhold (modsætningen kan dog i stedet blive Nuuk-kysten eller dansk-grønlandsk sprog). Der kan derfor ikke tales om entydige dominansforhold, på trods af at sådanne forestillinger eksisterer i den offentlige (og politiske) debat, som senere analyser vil vise. Men for at tage tråden op fra Brade, er det også naivt at blive ahistorisk i sin fremstilling af nutidige praksisser, hvor nogle positioner er mere legitime end andre. Nogle positioner er mere privilegerede end andre. Særligt her kommer sproget til at spille en central rolle, idet det danske sprogs rolle i det grønlandske samfund, bliver symbolet på magtstrukturer og identitetsdannelser der har historiske tråde som Gad viser. Brugen af det henholdsvis grønlandske eller danske sprog illustrerer nogle kampe, der ikke alene handler om sprog, men om modsætningsforhold i en postkolonial relation. En pointe jeg finder i mit empiriske materiale, og som vil blive udfoldet i analysen af særligt mediesproget (kapitel 7), hvor Gads pointer uddybes. Samtidig bliver bestemte journalistiske praksisser i den offentlige debat ofte knyttet til etnicitet i det grønlandske journalistikfelt, men også det er - jf. ovenstående - en reduktionistisk måde at anse det moderne (post-postkoloniale) Grønland på, da en sådan binær opfattelse fratager de grønlandske subjekter agens.

Hybrididentitet/"Inbetweenness" som udvejen

En position, der foreslås i litteraturen, er det såkaldt "tredje sted", en såkaldt "inbetweenness" eller hybrididentitet. Hybriditet kan være en vej ud af det binære, og give rum til agens og dermed omstrukturere og destabilisere magten. Hybriditet kan altså være en udvej, men forestillingen om et såkaldt tredje sted kan samtidig blive en reduktionistisk opfattelse af den postkoloniale setting: Hvor man i tidligere litteratur opererede med dikotomien koloniseret - koloniseret og siden i fx grønlandsforskningen (med dette teoretiske blik) adapterede tesen om blandingskulturen, og

¹⁶ Bjørst henviser her til Homi Bhabas mimicry-begreb, almost the same, but not quite (Bhaba 1994: 86), hvor man på den ene side tager afstand fra den koloniale magt og på den anden side approprierer den, men aldrig kan opnå den idealposition, der er forbeholdt den idealiserede.

hybriditet som den gode udvej, er det vigtigt ikke kun at anse dette tredje sted som muligheden for agens. Samtidig er det relevant at spørge, hvem denne hybriditet er forbeholdt. Man kunne fx spørge om en såkaldt hybriditet er foreholdt den dobbeltsprogede elite i en grønlandsk kontekst.

Det kan synes banalt blot at tale om et såkaldt tredje sted eller hybrididentiteter som det ultimativt gode. Fx argumenterer Petterson (2010), at postkolonial teori har tendens til at ophøje hybriditet som en særligt positiv kraft, der skal forestille at ophæve koloniseringens fikserede racialiserede og etniske kategorier og hierarkier. Petterson anfører, at det er de danske missionærer, der etablerer hybriditetsidéen, og var succesfulde med skabelsen af en grønlandsk elite af navnlig familier med blandede etnicitet (Petterson 2010: 7-8). Rud er også inde på samme tema i sin analyse af oprindelighedskultur, hvor han blandt andet argumenterer, at det er koloniadministrationen, der idealiserer bestemte kulturtræk som værende mere oprindelige og mere grønlandske end andre (fx ophøjelsen af fangst), men at der her er tale om en økonomisk kalkule, hvor kolonien skal indhandle produkter fra sælfangsten til videresalg (Rud 2010). Hybriditets-tankegangen kan dog kritiseres for ikke at levne plads til heterogenitet i en sammensat befolkning. Petterson retter også en kritik mod Said og Bhaba for ikke at tage højde for klassesforhold, idet disse hybrider ofte er personer i privilegerede positioner. Men spørgsmålet er, om man overhovedet kan tale om kategorierne grønlændere og danskere i en sammensat og kompleks empirisk virkelighed. Og om opdeling i såkaldt grønlandsk og dansk kultur overhovedet giver mening i et heterogent samfund? Skaber sådanne kategoriseringer forståelse eller fastlåste kasser og dikotomier mellem koloniserede og koloniserende?

Gad foreslår udviklingen af en post-postkolonial identitet, såfremt Grønland ønsker en selvstændig grønlandsk velfærdsstat. Der kunne være samarbejder med andre lande, fx Island eller Nordamerika, hvor engelsk kunne være andetsprog, således at det danske sprog og Danmark som modernation ikke længere anses som den idealforestilling, man måler sig op imod. Dette kunne være en vej ud af postkolonialitet (Gad 2009), og medvirke til en anerkendelse og accept af en selvstændig grønlandsk agens.

Det såkaldte kulturmøde

I en nutidig grønlandsk kontekst er der tale om et sammensat samfund – og nogle sammensatte redaktioner - hvor agenterne har forskellige sproglige, etniske og uddannelsesmæssige baggrunde, og forskellig habitus for at blive i et Bourdieusk begrebsapparat. Dog ønsker jeg, som nævnt, at gøre op med kategorierne dansk og grønlandsk kultur, da en sådan essentialistisk kulturopfattelse er forældet (Wagner Sørensen 1994; Frello 2012). Kultur forstås altså her *ikke* som noget alment, og absolut determinerende, men som noget foranderligt og relationelt (Hastrup 2004). Såkaldt "dansk" og "grønlandsk" kultur anses her således heller ikke som entydige, deterministiske størrelser. Men samtidig er der nogle fælles normer, værdier og hverdagspraksisser for givne sociale fællesskaber, der går igen. Disse kommer også til udtryk i de fællesskaber, der er på

grønlandske (medie-)arbejdspladser, hvilket mine informanter er optaget af. Informanterne har for hovedparten netop en essentialistisk eller endog evolutionær opfattelse af (journalistik-)kultur, og en grundantagelse af, at der findes en universel - ikke kontekstuel - "rigtig" eller "god" journalistik, som Grønland med tiden kan komme på højde med. En informant kalder det ligefrem en særlig journalistisk DNA. Det vender vi tilbage til i analyserne. Her er det blot vigtigt at fastslå, at kulturbegrebet netop skal som relationelt og dynamisk.

Mary Louis Pratt introducerer begrebet kontaktzoner i sin tekst *Arts of the contact zone* – hvor kontaktzoner er områder, hvor to eller flere kulturer kommunikerer og forhandler fælles historier og magtrelationer. Disse kontaktzoner er sociale rum, hvor kulturer mødes, eller ligefrem clasher/slås – ofte i situationer med en høj grad af asymmetri fx pga. kolonialisme, slaveri eller efterdønninger af disse (Pratt 1991). Men samtidig levner begrebet rum til, at kontakten ændrer begge parter, idet begge parter indgår i en forhandling. Hvenegård og Galals læsning er, at kontakten er transformerende og rodet, men også kreativ (Hvenegård & Galal, forthcoming). Inge Seiding anvender Pratts begreb i en grønlandsk kontekst i hendes studie af ægteskabsmønstre og lovgivning i Grønland i perioden 1750-1850, hvor kontaktzone-begrebet tilbyder en dynamisk forståelse af kulturmødet. Kontaktzonebegrebet er, ifølge Seiding, anvendeligt i studier af kulturmøder, i det det tillader et skift i perspektiv, således at begge parters agens tages i betragtning i mødet, modsat strukturalistiske læsninger af ensidige dominansforhold i (tidligere) koloniale relationer.

Som Seiding også viser, er Pratts pointe, at man på den ene side ikke skal underkende de magtstrukturer, der følger med en kolonialisering som er blevet til i et bestemt historisk lys, der ofte er præget af dominans. På den anden side, at i mødet - i kontaktzonen - netop opstår variationer, og hvor agenterne selv kan fortolke, forhandle og udvælge, hvordan deres daglige liv og handlen skal se ud indenfor de givne rammer. Til trods for nogle overordnede strukturelle forhold er der netop rum til forhandling (Seiding 2012), en teoretisk antagelse i fin tråd med feltteorien og navnlig habitusbegrebet.

Der er således i et kulturmøde ikke tale om binære poler med to grupper placeret i hver sin ende, men om en akse, hvor agenter bevæger sig og forhandler om deres position. Det er for fastlåst at se det som faste etniske kategorier, selvom det kunne være nemt at forfalde til det. Fx beskriver Trondheim etniske forskelle eller fordomme mellem de to grupper i form af modsætningspar som udfarende-tilbageholdende, stille-larmende osv. (Trondheim 2002). Samme type udsagn dukker op i empirien, fx "grønlandske journalister er konfliktsky" eller "danske journalister er konfliktsøgende". Pointen må dog være, at denne konfliktskyhed eller konfliktsøgen ikke handler om etnicitet eller kulturel essens, men i lige så høj grad handler om, hvad man har med sig i form af en indlejret habitus. Der ligger indarbejdede forforståelser og stereotyper om hinanden, men virkeligheden er naturligvis ikke så dikotomisk.

I en sådan binær opdeling som hhv. "dansker" og "grønlænder" fastlåses roller som fx rationel agent vs. følelsesladet subjekt eller offer vs. bøddel¹⁷. De essentialistiske og binære poler "dansker" og "grønlænder" er konstruktioner, der ikke tager højde for, at landets heterogene befolkning. Individer bevæger sig og har karakteristika fra mange steder. Virkelighedens mudrede tvetydigheder ville blive gjort til skamme ved en sådan skarp opdeling (Wagner Sørensen 1993: 31).

Samtidig er det interessant, at informanterne selv placerer sig i bestemte positioner ("danskere taler hurtigt og hele tiden", "grønlændere er tavse/tilbageholdende" osv.). Wagner Sørensen problematiserer denne type opdeling, når de to grupper bliver opdelt i hhv., rationel agent og følelsesfuld offerrolle (Wagner Sørensen 1993: 35-37), men agens er ikke noget, man har eller ikke har, det er ikke noget statisk, men noget der kan opnås og forhandles om. Ligesom alle medlemmer af en såkaldt grønlandsk kultur naturligvis ikke taler med én (ens) stemme. I debatten virker det meget som om de "to" kulturer er uforenelige og hinandens modsætninger, og at kunne trække på begge eller flere kulturer synes ikke at blive set som en styrke. Thisted understreger fx i sine repræsentationsanalyser og sin brug af begrebet Arktisk Orientalisme, at roller ikke kun gives, men også tages. De diskurser, der eksisterer i forhold til, hvordan fx inuit eller grønløndere repræsenteres, skal ikke ses som udelukkende danske repræsentationer, men derimod som opstået i relation mellem Danmark og Grønland. Ifølge Thisted har grønløndere nemlig aktivt forhandlet de positioner, som de er blevet sat i af kolonimagten. Samme pointe kan genfindes i Langgårds analyser af litteratur og avisartikler (Langgård 1998; Langgård 2008). Det er dog i den forbindelse klart, at grundet den ulige magtrelation mellem kolonimagten og kolonien er de grønlandske stemmer ikke i samme grad som de danske blevet hørt, hvorfor de danske forestillinger er dominerende og de mest udbredte i Danmark (Thisted, 2005:18).

Snarere end opdeling i to kulturelle eller etniske modsætninger er det interessant at studere hvilken kontekst - eller hvilket felt – social handlen foregår i, og hvilke værdier og normer, der er anerkendt eller ikke anerkendt her. I stedet for etnicitet informeres analysen af journalistikfeltet derfor af sammensætningen af kapitaler som sprog og uddannelse samt journalisternes habitus og forekomsten af en lokal vs ikke-lokal habitus. Det postkoloniale kan således indgå som en strukturerende logik i felteori-tankegangen.

Der findes nogle bestemte nedarvede positioner, der dog forhandles, og samtidig en national kontekst, der tegner feltet. I denne nationale kontekst er der en mangeårig og ofte følelsesladet debat om identitet, sprog og etnicitet (Gad 2018), hvor disse kampe netop har fundet sted, og

¹⁷ Thisted beskriver fx i en affektteoretisk optik, at skammen klistrer sig til det grønlandske subjekt (Thisted 2014: 22), og at danskerne påtager sig "skylden" for kolonisering og dermed får ansvar, mens det grønlandske subjekt bliver levnet positionen som offer og får påklistret skam og mindreværd i denne asymmetriske magtrelation (Thisted 2014: 23). At påtage sig ansvaret er overskudspositionen, mens den anden efterlades med skammen (i en affektteoretisk optik).

fortsat gør det. Sproget sætter således nogle afgørende rammer. Feltanalysen må ses i en national sammenhæng, hvor en postkolonial historie er vigtig. Og hvor der er nutidige praksisser, der på den ene side er præget af grønlandsk agens, og på den anden side er betinget af nogle strukturelle forhold, der har stor betydning. Uanset hvor frigjorte agenterne bliver, og hvor meget agens de har/får/tager sig, skal nogle objektive strukturer også ændre sig, for at forandringen kan ske. Det er bl.a. den reflektive sociologs ærinde at medvirke til at vise det skjulte/indlejrede ved at lave empiriske studier, som anført tidligere.

Delkonklusion: Felt i feltet – og grønlandsk journalistik som et subfelt?

Afhandlingen anvender feltteorien som rammeteori, som en overordnet teori om det sociale liv og social handling. Mens postkolonialisme anvendes som en linse til at forstå de kulturelle aspekter af den konkrete sociale praksis, som udspiller sig i afhandlingens genstandsfelt. Jeg indlejrer en postkolonial tænkning ind i felttankegangen, og jeg henter navnlig inspiration fra den del af den postkoloniale teori, der harmonerer med Bourdieus agent, aktør-orienterede tilgang, altså tilstedeværelsen af agens (ikke som noget man har, men som noget man indtager i relationer).

Der er den samme diskrepans i den postkoloniale læsning af agens mellem på den ene side nogle faste, nedarvede strukturer og på den anden side muligheden for at skaffe sig handlingsrum inden for dem og måske endog helt forkaste dem (Bhabha 1994). Jeg ser et sammenfald mellem postkoloniale teoretikers brug af agensbegrebet med Bourdieus, og derfor benytter jeg de to termer som overlappende hinanden. Sejersen kalder det at have "dobbelt agens": At man tilegner sig råderum indenfor eksisterende strukturer, og at man tilegner sig rum til selv at omforme og udstikke strukturer (Sejersen 2015).

Begge teorier opererer med strukturel magt eller strukturel ulighed, men Bourdieus feltbegreb opererer med et nationalt felt og opererer i en national ramme. Som jeg har diskuteret i den forgående del af kapitlet, kan man ikke nødvendigvis tale om et selvstændigt grønlandsk journalistikfelt i en isoleret national kontekst, da relationen mellem Danmark og Grønland er helt central for at forstå de mekanismer, der gør sig gældende (også) i journalistik i Grønland.

Julian Go argumenterer i sin artikel "Decolonizing Bourdieu" fra 2013, at Bourdieu er kritisk overfor kolonialisme, og hans arbejde ikke kun siger noget om Algeriet, men også om postkolonial sociologi. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at Bourdieu af nogle selv beskyldes for eurocentrisme i hans analyser af det kabylske samfund i Algeriet, som senere kommer til at udgøre grundlaget for hans praksisteori. Han bliver sat i samme bås som andre vestlige forskere, der på Said'sk manér kritiseres for at reducere ikke-vestlige samfund til statiske, homogene størrelser, der bliver set i et "imperial gaze", og altså ikke tager højde for de koloniale forhold i analyserne (Go 2013).

Måden jeg tilgår feltet på er ved at have et bourdieusk blik på empirien, der tager højde for de postkoloniale relationer, der både historisk i relation til asymmetriske magtforhold og nutidigt i relation til sammensætning af arbejdsmarkedet, sprog mm. præger et sociologisk studie af Grønland. Et begreb, der kan hjælpe med at åbne op for empirien og både undgå etnisk fastlåste kategorier og et for nationalt sigte er begrebet kontaktzoner.

Samtidig gøres der i kapitlet op med dikotomierne kolonisator-koloniseret, og ærindet er ikke at sætte dansk op mod grønlandsk eller omvendt som hinandens modsætningspar, da det er for unuanceret. Afhandlingens erkendelsesinteresse er de kampe, der foregår i journalistikfeltet, og som første del af kapitlet har vist, er begreberne kapital og habitus relevante til at studere netop dette. Dog er feltet ikke tidsløst eller kontekstafhængigt. Denne sidste del af kapitlet har forsøgt at kontekstualisere feltet på baggrund af bidrag fra dele af grønlandskforskningen, der tager afsæt i postkoloniale studier. De følgende analyser skal ses i lyset af en fælles historie, der påvirker relationen mellem Grønland og Danmark i dag, og derfor også spiller ind på, hvordan journalistikkens felt ser ud.

Jeg antager, at det grønlandske journalistikfelt *er* et felt, hvor der udspiller sig kampe. Hvorvidt det er et subfelt eller en position i det danske journalistikfelt, og hvordan det er struktureret, er et empirisk spørgsmål. En måde at anse journalistikken som et socialt rum eller en profession med feltkarakteristika er, at feltet er relativt autonomt og opererer med egne logikker og normer, men med flydende grænser. Det er derfor relevant at stille spørgsmålstegn ved, hvilke normer, regler og interesser der hersker, og om disse kan være eksporteret med de agenter, der kommer til Grønland fra Danmark for at arbejde? Man kan ikke forstå det grønlandske felt isoleret uden at tage højde for relationerne til Danmark, som afhandlingens senere analyser vil vise. Der er tale om tætte forbindelser mellem det danske og det grønlandske journalistikfelt. Eksempelvis via sproget (uddybes i kapitel 7), i det store influks af tilrejsende danske journalister, en journalistuddannelse der til forveksling ligner de danske journalistuddannelser i indhold og opbygning (Hussain m.fl. 2017) samt en citatpraksis, hvor man orienterer sig særligt mod danske mediers dækning af grønlandske forhold (Hussain 2017a). Samtidig er det vigtigt at forstå analyserne i lyset af den postkoloniale relation. Eller som Ulrik Pram Gad foreslår at kalde det, en post-postkolonial relation eller tilstand (Gad 2009).

Kapitel 3 Metodiske valg og forskerpositioner

Når man arbejder kvalitativt – og med et kritisk sigte - er modtagelsen fra - og samarbejde med - feltet helt centralt. Jeg er helt overordnet (og med få undtagelser) blevet taget imod med åbne arme af informanter, der velvilligt har stillet op, ladet mig følge deres arbejdsdage, haft lange og åbne samtaler med mig, og delt ud af deres viden og arbejde samt refleksioner over egen praksis. I en sådan situation er det forskerens opgave at behandle materialet varsomt og etisk korrekt, ikke udlevere eller udstille de medvirkende, gøre sig klart, hvad der kan være på spil for dem, der stiller sig frem. Men samtidig være sig bevidst, at det er forskningsspørgsmålene, der er det styrende redskab for arbejdet, således at man ikke lader sig opsluge af feltets interesser og interne kampe. Denne balancegang har vist sig at være en udfordring, som vil blive illustreret undervejs i dette kapitel, hvor min egen rolle bliver bragt aktivt i spil under beskrivelserne af metodologien.

Kapitlet har tre overordnede dele, første del handler om observationsstudier og anden del om interview. Til sidst i kapitlet kommer jeg ind på en række forskningsetiske spørgsmål, der er relevante at forholde sig specifikt til i en grønlandsk virkelighed fx anonymitet.

Men først vil jeg tage tråden op fra kapitel 1, hvor jeg kort redegjorde for forskningsprojektets tilblivelse og relationen mellem teori og metode. Det er ikke ærindet for den reflektive kvalitative forsker at beskrive en metode, der skal kunne efterprøves ved gentagelse. Hele rationalet bag er, at forskningen *netop* er hvad den er, fordi den er foretaget i en helt bestemt kontekst af en helt bestemt forsker. Og forskeren kan ikke trækkes ud af ligningen. Derfor kommer jeg også løbende ind på forskerpositioner undervejs i kapitlet.

”Det dobbelte brud” i kritisk, reflektiv sociologi

Der er sket et paradigmeskifte i den kvalitative forskning: Hvor man tidligere har været optaget af metodiske teknikker til at indsamle materiale, er man blevet mere opmærksom på konteksten og processen, hvori materialet bliver til (Tanggard m.fl. 2014, s.17; Bruhn Jensen 1991). For Bourdieu er fokus på teknikker da heller ikke indsigtsgivende i sig selv, men et levn fra en anden type (positivistisk) forskning:

I do not believe that it is useful to turn to the innumerable so-called "methodological" writings on interview techniques. Useful as these may be when they describe the various effects that the interviewer can produce without knowing it, they almost always miss the point, not least because they remain faithful to old methodological principles which, like the ideal of the standardized procedures, often derived from the desire to imitate external signs of the rigor of the most established scientific disciplines (Bourdieu 1999, s.607).

Som beskrevet tidligere placerer afhandlingen sig i positionen mellem objektivisme og subjektivisme og tager udgangspunkt i den kritiske, reflektive sociologi (Bourdieu & Wacquant

1996; Hammerslev m.fl. 2009; Wilken 2005). Det er vigtigt at være opmærksom på den dobbelte udfordring, forskeren står overfor, når der allerede eksisterer forforståelser både hos forskeren selv og i den sociale virkelighed. Refleksivitet i bourdieu'sk tankegods skal forstås som en måde, hvorpå forskeren underlægger sit eget arbejde en refleksion - en særlig refleksiv metode, hvor forskeren kan overskride disse forforståelser - eller som Hammerslev et al formulerer det: "...hvor forskeren kontinuerligt afdækker både de studerede agents og sine egne forståelseskategorier og afdækker, hvordan disse påvirker henholdsvis agenternes og forskerens egne praktikker i relation til feltet og i relationen mellem forsker og agenterne" (Hammerslev m.fl. 2009, s.16). Juul Jensen argumenterer dog, at denne særlige refleksivitet efterlades uden konkrete redskaber til, *hvordan* dette kan gøres (Juul Jensen 2001), og at der i virkeligheden er brug for en helt anden opfattelse af relationen mellem teori og praksis end blot en "særlig mentalhygiejnisk indsats i form af refleksivitet og analytisk-filosofisk terapi".

Mens Juul Jensen således argumenterer for en nytænkning af relationen mellem forsker og dem, man forsker med, har Bourdieus fokus været på at denne omfangsrige refleksion nødvendigvis må omfatte ikke alene forskeren og forskningsobjektet, men også forsøge at gøre op med de forståelseskategorier, der er dominerende i undersøgelsesfeltet. Måden jeg måske gør det på er ved ikke kun at gå postkolonialt til værks, som ellers har præget en betragtelig del af socialvidenskaben og antropologien i grønlandsk sammenhæng. Ved at bruge et feltteoretisk perspektiv åbner jeg op for at se nyhedsproduktionen i Grønland som en arena for kampe, der er betinget af agenternes kapitaler snarere end deres position i en asymmetrisk magtrelation, der har grobund i en kolonial relation. En anden væsentlig forståelseskategori, jeg har mødt i mit feltarbejde, er en økonomisk forklaring på den journalistikkultur jeg har kunnet observere. Her har min objektivisering bestået i ikke at ukritisk lytte til, når agenterne mener, at det hele handler om økonomiske betingelser, men i stedet forsøge at finde de indlejrede og skjulte strukturer frem til overfladen, så vi alle sammen - både forskningen og de "medvirkende" fra praksis - bedre forstår, hvilke logikker der er på spil i journalistikfeltet i Grønland. Helt konkret har et værktøj for mig været at stille åbne spørgsmål som "hvad er god journalistik" og forsøge at udfordre mine egne forforståelser og forhåndskendskab til hvilke værdier og normer, der hersker (selvom jeg selv har været en del af feltet).

At være kritisk overfor herskende kategorier, handler med andre ord om at være varsom med de informationer, der kommer frem under interviews og observationer, samt de kategorier der benyttes i den eksisterende forskning, ligesom man ikke kun skal beskrive de logikker, der kommer frem i studier af dokumenter og statistikker, men også forsøge at se udover disse (Hammerslev m.fl. 2009, s.16-17). Samtidig skal man være varsom med egne forforståelser, og ikke gå efter en be- eller afkræftelse af disse, men derimod gå nysgerrigt til værks.

Det kalder på indhentning af to slags empiri for at overkomme diskrepansen mellem det folk siger, og det de gør. Forskeren skal for det første have et indblik i praksis, der er uafhængigt af de interviewedes udsagn, dette kan fx indhentes ved etnografisk observation og statistisk materiale (to metoder Bourdieu selv anvender hyppigt i sine empiriske arbejder, fx *La Distinction* og *Misère*

du Monde). Og for det andet et indblik i netop selvfremsstillinger ved brug af interviews, samtaler og skriftlige kilder. Sidstnævnte er for dette projekts vedkommende fx medieredegørelser, årsrapporter, jobannoncer, fagforeningsaktiviteter mm., hvor feltets selvfremsstillinger træder tydeligt frem. Det er i kombinationen af disse metoder, at nye indsigter om praksis kan opnås. Det, folk siger (om sig selv og egen praksis) er talt ud fra en specifik position eller specifikke dispositioner, og derfor også kontekstualiserede bud på, hvordan virkeligheden forstås, men praksis er langt mere end dét.

”For at analysere praksis må man således interessere sig for de strukturer, som agenterne handler i forhold til, hvilket dels implicere en forståelse af, hvordan mennesker indgår i sociale systemer, der er stratificeret på systematiske måder (det sociale rum), og dels en forståelse af hvilke handlingsmuligheder de forskellige agenter har i konkrete sociale situationer (forholdet mellem habitus, kapital og felt)” (Wilken 2005, s.229).

Forskningen skal ikke reduceres til en undersøgelse om én profession, idet professioner ifølge Bourdieu er konstrueret under specifikke historiske omstændigheder for at monopolisere visse opgaver hos en bestemt gruppe (Bourdieu & Wacquant 1996). I stedet for at generere data om enkeltpersoner, grupper eller institutioner, er det vigtigere at forstå logikker og praksisformer, hvilket også er det, jeg gør ved ikke kun at se på KNR, men se på journalistik og nyhedsproduktion i et lille samfund som det grønlandske. Det er ikke de enkelte agenter, der er interessante, men de logikker der er på spil i feltet. Her er det også relevant at hente inspiration fra praksisfilosofien.

I praksisfilosofien, der forsøger at gøre op med idéen om, at viden skabes løsrevet fra praksis, er forskningen ikke uafhængig af tid, sted og subjektive forhold - men derimod findes det almene netop i konkrete omstændigheder (Højholt 2005). Ved at hente inspiration fra netop praksisforskningen, lader jeg empirien og journalisternes praksis spille en central rolle i analysen. I det følgende beskrives indsamlingen af data.

Etnografiske studier

Etnografisk metode består typisk af observationer til at forstå hverdagsfænomener. Tidligere var metoden primært benyttet af antropologerne, der studerede ”den anden”/fremmed kultur, men med den sociologiske Chicago-skolen begyndte studier af nær-subkulturer, fx immigranter i storbyer også at vinde indpas. Projektet her har karakter af at være en kritisk, refleksiv etnografi (Madison 2011; Davies 1998; Davies 1999), hvor der lægges vægt på, at alle parter i forskningen og deres relation til forskningsgenstanden sættes under lup. Det betyder, at det ikke kun er ”kulturen” men også ens egen rolle, adgang og position i forhold til feltet og problemstillingen, der undersøges og tages med ind i refleksionen (Davies & Harré 1999). Når jeg undersøger den grønlandske journaliststand og deres arbejde med en kritisk, refleksiv tilgang, er jeg ikke interesseret i at undersøge de enkelte journalister eller de enkelte arbejdspladser, men derimod

det sociale system, i dette tilfælde nyheds- eller journalistikkulturen. Observationsstudier er en måde at forstå netop såkaldte subkulturer eller sociale systemer på igennem mødet med signifikante andre og igennem interaktioner, hvor fokus er på subjektive forståelser. Dette projekts primære empiriske materiale er blevet til ved hjælp af metodekomplementering (Bruhn Jensen 2012) med ligelig vægt på det kvalitative interview samt observationer på nyhedsredaktionerne. Der er således tale om primær empiri, der består af interview og observationer, som er indsamlet systematisk med forskningsspørgsmålene for øje. Andre type data er dog også centralt for forståelsen af medie- og journalistikfeltet, og derfor er der indsamlet og anvendt en række andre typer af data som sekundær empiri, hvilket vil blive beskrevet nedenfor. Og endelig trækker projektet også på baggrundsempiri baseret på mange års praksiserfaring som journalist og journalistikunderviser i Grønland¹⁸.

Den primære empiri består af følgende:

Juni 2015	Hypotese genererende pilotundersøgelse Interview med redaktører/chefer
September-oktober 2015	En uges observationer Interview med journalister og andre aktører
November 2015	En uges observationer Interview med journalister, redaktører og praktikanter
September 2016	Interview med journalister og kommunikationsfolk
September-oktober 2017	Genbesøg på redaktionen, ekstra observation Interview med journalister, redaktører, kommunikatorer og andre aktører

Jeg har interviewet 14 journalister og 8 redaktører/chefer¹⁹. 19 af de 22 planlagte interview er optaget på bånd, og sidenhen transkriberet²⁰. Jeg har lavet observationsstudier på KNR, og under

¹⁸ Jeg har arbejdet som journalist i Grønland i årene 2011-2015 på KNR, Nuuk TV samt som freelancer. Derudover har jeg været tilknyttet journalistuddannelsen siden 2012.

¹⁹ Kategorien journalister dækker både over aktive nyhedsjournalister, journalistpraktikanter og tidligere journalister, der nu fx arbejder med kommunikation, undervisning eller lignende. Redaktør/chef inkluderer mediechefer, redaktører og chefredaktører, det vil sige personer der ikke er menige journalister, men har en eller anden grad af ansvar. Hvis kategorierne blev opdelt i yderligere detaljerede underkategorier, ville anonymiseringen være vanskelig, da der er tale om så få mennesker i journalistbranchen, og genkendelsen ville blive for stor. Anonymitet diskuteres senere i kapitlet.

²⁰ Undtagen ét hvor der er så dårlig lyd på båndet, da informanten kun kunne mødes på en offentlig café med meget baggrundsstøj. I dette tilfælde er båndet aflyttet, og der er foretaget noter, ligesom noter fra selve interviewsituationen er anvendt i bearbejdningsfasen.

observationsarbejdet haft korte on site samtaler med adskillige andre. Jeg har besøgt mediehuset Sermtisiaq.AG i forbindelse med interviews, men ikke fået lov at følge deres redaktionsmøder. I stedet har jeg lavet interview med nuværende og tidligere medarbejdere på aviserne samt netavisen. Dertil kommer mange uformelle samtaler med journalister, kommunikatører, tidligere journalister i hhv. Nuuk og Danmark gennem hele projektperioden, som udgør en del af den baggrundsviden, der former analysen.

Sekundær empiri:

Medieprodukter: Selvom der ikke er tale om systematisk indsamling og kategorisering af medieprodukterne (fx indholdsanalyse), har min egen erfaring med, og arbejde i branchen, skabt et vist overblik over, hvilke medieprodukter der findes i den grønlandske medieverden i form af nyhedsartikler, radio- og tv-indslag, magasinpresse mm. Ligesom jeg undervejs i feltarbejdet har fulgt med i – og trukket eksempler ud fra mediedækningen i årene 2015 frem til nu, og vil trække enkelte eksempler frem for at illustrere nogle pointer, der dukker op i det kvalitative materiale undervejs i analyserne.

Derudover gør jeg brug af (enten som baggrundsviden eller af og til direkte i analysen) materiale fra sociale medier, offentlige debatter, lovgivningstekster, politiske forslag, medieseminar referater og oplæg, andre typer af dokumenter, der er offentligt tilgængelige, fx Public Service redegørelser og årsrapporter fra medierne, jobannoncer, læser/lytterundersøgelser, Medieredegørelsen (Mediearbejdsgruppen 2010), mødereferater fra fagforeningen mm. Denne baggrundsempiri og sekundære empiri understøtter den primære dataindsamling.

Baggrundsempiri og uformel dataindsamling

Udover ovenævnte materiale, de aftalte og planlagte observationsdage på KNR samt på forhånd aftalte interviews, er der foregået en lang række aktiviteter, som jeg vil kalde uformel dataindsamling. Det har fx været deltagelse i faglige arrangementer i branchen. Løbende samtaler med branchefolk. Både de, der arbejder på de redaktioner, jeg undersøger, men også andre som enten *har* arbejdet i, eller bare er en del af mediebranchen, hvilket har givet andre indsigter. Og ligesom andre journalister, der sidenhen har kastet sig ud i at forske i eget felt, bliver denne uformelle dataindsamling en del af mit bagkatalog af viden (se fx Barland 2012: 82, Hartley 2011: 158, Thomsen 2013: 72ff), som direkte eller indirekte medvirker til at understøtte analysen. Feltarbejdet er gennemført af fem omgange under ophold i Nuuk, hvor alle de landsdækkende medier er placeret. Selvom skemaet på forrige side viser, at feltarbejdet officielt startede i efteråret 2015, har min interesse for feltet eksisteret, siden jeg som journalist flyttede til Nuuk i januar 2011 og påbegyndte et job som nyhedsreporter på KNR.

Observation, hvorfor og til hvad

Samfundsvidenskaben har generelt ikke brugt observationsmetoden i samme omfang som fx det kvalitative interview, da det kan være vanskeligt at finde ud af, hvad man skal stille op med sine

observationer, og hvordan den data skal håndteres (Krogstrup og Kristiansen 2015: 11). Under feltarbejdet er der dog opstået konkret merværdi i forhold til, når jeg udelukkende har lavet interview. Samspillet mellem redaktionelle medlemmer giver et fingerpeg om fx magtrelationer, der ikke nødvendigvis kommer frem ved at tale med dem, ligesom hverdagens oplevelser og eksempler er sværere at genkalde under interviewsituationen, mens de under observationerne opstår undervejs og løbende. Under observationsforløb er det også muligt at registrere samtaler, samarbejde mellem grupper på redaktionen, interaktion mellem journalister og deres kilder samt meget andet, som ikke er muligt at få indsigt i, hvis jeg alene gjorde brug af interview. Dog er det vigtigt at holde sig for øje, at man ikke kan observere, *hvad folk tænker*, men derimod hvad de siger og gør. Skal man have indsigt i refleksioner over egen praksis, overvejelser omkring ens arbejde mm., er man nødt til at *spørge* de involverede. Kombinationen af kvalitative interview og observation har derfor vist sig at være nyttig i denne sammenhæng. Observationerne har været med til at forme interviewguides og givet anledning til at tage konkrete eksempler fra hverdagen frem i interviewsituationer for at få uddybninger, da interviews her bliver en måde at styrke mine observationserfaringer på. Eksempelvis oplever jeg konkrete nyhedsindslag, der bliver droppet, som dagen skrider frem, i interview efterfølgende kan jeg spørge ind til, hvordan forløbet er skredet frem og hvad der ligger til grund for beslutningen om at droppe indslaget. Den type eksempler vil jeg ikke kunne få, eller jeg måtte forlade mig på informanternes hukommelse, hvis jeg ikke havde mulighed for både at observere og interviewe.

Ved at anvende deltagerobservation har jeg ønsket at forstå, hvordan journalister arbejder, og forsøgt at afdække "den tavse viden", og hvordan selvfølgeligheder fremtræder i praksis. Deltagelsen indebærer på den ene side indlevelse i det fremmede og ukendte felt, og på den anden side forudsætter observationen en distancering til det observerede. "som deltagende observatør må man på en og samme tid deltage i informanternes liv og være tilskuer til det" (Kristiansen & Krogstrup 2015, s.111) og forsøge at indtage den gunstige rolle som den fremmed (Kristiansen & Krogstrup 2015, s.123).

Der er grundlæggende to aktiviteter under observationsarbejdet:

1. At være tilstede, mens deltagerne udøver deres hverdags-, eller i mit tilfælde arbejdsliv, og lære folk at kende ved at observere aktiviteterne, personerne samt de fysiske omgivelser for at forstå, hvordan deltagerne arbejder (Kristiansen & Krogstrup 2015, s.140), herunder observation af adfærd
2. At skrive hvad man observerer og lærer gennem denne deltagelse

Spradley skelner mellem beskrivende, fokuseret og selektiv observation (Spradley 1980). I den *beskrivende* betragter og registrerer man så meget som muligt, og observationen foregår typisk i et miljø, som forskeren ikke kender eller kender meget lidt til. I den *fokuserede* observation må forskeren vælge et fokus, hvor det i den *selektive* observation, som er aktuelt for nærværende

projekt snævres endnu mere ind. Jeg har allerede kendskab til de mekanismer, der handler om hvem, hvad, hvornår og hvor meget, hvad angår nyhedsarbejdet. Jeg har allerede valgt at være selektiv og ikke se på alt i nyhedskulturen, da jeg lader mig styre af mine forskningsspørgsmål, men også af de teoretiske grundbegreber, dog er disse ikke skrevet i sten, nysgerrighed er vigtig. Samtidig er jeg bevidst om, at selvom jeg har været ansat som journalist sammesteds, kan der være nye rutiner, og beskrivende observationer kan således også være nyttige, så jeg ikke kun ser det, jeg selv er vant til at se.

Under observationsarbejdet har jeg ikke gjort brug af såkaldt *deep hanging out* (Geertz 1973), da jeg ikke er tilstede med en bred tilgang, hvor jeg håber på "at finde noget" ved at "go native" og leve mig ind i en fremmed gruppes levevis eller i dette tilfælde arbejdspraksis (en måde hvorpå kulturindlevelsen bliver en tydeliggørelse af ens egen kultur). Men derimod en slags *aftaleetnografi* (Brade 2017), hvor der ikke er tale om en spontan observationsform, men forskeren har aftalt helt konkret med de involverede, hvornår man må være tilstede. I mit tilfælde har jeg haft konkrete mødetider, og observationen er foregået på de medvirkendes arbejdsplads med daglige rutiner centreret omkring møder og redaktionelt arbejde med daglige deadlines, hvorefter redaktionslokalerne efterlades tomme. Alligevel har der været en vis "hængen-ud" (Brade 2017, s.97) fordi jeg - trods den meget aftalte besøgstid - hænger ud over frokosten, over kaffen, osv.

Når man bliver en del af kampene

Observationsarbejde er i sagens natur en refleksiv og ikke-lineær proces. Undervejs blev jeg da også bevidst om de kampe, der foregik i feltet uafhængigt af de hypoteser, jeg indledningsvist ankom med; fx blev jeg opmærksom på hvilke narrativer, der er omkring det at arbejde på de forskellige redaktioner, ligesom jeg også selv medvirkede til at skabe narrativer (via min forskning) om hvilke udfordringer journalistikken led under. Her er det i den refleksive etnografi vigtigt at overveje, på hvilke måder forskerens viden adskiller sig fra de fortællinger, de direkte involverede i feltet skaber og selv repræsenterer, og på at udfordre både egne og informanternes narrativer. I en bourdieusk refleksiv sociologi vil man aldrig udelukkende basere sine analyser på de medvirkendes selvfremsstillinger, men se på helheder og på de strukturelle betingelser, der gør sig gældende og det manøvrerum, disse giver agenterne (som Bourdieu foretrækker fremfor subjekter eller aktører, og derved indikerer en vis agens og aktiv handlen, se (Wilken 2005; Bourdieu & Wacquant 1992). Og det var da også tydeligt for mig, at der findes endog meget stærke selvfremsstillinger, som ikke altid var i tråd med de teser, jeg som forsker kom med. Fx blev jeg adskillige gange frarådet at se på det, jeg i kapitel 2 beskriver som de postkoloniale relationer i Grønland – og dermed i det grønlandske journalistikfelt – ligesom kulturbetydningen blev nedtonet, og i stedet blev jeg ad flere omgange styret over mod at se journalistik som et universelt håndværk, hvorfor det for nogle af informanterne var fuldkommen irrelevant at tale om det partikulære, eller se på kultur eller de postkoloniale relationer.

Feltnoter fra thick description til en seneskedehindebetændelse

Der er mange valg, der skal træffes undervejs i et observationsforløb, og detaljegraden i feltnoter er én af de beslutninger, der er afgørende, men som det viste sig i mit tilfælde, af og til må omtænkes radikalt. Mens metodelitteraturen har meget fokus på adgang og roller *inden* og under observation (Kristiansen & Krogstrup 2015), er der mindre hjælp at hente i forhold til, hvordan feltnoter udarbejdes og anvendes i analysen. Der er dog en række forskellige traditioner for, hvordan man laver feltnoter. Fra *thick descriptions* (Geertz 1973) med detaljerede kontekstsensitive beskrivende feltnoter med høj detaljerigdom – så der er en mangfoldighed i fortolkningsmuligheder senere. Til mere udvalgte scener – som er udvalgt intuitivt ud fra ens egne forskningsspørgsmål og projektmål og hjulpet frem af deltagerne (Blumers sensitizing concepts). Uanset hvilken form, er der risici forbundet ved, hvad der bliver nedskrevet, og hvad der ikke gør. Fx at man fortrænger det, man ikke kan lide i feltet – eller man ser det måske kun lige i starten, som noget ubehageligt eller uforklarligt, hvorefter det bliver selvfølgelig viden (Kristiansen & Krogstrup 2015).

Derfor er det vigtigt at skrive, hvad der *sker* snarere, end hvad man *føler*. Hvis man bliver *for* refleksiv, mens man er ude i feltet, går det måske udover alt det andet, man gerne vil skrive ned også, altså simpelthen, hvad der egentligt foregår i rummet. Samtidig er det centralt at se både på det hverdagsagtige og rutineagtige (hverdagen, det der synes trivielt) og det særlige, undtagelserne.

Mit udgangspunkt *inden* feltarbejdet var at skrive så meget ned som muligt undervejs og føre to typer af dokumenter. Et dokument med de konkrete hændelser, hvem gør og siger hvad hvornår osv., altså hvad sker der i rummet. Og et andet dokument med en slags dagbog. Jeg ville altså på sin vis gøre det hele, både være beskrivende og fokuseret/selektiv (Spradley 1980).

Spradley beskriver faser i noteskrivningen, hvor man kan starte med en kondenseret version der består af løsrevne sætninger, nøgleord og vendinger og senere udvide det til en mere fyldestgørende redegørelse, samt at have en dagbog/journal med forskerens personlige oplevelser, ideer, gennembrud, fortvivlelse og problemer i forbindelse med observationen – hvilket kan være et godt redskab i forhold til egen bias.

Mit mål var netop at gøre det. Jeg var kampberedt iført både blok og pen (med optagefunktion) til at føre noter fra redaktionsmøder og uformelle samtaler samt med bærbar computer til mere fyldestgørende noteskrivning i de naturlige pauser, der opstod, hvor der var stilhed på redaktionen, og alle stod ved hver deres computer travlt optaget af deres skærme, hvilket jeg så ville udnytte til noteskrivning. Jeg har således feltnoter fra observationer fra KNR's nyhedsredaktion, herunder lyd og noter fra redaktionsmøderne morgen og middag på nyhedsafdelingerne radio/net samt tv. Og jeg har observeret afvikling af radioavisen og afvikling af tv-avisen, hvor jeg har taget noter undervejs, og lavet korte interview før og efter.

Og på førstedagen af mit besøg hos KNR tastede jeg på livet løs i en sådan detaljegrad, at jeg, når jeg genlæser, er imponeret over egen evne. Dog tastede jeg så meget, at en gammel seneskedehindebetændelse, som jeg for længst troede var væk, valgte at gøre sit indtog på det mest uheldige tidspunkt. Dag to fortsatte jeg i samme spor, trods smerter i højre håndled, og gik mere og mere fra computertastaturet til blok og pen, men måtte på dag tre sande, at min plan om thick description måtte skrinlægges. Det blev dog mit held i uheld, da det tvang mig til at revurdere formålet med feltnoterne. Hvad *var* det i virkeligheden, jeg ville? Og hvilken grad af detaljerigdom ville være tilstrækkelig, givet min nye skrivetilstand? De spørgsmål betød også, at jeg blev (endnu) mere opmærksom på rummet og de mennesker, jeg var tilstede for at observere, og der gik mindre tid foran tastaturet. Den lære tog jeg med mig i de efterfølgende observationsgange, hvor målet blev at have forskningsspørgsmålene mere med ind i feltnoterne, men naturligvis fortsat være åben overfor, at der kunne ske andre (overraskende) ting. Det betød, at jeg fik meget større fokus på at observere og spørge ind til kilderelationer, fordi jeg vidste, at det ville blive en stor del af min analyse (jeg gik altså fra beskrivende til fokuseret observation). Derudover opdagede jeg andre ting, som spillede en meget større rolle for de daglige rutiner, og som oprindeligt ikke var en stor del af min forventede analyse, men endte med *både* at tilføje et nyt teoretisk blik (den postkoloniale kritik) samt sprogaspektet.

Mit forhåndskendskab til feltet gav mig den fordel, at jeg hurtigere kunne afkode arbejdsgangene og rutinerne på de redaktioner, jeg besøgte. Det var ikke en fremmed praksis for mig, som jeg først skulle forsøge at forstå, om end jeg her skulle forsøge at forstå den på en ny måde drevet af analytiske spørgsmål. Jeg kendte arbejdspladsens dynamik, sproglig jargon med mere, fordi jeg fx allerede havde etableret tillidsforholdet til informanterne (Thagaard 2004: 65).

I forhold til min egen rolle, var min oprindelige idé, at jeg ville observere som den i Golds optik "*totale observatør*", men måtte ret hurtigt indse, at jeg blev inddraget af journalisterne, og det desuden var ganske umuligt at være helt udenforstående. For eksempel da en redaktionel medarbejder udbrød: "Vi har da ikke råd til, at du bare sidde der", eller da en journalist under min introduktion til redaktionsmødet sagde "Du kan jo lave et indslag". Eller da redaktøren foreslog mig som kilde til et indslag i radioavisen: "Kan du medvirke som medlem af 8. marts gruppen?" blev jeg fx spurgt – og takkede nej, men hjalp de pågældende journalister med at finde en anden relevant kilde. Den oprindelige opfattelse af den totale observatør er, at man går undercover og blander sig helt i den gruppe, man forsøger at studere. Det er selvklart ikke ærindet her, men alligevel havde jeg et lidt naivt ønske om at være fluen på væggen og gå i ét med det øvrige miljø. Jeg havde en (igen naiv) forestilling om, at det ville give mig det mest "*autentiske*" data. Igennem min erkendelsesproces undervejs i feltarbejdet, ændrede jeg syn på sagen, som dette kapitel udtrykker.

Jeg valgte samtidig ret tidligt i processen, at jeg ikke ville ende i rollen som "*total deltager*", hvor jeg nærmest ikke var i forskerrollen, men sad ved en ø på redaktionen foran min computer ganske

som de øvrige medlemmer af redaktionen (og endda blev forvekslet af flere, som var jeg blevet genansat på redaktionen) (jf. Raymond Golds fire roller: den totale deltager, deltageren som observatør, observatøren som deltager og den totale observatør (Gold 1958; Kristiansen & Krogstrup 2015). Journalistforskeren Line Hassall Thomsen, der i forbindelse med sin afhandling (Thomsen 2013) lavede deltagerobservation deltager fx i diskussioner under redaktionsmøderne, byder ind, holder kameraet mm. Jeg havde et behov for en tydeligere markering af min rolle, som ikke-deltagende observatør. Et (måske) ubevidst ønske om at distancere mig fra min tidligere rolle som journalist, eller endog ven eller underviser, så jeg kunne tillade mig at have et kritisk sigte med min forskning. På sin vis var det samtidig min egen personlige proces som forsker-in-spe, med de usikkerheder, der ligger i det (Bloch 2007), der kom til udtryk i denne afstandtagen. For på den anden side var min tidligere erfaring med informanterne, og den legitimitet jeg havde opbygget som tidligere kollega, ven eller underviser netop en stor hjælp for mig. Jeg blev ikke set som en fremmed, men blev taget imod med åbne arme og en imponerende (endog rørende) hjælpsomhed.

Undervejs forsøgte jeg også at indtage rollen som "lærlingen" (Thagaard 2004, s.71; Thomsen 2014, s.14), der stiller de "dumme spørgsmål" i stedet for "kollegaen" (også journalist), som de allerede kender. Men fordi jeg ofte anvendte den viden, jeg allerede havde qua mit tidligere job i samme hus, betragtede informanterne mig også som deres kollega eller sågar ven. Denne vekselvirkning kan synes skizofren, men undervejs gav det utroligt meget mening at skifte rolle alt efter, hvad der både var naturligt og virkningsfuldt i forhold til dataindsamlingen. Denne rolleskiftet lyder kynisk, men sådan skal det ikke forstås. Ofte virkede det naturligt i samspillet at veksle mellem at stille "dumme" spørgsmål: "hvorfør gør I sådan", og andre gange trække på min egen viden som journalist med den delte indlejrede forståelse for fagets normer.

Lærlingen i mig forsøgte for eksempel at eksotificere feltet (jf. Hartley 2011: 156-157), ved at have fokus på, at jeg ikke er grønlænder og ikke har den lokale habitus og derfor kan være i stand til at se det "udefra", men mit arbejde som journalist i Grønland, gjorde naturligvis, at jeg i lige netop journalistikfeltet ingenlunde kan opfattes som udenforstående.

Ifølge Burgess er forskerrollen da også et resultat af netop forhandlinger eller udvekslinger mellem forskeren og de udforskede. Burgess taler om fem faser i det konkrete feltstudie:

Nyankommen - foreløbig accept - kategorisk accept - personlig accept - forestående afrejse (Burgess 1984). Jeg var aldrig helt nyankommen, men måtte med nogle informanter arbejde mig frem mod en accept som den observerende forsker. Andre skelner mellem en såkaldt insider og outsiderrolle (Dwyer & Buckle 2009; Merriam m.fl. 2001; Adler & Adler 1987). At være insider har medvirket til at skabe interesse for at undersøge spørgsmålet til at starte med (ligesom det har for Barland 2012: 88). Insiderrollen er central for min adgang, men kan samtidig have medvirket til at skabe såkaldte "blind spots".

Og selvom det er en kunstig opdeling, da disse roller kan virke for dogmatiske, og man i virkeligheden formentligt befinder sig i et mellemrum mellem eller skiftevis i de to roller, vil jeg alligevel for gennemsigtighedens skyld beskrive mig selv som begge dele. Før feltarbejdet blev jeg (af feltet) opfattet som en slags insider i journalistikfeltet, men outsider i kulturen (Adler & Adler 1987; Tanggaard Pedersen & Brinkmann 2010). Det vil sige insider-outsider simultant. Under feltarbejdet blev jeg nogle gange anset som insider, andre gange om outsider. Efter jeg har forladt journalistikbranchen i Grønland (og måske i det hele taget faget), kan jeg forsøge at placere mig selv i forskerrollen med det udefra betragtede blik. Dog kan jeg ikke sige mig fri fra min erfaring, som netop kan have givet mig nogle hindringer. Eksempelvis i form af, at jeg ikke får det helt udefrakommende blik og dermed mister muligheden for de måske øjenåbnende hændelser, der kan være i redaktionskulturen:

“There is a freshness cycle when moving into the field. The first day you’ll see more than you’ll ever see again. And you’ll see things that you won’t see again” (Goffmann 2011, s.126).

Jo længere tid, forskeren befinder sig i et miljø, jo mere vænner hen sig til de rutiner og uskrevne regler, der er. Derfor bør man skrive mange noter, før man bliver alt for tilvænnet (accustomed), mener Goffmann (1974/2011). En udfordring for dette projekt er, at den mulighed slet ikke eksisterer for mig. Selvom jeg forsøger at tage en “ny hat” på og have mine forskningsspørgsmål med mig, og forsøger at lægge min journalistiske baggrund fra mig - eller forsøger at underspile den - kan jeg det ikke. Jeg er den, jeg er, med den erfaring jeg har, og informanterne kender mig. Det kan potentielt være en ulempe, fordi jeg ikke har det friske, udefrakommende, “nye” blik (freshness) som Goffmann her taler om.

Dertil kan der være en række træk ved forskeren, der kan påvirke relationen under feltobservationer. Burgess fremhæver forskerens alder, køn og etnicitet som relevante forhold i mødet mellem forsker og felt. Forskerens alder betyder noget for, hvilke sociale miljøer forskeren kan begå sig i. Og jeg oplevede da også selv at blive mødt med dette, da en (mandlig) chef på et tidspunkt, mens jeg førte en faglig samtale med to (mandlige) journalistiske medarbejdere, råber på tværs af det åbne redaktionslokale: “Nu skal I ikke stå og flirte med den unge forsker”.

Der var ingenlunde flirt i luften, tværtimod beskrev de nogle redaktionelle prioriteringer og en sag hvor de var i konkurrence med byens andet medie.

Betydningen af sådanne karakteristika som alder, køn, etnicitet mv. kan naturligvis diskuteres og er aldrig entydigt positive eller negative, men kommer an på projektet og dets konkrete indhold. Jeg går ikke ind i en diskussion af forskningseffekter, da enkelte træk ved forskeren ikke synes lige så relevante som selve samspillet mellem forsker og felt. Diskussionen om hvad, hvem eller hvilket træk der skaber størst forskningseffekt, får let karakter af spekulation. Og i dette tilfælde kan man sige, at min adgang bl.a. er betinget af mit forhåndskendskab til centrale aktører i feltet, som åbner op og giver mig en masse informationer. Om det har tilknytning til min alder, køn og etnicitet, er i og for sig ikke noget, jeg tillægger en værdi, men jeg er klar over, at det kan have haft

en betydning i situationen. Goffmann pointerer også betydningen af forskerens udvendige personlighed, og hvilke indtryk man giver til sine omgivelser, samt hvordan man kan tilrettelægge sin udvendige adfærd (Goffmann 1989). Retrospektivt overvejer jeg derfor også, om jeg har tillagt mig adfærd, der har været tilpasset de konkrete situationer, men alt det er naturlige sociale spilleregler, hvor forskere anvender fx personlighed, humor, egne erfaringer, eksempler fra hverdagen osv. til at have uformelle samtaler og opbygge relationer til informanter.

Risiko for selvcensur eller konfliktskyhed

Når man, som jeg, studerer et felt man kender og endda har venner og tidligere kolleger der, kan der være risiko for at man holder sig lidt tilbage af hensyn til eventuelle problemer efter undersøgelsens offentliggørelse (Repstad 1987). Forskeren begrænser måske sine kritiske eller afslørende analyser under hensyntagen til visse personer i feltet. Ligesom den brede opfattelse i kvalitative forskning da også er præget af en vis konfliktskyhed eller bygget op omkring en forsker, der er venlig, empatisk og ikke-konfronterende (Brinkmann 2014b, s.263)

Et spørgsmål, jeg har måtte stille mig selv, har været: Er jeg for tæt på informanterne til at kunne stille hårde/følsomme spørgsmål?

Nogle gange var jeg i interviewsituationen nødt til at "dræbe" den gode (og oftest venlige) stemning ved at spørge interviewpersonerne direkte ind om kontroversielle eller følsomme ting, selvom de (og jeg) ikke er meget for det. Så længe vi talte om små samfund, mangel på ressourcer og den slags synes alt at være okay under interviews, og stemningen var som regel god. Men så snart jeg forsøgte at spørge ind til og udfordre antagelserne omkring lighed, magt og ligeværd, om etnicitet, kultur og sprog, om koloniale relationer og historik, kunne stemningen i rummet ændre sig. Ind imellem kom der ligefrem dårlig stemning ind i den i øvrigt venlige samtale. Normen må dog gerne blive "momentant ukomfortabel" (Brade 2017: 118) selvom der kan være tale om interviewteknisk etikettebrud (Brinkmann 2014b). Det er først noget jeg har gjort i sidste omgang interview, efter at have læst mine egne transskriptioner fra tidlige interview, hvor jeg opdagede, at jeg var noget tilbageholdende. Retrospektivt kan jeg se, at jeg også selv har været konfliktsky og tilbageholdende i interviewsituationer og slet ikke spurgt nok ind til bestemte temaer og følelser, der er dukket op i materialet. En erkendelse der er kommet snigende ind på mig både undervejs i transskriptionsfasen, i bearbejdning og analyse, men i høj grad under formidlingen af arbejdet her til sidst, hvor feltarbejdet er på distance. Jeg er måske også bange for at berøre de svære emner, fordi det generelt er svært at tale om følelser, magt og privilegier i Grønland (se fx Thisted 2014: 20, Thisted 2018), ligesom den koloniale fortid er et ømtåleligt emne for mange. Jeg oplever fx ofte, når temaet kommer op - efter lange tilløb i øvrigt - at det enten bliver indledningsvist afvist som værende irrelevant, eller jeg bliver mødt med tavshed eller latter. Enkelte gange har jeg også oplevet meget åbenhjertige samtaler om disse ting til sociale arrangementer, men hvor samtalen er gået over i hvisken eller over til lettere samtaleemner, når nye personer er trådt ind i samtalen eller rummet. Tilbageholdenheden er ofte selektiv, og den såkaldte tavshedskultur, som kendes

fra mindre samfund (Storr 2016a) er kontekstafhængig. I nogle rum er der netop plads til at sige ting højt, som ikke kommer frem i lyset i den offentlige samtale, mens andre rum er forbeholdt lettere samtaler. Jeg er ind imellem blevet placeret i rollen som "én af vores egne" i disse rum. Andre gange har jeg mærket, at jeg ikke var velkommen. Samtidig har jeg som forsker været opmærksom på, at min egen adgang til feltet også har foregået via nogle gatekeepere, og derfor (måske igen ubevidst) holdt mig tilbage.

Observationer kan være gode til at bestemme hvem aktørerne er, hvor længe interaktionerne finder sted, og hvor de finder sted (Whyte & Whyte 1984), men vi kan ikke observere, hvorfor en person gør et eller andet. Hvis vi vil vide det, må vi spørge dem bagefter. Observationserfaringerne kan medvirke til formulering af de rigtige interviewspørgsmål og give kendskab til netop interaktioner, men disse har været nødvendige at supplere med interview, hvilket jeg vil redegøre for i det følgende. Observationerne og interviews har været ligestillede metoder, der komplementerer hinanden.

Det kvalitative interview

Med inspiration fra traditionelle amerikanske og britiske 1970'ers *news room* studier og nyhedssociologiens studier af journalistisk produktion (Tuchman 1978; Breed 1955; Tuchman 1973; Gans 1979; Schudson 1989) samt danske ditto (Schultz 2006; Gravengaard 2008; Hartley 2011) har jeg anvendt observationer til både at lave korte *onsite*-interviews og anvendt observationer som afsæt til at informere interviewguides til videre samtaler med journalisterne. Denne del af kapitlet beskriver således, hvad det kvalitative interview kan, samt metodiske fordele og ulemper ved interviewsituationen med udgangspunkt i det kvalitative interview som anvendt i reflektiv etnografi (Davies 1998) og kvalitative interview og metode (Pawson 1996; Davies 1998; Roulston 2010; Tanggaard Pedersen & Brinkmann 2010; Brinkmann 2014a; Kvale 1997; Bruhn Jensen 2012). Derudover vil jeg beskrive, hvordan min egen interviewguide er blevet til og har udviklet sig undervejs i forløbet med indsamling af data fra at have en forholdsvis struktureret, om end tematisk udformning, til at blive mere og mere fleksibel (Repstad 1987) og improvisatorisk (Brade 2017) i takt med, at erkendelserne skete.

Det kvalitative interview gør det muligt at få indsigt i en persons livsverden, der går udover dét, man kan klare i fx spørgeskemaer, idet interviewet giver personen mulighed for at beskrive oplevelser og selvforståelse samt uddybe deres eget perspektiv på deres livsverden (Kvale 1997, s.111). Interviewet som interaktionsform er desuden en måde, hvorpå to personer udveksler synspunkter om en sag af fælles interesse (Brinkmann 2014a) Jeg bruger altså interviews til at forstå, hvilke livsverdener de enkelte har og deres eget perspektiv på disse – jeg prøver at forstå, hvordan de arbejder, og hvilke opfattelser de har af deres eget arbejde og deres eget liv som journalister og de roller, de indtager. De er eksperter på genstandsfeltet, de er eksperter på, hvad det vil sige at være journalist i Grønland, og hvordan man arbejder som journalist i Grønland.

Det kvalitative interview skaber mulighed og rum for uddybende spørgsmål, mulighed for at ændre fokus undervejs, hvis man virkelig lytter til informantens ord, ligesom den non-verbale kommunikation kan registreres som en del af det samlede billede. Samtidig giver det adgang til informantens miljø, hvis man fx møder op på dennes arbejdsplads eller i hjemmet for at lave interviewet. Jeg har gjort brug af begge muligheder.

Som jeg var inde på tidligere, har der i forskningen været en strukturel bias mod det kvalitative arbejde (Bruhn Jensen 1991, s.3), men kvalitative metoder vinder mere og mere indpas i humaniora og samfundsvidenskaben samt i medieforskningen. Kritikken mod kvalitativt arbejde er ofte, at det bliver ikke-repræsentative brudstykker af en social virkelighed, men styrken ved netop kvalitative interview er detaljerig data, i stedet for at søge at være repræsentativ og få svar fra hele eller en repræsentativ del af populationen gennem fx spørgeskemaer, kan man interviewe nøglepersoner. Ønsket om at kunne generalisere hænger sammen med, at det kvantitative har haft fokus på gentagelser (recurrence), mens kvalitative metode interesserer sig for hændelser (occurrence) i specifikke kontekster, som man søger at sige noget alment om (Bruhn Jensen 1991).

Det er også en faldgrube, at vi som forskere interviewer dem, der siger ja. For hvad med alle dem, der siger nej? Hvordan ved man, at man får fat i en repræsentativ kilde? Pointen er, at de ikke er repræsentative for andre end dem selv. Interviewpersoner er almindeligvis desuden ivrige efter at give interviewerens noget af værdi. Fx bliver jeg mødt med sætningen "Så har du noget at skrive om", da en deltager pludselig bliver ringet op af en kilde, der gerne vil lade sig interviewe. Informanten mener, at jeg som forsker dermed får noget "godt" materiale. Men iveren kan blokere for dét, man som forsker er interesseret i, hvis iveren bliver for overskyggende for de egentligt handlinger (Brinkmann 2014a, s.33). Det er svært for mig at vide, om dette har haft betydning for den data, jeg har produceret. Om end jeg ind imellem stod med en mistanke om, at nogle informanter netop var ivrige efter at levere gode citater til mig. (måske qua deres journalisthabitus, hvor de selv arbejder med interviewteknikker, der helst skal lede frem mod nogle brugbare citater?). Samtidig interviewer jeg folk, der selv er vant til at interviewe, de *performer*, og vil gerne give forskeren noget af værdi (Brinkmann 2014: 33). Det har ind imellem været nødvendigt at understrege meget eksplicit, at der *ikke* er tale om et journalistisk interview, og jeg har måtte metakommunikere omkring forskellene på journalistiske interview versus forskningsinterview, for at få informanterne til at uddybe, nuancere og perspektivere deres korte svar. Jeg har fx sagt direkte: "Jeg leder ikke efter korte citater, du skal endelig bare snakke løs", eller lignende formuleringer, når jeg har bemærket, at informanter har givet meget korte svar.

I valget af informanter har jeg haft fokus på både at tale med personer med ansvar (chefer og redaktører), menige producerende journalister, og personer der har forladt branchen. Det har i særdeleshed været relevant for mig at engagere journalistpraktikanter som informanter, da de endnu er nye medlemmer af feltet, og derfor ikke har de samme rygmarvsrutiner, som de erfarne.

De nye medlemmer af feltet kan have andre typer af refleksioner omkring faget og praksis (Andersen 1977). Jeg har en overvægt af grønlandske journalister, mens de danske journalister har været lidt sværere at få i snak. De har generelt været mere tilbageholdende, og måske endda mere politisk korrekte i deres udsagn, i hvert fald når båndoptageren var tændt. Der er samtidig en større udskiftning blandt den danske gruppe af journalister i Grønland. Alene mens jeg har været i gang med feltarbejdet, er en stor del af personerne rejst tilbage til Danmark, og undervejs er nye kommet til, dette behandles særskilt i analyserne, da det er et vilkår i det lille samfund.

Interviewdesign: Aktiv interview

Under interviews er jeg ofte gået væk fra interviewguiden og har brugt mig selv aktivt og er kommet med eksempler fra min egen praksis, da jeg selv arbejdede som journalist. Jeg har erfaret, at informanterne har åbnet op og givet egne eksempler ud fra det, jeg siger. Jeg er en aktiv interviewer, der bringer mig selv og mine egne erfaringer i spil under interviewsamtalen (Holstein & Gubrium 1995) for at minimere distancen mellem mig selv og informanterne (Fowler 1996; Bourdieu 1999, s.621ff). Det skyldes et ønske om at de åbner mere op, hvilket jeg oplever flere gange undervejs i interview. Når samtalen fx er gået lidt i stå, kan jeg sige "Jeg husker dengang jeg selv var journalist, hvor jeg oplevede ..." og eksemplet leder fx informanten til at fortælle om egne oplevelser fra lignende eller andre hverdagssituationer.

Aktive interview skal modsat traditionelle, meget lyttende interview forstås på den måde, at intervieweren indgår mere ligeligt i dialog (Holstein & Gubrium 1995), og fx bruger sig selv, og kommer med egne eksempler (eller endog holdninger). I stedet for at kalde interviewstilen semistruktureret (se fx Kvale), kan man med fordel kalde den *improvisatorisk* (Brade 2017: 116), dvs. en stil, hvor man er opmærksom på det, interviewpersonen siger i øjeblikket i samtalen og lader sig være åben for, at informantens egne tanker kan være med til at danne retning for samtals gang. Også selvom det går udover de temaer, interviewguiden indeholder på forhånd. Jeg kan retrospektivt se, at jo bedre indblik jeg fik i feltets problematikker, og jo mere øvet jeg blev i forskerrollen, jo mere tillod jeg mig selv at gå væk fra de på forhånd planlagte temaer i interviewguiden, og i stedet lade informanten føre samtalen andre steder hen, i netop en improvisatorisk og fleksibel stil. Derfor giver det heller ikke mening i et metodekapitel som dette, at vedlægge en interviewguide, da det har været et dynamisk dokument, der har forandret sig løbende, og ind imellem næsten er blevet nede i tasken.

En anden erkendelse der indtræf undervejs, var hvor meget interviewrammen betyder. Mens nogle interviews er foregået i news room eller et tilstødende mødelokale på arbejdspladsen, er andre foregået i private hjem eller på andre offentlige steder, caféer mm. Begge dele har fordele og ulemper. De interview, der blev foretaget i news room, var ofte lidt hurtige og overfladiske, men samtidig meget tæt på praksis, i form af eksempler fra samme dags arbejde, men med en bevidsthed om, at jeg ikke kunne tage for meget af informantens tid, da de var i gang med at udføre et arbejde med en deadline. Ting, jeg kunne ønske, at vi fik uddybet, kunne ikke lade sig

gøre, fordi informantens telefon fx ringede, eller en kollega kom og ville sparre osv. Eller i et konkret eksempel, hvor mødelokalet skulle bruges til noget andet, og vi blev flyttet midt i, at informanten var i gang med en personlig anekdote, men hvor vi mistede momentum, da vi pludselig blev nødt til at stå midt i redaktionslokalet og tale videre, og informanten tabte tråden. Hvorimod de interviews, der blev foretaget hjemme hos informanter eller andre steder end på arbejdspladsen, det vil sige i informantens fritid, typisk har været længere, er kommet meget mere i dybden, og hvor relationen mellem mig som forsker og informanten er blevet mere venlig og personlig. Det ene er ikke bedre end det andet, men det er tydeligt for mig, at rammerne har en betydning for, hvilke typer samtaler, der kommer. Fx har jeg også oplevet, at interviews på arbejdspladsen har båret præg af en (implicit, ubevidst?) større loyalitet overfor arbejdsgiveren, mens interviews andre steder end på arbejdspladsen har været mere nuancerede i deres tilgang til arbejdspladsens rutiner, prioriteringer osv. De har så at sige talt mere frit fra leveren, når interviewet er foregået et andet sted end på arbejdspladsen.

Transskribering, bearbejdning og brug af citater

Som tidligere nævnt, er næsten alle bandede interviews blevet transskriberet. På trods af, at jeg har haft et ønske om selv at transskribere alle interviews, da transskription også er en del af analysearbejdet (Bourdieu 1999), og en måde at få materialet ind under huden, har jeg af praktiske og tidsmæssige årsager valgt at få hjælp til at transskribere meget af materialet. Jeg har i bearbejdningsfasen været igennem en proces, hvor jeg er gået lidt og frem og tilbage til teksterne, for at få de transskriberede udgaver af samtalerne kondenseret (Kvale & Brinkmann 2015). Det er vigtigt at understrege, at analysen på sin vis allerede starter i udformning af interviewspørgsmål, udvælgelse af informanter og i selve interviewet, men i det følgende beskriver jeg min fremgangsmåde i faserne *efter* interviewet er gennemført.

Første fase: transskription. Nogle interviews har jeg transskriberet selv, mens andre er foretaget af en professionel. I de tilfælde, hvor det ikke har været mig selv, har første del af fasen været at gå teksten igennem og rette slåfejl samt rette de grønlandske ord, samt andre ord han havde misforstået eller hørt forkert, og som jeg kunne rette, fordi jeg var tilstede under samtalen, eller kendte konteksten.

Anden fase: Jeg har læst alle teksterne åbent og understreget, når jeg synes jeg faldt over nogle sigende citater. Men baseret på intuition snarere end på forhånd fastlagte kategorier eller temaer.

Tredje fase: Så har jeg læst alle teksterne igen, denne gang med henblik på at kategorisere materialet eller kondensere det

Fjerde fase: I forsøget på analysekategorier begyndte jeg bare at skrive. Det blev en rodet omgang, hvor jeg oplevede det som en muldvarpeundersøgelse, hvor jeg søgte lidt i blinde og lidt baseret på intuition. I første omgang overvejede jeg, om det var nu, jeg skulle ty til softwareprogrammer som Nvivo eller anden software til databearbejdning. Men efter en kort introduktion til det, føltes det intuitivt helt forkert. Jeg synes ikke det var muligt for mig at indfange essensen af den kvalitative data baseret på enkelte søgeord. Og da rigtigt meget bliver

sagt mellem linjerne, havde jeg svært ved at indfange disse ting med den elektroniske bearbejdning via softwareprogrammer. Jeg følte mig låst fast og fandt det intuitivt begrænsende og maskinelt at kategorisere med på forhånd angivne nøgleord. I stedet for at blive en hjælp, blev det en teknisk vanskelighed, som jeg ikke følte mig hjemme i, men kom til at anse som en forhindring. Denne type programmer er da også bedst kendt fra den fænomenologiske forskningstradition (Iversen 2017) og en omfattende kodning med Nvivo synes ikke at være den rette for min tilgang til materialet. Jeg gik tilbage til metodelitteraturen, mine interviewudskrifter, post-its og overstregningstuscher, og fandt straks en ro i det.

Femte fase: Fra metodelitteraturen indså jeg, at jeg måtte begynde at stille analytiske spørgsmål til materialet. Hvor er dilemmaerne? Hvor er paradokserne? Hvor gør det ondt? Hvor er det almene, mønstrene? Hvor er det ekstraordinære? Det skabte en vis systematik og disse kategoriseringer kunne anvendes til at trække nogle overordnede temaer frem fra materialet, der både fremspirede i interviews, men også i observationer og andet empiri.

Sjette fase: Efter denne læsning og tematiske kategorisering havde jeg en oplevelse af at have materialet så meget inde under huden, at analysekategorierne begyndte at have en vis systematik.

Nogle temaer trådte frem:

- økonomiske og strukturelle forhold for journalistikken, nøgleord som
- hverdagens rutiner og vaner
- relationen til kilderne og journalisterne egne overvejelser omkring nærhed
- sprog og versioneringer

Hver af disse fire temaer behandles i de fire analysekapitler (4-7). Det betyder naturligvis ikke, at der ikke findes andre temaer i materialet, eller at dette er en fuldkommen og udtømmende analyse af al materialet, men jeg søgte efter mønstre i logikker og vilkår, der synes at være mest kendetegnende i feltet, og her var disse fire tematikker tydelige. De gik også igen i det øvrige baggrundsmateriale og i observationer, og oplevedes som særligt betydningsfulde for journalistisk praksis. Denne form for kodning kan kaldes abduktiv, da den lægger op til en vekselvirkning mellem empiri og teori, og en vekselvirkning mellem det generelle og det partikulære (Iversen 2017, s.150). Det er betegnende for min proces, hvor analysekategorierne eller temaerne er blevet til i en vekselvirkning mellem teori og empiri over det meste af projektperioden.

De seks faser der leder frem mod fire overordnede temaer lyder retrospektivt meget stringent, men både fortolkningsprocessen og det empiriske materiale er fyldt med tvetydigheder. Både i og mellem informanternes udsagn, men også modsigelser i den enkelte informants udsagn. Denne tvetydighed træder ofte frem i analysen, hvilket er helt bevidst. Materialet er nemlig fragmenteret, fordi informanternes synspunkter rummer modsætninger, som er vigtige at folde ud. Folks historier er nemlig flertydige og fyldt med huller og kontraster, og fortolkningen skal give plads til dette forhold (Brinkmann 2014a, s.42–43) Der skal være plads til diskussion, og jeg vil

undgå entydige læsninger og fremstillinger, fordi rod netop er i overensstemmelse med livet (Se fx Wagner Sørensen s. 30ff). Udvælgelsen af citater er således en kontekstbestemt analyse. Det er mig som forsker, der trækker sammenhænge frem, både sammenhænge i forhold til den valgte problemstilling (og forskningens erkendelsesinteresse), men også i forhold til informanternes livsverden, og det der optager *dem*, da analysen ikke er løsrevet fra den sociale virkelighed eller den undersøgte praksis. En gængs kritik af brugen af softwareprogrammer til kodning er da også, at det let kan risikere at blive løsrevet fra konteksten (Iversen 2017, s.151).

Etiske implikationer ved arbejde i små – postkoloniale - samfund

Denne sidste og tredje del af kapitlet vil først tage tråden op fra tidligere om forskerroller med udgangspunkt i dels at tilhøre "den første", der studerer "den anden" i en Said'sk optik, og hvilke etiske implikationer dette kan have. Og dels om skismaet mellem at være journalist og forsker på samme tid. Dernæst følger en diskussion af magtforholdet mellem forsker og informanter med udgangspunkt i metodologiske refleksioner fra Bourdieus *Misere du Monde* m.fl. samt en redegørelse af, hvorfor en anonymisering giver mening i den grønlandske kontekst.

Forskerroller: En "kajak-RUC'er" i Grønland – om at studere en "fremmed" kultur

Jeg er privilegeret og tilhører gruppen af danske forskere positioneret i en dansk, akademisk middelklasse, der forsøger at forstå, hvad der foregår iblandt journalister i Grønland. Jeg vil altid opleve det "udefra", for jeg *er* ikke grønlænder. Jeg kan godt have sympatier og indsigter omkring, hvad der er sårbart og følsomt, og jeg kan behandle det etisk. Men jeg *er* udenfor. Det er ikke min krop, der oplever at være i en postkolonial ramme. (og dog har min krop oplevet at være i de danske kroppe²¹ på en grønlandsk redaktion. Det husker jeg af og til som noget ubehageligt, se kapitel 7 for mere).

I den særlige grønlandske kontekst, er det vigtigt at være kultursensitiv, når man går ind som dansk forsker, da man nemt (måske ufrivilligt) kan komme til at jukke i det postkoloniale spinatbed pga. de to landes historisk asymmetriske relation. Samtidig har studier udenfor ens egen personlige forståelsesramme (eller kulturelle tilhørsforhold) dog potentiale til at udfordre doxa – den selvfølgelige viden, der ikke sættes spørgsmålstejn ved - hvorfor det ligefrem kan være godt at studere andre kulturer og samfund end ens eget (Priour m.fl. 2006, s.56; Bourdieu & Wacquant 1992)

Ser vi på den specifikke grønlandske kontekst, er der en historik, der er præget af bl.a. såkaldt "hit and run"-forskning, som jeg tidligere har været inde på. Hit and run forskningen er præget af en

²¹ Positionen "dansk" er tvetydig for mine vedkommende, for nok er jeg ansat på et dansk universitet og er dansk statsborger, men samtidig er jeg brun og disse synlige, ydre markører adskiller mig fra øvrige danske forskere i Grønland. Den position har ind imellem fået særligt fokus, både i form af humor og et forestillet fællesskab, hvor mine pakistanske rødder har været genstand for undersøgende spørgsmål, og endog anvendt af nogle i feltet til at konstruere et fælles "vi", hvor jeg jo "også har været koloniseret" – med henvisning til britisk kolonisering af Indien/Pakistan.

forskning, hvor udefrakommende forskere kommer til Grønland, indsamler data og forsvinder ud af landet med det igen, uden nødvendigvis at give den viden tilbage til lokalsamfundet og de medvirkende (Lyberth Hauptmann 2016). Det er en udfordring, der har præget grønlandsforskningen gennem tiden, og været genstand for modstand fra fx kunsten (Lyng & Høegh 1982). Selvom der er mere lokalbaseret forskning nu end tidligere (Meldgaard 2018), spørger fortiden fortsat. Ligesom diskursen om, at danskere kommer til Grønland for at "gøre noget godt", "hjælpe og støtte" er velkendt i både forskningen og på det grønlandske arbejdsmarked - noget jeg vender tilbage til i analyserne. Hans Jakob Helms (der står bag begrebet Kajak-RUC'er, som overskriften henviser til) argumenterer, at denne såkaldte "hjælp" foregår på danske præmisser: "Der var bare det, at de (læs: kajak-ruc'erne) gerne ville bestemme, hvordan der skulle hjælpes og støttes. Den problematik, den har man desværre stadig. Nu er de bare ikke venstrefløjsfolk mere, men liberalister" (Thisted 2011).

En velmenende *bias* kan potentielt følge med forskerens projektformulering, ligesom det er påvist af flere, at forskning om Grønland ikke nødvendigvis bliver kendt, anvendt eller forankret i Grønland, fx blandt de informanter, der velvilligt har stillet op og delt af deres oplevelser og erfaringer, eller mere generelt i det grønlandske samfund. Legitimiteten af resultaterne, både i det felt, man bidrager til, men også i samfundet generelt, er en væsentlig værdi at tilsigte (Smith 2012). Men hvor meget legitimitet er der, når forskeren for eksempel ikke forstår det sprog, den kulturelle eller sociale virkelighed og samtidig skriver sig ind i en forskningstradition, hvor der måske ikke har været tilstrækkelig fokus på at opnå legitimitet blandt den brede befolkning? Kan man overhovedet som dansk forsker sige noget begavet om en grønlandsk virkelighed uden at falde i en neokolonialist-rolle? Hvordan undgår forskeren på den ene side rollen som den velmenende hjælper, og på den anden side den bedreviddende repræsentant fra den tidligere kolonimagt? Kan det i virkeligheden netop være en metodisk værdi, at forskeren ikke selv er en del af den kultur, hun studerer, således at det er muligt at anlægge et mere distanceret og eksplorativt syn på empirien? Det er en række spørgsmål, jeg har haft med mig undervejs i feltarbejdet, og som jeg ikke kan svare entydigt på, men som har været med til at skærpe mit blik og bestræbe mig på at handle etisk varsomt.

Jeg har valgt at sætte en lille bid af mine observationsnoter ind, der stammer fra et ophold i Nuuk i september 2015, hvor jeg reflekterer over værdien ved at være tilstede, og hvorfor det giver mening, at jeg er meget tilstede, men også reflekterer over min baggrund:

Jeg har flere gange (subtlt) mødt holdningen, "er du her?" som I, at jeg nu har forladt Grønland og er flyttet fra Nuuk, og derfor nu er en "udefrakommende" – nogen vi ikke stoler på – og kan jeg overhovedet forske i Grønland, når jeg ikke bor der længere eller lige nu i hvert fald? Og kan jeg tillade mig at flytte til Danmark og lade mig indskrive på et dansk universitet, når mit stipendie er finansieret af det grønlandske forskningsråd?

Modargumentet kunne selvfølgelig være, at hvis alle, der forsker i grønlandske forhold, skulle have bopæl i Grønland, ville der blive forsket meget lidt, og det her projekt ville i hvert fald ikke være blevet lavet, da der pt. ikke findes en forskeruddannelse i journalistik, kommunikation eller medievidenskab, ligesom der ikke er en kandidatuddannelse i det, hvorfor den kritiske masse af kommende ph.d'ere på området pt. er nul.

Er det kvaliteten, der er det vigtigste eller forskerens adresse?

For at kunne forske, særlig i etnografisk forstand, er det forskningsetisk centralt med et ideal om, at forskeren har en distanceret position til feltet/forskningsobjektet. Det har jeg ikke, da jeg har deltaget i feltet, men det har jeg alligevel, da jeg har forladt det, og har peers på RUC, der kan kaste kritiske øjne på mit projekt. Det ville jeg ikke have på Ilisimatusarfik, da vi der alle sammen på en eller anden måde er viklet ind i tingene. Ville jeg turde gå så tæt på, og berøre følsomme spørgsmål, hvis jeg ikke kom lidt væk fra feltet? Det tror jeg ikke.

Det interessante her er, at jeg går ind i en mental forsvarstale, fordi jeg i virkeligheden anerkender præmissen om, at der (igen) kommer udefrakommende (navnlig danske) forskere/konsulenter/journalister mm og mener en hel masse om grønlandske forhold. Og jeg bliver placeret i en rolle, der ikke er rar for mig at blive placeret i. Det at være udefrakommende i en grønlandsk kontekst, er forbundet med ubehagelige politiske konnotationer.

Men mens jeg selv har været meget optaget af min udefrakommenhed, er jeg fra flere side blevet mødt med en holdning om, at "du er jo én af os, Naimah". "Dig kender vi jo". Jeg har selv været optaget af, om jeg var en uvelkommen indtrængende (*intruder*), men har oplevet, at jeg har en allerede opbygget legitimitet i feltet qua min baggrund. En problematik som Bjørst også rejser i forbindelse med hendes feltarbejde i Grønland, hvor hun indledningsvist går ydmygt ind i feltet, netop som en form for intruder eller outsider, men bliver mødt med åbenhed og velvillighed (Bjørst 2011, s.48), og samtidig møder informanter, der kender til hende og hendes tidligere forskning om Grønland. Det bekræfter mig i, at dikotomien udefrakommende-lokal er en svær og unuanceret konstruktion, og at positionering er kontekst- og personafhængig snarere end bundet på nationalt eller etnisk tilhørsforhold, om end det er naivt at se helt bort fra disse demografiske faktorer i det store billede, når man kender bare lidt til Grønlands moderne historie.

Jeg veksler hele tiden mellem de roller, jeg *tager*, og de roller eller positioner jeg *får*. Det er denne vekselvirkning, jeg vil forsøge at nærme mig en beskrivelse af igennem kapitlet.

Om journalist-forskerrollen

Vi er selv en del af den verden, vi forsøger at forstå. Ligesom dét vi ser, er bestemt af, hvor vi ser det fra, da der i alle individer eksisterer en mængde kundskab, man handler ud fra, uden at være sig bevidst herom (Prieur 2005). Qua min rolle som tidligere journalist på grønlandske medier har jeg haft en unik adgang til de journalister og det felt, jeg har undersøgt. Det har åbnet op for en meradgang (Thomsen 2014, s.2; Hartley 2011, s.158–159) men der er også risiko for en *bias*, hvor

jeg som forsker måske ikke ser åbenlyse ting, der kan være værd at undersøge nærmere – eller at mine informanter eksempelvis bliver for implicitte ”det ved du jo allerede som journalist”, og derfor ikke forklarer eksplicit, hvad de gør (og mener) samt hvorfor (Hartley 2011, s.159), hvilket kan påvirke de data, der i sidste ende genereres.

Nogle journalistforskere anvender deres tidligere fagstatus meget aktivt, fx deltager Hassall Thomsen i diskussioner på de redaktioner, hun laver observationsstudier hos (Thomsen 2014). Omvendt er der andre, der forsøger at sige sig fri for det, ved at distancere sig fra feltet (Barland 2012), og dermed risikerer at lave en kunstig opdeling mellem sit tidligere og nuværende arbejdsliv.

På den ene side har jeg kunnet bruge den viden, jeg allerede har qua mit tidligere job hos fx KNR og Nuuk TV til at argumentere for, at jeg ikke har behøvet at bruge en lang periode på at komme ind i mediarbejdspladsernes dynamik, sproglige jargon mm. fordi jeg fx allerede har etableret tillidsforholdet til informanterne og kender miljøet indgående (Thagaard 2004, s.65). På den anden side kan det være en metodisk svaghed, at jeg på forhånd er ”involveret” i miljøet, der skal undersøges (Repstad 1987), om end jeg ikke længere har noget karrieremæssigt på spil.

Jeg har dog netop boet og arbejdet i Grønland i over fem år, og særligt i et lille samfund som det grønlandske, vil mine informanter enten kende mig personligt, eller vide hvem jeg er pga. det faglige fællesskab. Barland argumenterer i sin afhandling for, at han kun kender de norske journalister, han studerer professionelt – ikke privat - men det skel kan være vanskeligt at foretage sig i det grønlandske journalistikfelt pga. den indbyggede nærhed til feltet. En løsning kan eksempelvis være at dyrke netop nærheden under dataindsamlingen, men skabe en distance til feltet under fortolkningen af data (Repstad 1987).

Journalisterne i os vil ofte ”redde” journalistikken fra forfald (Hartley 2011; Rimestad 2014; Barland 2012) mens akademikerne i os fx vil opbygge akademisk kapital, begge dele spiller ind i måden, vi foretager forskningen på. At være en del af begge felter kan således både udgøre fordele i forhold til adgang og merviden, men samtidig skabe blinde vinkler i forhold til mulige analysekategorier. Dog er det forsimplet at stille det op som fordele/ulemper, idet forskerens position i feltet er et vilkår.

Harrington bruger Goffmanns pointe om, at det er feltet og deltagerne, der afgør forskerens position. Man kan med andre ord ikke indtage en position, som ikke findes eller ikke accepteres i felten. Den måde, forskeren bliver opfattet på, er nogle af de kategorier, der allerede findes i felten. ”Participants are not passive recipients of a researcher’s impression management strategies, but are active in accepting, rejecting or modifying a researcher’s identity claims” (Harrington 2003).

Det er ikke alene deltagerne, der afgør positionen – men det er heller ikke alene forskeren selv, der afgør hvilken rolle, man bliver *placeret* i. Det er en gensidig proces, hvor man forhandler

positioner (Davies & Harré 1999). De positioner, som forskeren inviteres ind i, afhænger af de forståelser, sociale kategorier eller diskurser, der er på spil i feltet. Positionering er altid situeret – der er en diskurs, en kontekst, en forståelse, som man positionerer sig ud fra, eller positionerer den anden. Forskerens positioner kan synes irrelevante eller spekulative, men bør i stedet læses og analyseres som empiri – det er en bevidst overskridelse af skellet mellem metode og analyse, min egen interaktion med informanterne bliver også til empiri, som jeg kan prøve at analysere på. Fx i forhold til det analytiske spørgsmål om samfundets (og feltets) størrelse, det bliver jo en analytisk pointe i sig selv, at jeg *også* kender alle og har noget på spil, ligesom informanterne har det i forhold til hinanden og i forhold til kilderne og andre samfundsaktører.

Nærhed og distance

Det er naturligvis altid et problem at opretholde balancen mellem nærhed og distance i kvalitative studier, men problemet stilles på spidsen, såfremt forskeren har personlige relationer til personer i det miljø, der studeres (Repstad 1987; Kristiansen & Krogstrup 2015). Jeg har også stået i situationer, hvor jeg har måttet lave en konstrueret rollefordeling (forsker-Naimah) for at opnå en distance, som dog er kunstig. Og det har haft konkret betydning for min data, fx ser jeg bagefter i de transskriberede interview, at jeg ind i mellem undlader at spørge ind til ting, som ville være helt oplagte at få uddybet, eller holder mig tilbage, som nævnt tidligere.

Jeg har bevidst undladt at interviewe folk, jeg synes, jeg kender alt for godt. Selvom disse kunne være endog meget relevante at interviewe. Disse personer har dog alligevel været med til at inspirere via uformelle samtaler. Jeg er således også nødt til at forholde mig til det, man i metodelitteraturen kunne kalde venskab/loyalitet i relation til forskerrollen (eller etnografisk venskab, se fx Rasmussen 2017, m.fl.). Der opstår nogle etiske spørgsmål i den forbindelse: Har jeg været for loyal overfor dem, jeg kender? Og hvad stiller man/jeg op med oplysninger, der kommer frem under uformelle rammer? Kan man tillade sig aktivt at bruge træk ved sig selv, som man gør i venskaber, for at få informanter til at fortælle deres livshistorier og åbne op (eller i det hele taget deltage)?

En måde for mig at komme udenom eventuelle loyalitetskonflikter, hvis jeg eksempelvis har modtaget informationer af uformelle kanaler, har været at bede om uddybning i formaliserede, aftalte interview – så man bevæger sig fra den uformelle viden til formel dataindsamling for at undgå at bruge viden, der er opnået i afslappede/uformelle sammenhænge. Noget andet, jeg har gjort, er at tage problematikker videre med ind i mine formelle interview og spurgt den næste informant ind til det. Problemet har dog været, at karakteren af de oplysninger, jeg har fået i uformelle sammenhænge (ofte) har været (tilsyneladende) mere ærlig og brutal, hvorimod informanterne – særligt de, der er interviewet på deres arbejdsplads – har tendens til at være meget mere diplomatiske, når båndoptageren har været tændt. Ofte er der kommet mange relevante pointer frem efter båndet er slukket (noget jeg i øvrigt kender rigtigt godt fra journalist-verdenen). Og hvad gør man så med disse informationer? Jeg har undladt at bruge dem direkte,

men indirekte har al viden fremkommet i feltarbejdsprocessen – både formel og uformel – medvirket til at forme den analyse, der er skrevet her.

Et forsøg på objektivering

Forskeren skal naturligvis altid gøre sig sin egen position bevidst, ved for eksempel at stille spørgsmålstejn ved egen rolle, mulige magtrelationer i forhold til fx informanter (med dertil risiko for symbolsk vold ved den sociale afstand mellem forsker og informant) samt mulige bias, da sociologisk analyse altid vil være fra *"someone's point of view"* (Hammersley 2000), og selvom man ikke kan undgå bias, kan man gøre sig bevidst om, hvordan data bliver indsamlet og fortolket ud fra måden man fx formulerer sig på. Og det er som sådan heller ikke en ambition at sætte sig udenfor dette, da vi ikke kan lave såkaldt objektive analysekategorier, men alligevel kan vi gøre forskningsprocessen mere gennemsigtig, fx ved at stille spørgsmål.

I Bourdieuske termer skal vi gøre os bevidste ved at reflektere over os selv, forskeren skal således underlægge sig en objektivering (ligesom vi gør med vores forskningsobjekter), men uden at det bliver privat og forfalder til det, han (og Barthes) kalder *"diary disease"*, en selvcentreret narcissistisk fremstilling af, hvad forskeren selv oplever, tænker og føler - noget han beskylder særligt amerikanske antropologer for i for eksempel denne meget sigende formulering fra artiklen *Participant Objectivation* "...observing oneself observing, the observer in his work of observing or of transcribing his observations..." (Bourdieu 2003). En socioanalyse er således en *"anti-selvbiografi"*, altså ikke en selvbiografisk beskrivelse af de *"levede erfaringer"*, men snarere en beskrivelse af de præferencer, der kan påvirke forskningsarbejdet (Bourdieu & Wacquant 1992).

Når forskeren samtidig er en del af forskningsobjektet, eller når man studerer eget felt, tager deltagende objektivering en ny drejning, da forskeren gør sit eget univers til genstand for forskning. Bourdieu gør det fx i sin omstridte bog *Homo Academicus* fra 1988, hvor han studerer forskernes egne roller og positioner, en udgivelse der blev beskyldt for noget nær akademisk forræderi. Forskeren kan således gøre rede for egen position, sociale baggrund og den sociale verden, hun indgår i, ligesom hun kan gøre sig bevidst, at forskningsmæssige beslutninger er præget af det akademiske felt, hun indgår i, og hvilke teorier eller metoder, der eksempelvis har høj symbolsk værdi i netop dét forskningsfelt.

Deltagerobjektivering handler således også om at gøre det synligt hvilke spor, forskeren lægger sig i i forhold til hendes position i feltet og de valg, der bliver truffet om forskningen ud fra denne position. Er man fx ny, der prøver at bevise sit værd? Lægger man sig direkte i sporet af sin vejleder eller andre ledende kræfter på instituttet? Det er historiske, akademiske (ubevidste) strukturer, der gør, at der for eksempel kan være noget i feltet, der er mere anerkendelsesværdigt end andet, men som kun er åbenlyst for feltets deltagere:

"...they can understand each other with a nod and a wink, and (that) for them many things go without saying which are crucial, such as, at a given moment, does or does not deserve discussion, what is important and interesting (a "beautiful subject" or the contrary, a "banal" idea or "trivial" theme)".

Det, der fx kan være et særligt relevant forskningsfelt for tiden på ét universitet, er det ikke nødvendigvis på et andet. Men Bourdieu argumenterer, at der findes en usagt "enighed" i feltet defineret af de dominerende aktører (fx professorerne på instituttet o.lign.) Dette mentale indelukke kan skabe risiko for akademisk reproduktion, advarer Bourdieu, der dog samtidig mener, at man netop ved at være kritisk årvågen omkring sine valg og nationale/faglige sammenhænge, kan undgå dét snæversyn, der ellers er risiko for. Holdningen om, at man *ikke* må bruge sig selv i sin forskning, er således forbundet med risici:

"on the contrary, he (the researcher) should refer continually to his own experience but not, as is too often the case, even among the best researchers, in a guilty, unconscious, or uncontrolled manner" (Bourdieu 2003).

Jeg kan ikke lave objektive analysekategorier, men gøre processen mere gennemsigtig. Når jeg laver analysekategorier, er jeg nødt til at spørge mig selv: hvor kommer mine kategorier fra? Er det journalistkategorier? Har jeg en selvforståelse af, hvad der er god journalistik? Det er fx godt at være kritisk på Politiken, hvor jeg er udlært, men er det sådan alle steder? Er det empirien, der taler, eller har jeg nogen kategorier fra litteraturen? Fra mig selv? At stille disse spørgsmål, er en del af forarbejdet til analysen, og derfor sjældent en del af formidlingen af forskningen. Men hvis man finder inspiration i netop ovenstående tilgang med gennemsigtighed og refleksion, er det relevant at medtage den slags biografiske data samt forudindtagetheder. Dette metodekapitel vil for nogen måske fremstå selvudleverende, men mine personlige erfaringer og rolle i feltet er netop medtaget løbende gennem kapitlet af ovenstående årsager. Det har således været et forsøg på objektivisering.

Magtforholdet mellem interviewer og informant

Som jeg har været inde på tidligere, kan forskningsprocessen i sig selv være magtudøvende. I *Misere du Monde* reflekterer Bourdieu over relationen mellem interviewer og informant, hvor der altid vil eksistere en magtasymmetri mellem forskeren og informanten. Det er forskeren, der definerer projektet, sætter dagsordenen for, hvad der skal undersøges, og i sidste ende skriver konklusionerne. Ligesom forskerne typisk har en højere social position end informanten (Bourdieu 1999, Bourdieu & Wacquant 1992: 155).

En måde at mindske denne magt på, er ifølge Bourdieu at skabe tillid og intimitet mellem forskeren og de medvirkende informanter, fx ved at mindske denne "symbolske vold" og anvende interviewere, der ligner de grupper, der skal interviewes (Bourdieu 1999, s.610). I mit tilfælde interviewer jeg dog det, jeg ville kalde elite-informanter, journalister i dagens Grønland er en

gruppe med social og symbolsk magt²². Og jeg er selv journalist. Men jeg er også journalistforsker, og de ved, at min opgave er at lave en (kritisk) undersøgelse af deres arbejde.

Særligt når det gælder informanternes udsagn, har jeg været interesseret i ikke at overfortolke og overanalysere ud fra mit teoretiske blik, og jeg har været opmærksom på, om jeg ville komme til at analysere informanterne i en retning, som de måske ikke selv så. Brinkmann skriver om etik i interviewsituationer, at "vi vil gerne være tro mod det, deltagerne har fortalt os" (Brinkmann 2014a, s.196), men det er klart, at jeg i processen med udvælgelse af dele af interviews bryder ind i hele fortællinger og narrativer, som bliver bygget op under samtalen. Og alene i den proces, hvor jeg klipper enkelte udsagn ud, forsvinder noget af helheden. Jeg har derfor af og til lange passager med, hvor dialogen mellem informant og interviewer fremgår, så læseren bliver inviteret ind i samtalen i stedet for at få præsenteret brudstykker. Dette er et bevidst metodisk valg med en (måske naiv) ambition om, at jeg med den fremgangsmåde mindsker muligheden for misforståelser og mistolkninger, samtidig med at jeg naturligvis er bevidst om, at udvælgelsen af citater (og i det hele taget valget af informanter og interviewspørgsmål) er betinget af mit blik på analysen af det kvalitative materiale, som igen udspringer af mit teoretiske ståsted, og derfor kommer det ikke intetstedsfra (Brinkmann 2014a), men derimod netop fra forskningsspørgsmålet og forskerpositionen. Man skal dog huske at tage vare på sine informanter, det er ikke sikkert, at de vil have "løftet sløret fra deres blikke". Men samtidig med, at man er tro mod informanternes udsagn, skal man som kvalitativ forsker også gøre sig klart, at den kvalitative analyse af interviewmateriale *vil* være en fortolkning, og vil være fragmenteret, når forskeren situerer deltagerne, giver eksempler, analyserer på baggrund af sine forskningsspørgsmål og finder eksempler, der støtter konklusionerne (Brinkmann 2014a).

I metodebeskrivelsen i *Misere du Monde*, beskriver Bourdieu, at en måde at mindske forskerens magt på, er at skrive længere citater ind og tolke lidt mindre, altså give informanten plads til at forklare sig. Men nogle af mine interviews foregår på nogle af informanternes andetsprog, nemlig dansk. Selvom mine informanter alle er dobbeltsprogede og arbejder på et dobbeltsprogede arbejdsmarked, er der flere, der har grønlandsk som primært modersmål (nogle har flere modersmål). Selvom jeg ind imellem glemmer det, minder informanterne mig om det. Fx med udsagn som: "Nu er jeg så ivrig med at tale, at jeg næsten ikke kan få mine ord ud", eller en anden: "Jeg kan ikke huske, hvad det hedder på dansk". Når jeg har fravalgt at bruge tolke, skyldes det, at alle informanterne netop er vant til at begå sig på dansk, og situationen med en tolk ville, efter

²² I metodelitteraturen taler man om dekoloniserende metoder eller fx indigenous methodologies (se fx Linda Tuhiwai Smith 2012 eller Stern & Stevenson 2006, hvor der er særlig fokus på medinddragelse af informanter, der medvirker til at udforme analyserne. Havde jeg haft med andre typer informanter at gøre, ville der være meget inspiration at hente fra disse partecipatoriske metodologier. Og jeg lader mig da også inspirere af det, ved fx at anvende lange uddrag af interview, ændre min interviewguide undervejs i dialog med informanter, og forsøger at give tilbage undervejs ved at stille op til seminarer og holde oplæg om mit arbejde, hvorved der er en løbende kommunikation med de, som forskningsarbejdet handler om.

min bedste vurdering, være kunstigt fremmedgørende i situationen. Dog er det vigtigt at holde sig for øje, at der dels kan være ting, der ikke kommer frem eller går tabt, og dels ting der ikke er formuleret med en præcision eller en detaljeringsgrad som informanten ville have på sit modersmål. Det har været et dilemma i fremstillingen, hvor jeg på den ene side har villet lade informanterne tale for sig selv, og på den anden side ikke vil få dem til at fremstå som dårligt formuleret, hvis de fx har kludret i de danske formuleringer. Jeg har samtidig forsøgt at nærme mig feltet på andre måder, fx ved at bede informanter om hjælp til at forstå de grønlandske ord for fx nyhedskriterier, kritisk journalistik mm. Jeg har forsøgt at spørge ind til ordenens medbetydninger, for at få en bedre forståelse af konteksten, men det er klart, at jeg som dansksproget forsker ikke kan få en fuldkommen forståelse af de sproglige nuancer. I formidlingen har jeg løst det på pragmatisk vis ved ind imellem at forkorte citater og fjerne fyldord. Ikke fordi jeg laver diskursanalyse og har brug for konkrete ord og vendinger, men fordi det er informanternes egne ord, der er vigtige at få frem. Ind imellem har jeg dog citeret informanter indirekte, hvis sproget har været for vanskeligt at gengive uden at det blev meningsforstyrrende for læseren. Det har dog været en balancegang.

Anonymitet og etik i et lille samfund

I et lille samfund er der skærpede etiske omstændigheder på spil, da deltagerne i feltet ret hurtigt vil kunne genkende sig selv og hinanden i citater. Så spørgsmålet er: hvem skal anonymiseres og hvorfor /hvorfor ikke? En central årsag til at jeg har valgt at anonymisere alle medvirkende har været, at informanterne har kunnet tale mere frit, da det blev gjort dem klart, at de ikke ville blive citeret med navn. Det vægtigste argument for at anonymisere har dog været, at jeg studerer journalistikkultur, ikke en enkelt medieorganisation, en bestemt redaktion eller enkeltindivider, men selve vanerne og rutinerne på grønlandske nyhedsredaktioner. Det er altså ikke enkeltindivider, der fx vil blive fremstillet i et kritisk lys, men derimod en kultur der beskrives og spejles og analyseres.

Jeg præsenterer ikke de enkelte deltagere i detaljer, men anser dem som et kollektiv (se Brade 2017: 134), dels for at bevare anonymitet, og dels fordi det ikke er de enkeltes biografi, der er det centrale. Andre ting, man kan gøre, er at bytte rundt på køn, institutioner fx avis/tv/radio, alder osv. hvis det ikke har relevans for analysen. Eller slå to eller flere informanternes historier sammen for at lave en form for idealtipe eller arketype, se fx (Skrubbeltrang 2014). Jeg har valgt at anonymisere personerne, og hverken angivet deres medietilhørsforhold, alder, køn eller etnicitet. Ind imellem vil disse ting dog fremtræde af det, informanten selv siger. Den eneste formelle inddeling, jeg har foretaget, handler om hierarkier på redaktionerne. Jeg har således valgt at inddele informanterne i to grupper, hhv. "journalist" og "redaktør/chef", som beskrevet andetsteds. Samtidig har jeg fjernet ord eller vendinger, hvis det har kunne identificere enkeltpersoner, fx deres familietilhørsforhold, bopæl eller andre detaljer, der ikke har haft direkte relevans for analysen. Alligevel har jeg oplevet, at læsere af mit arbejde (undervejs i skriveprocessen), løbende har gættet på eller endog været overbeviste om, at de vidste nøjagtig,

hvem der var tale om. Jeg tillader mig derfor at låne en opfordring fra Brade 2017, som jeg synes formulerer det meget elegant:

“Skulle du som læser, trods disse tiltag, alligevel genkende en eller flere af deltagerne, bedes du respektere den anonymitet, de var tiltænkt – og måske også betvivle din genkendelse en smule? For måske er mange af de optrædende figurer genkendelige, fordi de faktisk deler træk med mange af de mennesker, der lever i disse kontekster og er blevet til gennem samme diskurser og vilkår?” (Brade 2017, s.134).

Det håber jeg, at mine læsere i et meget lille samfund også vil gøre.

Opsamling: Validering og tilbagegivelse af viden

Selvom forskerens ambition er, at den viden, der produceres, anvendes til forandring og forbedring eller refleksion og dialog, kan der ske mange andre ting med materialet. Fx at informanterne og spillerne i feltet bliver udstillet – fx når jeg analyserer det postkoloniale rum, der er fyldt med sårbarheder og følelser. Eller at materialet ligefrem kan medvirke til at skabe uheldige konsekvenser for informanterne. Måske kan forskningen blive læst ind i en holdning om, at medierne ikke gør det, de bør og skal i forhold til deres opgave og funktion i samfundet? Eller det kan bruges til at legitimere interne kampe i feltet.

Som forsker er det altså nødvendigt at overveje nøje, hvad der er sårbart i feltet, hvad er der på spil for deltagerne i feltet. Måske finder jeg fx ud af noget, der ikke passer ind i de herskende forståelser (eller det ved jeg allerede, at jeg gør) - hvordan fortæller jeg om det uden at fremmedgøre feltet så meget, at de fuldkommen forkaster analyserne og slet ikke vil indgå i en dialog om de problematikker, der rejses? Og omvendt, at jeg bliver så bange for feltets reaktioner, at jeg censurerer mig selv.

I konfliktfyldte rum – som det postkoloniale grønlandske rum – må man som forsker gøre sig umage med, at ens forskningsmetoder er etisk legitime. Forstået på den måde, at jeg på forhånd gør mig det klart, at jeg så at sige stikker hånden i et hvepsebo. Og det er ikke sikkert, at informanterne vil bryde sig om det, og derfor heller ikke vil bryde sig om at læse deres ord og delte erfaringer i den kontekst, jeg (forskeren) præsenterer dem i. Tanggaard et al påpeger i antologien ”Konflikt i kvalitative studier”, at man som forsker skal vise respekt for feltets deltagere og forpligte sig på ikke at svigte deres tillid, særligt når der er tale om konfliktfyldt materiale. Det er da også en pointe, der har fyldt hos mig, hvorfor der er en række empiriske eksempler, dilemmaer og konflikter, der ikke har fået plads i nærværende afhandling. Der kan være god grund til at være ”kontekstsensitiv” (som Tanggaard et al kalder det). Derfor er der også etiske vurderinger til grund for, om bestemte citater, udsagn og situationer kan udelades i formidlingen af nogle konklusioner, og stadig kunne lave refleksiv, kritisk forskning. Den balancegang er svær,

men vigtig. Samtidig kan man forsøge at få valideret sine analyser undervejs, hvilket jeg har gjort på forskellige måder.

Feltarbejdet har spændt over tre år, hvorfor jeg har haft lejlighed til at præsentere og diskutere mit arbejde, både med tidligere informanter, med nye interviewpersoner, med forskerkolleger og med offentligheden.

Jeg er blandt gået i aktiv dialog om projektet undervejs, både i offentlige rum, hvor jeg fx har holdt oplæg om mit arbejde. Fx i det grønlandske hus i Løvstræde, i det nordatlantiske hus i København, på universitetet i Nuuk og ved at lade mig interviewe af både grønlandske og danske medier, hvorefter jeg har fået respons fra både almindelige læsere, men også fra mediepersoner og mine egne informanter. Og jeg har også eksponeret arbejdet for kritiske øjne i mere lukkede forskningsfora på både Ilisimatusarfik, Roskilde Universitet samt Aalborg Universitet blandt journalistik- og grønlandskforskere, der har stillet spørgsmål, vakt undren, valideret og forkastet analyser og skubbet til mine forforståelser. Og endelig har jeg sendt tekstuddrag undervejs til kritiske læsere i både Grønland og Danmark. Alt sammen for at få testet og afprøvet analyserne, der dog i sidste ende er mine. Den kvalitative forskning validerer netop via dialog og transparens, da forskningsområdet opfattes som foranderligt og dynamisk, hvorfor det ikke er meningsfuldt at sigte efter pålidelighed via gentagelse, som hører andre videnskabelige retninger til (Kristiansen & Krogstrup 2015)

Kapitlet har beskrevet dataindsamlingen og brugen af observationer samt interview som primær metode. Samtidig har kapitlet vist mit ståsted, i reflektiv sociologi, hvor viden skal forstås som situeret, og hvor forskningsprocessen skal være gennemsigtig og transparent. Derfor har kapitlet inddraget forskerpositioner flere gange undervejs, og forsøgt på en objektivering (jf. Bourdieus participant objectivation begreb). Endelig har kapitlet diskuteret nogle metodiske implikationer, der gør sig særligt gældende i små – postkoloniale – samfund, herunder vigtigheden af at være etisk i behandlingen af informanterne samt tilbyde anonymitet og give tilbage til feltet, i stedet for at falde i "hit and run"-forskningens fælde. Kapitlet har også løftet sløret for den personlige erkendelsesprocessen, jeg har været igennem som forsker in spe. Og selvom det kan synes selvudleverende til tider, skal det ikke læses som en opkomlings bekendelser, men netop illustrere, at viden ikke produceres uafhængigt af forskeren, hvorfor disse erkendelsesprocesser er centrale og bør formidles for at skabe en transparens omkring forskningsprocessen.

Kapitel 4 Det grønlandske mediesystem

Kvaliteten af den grønlandske journalistik diskuteres ofte i den offentlige debat i Grønland, og medieaktørerne peger ofte fx på dårlig økonomi og mangel på ressourcer, når de skal forsvare sig mod kritikken (Mediearbejdsgruppen 2010). Problematikken omkring ressourcer versus kvalitet er også blevet diskuteret i dansk sammenhæng, hvor der skal produceres flere artikler med færre ansatte (Blach-Ørsten & Willig 2016a). Dette kapitel viser, at økonomien blot er én faktor ud af en række andre betingelser og vilkår, der spiller ind på, hvordan mediernes arbejde foregår. Kapitlet beskriver det grønlandske medielandsskab med udgangspunkt i Hallin og Mancinis mediesystemmodel (Hallin & Mancini 2004; Hallin & Mancini 2017). Hallin & Mancinis teori om mediesystemer er oplagt at tage afsæt i, da det er en gennemarbejdet model med (mulige) komparative fordele, ligesom fokus er på de strukturelle rammer, hvori medier og journalistik bliver til og derfor også tager fat på relationen mellem det politiske system og medier. Teorien er inspireret af et sociologisk felperspektiv og kan udpege nogle strukturelle og institutionelle rammer, hvori medierne fungerer i en national ramme. Kapitlet påpeger dog, at Hallin & Mancinis teori om mediesystemer kommer til kort, når det handler om at beskrive små samfund og de særlige vilkår, der gør sig gældende for medier, demokrati og journalistik i små samfund. Derfor inddrages Manuel Puppis teori om små mediesystemer (Puppis 2009), der tager udgangspunkt i, at små mediesystemer er underlagt en række særlige karakteristika, som kapitlet her vil vise til dels også gør sig gældende for Grønland. Desuden inddrages Juliette Storrs analyse *Journalism in a small place* (Storr 2016a), der udpeger særlige karakteristika ved journalistik i de caribiske småsamfund. Selvom der er langt fra Caribien til Grønland, er der en række empiriske forhold, der er sammenlignelige, som kapitlet viser. Både Puppis og Storr bidrager til at udfordre og diskutere, hvordan Hallin og Mancinis dimensioner kan tilpasses, når det drejer sig om små mediesystemer som det grønlandske.

Analysen af mediesystemet i dette kapitel fungerer som afsæt til de øvrige analyser (kapitel 5-7), der er mere fortolkende. Det er ikke kapitlets ambition at placere Grønland i nøjagtigt ét af de identificerede mediesystemer, og afhandlingen har heller ikke et komparativt sigte, da fokus alene er på grønlandske nyhedsmedier. Det komparative kan blive en spændetrøje, og sammenligningen med det danske mediesystem kan blive en hæmsko (ikke kun mentalt for feltet selv, men også for forskeren). Derfor er det ikke en hovedpointe i kapitlet at afgøre præcis, hvordan Grønland passer ind i Hallin og Mancinis modeller (eller ikke gør), men snarere at hente inspiration fra deres fire dimensioner til at udforske, hvordan medielandskabet ser ud. Og samtidig foreslå en slags "femte dimension" om man vil, der handler om mediesystemets størrelse baseret på Puppis og Storrs bidrag.

Tre overordnede mediesystemer

Hallin og Mancini har i deres omfattende komparative studie af 18 lande været i stand til at spore gennemgående karakteristika for tre overordnede mediesystemer, henholdsvis *den politisk-*

pluralistiske model, den demokratisk korporative model og den liberale model for at forklare, hvorfor medierne har spillet forskellige roller i forskellige politiske systemer i den vestlige verden (Hallin & Mancini 2004). Desuden har de i 2011 udgivet en opfølgning på deres mediesystemteori med bidrag fra ikke-vestlige lande (Hallin og Mancini 2011) og i 2017 taget et blik på tiden, der er gået siden den oprindelige analyse (Hallin & Mancini 2017). Her konkluderer de blandt andet, at modellen skal forstås som en dynamisk og kontekstafhængig størrelse, der dog fortsat er brugbar til at forstå sammenhængen mellem et lands politiske system og medier, trods en senere kritik af modellen (Hallin & Mancini 2017).

Lande, der ifølge Hallin og Mancini hører til *den demokratisk korporative model* (navnlig de skandinaviske lande samt Tyskland, Holland, Schweiz, Østrig og Belgien), anser medier som sociale institutioner, der spiller en væsentlig rolle i samfundet, og offentlig mediestøtte som en forudsætning for, at medierne kan varetage en demokratisk funktion i samfundet (Hallin & Mancini 2004). Landene, der hører til i den demokratisk-korporative model, er desuden præget af en høj grad af journalistisk professionalisme og selvregulering fx i form af presseetiske nævn, ligesom de elektroniske medier er domineret af public service radio- og tv og ikke af private medieaktører (Hallin & Mancini 2004; Blach-Ørsten & Willig 2016b; Ohlsson 2015). Disse lande er også karakteriseret af en lavere kommercialiseringsgrad sammenlignet med landene i den liberale model (Blach-Ørsten & Willig 2016b).

Den liberale model er netop kendetegnet ved, at medierne er domineret af markedsmekanismer og medieudbuddet består navnlig af kommercielle medier. Hallin og Mancini placerer lande som USA, Canada, Irland og også Storbritannien (trods BBC's stærke position) i denne model. Der er mindre grad af statslig mediestøtte i disse lande, og dermed højere statslig uafhængighed. Samtidig synes der at være en høj grad af professionalisme, men også et pres fra kommercielle interesser (Hallin & Mancini 2004; Blach-Ørsten & Willig 2016b).

Til *den politisk pluralistiske model* hører navnlig landene omkring Middelhavet, lande der har været præget af en tæt kontakt mellem aristokratiet og medierne, og en mindre grad af statslig mediestøtte (Hallin & Mancini 2004). Journalistisk professionalisering opfattes som lav, og journalistuddannelserne i landene er forholdsvis nye. Samtidig er der politisk pres på medierne, fx i form af ejerskab, hvor politikere er medieejere (Blach-Ørsten & Willig 2016b).

Grønland og Færøerne er ikke med i undersøgelsen fra 2004, men i 2008, hvor Ragnar Karlson indsamlede statistik for Nordicom om netop de to lande, karakteriserer han Grønland og Færøerne som en del af det demokratisk-korporative system. Han argumenterer for, at der er mange ligheder mellem de nordiske naboer, selvom der også er forskelle fx i graden af importeret medieindhold, der er væsentligt større i Grønland og Færøerne pga. det forholdsvis begrænsede medieudbud (Karlsson 2008).

Hallin og Mancini opererer med fire empiriske dimensioner, hvormed et lands mediesystem med fordel kan undersøges. De fire dimensioner som beskrevet i deres oprindelige analyse fra 2004 er henholdsvis *mediemarkedet* herunder medieudbuddet og medieefterspørgslen, *politisk parallelisme*, *professionaliseringsgraden* af journalisterne samt *statens rolle*, eksempelvis medielovgivning og mediestøttesystemer. I deres artikel *Ten Years After Comparing Media Systems: What Have We Learned?* fra 2017 (Hallin & Mancini 2017) påpeger Hallin og Mancini, at entydig brug af dimensionsbegrebet medfører en risiko for forsimpning, da der kan være mange (andre) variabler, der knytter sig til de enkelte dimensioner med nationale variationer. Forskning inspireret af mediesystemmodellen har valgt at indholdsudfylde disse dimensioner på forskellig vis, fx er der nogle analyser, der inddrager medieindhold eller surveys med journalister. Det kommer ikke til at være tilfældet her i kapitlet, i stedet anvender jeg de fire dimensioner som analytiske udgangspunkter til at beskrive det grønlandske mediesystem, og supplerer disse med størrelsesaspektet inspireret af Puppis og Storr.

Overordnet konkluderer Hallin og Mancini i deres oprindelige mediesystemanalyse, at medierne synes at bevæge sig i retning af øget liberalisering, og allerede i 2004 så de tendenser til stigende kommerialisering af medieinstitutionerne, hvor fokus går fra at være på journalistikkens sociale funktion i samfundet til at blive forbruger- og underholdningsorienteret (Hallin & Mancini 2004, s.277). Dog argumenter de i artiklen *Ten Years After*, at dette ikke er en entydig tendens, og ikke alle lande eller "clusters" bevæger sig i samme retning, da nationallovgivning er foranderlig og dynamisk. I Danmark er der på den ene side sporet samme udvikling, hvor læserne anses som forbrugere i et mediemarked, og hvor annoncesalg og hensyn til konkurrence og salgstal får større indflydelse (Schultz 2007a). Og på den anden side påpeger senere analyser af særligt den danske (nordiske) model, at denne udvikling ikke er entydig, og at kommerialiseringen af det danske mediemarked ikke (kun) bevæger sig i retning af en ren liberal model, men bør anses som et mere sammensat presseforhold, hvor de kommercielle og publicistiske interesser eksisterer parallelt (Blach-Ørsten & Willig 2016b). For eksempel, gælder det fortsat for Danmark, at politikerne har bevaret den offentlige mediestøtte og anser medier som en væsentlig del af demokratiet (Blach-Ørsten & Willig 2016b), hvilket kapitlet her vil vise også er tilfældet i Grønland, men hvor mediestøtten har været underlagt en række kontroverser.

Kritik af Hallin og Mancinis model

Hallin og Mancinis model fra 2004 er meget anvendt, men har samtidig været underlagt kritik og videreudbygning. Teorien kritiseres for at være for fokuseret på nationalstaten, idet nationalstaten som analytisk kategori kan synes forældet pga. globalisering og transnationale dynamikker (Hardy 2012), ligesom deres tese om en øget ensretning af landene ikke har holdt stik. For Grønlands – og andre mindre nationers tilfælde – vil det fx gøre sig gældende, at der vil være en afhængighed af større nabostater i form af både medieudbud, men også konkurrence, hvilket er svært at indfange, hvis man udelukkende holder sig til nationalstatsrammen. Omvendt påpeger flere, at de enkelte

lande netop har beholdt deres særpræg. Nationalstaten som kategori er derfor fortsat relevant at anvende, trods ændringerne i "de gamle mediers" orden (Flew & Waisbord 2015). Det giver fortsat mening at anvende mediesystembegrebet som analytisk kategori i medieforskningen, fordi der stadig vil være national lovgivning på spil i de enkelte lande, ligesom der fortsat er nationale særpræg blandt medierne (Flew og Waisbord 2015). Blach-Ørsten & Willig argumenterer i deres bidrag til mediesystemanalysen i Danmark, at modellen har den styrke, at der netop er tale om et samspil mellem forskellige typer af strukturelle udviklingstendenser, både politiske, økonomiske og teknologiske, og at modellen kan anvendes til både at vise stabilitet og forandringer indenfor de enkelte mediesystemer (Blach-Ørsten & Willig 2016b, s.22). En anden gængs kritik af modellen er, at den ikke tager højde for, at vilkårene for masseproduktion er under forandring, og den digitale teknologi med opkomsten af digitale medier har ændret sig fundamentalt i de mellemliggende år. For mere se fx (Strömbäck m.fl. 2008; Flew & Waisbord 2015; Blach-Ørsten & Willig 2016b). Som kapitlet vil vise, har udviklingen i digitale medier ikke været nær så omfattende i Grønland endnu, som i andre dele af verden. Trods kritikken af deres model er Hallin og Mancinis teori fra 2004 anvendelig både i forhold til komparative studier, og når man har et nationalt sigte (Blach-Ørsten & Willig 2016b; Flew & Waisbord 2015).

I det følgende ser vi på det grønlandske mediesystem med udgangspunkt i de fire dimensioner, Hallin og Mancini opstiller i deres mediesystemmodel fra 2004, hhv.

1. Mediemarked, medieudbud samt mediernes historiske udvikling
2. Politisk parallelisme – fraværet af en partipresse
3. Professionalisering af journalistikken
4. Statens rolle, herunder statslig mediestøtte samt lovgivning

Første dimension: Mediemarkedet

For at få greb om det nuværende medielandskab er det vigtigt med et historisk tilbageblik på, hvordan pressesystemet har udviklet sig og et lands historiske udvikling anses også for central i Hallin og Mancinis teori (Hallin & Mancini 2004, s.144, 300). I kapitel 1 så vi en beskrivelse af hvilke medier, der eksisterer i Grønland i dag, og hvordan de har udviklet sig historisk. Det centrale er, at der er en lang avistradition i Grønland, men i dag findes der reelt kun to landsdækkende aviser med journalistisk indhold. KNR er Public Service-kanalen og den eneste landsdækkende radio- og tv-kanal og derfor en vigtig platform for den offentlige debat. Det er de to mediehuse, der er de største spillere på markedet, og derfor også genstand for analyserne i afhandlingen. Årsagen til valget af disse to mediehuse er, at det er de eneste, der leverer landsdækkende nyheder produceret (fortrinsvist) af journalister²³.

²³ Selvom andre typer af medier føder ind i den offentlige debat, fx sites som kamikposten.dk, kamikposten.gl, nunarput.com m.fl., har disse ikke journalistiske redaktioner, der kan studeres, og ej heller en væsentlig journalistisk egenproduktion. Derfor er disse typer af medier ikke medtaget i afhandlingen. Nuuk TV kunne også have været med i studiet, men dels er de ikke landsdækkende, og dels blev de daglige nyhedsudsendelser nedlagt i 2017 og deres

Medielandskabet anno 2018 er præget af få medier og en høj koncentration af mediarbejdspladser og journalister i hovedstaden Nuuk, uden korrespondenter eller lokalredaktioner rundt omkring i landet med ganske få undtagelser²⁴. Der har ikke været en partipresse i Grønland - om end partierne historisk har haft sporadiske udgivelser i form af pamfletter o. lign. - og aviserne er ikke knyttet til bestemte politiske tilhørsforhold, men erklærer sig politisk og økonomisk uafhængige. Medierne i Grønland kan betegnes som omnibuspresse, hvor fokus er på at tiltrække en bred læserskare (Schultz 2007a), og der findes ikke som sådan nichemedier eller en såkaldt segmentpresse, undtagen nogle enkelte magasiner, som omtalt i kapitel 1. De to avisers indhold ligner hinanden, om end målgrupperne for de to aviser historisk har været lidt forskellige. Sermitsiaq har primært fokus på økonomi- og erhvervsstof og forsøger at målrette indholdet mod embedsapparatet og erhvervslivet samt det politiske system. Mens AG oprindeligt efter fusionen skulle have mere livsstilsstof, og udover aktuelle begivenheder er der særligt fokus på fx kultur, portrætter og navnestof²⁵.

Mediehuset har desuden en fælles webside på www.sermitsiaq.ag, der opdaterer med daglige aktuelle nyheder. KNR står bag nyheder på radio, tv, web og tekst tv. Samt magasiniformater, underholdning mm. på deres forskellige platforme. Se *Tusagassiuutit - En kortlægning af de grønlandske medier* (Hussain 2018) for mere.

Et væsentligt element i medieudbuddet er også at se på, hvilke andre medier – udover de hjemlige – der er adgang til. Ser man på andelen af udenlandske tv-programmer sammenlignet med egenproducerede grønlandske programmer, viser Rygaard, at KNR TV i årene 1982-2013 primært hentede sine "udenlandske" programmer fra Danmarks Radio, om end amerikanske programmer også fyldte i sendefladen (Rygaard 2002a; Rygaard 2016). De grønlandske seere bliver altså eksponeret for udenlandskproduceret stof, primært fra Danmark. Det skyldes, at KNR i forbindelse med oprettelsen af TV i 1982 indgik en aftale med DR om at kunne sende deres programmer. Dog konkluderer Rygaard i sin undersøgelse fra 2002, at de unge gerne ser udenlandske programmer, navnlig amerikanske tv-serier (Rygaard 2002a, s.179). Samtidig viser hun, at særligt sproget og den lille befolkningsstørrelse er en barriere i relation til globalisering i Grønland (ibid. 182), forstået på den måde, at KNR fortsat spiller en afgørende rolle for de grønlandske radio- og tv-brugere tilbage i starten af årtusindeskiftet. Ravn-Højgaard konkluderer i sin analyse af mediebrug i Grønland, at KNR fortsat spiller en stor rolle for brugerne, men samtidig viser hun, at forbruget af KNR er faldende (Ravn-Højgaard 2018). Det kan hænge sammen med, at kanalerne dels blev omlagt til digital distribution i 2013 for hele landet, hvilket betyder, at seere der tidligere kun havde gratis

primære funktion i dag er derfor distribution af satellitkanaler, med en mindre journalistisk produktion. Afhandlingens fokus er på journalistisk praksis på de landsdækkende nyhedsmedier med særligt fokus på KNR som case.

²⁴ KNR har tidligere haft lokalredaktion i Ilulissat, men nu findes der blot en lille lokalredaktion i Qaqortoq, der primært leverer til Qanorooq. Sermitsiaq har pt. (efterår 2018) en journalist bosiddende i Sisimiut, og ellers benytter aviserne sig af freelancere i fx området omkring Diskobugten.

²⁵ Egne interviews, Redaktør/chef_1, redaktør/chef_7

adgang til KNR (der fyldte en stor del af sendefloden med programmer fra DR), nu har adgang til nogle af DR's kanaler sammen med KNR. Udbuddet af gratis tv blev således ændret væsentligt, også for de seere, der ikke i forvejen havde købt sig til private tv-pakker med udenlandsk tv. Og dels at internetpriserne er faldende i Grønland. Internettet blev tilgængeligt for private forbrugere i 1996, men der har indtil 2017 kun været bredbåndsforbindelse i Nuuk og Qaqortoq (via Søkabel fra Canada og Island), og internetpriserne har tilsvarende været høje. Efter en planlagt forlængelse af søkablet får størstedelen af Grønlands befolkning adgang til billigere bredbåndsforbindelse, og således kan det forventes, at streaming-tjenester kan komme til at udgøre større konkurrence for de hjemlige medier. Det samme gælder online-nyhedssites, der kan komme til at spille en større rolle og konkurrere med aviserne.

Grønlands geografisk afslid beliggenhed, en historisk isolationspolitik og siden også tårnhøje internetpriser med begrænset adgang via søkabel, har givet navnlig radioen status som primær nyhedsressource, hvilket betyder, at indflydelsen udefra hidtil – udover fra Danmarks Radio – har været relativt begrænset. Grønlandske medier har historisk set været forskånet for følgerne af en øget globalisering af mediemarkedet sammenlignet med andre steder. Men det kan – som ovenstående viser - være på vej til at ændre sig. Flere af informanterne nævner da også netop konkurrence fra internationale medier samt store spillere som Google og Facebook pga. bedre internetforbindelse som en væsentlig problematik (egne interviews). Og dog anvender medierne selv navnlig Facebook aktivt i deres egne strategier, fx ved at knytte læserkommentar eller artiklernes kommentarspor til netop Facebook. Ifølge Ravn-Højgaard er 63% af den grønlandske befolkning dagligt eller næsten dagligt på Facebook (Ravn-Højgaard 2018).

Anden dimension: Politisk system og politisk parallelisme - Et ungt demokrati

Som nævnt under medieudbud er der ingen partipresse i Grønland. Der har været enkelte løst strukturerede partiblade og pamfletter på forsøgsbasis (Janussen 2000: 47; Stenbæk 1992). Og der findes fortsat nyhedsbreve til medlemmer. Siumut har haft en avis med et oplag på et par tusinde i 1980'erne. Atassut har haft atagu.gl, og der har været et par politiske blade gennem tiden, blandt andet i forbindelse med folkeafstemningen til EF, ligesom IA også har udgivet blade. Men der har ikke været et decideret partipressesystem, som vi fx kender det fra andre vestlige/nordiske lande, og som siden er afviklet og gået i retning af omnibuspresse med objektivitetsidealer og professionalisering i fokus (Hjarvard 2007; Schultz 2007a). Hos naboerne i Island har medierne været tæt knyttet til partisystemet (Jóhannsdóttir, forthcoming), men det er ikke tilfældet i Grønland.

For at forstå relationen mellem det politiske system og medierne er det nødvendigt med et kort oprids af det moderne grønlandske samfund og politiske historie for den udenforstående læser. I Grønlands tilfælde er det desuden relevant at se på relationen til Danmark, der er en vigtig brik i forståelsen af, hvordan Grønland ser ud i dag. Det er således ikke nok at se på, om der fx findes en

partipresse i Grønland, som Hallin og Mancinis dimensionsopdeling lægger op til. Derfor går vi lidt tilbage i tiden.

Kolonitidens indflydelse på interne grønlandske forhold er uomtvistelig (Janussen 2003; Thisted 2005), hvilket blandt andet kom til udtryk i en isolationspolitik, hvor Grønland stort set blev isoleret fra omverdenen, frem til ophævelsen af landområdets kolonistatus i 1953 (Gad 1973: 345) med undtagelse af nogle år under Anden Verdenskrig. Ophævelse af kolonistatus betød, at Grønland fik status som amt på lige fod med øvrige danske amter indtil 1979, hvor Hjemmestyret blev indført. Tiden før hjemmestyre var de centrale beslutningstagere i Grønland primært danskere (Winther 2003). Og på trods af indførelse af hjemmestyre i 1979 med øget autonomi, og siden Selvstyre i 2009, hvor der kom øget grønlandsk indflydelse på hjemlig politik, har relationen til Danmark fortsat storpolitisk og økonomisk betydning, fx i form af bloktilskud samt i, at en del centrale politiske sagsområder endnu ikke er hjemtaget, herunder de vigtige forsvars- og udenrigsområder. Landets kolonihistorie ligger ikke langt tilbage i hukommelsen (Janussen 2003; Thisted 2014a; Rud 2017a; Gad 2014), og er ofte genstand for diskussion i offentligheden.

Ved hjemmestyrets indførsel fik Grønland et nationalt landsting med 31 medlemmer og et landsstyre (regering). Adskillelsen mellem det udøvende og det lovgivende organ blev først en realitet i 1988, da landstyreformanden helt frem til 1988 også var formand for landstinget (Janussen 2000). De grønlandske betegnelser for disse organer er hhv. Inatsisartut og Naalakkersuisut, hvilket vil blive brugt i resten af afhandlingen. Ser man på valgsystemet, ligner det grønlandske politiske system de øvrige vestlige demokratier med særlig afsmitning fra Danmark (Andersen & Tonsgaard Ole 2003) og er baseret på repræsentativt demokrati med folkevalg til henholdsvis Inatsisartut, kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser hvert fjerde år, samt valg til det danske folketing, der har to repræsentanter fra Grønland. Opblomstringen af politiske partier i Grønland skete i slutningen af 1970'erne frem mod indførelsen af Hjemmestyret i 1979, og Grønland bliver i det lys betegnet som et ungt demokrati med unge institutioner (Janussen 2003, s.42; Christiansen & Togeby 2003, s.96). Den danske grundlov gælder for Grønland sammen med Selvstyreloven, men i foråret 2017 nedsatte Naalakkersuisut en forfatningskommission, der skal arbejde frem mod en grønlandsk grundlov. I stedet for den udelukkende tætte forbindelse til Danmark har man fra det selvstyrende Grønland også dannet forbindelser til andre internationale aktører, såsom andre inuit-folk via ICC, de øvrige nordiske lande via nordisk og nordatlantiske samarbejder, FN, USA, EU samt i de seneste år også Sydøstasien (Jacobsen & Gad 2018). Ligesom der i nyere tid er etableret grønlandske repræsentationer i Bruxelles, Washington og senest også i Reykjavik. Alt sammen led i en bevægelse væk fra den tætte danske forbindelse.

Der er 55.800²⁶ mennesker bosat i det tyndtbefolkede, langstrakte land med en kystlinje på over 44.000 km og et landområde, hvor 80 % er dækket af indlandsis. Langs den isfri kyststrækning er befolkningen spredt på hele 74 beboede lokaliteter (Økonomisk Råd 2015), men i tråd med globale strømninger er der en fortsat urbanisering i gang, og tilflytning til de større byer er markant. 31,8 % af befolkningen er bosat i Nuuk. Bygder og mindre bosteder oplever derimod samlet set fraflytning (Grønlands Statistik 2018) og lider under ringere offentlig service såsom vareforsyning, sundhedsydelser, transport mm. (Hendriksen 2013). Den spredte bosætning spiller både ind på journalisternes hverdag i form af en Nuuk-centrering samt begrænset adgang til kilder (som vi vil se i kapitel 6), men det har også betydning for befolkningens adgang til medier. På kysten modtages papiravisen senere end i Nuuk, og de hjemlige elektroniske medier, herunder navnlig radio og tv har præget medieforbruget, da de mindre steder ikke har haft samme adgang til et bredt medieudbud, som fx borgerne i Nuuk.

Erhvervsgrundlaget er baseret på primært fiskeriet, der er største bidrager til landets økonomi sammen med bloktilskuddet (Økonomisk Råd 2017), om end der også er planer om øget turisme samt mineaktivitet. Der har været tradition for et meget stort offentlige ejerskab af produktionsapparatet (Christiansen & Togeby 2003), og størstedelen af nationaløkonomien er fortsat offentligt styret med en stor centraladministration, mange selvstyrejede virksomheder og et lille privatmarked. Den struktur spiller også ind på medierne samt de tilgængelige indtægtsmuligheder, der er for medievirksomhederne, idet annoncemarkedet også er præget af netop offentlige midler, hvorfor annoncering også bliver knyttet til mediepolitik, som vi vil se senere.

Tredje dimension: Journalisternes demografi og graden af professionalisering

Ifølge Hallin & Mancini er graden af professionalisering en vigtig dimension i forhold til at forstå forskellige mediesystemer, og et typisk mål for professionalisering er uddannelse samt fagpolitisk organisering. I dag uddannes grønlandske journalister i Grønland, og de er fagligt organiserede som en selvstændig kreds under Dansk Journalistforbund, men sådan har det ikke altid været. En historisering af feltet er relevant.

Som følge af hjemmestyrets indførelse i 1979 blev uddannelsesområdet hjemtaget til Grønland, og i denne tidsånd påbegyndtes også initiativet til at starte en selvstændig grønlandsk journalistuddannelse. Uddannelsen blev oprettet i 1982 efter en periode, hvor de grønlandske journalister rejste til Århus for at blive udlært på Journalisthøjskolen²⁷. Oprettelsen af uddannelsen var i første omgang ideologisk og samtidig også præget af praktiske årsager, da mange af de grønlandske journalister sprang fra uddannelsen i Århus og rejste hjem. Der var med andre ord brug for en lokal forankring af uddannelsen, og der blev således oprettet en

²⁶ Stat.gl december 2018

²⁷ Læs mere om den tidlige uddannelse samt personlige beskrivelser i (Rosing & Stenbæk 1998; Hussain m.fl. 2017).

journalistuddannelse, der hørte hjemme med de andre erhvervsfaglige uddannelser og havde til huse på handelsskolen i Nuuk. Samtidig var der et udtalt ønske om at uddanne egne journalister, så man ikke skulle forlade sig på tilrejsende danske journalisters arbejdskraft (Hussain 2017b; Lauritzen m.fl. 1981). I 2008 ændredes uddannelsen til en professionsbacheloruddannelse og blev lagt under Grønlands Universitet. Der er, ifølge den nuværende leder af journalistuddannelsen, uddannet i alt 98 journalister på den grønlandske journalistuddannelse i perioden 1982-2018, og der er stor interesse for uddannelsen, men også et stort frafald. Lige siden opstarten har uddannelsen været i fare for at lukke ned pga. små hold, men argumentet om behovet for en lokaluddannet presse med kendskab til lokale forhold har holdt den i live (Hussain m.fl. 2017). Der er dog et uddannelsesefterslæb på mediarbejdspladserne, fx er 8- 9 af KNR's 25 nyhedsjournalister ikke uddannede journalister²⁸, og mediarbejdspladserne klager over, at der mangler arbejdskraft, og de har svært ved at besætte stillingerne, da mange grønlandskuddannede journalister fx vælger kommunikationsbranchen, eller får andre jobs udenfor nyhedsmedierne.

Der er en høj grad af fagpolitisk organisering blandt de grønlandske mediefolk. Fagforeningen Tusagassiuinermi Sulisut Peqatigiiffiat (herefter TP) er en kreds i det danske journalistforbund og har godt 100 medlemmer i 2018. Kredsen blev oprettet i slutningen af 1960'erne på foranledning af de tilrejsende danske journalister, der var medlemmer af det danske journalistforbund (eget interview, journalist_6). De 100 medlemmer udgør en markant del af mediefolkene i Grønland, idet mellem 70-80 % er organiseret i TP, ifølge kredsen selv. Enkelte kommunikationsmedarbejdere er organiseret i andre fagforeninger, ligesom nogle teknikere/versionister ikke er med. Kredsen får assistance fra hovedorganisationen, når der skal forhandles overenskomster mellem de grønlandske journalister og deres arbejdsgivere (oftest selvstyret), da TP er en kreds på lige fod med de syv regionale kredse i Danmark.

Journalistik bliver i forskningen beskrevet som en semi-profession, da det ikke er en beskyttet titel, som andre professioner, fx lægefaget (Willig 2016b). Men i journalistikforskningen er der diskussion om, hvorvidt journalistik skal opfattes som et håndværk eller en profession (se Willig 2010 for mere). Journalistik kan på den ene side betragtes som et håndværk, hvor en form for mesterlære eller nedsivning af værdier igennem fx praktikordninger, gør sig gældende. På den anden side betragtes som en selvstændig profession med stærke fælles værdinormer. På grund af en relativ homogen rekruttering samt tre relativt ensartede journalistuddannelser i Danmark, argumenterer Willig, at journalistik som håndværk har konserverende karakter og nødig udfordrer de eksisterende normer, der er meget lidt konflikt omkring fagets fundamentale værdier (Willig 2016b). Som vi vil se senere i analysen, er der import af professionsværdier fra Danmark til grønlandske nyhedsmedier, men også til journalistuddannelsen. Disse normer stammer dog ikke fra Danmark, men kan derimod betragtes som internationale (vestlige) journalistiknormer, der fx

²⁸ Eget interview, redaktør/chef_1

stammer fra idealer baseret på, hvordan amerikanske journalister er blevet oplært, og amerikanske journalistikideal har haft indflydelse på international journalistikkultur (Willig 2016b). Dog bliver normerne i en grønlandsk offentlighed knyttet til den tidligere kolonimagt, da andelen af tilrejsende danske journalister og redaktører er en årelang praksis. Graden af professionaliseringen i Grønland er således tæt knyttet til det danske mediesystem. Det vender vi tilbage til.

Fjerde dimension: Statens rolle, herunder statslig mediestøtte samt medielovgivning

Hallin og Mancinis fjerde dimension handler om statens rolle. I det følgende er først en beskrivelse af medielovgivning, mediestøtteordninger samt pressenævn. Og til slut en diskussion af normerne for fri presse og relationen mellem pressen og det politiske system i Grønland.

Medielovgivning

Hjemmestyret hjemtog det kulturelle område i 1981, og forud for hjemtagelsen blev lov om Grønlands Radios styrelse udstedt i 1979 sammen med lov om styrelsen af kultur og undervisningsvirksomhed i 1980, der begge skulle sikre landets kultur. Efter et forarbejde i kulturdepartementet med en mediepolitisk redegørelse samt udredningsarbejde i 5 mediarbejdsgrupper i årene 1999-2002 indførtes den første lov om KNR i 2004, der siden er blevet opdateret i 2014. Desuden er der kommet en bekendtgørelse om reklamer og sponsorering i 2006, en Medieansvarslov i 2007 samt i 2015 en bekendtgørelse specifikt om medietilskud som projektstøtte frem for fast tilskud til de landsdækkende aviser. Der er med andre ord statslig regulering af medievirksomheden i Grønland, om end reguleringen er relativ ny.

Gældende lovgivning på medieområdet er:

- Lov om radio og tv-virksomhed fra 2014, der dækker navnlig KNRs programvirksomhed
- Lov om Medieansvar fra 2007, der bl.a. beskriver redaktøransvar, presseetik, mulighed for genmæle samt pressenævnets funktion.
- Lov om mediestøtte fra 2016, hvori det fastlås, hvordan mediestøtten uddeles i hhv. projektilskud og driftstilskud.

Mediestøtteordninger og tilskud

Grønlands radio, KNR, er en selvstændig offentlig institution, der primært er finansieret af offentlige tilskud, og er det eneste elektroniske landsdækkende medie, med radio siden 1958, tv siden 1982 og web siden 1996. De årlige bevillinger bliver fastlagt i forbindelse med udarbejdelsen af den årlige finanslov, og er direkte støtte fra landskassen – ikke licensbetalinger fra borgerne. Ud over det offentligt tilskud er en mindre del af KNR's økonomi baseret på indtjening på reklamevirksomhed. I 2017 lød denne indtjening på ca. 5 millioner kroner. Resultatkontrakten med KNR forhandles hvert fjerde år. Tilskuddet har ligget nogenlunde stabilt siden 1997 og udgør

en væsentlig del af det samlede offentlige tilskud til kulturvirksomhed fra Grønlands Selvstyre (Karlsson 2008; Rygaard 2016; Rygaard 2017), og lyder i 2018 på 68,3 mio. Kr.

Den offentlige mediestøtte til øvrige medier er mere kompleks. Aviserne, der drives som en erhvervsdrivende fond, har tidligere fået distributionsstøtte (portostøtte), som blev udfaset i 2009 og ophørte fra 1. januar 2010. (Mediearbejdsgruppen 2010, s.12). Annoncebudgettet fra det offentlige blev mindsket betragteligt i 2011, idet blandt andet jobannoncer blev flyttet til elektroniske medier/sites navnlig til Danmark, hvilket fik stor indvirkning på mediehuset Sermitsiaq.AGs økonomi. Det blev kritiseret i hårde vendinger af aviserne, fx udtalte Jørgen Ejbo (formand for Sermitsiaqs bestyrelse 2007-2010 og formand for Sermitsiaq.AG's bestyrelse siden fusionen i 2010): "Der er efter min mening tale om magtmisbrug, når de skærer så kraftigt ned og på den måde svigter deres pligt til at annoncere i Grønland. Det er ved at få dramatiske konsekvenser for pressen i Grønland" (Børsen 2011). I forlængelse af ændringen af portostøtten foretog mediehuset store nedskæringer, som beskrevet i kapitel 1, hvor de to aviser fusionerede, og medarbejderantallet blev omtrent halveret. Medieaktørerne selv kaldte det en "mediekrise" (Medieredegørelsen 2010, Hussain 2013, Krarup 2015).

Efter afskaffelsen af distributionsstøtten til aviserne blev der i en overgangsfase i perioden 2010-2013 afsat 1,5-2 millioner kroner årligt som tilskud direkte uddelt fra finanslovsmidler. Et beløb, der ifølge mediehusets direktør har været en afgørende andel for mediehusets samlede økonomi (Krarup 2015 interview og seminar). I 2014 blev tilskuddet på 2,5 mio. dog tilbageholdt. Der var en del offentlig kontrovers omkring årsagerne.

I 2010 foreslog mediearbejdsgruppen, at mediestøtten genindføres og opdeles i tre forskellige puljer, hhv. *basispuljen*, som direkte støtte til distribution og produktion i tre-årige perioder, *den frie pulje* som støtter konkrete projekter som julekalender, ungdomsmagasiner, temaaviser mm. *samt satsningspuljen*, der skal give støtte til nyskabelse på medieområdet, der kan søges både af de etablerede medier, men også af private producenter (Mediearbejdsgruppen 2010: 29-30). Indstillingerne er dog ikke taget op i Inatsisartut.

I stedet er den tidligere ordning midlertidigt i perioden 2017-2021 erstattet af en ordning, der skal evalueres i foråret 2019. Der er afsat to puljer til den skrevne presse. En pulje på 1 million kroner som projekttilskud til skrevne medier, hvor formålet er "at give projektstøtte til uafhængige, samfundsaktuelle aktører på det grønlandske mediemarked, der fremmer samfundsmæssig oplysning og demokratisk debat. Derudover er formålet at opretholde og fremme alsidighed og mangfoldighed i de grønlandske skrevne medier". Samt et driftstilskud til skrevne medier i Grønland på 1,5 millioner kroner årligt: "Naalakkersuisut yder som generel produktionsstøtte et årligt driftstilskud til landsdækkende, trykte medier, der har til formål at fremme formidling af samfundsmæssige oplysninger, den demokratiske debat og alsidighed i mediebilledet" (jf. lov om mediestøtte 2016).

Ordningen blev mødt af kritik, da den oprindeligt blev præsenteret, og AG kaldte det blandt andet for "en sort dag for de landdækkende medier" og "et søm i de landsdækkende avisers kiste" på lederplads (Leder, AG 21.10.2015, side 2). Blandt andet lød kritikken, at projektstøtte ikke understøtter uafhængighed, ligesom den redaktionelle frihed kan presses af, at tilskuddet skal ansøges hvert år. Ordningen blev kritiseret i en række artikler i AG (se fx AG 21.10.2015, side 6, 4.11.2015, side 7, AG 18.03.15, side 17) og mediehuset afstod fra at søge tilskuddet det første år. Mediehuset mente, at der var risiko for, at det politiske system kunne blande sig i journalistisk indhold ved at nedsætte et tildelingsudvalg, der skulle lave indholdsvurdering (Sermitsiaq 12.02.16). Den daværende formand for Medieforbundet i Grønland udtalte på et medieseminar i maj 2015, at hun frygtede risiko for selvcensur blandt medierne, når mediestøtten skulle igennem et sådant tildelingsudvalg. I ændringerne til lovforslaget blev det besluttet, at ordningen skal evalueres efter to år.

Som et lille mediesystem er man på den ene side afhængig af offentlig støtte, og selvstyret er en stor spiller på annoncemarkedet, og på den anden side er der et udtalt ønske om pressefrihed og armslængdeprincip. AGs chefredaktør citeres fx for, at i den "ideelle verden skulle aviserne ingen støtte have", men det er ikke en mulighed i et så lille mediesystem som det grønlandske (Qvist 2015). Ændringerne i mediestøtten i årene 2014 og 2015 skabte en del debat af netop dette forhold, som vist ovenfor, da det navnlig er stabil driftsstøtte – og ikke projektstøtte – der giver mening for aviserne.

Der findes også et tilskud til lokal radio og tv, der i 2018 var på 1,9 mio. afsat i Finansloven.

Tilskuddet anvendes til uddannelse, produktionstilskud og grundtilskud og bliver distribueret af NTK, der organiserer 20 lokalradio og tv-foreninger rundt omkring i landet.

Mens direkte statslig støtte er almindelig praksis i de lande, der hører til blandt de demokratisk-korporative i Hallin og Mancinis model, er en sådan indirekte støtte, fx i form af annonceindtægter noget, der fx kan genfindes blandt de lande, der hører til i den politisk-pluralistiske model.

Pressenævn

I lighed med de andre skandinaviske lande, har Grønland sit eget Pressenævn nedsat i overensstemmelse med kapitel 7 i Medieansvarsloven fra 2007, der behandler klager og træffer afgørelser om medierne fx handler i strid med god presseskik. Der findes dog ikke særlige grønlandske presseetiske regler, man følger derimod de danske regler. Pressenævnet kan dog godt træffe afgørelser baseret på grønlandske normer og værdier (eget interview). Medier tilmelder sig ikke pressenævnet, men er automatisk dækket af klagemuligheden via lovgivningen.

Normer for fri presse og KNR som informationskanal

Ser vi historisk på relationen mellem medier og det politiske system, har radioens øverste ledelse i de tidlige år først sorteret under det danske Kulturministerium og siden har ledelsen været

varetaget af Radiostyrelsen²⁹. Det har ikke kun haft administrativ karakter, da Radiostyrelsen også var involveret i både ansættelser og programindhold. Fx beskriver tidligere mangeårig embedsmand, Kaj Kleist (formand for styrelsen i 1987), hvordan styrelsen hvert halve år fik tilsendt planer over hvilke programmer, der skulle sendes og var med til at styre, hvad der kom igennem. Forfatteren bag Kajs Grønlandskrønike Susanne Christensen skriver en passus, der er meget sigende for, hvordan KNR og journalistik i Grønland blev opfattet i 1980'erne og 1990'erne:

"Det var Kajs opfattelse, at radioens opgave var at oplyse. Indholdet skulle være en videreførelse af oplysningsforbundenes opgaver og skulle tilgodese både danskere og grønlandere. Der blev på det tidspunkt ikke lagt op til egentlig kritisk dybdeborende journalistik. Journalisterne skulle hellere oplyse end være "fjerde statsmagt". Samtidig havde de fleste journalister heller ikke tilstrækkelig uddannelse til at kunne grave dybt. Samfundet var desuden ikke større end, at de mennesker, som den eventuelle undersøgende journalistik skulle indbefatte, var venners venner eller slet og ret familie. Oven i det kom også den grønlandske kultur. Blandt grønlanderne var der ikke en tradition for at være for kritiske over for hinanden. De danske tilkaldte journalister, der kunne have bragt nogle kritiske journalistiske traditioner med sig, havde to store handicap: De kunne ikke sproget, og så var de danskere (Christiansen 2015, s.109–110).

Når radioen her i citatet bliver beskrevet som informationskanal, understøttes det af flere andre tidligere kilder. Fx skriver Ole Oxholm, der var redaktionschef på Radioavisen i perioden 1966-1985 i KNRs jubilæumsbog fra 1998, at radioen under hans periode som chef var en "daglig forbrugervejledning på livet i Grønland". Da der ikke var nogen dagblade, fik radioen en lidt anden funktion, end man kender fra større samfund: "Det var jo den eneste daglige nyhedsformidling, og derfor måtte radioavisen blive mere end blot en radioavis, som vi kender i store million-samfund. Her blev radioavisen et meddelelsesmiddel udover det også at være radioavis. Samtidig fik radioen denne funktion, fordi den var så utrolig aflyttet" (Oxholm 1998, s.99). Hess & Waller beskriver i deres studie af lokalmedier i mindre australske samfund, at de lokale medier har en afgørende rolle i forhold til at orientere læserne om det, der rører sig i samfundet. Det er den primære måde for den lokale offentlighed at blive orienteret på om lokalsamfundet, og de eneste der netop har fokus på lokalstof, er de lokale medier (Hess & Waller 2016). For at kunne følge med i grønlandske forhold er det nødvendigt at bruge medieindhold fra KNR og Sermitsiaq.AG, der de facto er de eneste, der står bag udbredelse af journalistisk bearbejdet viden om lokale forhold. Trods forestillinger om globalisering af medieforbruget qua billigere internet mm. kan man forestille sig,

²⁹ "Fra 1.1.80 overgik Grønlands Radio til Hjemmestyret og Radiostyrelsen kom til at bestå af: Som født formand landsstyremanden for kulturelle anliggender, et medlem udpeget af Grønlands Oplysnings Forbund, et medlem udpeget af radioens fastansatte medarbejdere, og 4 medlemmer udpeget af Grønlands Oplysnings Forbund, med særlig indsigt i forskellige sider af det grønlandske samfundsliv. Radiofonichefen ansættes af Landsstyret efter indstilling af Radiostyrelsen og bliver ansvarlig overfor denne. Desuden findes der et programudvalg nedsat af Radiostyrelsen bestående af 6 medlemmer, hvor formanden er blandt Radiostyrelsens medlemmer. Et af medlemmerne er valgt af radioens program-producerende afdelinger" (Pécseli 1980: 10).

at netop tilknytningen til det geografiske lokalmiljø betyder, at disse medier fortsat har en relevans.

Peter Frederik Rosing (medarbejder, radiofonichef og senere direktør i KNR 1959-88 og igen 1994-2001) skriver om det politiske liv og radioen i begyndelsen af 1970'erne, at: "Der er ingen tvivl om, at radioen har betydet meget for den politiske udvikling. Stort set alle Landsrådets forhandlinger blev optaget på bånd og sendt om aftenen, kun sparsomt redigeret" (Rosing & Stenbæk 1998, s.77), og senere blev der også lavet valgkampsdækning af både landsrådsvalg og folketingsvalg. Rosing skriver dog, at radioens indflydelse går længere tilbage og har spillet en afgørende rolle for den "vågnende selvbevidsthed", samtidig med at radioen også har skullet præsentere forskellige synspunkter: "...det (var) ikke altid lige rart at være den ansvarshavende, der skulle tilstræbe at dele sol og vind lige i den mere og mere intense politiske debat op til indførelsen af hjemmestyret" (Rosing & Stenbæk 1998, s.78). Ole Oxholm beskriver også 1970'erne som en turbulent tid for journalistikken, for det politiske liv i Grønland var under forandring. "KNR spillede en stor rolle i hele denne proces, hele den kommunikative rolle. Radioen var jo simpelthen det værktøj politikerne havde brug for, for at kommunikere alt det her ud til befolkningen" (Oxholm 1998, s.101). Samme tendens sporer Marianne Stenbæk i hendes beskrivelse af KNRs indflydelse på politisk vækkelse og offentlig debat (Stenbæk 1992).

Ønsket om politisk armslængde er ikke nyt og har længe været et udtalt ønske fra KNR's side (Lyng i Oxholm et. Al 1978: 81-82). Langgård skriver, som tidligere nævnt, at radioen historisk har været præget af mere selv censur, men at der har været en bevægelse mod mere fri og moderne presse (Langgård 2003), samme pointe kan genfindes blandt informanterne. KNR er historisk blevet opfattet som informationskanal, men der er sket en øget professionalisering og distance fra det politiske system³⁰. KNR er i dag en selvstændig offentligt finansieret institution, der ledes af en bestyrelse samt en direktør.

Forbindelsen mellem KNR og Hjemmestyret/Selvstyret samt forventningen om KNR som informationskanal for det offentlige har været genstand for debat igennem årene. I 2010 foreslog Mediearbejdsgruppen, at KNR bør omdannes til en erhvervsdrivende fond, blandt andet for at sikre armslængdeprincippet:

"Indtil videre har det ind imellem været vanskeligt for politikerne at respektere dette. Det er en vanskelig balancegang, for på den ene side er offentlig regulering og indflydelse legitim, og på den anden side er redaktionel uafhængighed nødvendig. Ofte har Naalakkersuisut og de politiske partier svært ved at acceptere kritik, og betragter KNR som en del af deres kommunikationssystem. Samtidig er der en risiko for, at public service-stationen optræder som en stat i staten og mere optræder som en kamphund frem for en vagthund. Den redaktionelle

³⁰ Redaktør/chef_1

uafhængighed er nødt til at bygge på en sund økonomi og økonomisk uafhængighed gennem en stabil offentlig finansiering” (Mediearbejdsgruppen 2010, s.9).

Ønsket om større uafhængighed gennem en model med en selvstændig erhvervsdrivende fond begrundes desuden i problemer med langsigtet planlægning, da størrelsen på bevillingen fastlægges et år ad gangen, og ikke for 4-5 år ad gangen, som gruppen foreslår. Samtidig er det selvstyret, der forhandler løn- og ansættelsesforhold på KNR’s vegne, og dermed også uddeling af personaleboliger, hvorfor der indirekte er en styring af personaleforhold.

Opsamling

Det kan ikke entydigt konkluderes, at Grønland hører til i én bestemt model, men Grønland ligner på mange måder de øvrige nordiske lande, der i Hallin og Mancinis teoriunivers hører til i den demokratisk-korporative model. Det kommer fx til udtryk i form af en stærk tradition for public service-medier, en selvregulering i form af presseetik og mediestøtte fra det offentlige, sidstnævnte har dog været under pres.

Dog er der også forskelle, der har ikke været en udvikling fra partipresse til omnibuspresse (eller videre til segmentpresse), den politiske deltagelse har historisk været lav, og der er tale om et forholdsvist ungt demokrati (Janussen 2003). En formel journalistuddannelse er forholdsvis ny som i de lande, der hører til i den polariserede pluralistiske model. Tilsvarende er der ligheder til den politisk pluralistiske model i form af tradition for en slags indirekte mediestøtte i form af annoncemidler fra det offentlige. Ser man på det danske (nordiske) mediesystem 2.0, som Willig & Ørsten har gjort det i 2016, er der yderligere forskel i den digitale udvikling samt indflydelse fra det globale mediemarked, der ikke er fulgt med i lige så høj grad i Grønland som i de øvrige nordiske lande. Det kan bl.a. skyldes høje internetpriser og -udbredelse. Et forhold der dog er ved at ændre sig, dels med mediernes eget fokus på netbaserede medier, app-udvikling mm. og dels fordi Grønland bliver bedre forbundet til den omkringliggende verden med udvikling af bredbåndsforbindelsen i disse år.

En særlig ting, der gør sig gældende for Danmark, som ikke gælder de øvrige nordiske lande, er at Grønland er en tidligere koloni. Det tager Hallin og Mancinis model ikke direkte højde for, om end de netop argumenterer, at landets politiske kontekst og historie er relevant for, hvordan medierne ser ud. Samtidig kan Grønland karakteriseres som et lille – eller endog mikro – land, hvorfor det er relevant at inddrage størrelsesforholdet i en mediesystemanalyse. Her bliver det relevant at trække på Manuel Puppis i det følgende.

Puppis om små stater

I forlængelse af mediesystemteorien, har Manuel Puppis set på relationen mellem mediesystemer og landes størrelser i artiklen *Media Regulation in Small States* fra 2009. Her peger han blandt andet på, at små stater typisk er præget af små eliter, der er konsensussøgende og gerne undgår konflikter, ligesom en lille befolkning betyder, at de nationale medier har et meget lille marked,

men høje omkostninger, hvorfor det økonomiske aspekt i mediereguleringen har stor betydning (Puppis 2009). En lille stat er defineret ud fra befolkningsstørrelser på mellem 100.000-8 millioner, og i den henseende er Grønland så absolut lille, men Danmark lige så, og derfor skal "lille" i denne sammenhæng forstås relativt³¹.

Puppis m.fl. kritiserer Hallin og Mancini for ikke at tage højde for størrelse i deres mediesystemanalyse (Puppis 2009; Puppis m.fl. 2009), men Hallin argumenterer, at grænsen mellem, hvornår en stat er lille eller stor, er så vanskelig at definere, at alene et kig på befolkningsstørrelse er for snævert et parameter, ligesom størrelse ikke behøver at betyde at stater deler karakteristika (Hallin 2009). Samtidig vil en lille stat ofte være knyttet til en større nabostat, hvorfor en lille befolkning ikke nødvendigvis er ensbetydende med et lille mediemarked. Små stater har mere interventionistisk medielovgivning og betragter fx medier som kulturelle produkter snarere end alene profitkabende produkter (Puppis 2009).

Det kan også siges at gøre sig gældende i Grønlands tilfælde, hvor mediestrukturen er bundet op på en publicistisk tankegang snarere end en kommerciel, hvis man fx ser på de policy-papirer, der kommer fra både medierne selv og fra det politiske system. Samtidig synes der at være en overordnet opfattelse af, at medierne skal og bør støttes og bevares, og at der, landets størrelse taget i betragtning, er brug for en offentlig mediestøtte eller tilskudsordning for at være sikker på, at der fortsat findes hjemlige medier, ikke kun som public service, men også privatmedier, navnlig de landsdækkende dobbeltsprogede aviser (se fx Medieredegørelsen samt bemærkninger til loven om mediestøtte fra 2016).

Puppis perspektiv er derfor et relevant supplement til Hallin & Mancini idet størrelsesaspektet spiller en central rolle i det grønlandske mediemarked. Puppis udpeger fire aspekter, der gør sig særligt gældende for medier i små stater;

- a) *Få ressourcer* – ikke kun i forhold til økonomisk kapital, men også *know-how*, kreativitet og antal medieprofessionelle

³¹ En lille stat kan defineres på forskellige vis. Det kan være tale om et lille geografisk område, hvilket ikke kan siges at være tilfældet for Grønland. Det kan være befolkningsstørrelse, som er den mest almindelige målestok (Puppis m.fl. 2009). Det kan også være størrelse på BNP og nationaløkonomien eller fx relativ politisk magt overfor andre stater (Mcelroy & Noonan 2018). Det kan også handle om sårbarhed overfor globalisering, hvor en lille stats medier kan være mere udsatte for konkurrence fra det globale mediemarked (Mcelroy & Noonan 2018; Puppis m.fl. 2009). Afhandlingen går ikke ind i en politologisk diskussion af, hvordan små stater kan og bør defineres og går heller ikke ind i, hvilke eventuelle fordele og ulemper nationers størrelse kan have. Men læner sig op ad andres arbejde med små stater, herunder Puppis, der specifikt ser på medier i små lande. Samtidig er det vigtigt at bemærke, at Grønland ikke i lovgivningsmæssig forstand kan betragtes som en selvstændig nationalstat med fuld suverænitæt, men som et selvstyrende område, der hører til i Rigsfællesskabet. For videre læsning om Grønlands status som stat og suverænitetsspørgsmålet, se fx (Gad 2013) For videre læsning om småstatsdefinitioner i medieforskning, se fx (Puppis m.fl. 2009; Meier & Trappel 1992; Trappel 1991).

- b) *Små mediemarkeder og dermed små reklamemarkeder* – selvom produktionsomkostninger for at lave avis er de samme som i større lande, er indtjeningsmulighederne for medievirksomhederne begrænsede
- c) *Afhængighed* - små staters medier er underlagt større afhængighed af globalisering og kommerialisering og har mindre mulighed for selv at påvirke globale strømninger, men må i stedet tilpasse sig
- d) *Sårbarhed* – der er risiko for indblanding fra større, udenlandske medievirksomheder, der kan overtage de små markeder med konkurrerende medieprodukter fra andre lande med større kapital og kapacitet

Tager vi de fire karakteristika én for én, er de alle relevante i forhold til Grønland. Som vist tidligere i kapitlet og i kapitel 1, hvor de grønlandske medier blev beskrevet, er der både tale om a) få ressourcer og b) et lille marked i Grønland. I relation til c) *afhængighed* af globalisering og kommerialisering, har Grønland – som tidligere beskrevet – på sin vis være beskyttet af dels en historisk beskyttelses-/eller isolationspolitik qua landets kolonistatus og dels af, at større mediekoncerner ikke har øjnet Grønland som et muligt investeringsområde. Når man taler globalisering på mediemarkeder, taler man blandt andet om ejerskab, fx at nationale medier bliver opkøbt af internationale mediekoncerner, der ikke nødvendigvis har publicistisk, men snarere kommerciel interesse i foretagendet. På den led er Grønland forsat forskånet, da det ikke er store mediekoncerner, der står bag udgivelserne, men netop en statsejet radio/tv kanal, der modtager en stor del af landskassens kulturmidler i tilskud til at drive stationen. Samt et erhvervsdrivende aktieselskab, der står bag Mediehuset Sermitsiaq.ag, der netop har publicistisk sigte, og hvor chefredaktørerne kan siges at have stor autonomi i relation til ejerne. (Murdoch og co. har med andre ord ikke øje på Grønlands små og få medier eller potentielle publikum). DR havde endog held med at forhandle med udenlandske producenter, således at KNR måtte sende deres programmer på meget gunstige vilkår. Laurits Bindsløv, der var Generaldirektør i DR 1976-1985, medvirkede til at udvikle KNR-TV og skriver i Rosing & Stenbæk: "Vi havde jo tæt kontakt med rettighedshaverne, som ikke altid er nemme at snakke med, for de skal have noget ud af tingene. Men jeg må sige, at det lykkedes os at forklare dem, at Grønland, med sin fåtallige og spredte befolkning, ikke var et sted, hvor man kunne spinde guld. Nu drejede det sig blot om at forære rettighederne væk for et nærmest symbolsk beløb" (Rosing & Stenbæk 1998, s.150)). For rettighedshaverne udgjorde det lille grønlandske marked ikke en risiko eller høj indtægtsmulighed.

Puppis fjerde kendetegn er d) *sårbarhed* overfor udenlandske virksomheder. Også her er Grønland delvist i en udsat position. Da der er så lille produktion af grønlandske medieprodukter sammenlignet med, hvad publikum har til rådighed fra fx DR eller andre tv-kanaler samt netmedier, oplever de grønlandske medier at befinde sig i en hård konkurrencesituation. Dog har navnlig streamingtjenester som Netflix og HBO Nordic ikke haft samme tag i de grønlandske brugere, som andre nordiske lande. Dette er dog ved at ændre sig i særligt bredbåndsbyerne.

Samtidig er digitale kanalpakker populære, men samtidig viser brugeranalyser, at KNR har et godt tag i radio- og tv-brugerne (Ravn-Højgaard 2018).

Helt overordnet gør det sig gældende for små stater, og altså også for Grønland, at der er større nabostater med samme sprog, der udøver væsentlig indflydelse på den lille stat og dets mediesystem (Puppis 2009; Siegert 2006; Trappel 1991; Storr 2016a) og selvom Danmark i et globalt perspektiv ikke kan anses som en stor stat, udgør de 5,5 millioner borgere dog en noget større andel end Grønlands knap 57.000, og det danske medieudbud samt den danske mediepolitiske udvikling spiller ind på det grønlandske mediesystem.

Disse "større" nabostater kan ofte levere et bedre og dyrere produkt med mere konkurrencedygtige medieprodukter, og dermed udgøre en potentiel alvorlig konkurrent for de små nationale medier med små budgetter. Samtidig med, at de udenlandske programmer sjældent er målrettet den lille stats publikum (Puppis 2009). Fx er realityprogrammer fra danske og amerikanske tv-udsendelser populære blandt grønlandske unge, trods sproglige og kulturelle forskelle. Og Danmarks Radio og TV2s dansksprogede udsendelser anvendes bredt i det grønlandske samfund (HS Analyse, KNR).

Puppis gøre rede for, at små stater kan prioritere en protektionistisk medieregulering fremfor en markedsbaseret løsning for at beskytte hjemlige medier, dog med fare for at markedet for private medier ikke udvikler sig i samme hastighed, og derved indirekte skabe en form for monopoltilstand (Puppis 2009). I Grønlands tilfælde er der de-facto en slags monopoltilstand, idet det kun er de hjemlige medier, der producerer nyheder på grønlandsk, men mediestøtten synes ikke at være protektionistisk. Navnlig ikke i relation til det private mediehus.

Relationen mellem medier og politisk system er således påvirket af størrelse, når det kommer til det grønlandske mediesystem. Hvor Hallin og Mancini samt Puppis har fokus på de strukturelle rammer omkring medierne, interesserer den caribiske journalist og forsker, Juliette Storr, sig mere for journalistisk praksis. Da den øvrige del af analysen i nærværende afhandling samtidig også har fokus på netop journalistisk praksis, vil jeg på baggrund af ovenstående analyse af Grønland som et lille mediesystem, samt Storrs analyse af størrelse i relation til journalistik, derfor foreslå begrebet småstatsjournalistik som relevant i grønlandsk sammenhæng.

Småstats- eller småsamfundsjournalistik?

Under overskriften "Journalism in a small place" har Juliette Storr undersøgt, hvad formålet med journalistik er i Caribien, hvilke udfordringer der er for journalistikken, samt hvordan journalistik kan være demokratiopbyggende i de små samfund. Studiet er baseret på feltarbejde i de seks engelsktalende caribiske lande Bahamas, Barbado, Belize, Grenada, Jamaica og Trinidad & Tobago, hvor hun har interviewet journalister, værter, redaktører, ejere, lovgivere, medieforskere mm. over en ti-årig periode.

Hun problematiserer, at mindre nationers udfordring bl.a. er, at de læner sig for meget opad større nabostater og adopterer deres systemer, fremfor at udvikle egne modeller, der passer til landets størrelse og "økosystem", som hun kalder det (Storr 2016b, s.32). Som jeg var inde på i kapitel 2, kan man ikke entydigt tale om et selvstændigt grønlandsk journalistik- eller mediefelt i en Bourdieu-optik, da det grønlandske samfund er tæt sammenvævet med det danske. Som ovenstående analyse har vist, er Hallin og Mancinis nationale ramme omkring mediesystemer heller ikke helt nok til at forstå den grønlandske virkelighed, hvorfor Storrs analyser bliver relevante at inddrage. Storr beskriver i lighed med Puppis økonomiske begrænsninger, som noget særligt for små lande, såsom problemer med små annoncemarkeder, lille publikum og konkurrence fra udlandet. De mindre mediemarkeder er samtidig præget af, at de ligger langt fra eksterne markeder, og egne markeder er små, ligesom der er en høj grad af højtuddannede arbejdskraft fra andre lande tilstede i små samfund (Storr 2016a, s.34), hvilket også er tilfældet for det grønlandske mediemarked. Samtidig tilføjer Storr, at størrelsesforholdet kan påvirke de få og små redaktioner i forhold til spørgsmål om etik, professionalisering samt journalisternes arbejdsbetingelser. Hun fastslår blandt andet, at journalistikkens undersøgende funktion er under pres, fx fordi der ofte er meget få tilgængelige informationer, og der er en tavshedskultur. Netop dette fokus vil de kommende analyser også have, og jeg vil derfor trække på Storrs pointer undervejs i de kommende analyser. Det er dog ikke alle Storrs pointer fra de caribiske medier, der er lige relevante i en grønlandsk sammenhæng, fx er der eksempler på meget direkte pression overfor kritiske journalister, ligesom det caribiske mediesystem er meget påvirket af indflydelsen fra den store amerikanske nabo, hvorfor konkurrenceelementet spiller en meget større rolle, end den umiddelbart synes at gøre i det grønlandske mediesystem.

Delkonklusion

Det grønlandske mediesystem ligner det demokratisk-korporative men samtidig ligner Grønland andre små stater og har nogle sårbarheder, som er særegne for små samfund. Den danske model er – som de andre demokratisk-korporative skandinaviske velfærdsstatsmodeller - præget af stærke pbs-medier, mediestøtteordninger, der skal sikre mediernes tilstedeværelse i staten, der er selvregulering i form af institutionaliserede pressenævn, og der findes lovgivning om reklamer. Journaliststanden har en høj grad af professionalisering, og der er ytringsfrihed og pressefrihed. De samme ting gør sig gældende for Grønland, der i høj grad har hentet inspiration fra dels DR's opbygning af public service og dels har kopieret anden medielovgivning. I små samfund som det grønlandske, kan der tales for en protektionistisk medieregulering, for at sikre sig frie medier i landet. Det er dog ikke tilfældet for navnlig de private medier, der har oplevet en reduktion i faste driftstilskud.

Det giver ikke mening at tale om et selvstændigt grønlandsk mediesystem uden at tale om den danske indflydelse og relationen til det danske mediesystem; en danskinspireret journalistuddannelse, DR-inspireret public service-kontrakt, dansk medielovgivning (presseetiske regler samt medieansvarsloven), danske redaktører, tilrejsende danske journalister mm.

Relationen til Danmark og kolonihistorien spiller en stor rolle i det grønlandske samfund og således også i det grønlandske mediesystem.

Hallin og Mancinis model kan forklare mange aspekter af det grønlandske mediesystem, men kan med fordel suppleres af Puppis teoretiske perspektiv, der fremhæver størrelse som strukturerende i forhold til mediesystemer. Det er ikke meningsfuldt at lave én-til-én sammenligning mellem Grønland og Danmark pga. størrelse, landets historie og økonomi.

Så selvom det grønlandske mediesystem har nogle af de samme karakteristika som de øvrige lande i den demokratisk-korporative model som Danmark, giver det ikke entydigt mening at tale om én nordisk model, da det enkelte lands historie, lovgivning og særegne situation har afgørende betydning. I Grønlands tilfælde spiller koloniforholdet en stor rolle. Samtidig er der også træk, der taler imod den model, fx ligner praksis om en indirekte mediestøtte den sydeuropæisk model: Stater forpligter sig på at give støtte ved at annoncere, hvilket også har været tilfældet i Grønland. Det er i overensstemmelse med Puppis' pointe om, at de små nationer er mere afhængige og har færre indtægtsmuligheder, fordi staten (eller i dette tilfælde selvstyret) er den største annoncør. Graden af teknologisk udvikling og globaliseringens indflydelse på medieforbruget er forsinket i Grønland pga. bredbånd og høje internetpriser, til forskel fra Danmark, om end denne udvikling er i hastig forandring med forlængelse af søkablet.

Det kunne tale for, at Hallin og Mancinis fire dimensioner med fordel kunne suppleres af en femte dimension, nemlig mediesystemets størrelse. Og sammenholdt med Puppis teori om 'small state media systems' og Storrs fokus på 'small places', kunne det tale for udviklingen af et nyt begreb, som vi kunne kalde småstatsjournalistik eller småsamfundsjournalistik, da Grønland ikke officielt er en stat.

Med dette overordnede blik på relationen mellem medier og det politiske system, zoomer vi ind på journalistisk praksis og de konkrete arbejdsbetingelser, som journalisterne i Grønland arbejder under. Med en tese om, at der på baggrund af ovenstående strukturelle rammer også er forskel på, hvordan journalisterne arbejder. Og at deres arbejdsproces er påvirket af netop størrelse.

Kapitel 5 Rutiner i det redaktionelle rum: Hvordan bliver nyhederne til?

Kapitlet er en etnografisk beskrivelse af redaktionsmiljøet samt journalisternes rutiner under nyhedsarbejdet. Kapitlet handler ikke særskilt om KNR eller Sermitsiaq.AG, men om, hvordan nyhedsjournalistikken i Grønland bliver til. Formålet med kapitlet er altså at give en overordnet beskrivelse af rutiner og mediearbejdspladserne, der skal gøre os i stand til at læse de næste tematiske kapitler. Ved at se hvilke daglige rutiner der er, bliver det muligt at sige noget om den journalistiske praksis. Jeg ser ikke på hverken medieprodukterne eller på brugerne, men på selve produktionsprocessen.

Kapitlet er primært baseret på observationer fra KNR's nyhedsredaktion, men trækker i særdeleshed også på interview med journalister og tidligere journalister fra det grønlandske mediefelt generelt. Jeg har ikke haft adgang til at observere i Mediehuset Sermitsiaq.ag, men kender til rutiner og dagligdag fra dels interviews, og dels mit tidligere arbejde som underviser på Ilisimatusarfik³² samt fra kollegaer, der har arbejdet i Mediehuset. Kapitlet bruger dagligdagen på KNRs nyhedsredaktion som en case, men tematikkerne – eksempelvis nødvendigheden af versionister – er et vilkår lige gyldigt om man arbejder med tv, radio, web eller trykte aviser. Udover observationer og interview med journalister, redaktører og praktikanter, og personer der har forladt branchen, trækkes der også på uformelle samtaler med medieaktører, nærmere uddybet i metodekapitlet.

Målet med kapitlet er at give den uindviede læser et indblik i, hvilken hverdag journalisterne har, og hvordan den journalistik, der produceres bliver til. Et lille mediesystem som det grønlandske er yderst relevant til at kaste lys over rutiner, jeg har en unik adgang til store dele af feltet, der er forholdsvist afgrænset. Der har været stor velvillighed til at dele ud af informationer. Og en viden om det lille mediesystems rutiner og vaner, kan også være relevant for den øvrige journalistikforskning som et casestudie, som beskrevet andetsteds. Kapitlet giver både eksempler, der er typiske for hverdagen på redaktionen og undtagelserne, som viser, at det er et komplekst og dynamisk felt, som ikke skal tegnes for sort-hvidt (uforanderligt) op.

³² Læseren skal vide, at jeg har været tilknyttet den grønlandske journalistuddannelse siden 2011, omtrent to af årene som fastansat underviser og vejleder, og nu som ekstern underviser.

De fysiske rammer

Foto: KNR

Bygningen, der ligger på en bakketop lidt udenfor Nuuk centrum, er en midlertidig adresse for KNR. Frem til 2013 har KNR's lokaler ligget centralt i byen, men bygningen blev ramt af skimmelsvamp. Siden 2009 har medierne talt om at få et fælles mediehus, hvor KNR og de øvrige medieinstitutioner i byen kunne få stordriftsfordele ved at få fx fælles administration mm. Den politisk nedsatte Mediearbejdsgruppe redegjorde for planerne i Medieredegørelsen fra 2010. Idéen blev dog ikke realiseret, og mediehusene er ikke flyttet sammen. Efterfølgende var planen, at KNR skulle have en ny bygning, pengene var afsat på Finansloven, og projekteringen i gang, men de offentlige penge til projektet er efterfølgende blev trukket tilbage i 2017. Bygningen har tidligere været helt åben, og gæster til huset kunne frit bevæge sig ind og rundt i bygningen, men nu er der aflåst og adgang kræver Id-kort.

Afvikler: En kombination af redaktionssekretær og vært

Versionist: Versionerer manuskripter og citater fra dansk-grønlandsk og grønlandsk-dansk

Qanorooq: Tv-nyhederne

Nyhedsredaktionen befinder sig i stueetagen. Det er et åbent og lyst kontormiljø med mindre øer af 2-3 skriveborde fordelt i det hvidmalede storrum med skarp kontorbelysning i loftet. Ved den

ene ø tæt på vinduet er afviklerne og versionisten samlet, og ved siden af denne ø redaktørerne for henholdsvis web, radio og tv, aftenens vært for Qanorooq (en rolle der går på skift) samt nyhedschefen for enden.

Foto: Naimah Hussain

Resten af nyhedsredaktionen sidder spredt rundt i det store lyse, anonymt indrettede lokale, hvor de sidder blandet både tv og radiojournalister. På den ene endevæg sidder en skærm, hvor der skal køre nyheder og en rulletekst, men skærmen er ikke opdateret. Rundt i lokalet er der et par høje runde borde, hvor man kan stoppe op og tage en hurtig snak, de står oftest tomme hen, og udgør et godt sted til den besøgende observatør. Inde bagved nyhedsredaktionens storrum, er der studier til telefoninterview samt speakerbokse, hvor journalisterne kan indtale lyden til deres indslag. Ovenpå er studiet, hvorfra man sender radio, et lille, lidt indelukket rum, der virker interimistisk indrettet, men med masser af udstyr samt plads til både radioværterne og eventuelle gæster på den ene side af glasvæggen og teknikken på den anden. Førstesalen rummer desuden husets direktion og administration samt radioredaktionens møde- og redaktionslokaler.

Medarbejdersammensætningen på medierne

Mens det samlede medielandskab er blevet kortlagt tidligere, er fokus her på de to mediehuse, der står bag landsdækkende nyheder. Redaktionerne er, ligesom mange andre grønlandske arbejdspladser, sammensatte af forskellige grupper af lokale medarbejdere samt tilflyttede medarbejdere, primært fra Danmark.

KNR har i alt 30 journalistiske medarbejdere på nyhedsredaktionen fordelt på følgende funktioner:³³

Journalister	17
Journalist i Danmark	1
Redaktionssekretær og journalist	1
Sprogredaktør og journalist	1
Nyhedschef	1
Ansvarshavende redaktør	1
Redaktører	3
Journalistelever	2
Versionist	3
I alt	30

(Her er teknisk personale, fotografer mm. ikke talt med).

De bliver fordelt på en vagtplan, hvor nogle dækker aftener og weekender. Nogle har redaktøransvar, mens andre er reportere, værter osv.

Det er altså ikke alle 30, der er på arbejde hele tiden og kan levere journalistisk indhold til de tre platforme. Nogle dage er der så få, pga. sygdom, ferie, aftenvagter, ubesatte stillinger mm, at der er meget få hænder til at producere indhold. Fx har der under nogle af observationsdagene kun været én enkelt tv-reporter på arbejde, og kun ét hold af radioreportere, der kan levere indhold til dagens nyheder. De dage bliver udsendelserne fattigere i indhold, men minutterne skal stadig fyldes, og derfor kommer der mere stof fra nyhedsbureauerne, Danmarks Radio, udlandsstof mm. Alle medarbejderne er bosat i Nuuk, undtagen én reporter i Danmark, der primært leverer til radio/web samt to medarbejdere i Qaqortoq, der primært leverer til tv.

Vender vi os mod Mediehuset Sermitsiaq.ag, der ligger i centrum af Nuuk, har de to aviser tilsammen ti faste journalistiske medarbejdere. AG styres i det daglige af chefredaktør, Christian Schultz-Lorentzen, der har haft posten siden 2011 og desuden blev udpeget som direktør for hele mediehuset i 2017. Han er bosat i Danmark, har lange familiære bånd til Grønland, og opholder sig i Grønland flere gange om året. Avisen har desuden fire journalister. Heraf en reporter bosat i Danmark samt tre i Nuuk.

Sermitsiaq har tre journalister, tidligere har der været flere. Og i spidsen for Sermitsiaq står chefredaktøren Poul Krarup, der desuden var direktør for Sermitsiaq 1990-2010, og efter fusionen direktør for Mediehuset Sermitsiaq.AG 2010-2017. Han har været på avisen siden 1990, og har boet i Grønland siden 1980'erne. Webavisens redaktør er Jørgen Schultz-Nielsen, der har bestridt posten siden 2017, og inden da kom fra forskellige chefposter på danske medier. Desuden har

³³ Tallene stammer fra KNR's HR-afdeling, og er indhentet til rapporten Tusagassiuutit 2018 (Se Hussain 2018)

webavisen en reporter i Danmark og to i Grønland, der primært versionerer, men også leverer enkelte artikler. Mediehuset har én fast fotograf, der leverer til alle platforme samt tre versionister, der bearbejder navnlig dansksproget tekst til grønlandsk. Derudover bruger mediehuset også freelancere fra Danmark og Grønland til at levere stof til aviserne.

Jeg har komplette lister over medarbejdere på de forskellige redaktioner, og en Bourdieusk korrespondanceanalyse kunne være relevant, idet disse medarbejders baggrunde kunne kortlægges og sammenholdes med mængde og type af kapital, som beskrevet i kapitel 2. Men dels er der så stor udskiftning i feltet (uddybes senere), og dels drejer det sig om så få mennesker (ca. 40 personer arbejder aktivt med at producere nyhedsjournalistik, heraf har jeg interviewet cirka halvdelen), at den lovede anonymitet vil være vanskelig at overholde for forskeren. Samtidig er de demografiske oplysninger ikke det vigtigste her, da jeg er interesseret i at kortlægge strukturer og ikke de enkelte individers positioner eller livshistorier. Nogle af reporterne har skiftet job internt eller til andre medier eller kommunikationsstillinger, nogle af praktikanterne er blevet færdiguddannede og ansat på forskellige mediearbejdspladser. I stedet er det relevant at se på antallet og på fordeling af roller.

Hvad er en versionist?

Blandt rollerne på redaktionerne er der særlig en funktion, der adskiller sig, og spiller en særlig rolle i den dobbeltsprogede kontekst. Det er en helt central funktion på de grønlandske nyhedsredaktioner, og alle redaktionerne anvender versionister i det daglige arbejde. Deres funktion på redaktionerne er at tage tekst typisk fra dansk og versionere det til grønlandsk. Af og til hele tekster, fx en hel artikel eller et telegram, af og til blot enkelte citater. En versionists arbejde skal ikke forveksles med en tolk eller oversætter, da versionisten versionerer eller genfortæller den journalistiske historie uden at oversætte én-til-én.

Hvis artiklerne fx er oversat én-til-én nævner flere informanter, at det skinner tydeligt igennem i teksten, og flere fortæller, at de oplever at de grønlandske tekster bliver valgt fra af læserne til fordel for fx de artikler, der er skrevet på dansk. En forklaring på det kan være, at versionisten ikke ligger inde med samme baggrundsviden og research, som journalisten selv. Og derfor ikke har de samme forudsætninger for at lege med sproget. Informanterne forklarer (og jeg observerer også selv), at det dog hænder, at det i kampens hede bliver netop direkte oversættelse ind imellem, hvilket dog ofte afføder kritik. Fx når metaforer og talemåder, der er direkte oversat, ikke giver mening på grønlandsk. Eksemplet "hvor ligger hunden begravet" nævnes af en informant, som en meningsforstyrrende direkte oversættelse. Hvis versionisten havde ordentligt tid, kunne de finde en grønlandsk pendant, der gav mening. Men informanterne forklarer, at det handler om økonomi, da der ikke er råd til at ansætte flere versionister end man allerede har.

Ønsket om sproglig kvalitet ligger tydeligt redaktionerne på sinde, men produktionskravet skaber ind imellem flaskehalse for versionisterne, der skal skynde sig at gøre de enkelte nyheder klar, og derfor ind imellem må gå på kompromis.

De direkte oversættelser møder stor kritik i offentligheden. Se fx Medieredegørelsens bilag om sproget i medierne (Mediearbejdsgruppen 2010), og der har været en del furore omkring funktionen. I 2016 fremlagde IA-politikeren Mimi Karlsen et forslag i Inatsisartut om sikring af sprogets kvalitet i medierne (Karlsen 2016). I det hele taget er der meget kritik af oversættelser og sprogkvalitet. Det er også ofte sprog, der får læserne til at reagere, både i kommentarfelter, men også som noget, der møder journalisterne i deres daglige liv og omgang med kilder mm. Se kapitel 7 for en nærmere diskussion af dette spørgsmål, som er helt centralt i det grønlandske samfund, og også på medierne.

KNRs nyhedsafdeling har, som beskrevet tidligere, tre versionister, som oversætter tekst til websitet, versionerer radioavisens og Qanorooqs manuskripter, men også kan hjælpe med oversættelser af interviewdele, hvis en interviewperson fx er dansksproget, og indslaget bliver lavet af en journalist, der ikke selv kan oversætte interviewpersonens citater. Derudover laves der danske undertekster til Qanorooq. På særligt radioavisen spiller versionisterne en ganske central rolle, og er fysisk placeret lige mellem afvikleren samt redaktørerne. De versionerer telegrammer, som afviklerne skriver, primært fra Ritzau. Men de kan også versionere hele indslag eller nyheder, fx fra korrespondenten i Danmark eller dagsaktuelle indslag fra Danmarks Radios middagsradioaviser. Af og til er der også et hjemligt indslag, der kun er produceret på dansk og derefter skal versioneres. Meningen er, at versionisterne også fungerer som en slags sprogeksperter eller sprogkonsulenter for de menige journalister. Ofte har de dog så travlt med versioneringer af telegrammer, at det kræver, at redaktøren går ind og hjælper med sprog, hvis journalisterne har brug for det her og nu. De har en afgørende nøgleposition i at få indholdet til at spille, og er samtidig ikke helt en del af redaktionen, da de fx ikke deltager aktivt i redaktionsmøder, fx i idéudviklingen, og ofte heller ikke er uddannede journalister, men i stedet fx har baggrund som skolelærere eller er sprogkyndige på anden vis.

På webavisen sermitsiaq.AG har de to uddannede journalister, der er ansat til også at versionere fra dansk til grønlandsk. Webredaktionen giver udtryk for, at der optimalt set burde være lige så mange versionister som skribenter for at man kan følge med i oversættelserne, men at økonomien ikke er til det. Webavisen bliver ofte kritiseret for ikke at have lige så mange opdateringer på det grønlandske site, som det danske. Det skyldes mandsskab og økonomi, ifølge redaktionen, og mediehuset beskriver at ambitionen er, at alle nyheder kommer ud på begge sprog samtidig. Af og til "under-producerer" redaktionen endog stof, fordi det skaber flaskehalse med mange oversættelser i vente, men man ønsker heller ikke at nedprioritere det grønlandske site. Samtidig ønsker man dog også et højt produktionsniveau og konkurrerer om klik osv. Versioneringer samt oversættelser bliver derfor indirekte anset som en hæmsko for produktiviteten. Ud fra en professionsnorm om at ville være først med det sidste eller konkurrere med andre medier, kan versioneringsaspektet anses som en hæmsko, men da der er tale om dobbeltsprogede medier i et dobbeltsproget samfund, er de forpligtet til at udgive nyheder på begge sprog, og rutinen omkring oversættelser kommer således til at veje tungere i feltet end andre normer.

Det samme ser jeg under observationer hos KNR, hvor websitet godt kan sidde inde med en god historie i flere timer eller endog en hel dag, og holde den tilbage, fordi man har en sprogpolitik, hvor begge versioner skal være klar samtidig på henholdsvis den danske og den grønlandske del af sitet. Her oplever redaktionerne et dilemma mellem på den ene side at ville være ”først med det sidste”, og helst før konkurrenten, og samtidig på den anden side er nødt til at tage hensyn til sprogpolitikken. Jeg møder en usagt frustration blandt nogle informanter, men samtidig – officielt – en overordnet forståelse af, at det er den sprogpoltiske kontekst, arbejdet foregår i. Jeg har ikke indhentet læserindeks til afhandlingen, men under feltarbejdet bliver det flere gange slået fast, at det er de dansksprogede sites, der har højeste læsertal. Både under observationsarbejdet på KNR, hvor webredaktøren viser mig læsertallene på sin skærm, men også under interviews og samtaler med informanter, hvor flere fortæller, at de også selv foretrækker at læse de dansksprogede nyheder.

Logikken om intern konkurrence og en overvågning af de andre forekommer dog tydeligt, hvor journalister er optagede af, hvad de andre (konkurrerende) medier skriver om, eller når journalister fra KNR bemærker at Sermitsiaq.AG ikke citerer dem eller omvendt. Læserne – eller andre udenfor feltet – interesserer sig ikke nødvendigvis for dette, da det er en intern feltlogik. Man kan forestille sig, at læserne ikke orienterer sig i et bredt udsnit af medier, men blot læser én avis eller lytter til én radioudsendelse. Denne logik om intern konkurrence kan opfattes som feltspecifik men så alligevel ikke, for er der reelt konkurrence mellem de grønlandske medier? Eller er det kun nogle ganske få agenter, navnlig de med en dansk uddannelse, der interesserer sig for det? Min empiri synes at pege på netop dét. Og dermed peger det på, at de danske tilflyttede journalister måske bringer en anden logik og andre kapitaler med sig, hvor mediesystemer er mere mangfoldige og der er større intern konkurrence mellem medierne, end der er i Grønland.

På webavisen knr.gl anvender de en versionist, der er bosiddende i Danmark og vinder derved fire timer pga. tidsforskellen. Derved har netredaktionen nogle artikler klar til publicering på begge sprog, når de møder ind om morgenen på redaktionen i Nuuk.

Papiravisernes versionister arbejder ud fra andre deadlines. Her er opgaven at versionere og korrekturlæse journalisternes artikler til de to aviser, der udkommer henholdsvis onsdage og fredage hver uge.

Dagens gang

Efter denne overordnede beskrivelse af medarbejdersammensætningen på både KNR og avisernes nyhedsredaktioner, vender vi os nu igen mod dagligdagen på specifikt KNRs nyhedsredaktion, der anvendes som case for resten af kapitlet. De etnografiske beskrivelser er et sammenkog af både observationer og viden fra interviews og uformelle samtaler.

Fra morgenstunden er der stille i *news room*, hvor den samlede nyhedsredaktion (radio, tv og web) holder til. De første, der møder ind kl. 05.30, er to afviklere (studieværter), én til den grønlandssproget radioavis og én til den dansksprogede, der gør klar til de første fem minutters radioaviser kl. 7.00. Nogle dage er der overleveret stof, der ikke kom i radioen dagen før, andre dage består morgennyhederne typisk af telegrammer fra Ritzau samt andre korte indslag baseret på fx pressemeddelelser, citathistorier fra aviserne eller fra reporteren i Danmark, der har haft fire timers forspring pga. tidsforskellen. Afviklerne beslutter indholdet og rækkefølgen for morgenens radioaviser. Lidt senere på morgenen møder redaktørerne ind, netredaktøren og radioavisredaktøren ved 8-tiden. Dernæst begynder reporterne at drysse ind inden morgenens redaktionsmøde, der begynder 8.30.

Dagens mødeplaner

8.30 Radioavisen og netredaktionens møde om planlægning af indslag til middagsradioavisen

9.15 Qanorooqs redaktionsmøde

12.30 Radioavisen og netredaktionens møde om planlægning af indslag til aftenradioavisen

13.15 Teknikmøde Qanorooq, hvor der aftales, om der skal være live-gæster i studiet osv.

Sådan så mødeplanerne ud under mine observationer. I 2017 har nyhedsredaktionen dog sløjft de fire separate møder og afholder i stedet ét samlet dagligt møde for hele nyhedsredaktionen, der både gælder radio, tv og web om morgenen. Forinden dette møde har redaktørerne deres eget planlægningsmøde i mødelokalet, hvor cheferne og redaktørerne diskuterer dagens vigtigste historier og satsninger.

Hvordan foregår redaktionsmøderne?

Kl. 8.30 samles alle radioavis- og webreportere inde i mødelokalet bag glasvæggen, hvor redaktørerne på forhånd har en nogenlunde klar idé om, hvilke indslag der skal laves denne dag. Dialogen kører primært mellem mødelederen, som nogle dage er den danske redaktør og nogle dage (når den danske redaktør er fraværende) den grønlandske redaktør³⁴ samt afvikleren. Den danske afvikler byder meget ind omkring morgenens historier, da denne har overblikket over, hvordan dagens radioaviser har set ud hidtil og overblikket over, hvad der ligger klar til at blive bragt eller er i oversættelse. Det er ofte redaktøren, der har ordet i sammenligning med de menige journalister. Reporteren fra Danmark bliver ringet op på mødetelefonen, der står på midten af bordet med en højttaler, og er den første til at fortælle, hvilke indslag der arbejdes på fra Danmark i dag. Der foregår ikke som sådan idéudvikling, da reporteren typisk allerede er i gang med dagens arbejde pga. de fire timers tidsforskel, og derfor har hun ofte fastlagt en vinkel og

³⁴ Radioavisen har organiseret sig sådan, at der har været to redaktører, der hver primært har haft ansvaret for den hhv. grønlandssprogede og dansksprogede radioavis dagen igennem. Siden 2017, hvor nyhedsredaktionerne blev sammenlagt (efter endt feltarbejde), er der flere redaktører med ansvar for hele nyhedsfladen.

lavet aftaler med kilder eller er på vej til det. Dernæst har redaktøren de fleste dage pressemeddelelser med, der er kommet ind på mailen eller bringer punkter op fra Inatsisartutts samling, der skal tages op, fordi de fx er dagsaktuelle. Redaktøren eller enkelte journalister har typisk også historier fra tidligere på ugen, der mangler at blive fulgt op på. Er der nogle, der sidder med noget, byder de også ind, men der foregår meget lidt diskussion omkring vinkling, kildevalg o.lign. Mange af samtalerne virker indforståede, og valget af kilder, som de ofte er på fornavn med, virker selvfølgelig i rummet. Typisk er der tale om politiske kilder og erhvervsliv eller andre professionelle kilder, hvilket er i tråd med konklusionen fra rapporten Tusagassiuutit 2018, der viser, at kildevalget i grønlandske medier oftest falder på politiske partskilder (Ravn-Højgaard m.fl. 2018). Desuden er det implicit, at kilderne skal ringes hjem over telefon, da der som oftest ikke er tid til at tage ud og laver reportager. Første deadline er allerede kl. 12, dvs. 3 ½ time efter mødet. Mange af samtalerne handler om det muliges kunst, hvem kan man nå at interviewe på den tid, der er og samtidig nå at få versioneret og redigeret indslaget? Er de kilder overhovedet tilgængelige? Er de dobbeltsprogede eller skal der oversættes først? Og hvem skal være i makkerpar, hvor én reporter tager sig af det grønlandssprogede indhold og én af det dansksprogede. Der er ganske lidt diskussion omkring konkret indhold, indslagets relevans o.lign. Og derimod meget samtale omkring logistisk og planlægning i forhold til, hvad der kan nås på den givne tid. Tidspresset synes at være meget udtalt. Der tales ikke eksplicit om nyhedskriterier, eller hvad nyhedsudvælgelsen er baseret på. Det virker fuldkommen indforstået, som Willig også har set det i sine etnografiske studier af danske nyhedsmedier (Schultz 2006)³⁵, hvor hun viser, at danske nyhedsredaktioner har stærke professionsnormer, der ikke debatteres eller stilles spørgsmålstejn ved, men som blot er tilstede som tavs viden og selvfølgeligheder. Til de fleste af de møder, hvor jeg er tilstede, er der ikke rift om indslagene, tvært imod må redaktørerne udpege reportere, der skal give sig i kast med et bestemt indslag. Der er ikke fagmedarbejdere (selvom jeg får af vide, at det er ønsket og planen), nogle reportere er dog tydeligvis mere vant til at tage de politiske historier og mere vant til at begå sig på partigangene, og derfor bliver de udpeget til at tage sig af de politiske historier som noget selvfølgeligt. En del af reporterne holder sig noget tilbage, og er afventende. De får tildelt indslag, der modtages i tilbageholdende tavshed. Nogle enkelte falder under radaren, og først ved mødets opløsning melder de enten sig selv, eller redaktøren udpeger og tildeler dem en rolle, fx som "versionist" til et indslag, der måske allerede er i færd med at blive produceret af en anden reporter, der mangler en grønlandsktalende makker, eller som versionist til et indslag fra korrespondenten fra Danmark.

Skemaet og mødeplanerne samt ovenstående beskrivelse af mødet stammer fra observationer fra 2015, men mine besøg i mediehuset i 2016 og 2017 (sidstnævnte hvor den nye organisering er trådt i kraft) viser, at arbejdsgangene er ret ens. Dog er der lavet om i mødefrekvensen, ligesom der er langt flere deltagere i mødet og en strammere mødestyring på baggrund af ønsket om færre og kortere møder. Den vigtigste ændring i forhold til mødeafholdelsen er, at redaktørerne

³⁵ Willig, tidl. Schultz.

har et forudgående møde, hvor de har lagt sig fast på dagens temaer og vigtigste historier, og fællesmødet bruges derfor først og fremmest til fordeling og planlægning af de allerede fastlagte indslag, navnlig hvilke reportere der skal gå sammen og producere indholdet til de tre forskellige platforme på de to sprog. Ændringerne til én samlet news desk i stedet for tre separate redaktioner er foretaget med inspiration fra Nordjyske Medier, hvorfra én af redaktionens ansatte er udlært. Idéen er at have større synergi mellem de forskellige redaktioner og et større samarbejde. Derfor er de nu af og til tre reportere på én sag i stedet for to, da der udover to radiojournalister (en til den dansksprogede og en til den grønlandsksprogede udgave) typisk er en tv-journalist koblet på holdet, for at få stringens i dækningen mellem radio og tv-nyhederne. Tidligere har man har set store forskelle på fx vinkling på de forskellige platforme internt i huset og nu ønsker redaktionen et mere samlet udtryk. Ønsket om mere ensartethed er samtidig et ønske om at stå mere samlet, når der fx er en kritisk sag, så kilderne ikke kan gå til en anden redaktion i huset, og afmontere den kritiske historie, uden at blive stillet til ansvar. Forestillingen er altså, at kildernes magt mindskes, eller sagt på en anden måde, at mediets autonomi øges, og man forsøger at frigøre sig fra det politiske felts magt ved at have øget kontrol med husets samlede indslag og artikler.

Holdene har altid én redaktør, som kan spørges til råds i forhold til vinkling, valg af interviewpersoner og senere på dagen også manuskript. Igen et forsøg på at skabe noget stringens i dækningen. Det er dog stadig så tidligt, under mit besøg, hvor ordningen har kørt i cirka et år, og rutinerne er på det tidspunkt endnu ikke kommet helt på plads. Fx er det på sigt planen, at redaktionen skal deles op i to fagredaktioner, én redaktion der tager sig af samfund/økonomi/erhvervsområdet og en anden, der tager sig af social/kulturstoffet. Foreløbigt har redaktionen dog vurderet, at en sådan opdeling er for sårbar ved fravær, og derfor er alle journalister *all-round*. Planen er dog, at fagredaktionerne vil kunne give bedre og flere historier til de forskellige platforme. Der findes ikke graverredaktioner, eller grupper der laver undersøgende journalistik, men ind imellem er der enkelte journalister, der proaktivt søger om en aktindsigt eller får et tip fra en kilde fra fx det offentlige, hvorefter journalisten forfølger sporet. De mange daglige deadlines og den lille bemanning betyder dog, at redaktionen ikke har "råd" til at trække enkelte journalister helt ud af den daglige drift. I perioder bliver enkelte journalister trukket ud til at lave ugentlige debatprogrammer, hvor en aktuel sag bliver udfoldet med grundigere research end den daglige produktion tillader. Men det er ikke tilfældet i skrivende stund.

I den nye organisering iværksat i 2017 med ønske om mere synergi på nyhedsredaktionen, ser morgenmødet, som nævnt, lidt anderledes ud. Der er ikke så meget frit valg og snak, men det virker, som om redaktørerne på forhånd har tilrettelagt hvilke emner og hvilke hold, der skal være for dagen ved deres indledende møde. Møderne er kortere, der er ikke megen idéudvikling og ej hellere det tomrum, der ved de tidligere observerede møder har foranlediget snakke til at udvikle på idéer og komme på indslag i fællesskab.

Jeg har valgt at beskrive et møde, som jeg oplevede det i oktober 2017, for at give et indblik i, hvordan arbejdsfordelingen og historieudvælgelsen sker. Personerne er anonymiseret og angives kun med titel. Det følgende er en næsten én-til én gengivelse fra mine noter suppleret med detaljer fra en lydfil fra mødet. Efterfølgende ser vi, hvilke indslag der ender i henholdsvis radioaviserne og Qanorooq på den pågældende dag i oktober 2017.

Mødereferatet viser, ligesom beskrivelsen af et typisk redaktionsmøde på de forgående sider – her blot endnu mere detaljeret beskrevet – at det ofte er redaktørerne, der har ordet, at der er ganske lidt idéudvikling, og at opgaverne tildeles fra centralt hold. Dette uddybes i det følgende, men først beskrivelsen, hvor vi kommer ind i maskinrummet:

Mødet starter 8.30. Tilstede er fire redaktører/chefer, en redaktionssekretær samt ti reportere (seks primært radiojournalister samt fire primært tv-journalister).

Mødelederen - der én af de fire redaktører, der har deltaget i formødet - indleder med at fortælle om dagens tophistorie, der handler om pædagogmangel. En anden redaktør supplerer omkring vinklen og tildeler sagen til to journalister. "Er du interesseret?", ser redaktøren over på den ene af journalisterne, hvortil denne grinende svarer "næh". Den anden journalist bliver ikke spurgt. En tredje journalist bryder ind og siger noget på grønlandsk. Det handler om et andet indslag. Redaktøren får tildelt koordineringsansvaret og får yderligere en tv-journalist med på sit hold.

I dag er der pressemøde i Naalakkersuisut om fiskeriloven. Mødelederen fortæller navnet på én reporter, der skal derover. Denne reporter overtager selv, fortæller kort om hvilke mulige vinkler, der kan være og fortæller, hvem han tager med, en radio- og en tv-journalist. Radiojournalisten bryder ind og siger, at han har tidligt fri den dag. Koordineringen bliver placeret hos den første journalist.

De taler videre om et par løse idéer, som redaktørerne har talt om tidligere på dagen. Der er en dialog mellem de fire redaktører. Ingen af journalisterne byder ind.

En tv-journalist foreslår at følge formanden for et nystiftet parti i hans jagt på underskrifter. Der er en kort udveksling på grønlandsk. En anden journalist mener, at det er gratis reklame at lave dét indslag. En redaktør mener, at det er en relevant historie. En anden redaktør siger, at indslaget er fint, så længe der er balance.

(En dansk redaktør udtaler navnet på en politiker forkert, andre griner).

De tre redaktører brainstormer lidt på vinklen, og derefter tildeles indslaget til en reporter fra Qanorooq, der har deadline 16.30.

En af redaktørerne henvender sig til en radiojournalist om en historie om Royal Arctic Lines nye skib, der ifølge Dagbladet Information måske er bygget af nordkoreansk arbejdskraft. Journalisten skal se på en mulig opfølgning pga. en pressemeddelelse fra RAL.

En anden journalist forsøger at byde ind på et besværet dansk om et indslag om filippinsk arbejdskraft, og slår over i grønlandsk. Mødelederen oversætter og idéen diskuteres kort, og forkastes derefter. Chefen blander sig og afslutter mødet med at udpege de sidste journalister en rolle.

Som det fremgår, er mødesproget dansk, selvom det ikke er alle mødedeltagere, der har et helt flydende dansk. Ind imellem er der enkelte, der slår over i grønlandsk, hvorefter det bliver oversat

på stående fod. Og bilateralt tales der meget mere grønlandsk, både under samarbejdet om et indslag hvis det er to grønlandssprogede, der arbejder sammen og ved frokostbordet. Forklaringen på, hvorfor mødesproget er dansk, er ifølge en redaktør, at det er fællessproget og af hensyn til de dansksprogede kolleger. Lige netop sprogspørgsmålet er omdrejningspunkt for kapitel 7, men det er interessant at se på mødesprog som fænomen – ikke kun på mediarbejdspladserne, men generelt i det dobbeltsprogede grønlandske samfund. Derfor tager vi lige en kort afstikker her.

Når der bliver holdt et møde, hvor blot én tilstedeværende ikke kan grønlandsk, bliver mødesproget ofte dansk. Det samme sker ved kantinebordet. Det kan være sværere at blande sig, når man er usikker på et andet sprog, end ens modersmål. Bourdieu anvender begrebet lingvistisk kapital, der viser, at nogle vil have et forspring, og derfor kunne klare sig bedre end andre i bestemte situationer. Dog kan de dansktalende omvendt føle sig ubekvemme, når small talken ved kantinebordet er på grønlandsk. Lingvisten Karen Langgård, der har studeret sproglige dilemmaer på grønlandske arbejdspladser, har et meget sigende eksempel i sit bidrag til Carlsens antologi om det grønlandske arbejdsmarked fra 2005 (Carlsen 2005), som jeg tillader mig at låne her, da der er flere væsentlige elementer i eksemplet, som også kan trækkes frem i forhold til mødesproget på redaktionerne.

”På et hospital oplever de ifølge chefsygeplejersken, at selvom der blot er én dansksproget og 30 grønlandssprogede, må møder holdes på dansk, og det er så en hæmsko, fordi de grønlandssprogede holder sig tilbage. Under en omstrukturering viste det sig, at det, at man indførte simultantolkning, betød, at man gik fra, at hospitalsdirektøren troede, at de grønlandssprogede ingen mening havde, og over til, at de grønlandssprogede talte løst og dermed blev hørt. Men der er ikke kun tale om en sprogbarriere, men også om kulturforskelle, og det glipper tit med at få forklaret alle nytilkomne danskere, at fordi grønlandssprogede sygeplejersker er mere stille, er det ikke ensbetydende med, at de ikke har en mening” (Langgård 2005, s.156).

De sprogligt blandede arbejdspladser, og valget af mødesprog eller arbejdssproget generelt kunne fylde en hel afhandling i sig selv. Her vil jeg blot nævne nogle scenarier, der opstår på redaktionerne, og som også gør sig gældende på andre grønlandske arbejdspladser. Fx grønlandssprogede kolleger, der taler grønlandsk sammen, og dansktalende kolleger der føler sig udelukket og derfor nogle gange beder om at mødesproget er dansk. Omvendt ses scenariet, at de grønlandssprogede antager at mødesproget skal være dansk til ære for dansksprogede deltagere, uden at dialogen tages, om hvorvidt man fx skal have en simultantolk (som i eksemplet ovenfor). Vanskeligheden ved valg af mødesprog er, at der - udover de tilflyttere, der bosætter sig mere permanent, og måske lærer det grønlandske sprog - er mange korttidsansættelser i det offentlige. De korttidsansatte lærer ikke grønlandsk, da de er i landet midlertidigt og ikke har brug for at lære sproget for at kunne klare sig i det daglige, da de kan blive betjent på dansk. Det er medarbejdere,

der er brug for på arbejdspladserne. Samtidig er det naturligt at grønlandssprogede taler grønlandsk indbyrdes. Og det opleves som problematisk, når der bliver sat spørgsmålstejn ved det. Omvendt er det for den, der føler sig udelukket - eller bliver sprogligt udelukket fra en samtale - meget problematisk, fx ikke at kunne deltage i arbejdsrelaterede samtaler. Mange informanter fortæller om den samme løsning, som litteraturen også peger på. Grønlandsk bliver hjemmesprog, mens dansk bliver arbejdssprog.

Men tilbage til dagens møde. Mødereferatet viser nemlig en lang række andre ting. Dels i fordelingen af opgaver, hvor journalisterne ikke synes at have meget indflydelse på, hvilke indslag de skal arbejde med, dels i tilbageholdenheden blandt nogle og dels også omkring hvilke medier, man orienterer sig i og overvåger for at få historier. Alle disse ting vender jeg tilbage til løbende i kapitlet, men først tilbage til dagens gang.

Da mødet er overstået, går journalisterne hver til sit, og begynder deres researcharbejde. Storrummet er forholdsvis stille, selvom der nu sidder mellem 15-20 personer ved hver deres computer og arbejder. Der er nogle få telefonopkald, men ellers sidder journalisterne meget ved hver deres computere. Tv-journalisterne er dog undtagelsen, de laver tidligt aftaler og tager ud, så de kan nå at få optagelser med hjem til redigering, da redigeringsarbejdet er tidskrævende for netop tv. Omkring redaktørøen og afviklerne er der noget mere liv, net-redaktionen det samme. Særligt praktikanter opsøger redaktøren meget, og sparrer med ham løbende. Stemningen er dog forholdsvis tilbagelænet, og omkring redaktørøen er der meget småsnak, fx bliver konkurrentens dækning kommenteret, det samme gør det politiske liv. Ellers er det et stille rum, når man tænker på hvor mange, der er tilstede. Det er svært at observere samarbejde, fordi der er så lidt snak, mange sidder med hovedtelefoner og laver research, leder efter lyd-bidder eller oversætter. De gange, der bliver talt er typisk, når en journalist henvender sig til redaktøren eller versionisten for fx at få hjælp til at oversætte ord eller vendinger, eller når redaktøren skal konsulteres om vinkling. Der er ikke skillevægge, undtagen lige ved versionisten, som har sin "egen væg", fordi der kan være brug for ekstra ro, forklarer hun. Det er tydeligt, at der er rift om de gode versionister, og at de derfor har en særstatus på redaktionen. Når en radiojournalist skal lave interviewe, trækker de ind i et lydstudie, hvor de iført hovedtelefoner og mikrofon, kan optage deres interviewpersons stemme i et lille lydtæt rum, og det samme rum anvender de til at indtale deres egen "speak", når de indtaler manuskriptet. Selve redigeringsarbejdet foregår ved skrivebordene i storrummet.

Deadlines

Der er to skelsættende tidspunkter på dagen, hvor lokalet summer af aktivitet og høje røster og af og til også nogle der sætter i løb op til studiet på første sal. Det er lige inden kl. 12 og lige inden kl. 18. Det er dér de "lange" ti-minutters radioaviser går i luften, og hvor morgenen og eftermiddagens forproducerede indslag helst skal være med.

De lange radioaviser er 10-15 minutters udsendelser kl. 12 og kl. 18, hvor redaktionens egne forproducerede indslag prioriteres højest. Der er ind imellem også et *live* interview, fx i forbindelse med et pressemøde hos Naalakkersuisut.

De øvrige radioaviser i løbet af dagen varer ca. 5 minutter, og navnlig morgenens radioaviser (inden reporterne er mødt ind), er præget af nyhedstelegrammer fra ind- og udland og oplæsning af omskrevne pressemeddelelser samt andre korte nyheder.

Qanorooq har én daglig deadline, som i princippet er, når reporterne har fri kl. 16.30, men ofte bliver det lidt senere, dog ikke senere end 19, hvor udsendelsen går på.

Webavisen har i princippet løbende deadlines, og fordi der er en versionist ansat i Danmark, kan knr.gl opdateres ret tidligt på morgenen (pga. tidsforskellen på fire timer mellem Grønland og Danmark). Tidligere har hjemmesiden været meget tæt knyttet til radioavisen, og nærmest haft en *web last* strategi, hvor radioavisens reportere har skyndt sig at stykke en hurtig webnyhed sammen, lige inden de går hjem. Deres radio-indslag bliver altså omskrevet til en netversion. Nu forsøger man at konkurrere med mediehusets Sermitsiaq.AG's hjemmeside, og har indført en *web-first* strategi, ligesom der er ansat en ekstra journalist til at levere til nettet.

Og hvad ender så med at komme ud i æteren denne oktoberdag i 2017? De fleste planlagte indslag kommer i hus, som dagens skrider frem. Og der er mange gentagelser i løbet af dagen, som fremgår af nedenstående liste over de tre "hoved-udsendelser" for dagen, nemlig radioaviserne kl. 12 og 18, samt Qanorooq:

Middagsradioavis

Kim Kielsen ildebefindende ved Folketingets åbning
Orientering om FT-åbning: punkter af grønlandsrelevans
Pressemøde hos Naalakkersuisog for Fiskeri: kvoter for hellefisk
Forslag fra Inatsisartut: bygdebestyrelser skal have mere magt
Nordkoreansk arbejdskraft. RAL dementi.
Udland: Angreb i Las Vegas lyd fra DR P1
Udland: generalstrejke i Catalonien lyd fra DR P1
Vejrudsigt

Aftenradioavis

Pædagogmangel i vuggestuer og børnehaver i Sermersooq
Kim Kielsen ildebefindende ved FT åbning
Pressemøde hos Naalakkersuisog for Fiskeri: kvoter for hellefisk
Orientering om FT-ÅBNING: punkter af grønlandsrelevans

FT-åbning, Anja Chemnitz Larsen vil have Grønlands og Færøernes flag i FT-salen (historie fra Ritzau)

Udland: Angreb i Las Vegas med lyd fra DR P1

Nyt medlem af kommunalbestyrelsen i Sermersooq.

Udland: amerikanere modtager nobel fredspris

Vejrudsigt

Qanorooq

Pressemøde hos Naalakkersuisog for Fiskeri: ændring i lomviekvoter

Pædagogmangel i vuggestuer og børnehaver

Kortnyt: Nordkoreansk arbejdskraft. RAL dementi

Kortnyt: Kim Kielsen ildebefindende ved FT åbning

Orientering om FT-ÅBNING: punkter af grønlandsrelevans

Rygeforbud i Kommune Kujalleq

Kortnyt fra udland: generalstrejke i Catalonien

Kortnyt udland: Nordkorea forgiftningssag

Blød afslutter: Reportage om stiftelse af nyt parti, underskriftindsamlinger

Udsendelserne ligner hinanden meget, og som det ses tydeligt, går mange af de samme indslag igen, hvilket er ganske typisk for den periode, feltarbejdet har stået på. Tidligere har der været større forskel på de forskellige platforme, men med den nye organisering forsøger kanalen at få en mere ensartet dækning. Samtidig ses det, at de historier der blev aftalt fra morgenstunden alle er endt i dagens udsendelser. Det er dog ikke alle dage, der går sådan. Af og til må indslag droppes eller gemmes til andre dage, da det kan være svært at få fat i relevante kilder (den problematik vender jeg tilbage til i næste kapitel).

Afvikling

Ved 18-tiden gør tv-holdet sig klar til afvikling af Qanorooq, der går direkte i luften kl. 19.00. Tv-studiet er i en helt anden bygning, hvilket kræver, at tv-journalisterne trækker i overtøjet, når Qanorooq skal afvikles. Studierne er professionelt indrettet, teknikken ser for det utrænede øje meget avanceret og moderne ud, men de klager over, at de mangler kameraer med større bevægelsesmuligheder (de har kun ét kamera, hvor stativet har hjul, og dermed er bevægeligt), de øvrige stativer er gamle, og det indskrænker mulighederne for at lege med det visuelle udtryk. Aftenens tekniske afvikler og redaktør skal dele én mikrofon for at kunne tale til studieværten, når denne er i studiet. Redaktøren skal coache studieværten, mens denne interviewer et medlem af Naalakkersuisut, men må altså dele mikrofonen med afvikleren. Der er med andre ord nogle tekniske udfordringer, som tillægges stationens størrelse.

Nogle aftener er der en live-gæst i studiet, andre dage er det indslag, der er optaget og redigeret på forhånd, og afviklingen består dermed kun af optagelser af studieværten, der læser op- og

nedlæg op. Under live-interviewet forsøger redaktøren at coache studieværten undervejs, men da redaktøren ikke kan tale grønlandsk, bliver coachingen primært baseret på kropssprog og mimik. Redaktøren anerkender sin egen sproglige begrænsning, men lægger så i stedet mærke til kropssprog og forsøger at lytte sig frem til, hvad der nogenlunde bliver sagt. Fx bemærker redaktøren at politikeren taler om *Danskit naalakkersuisuisa* og *EU-mit* (Den danske regering og EU), og kobler det til, at politikeren forsøger at lægge ansvaret for problemet over på disse to aktører. Det tolker redaktøren som ansvarsforflygtigelse, og han råder derfor studieværten til (via øresneglen), at han ikke skal lade politikeren slippe så let. Da interviewet er ovre, giver studieværten et kort resumé på dansk af, hvad interviewpersonen har sagt, så redaktøren kan følge med. Da jeg spørger ind til muligheden for at kunne sparre, når man ikke taler sproget, påpeger redaktøren, at man retrospektivt kan diskutere indholdet, for at forbedre det fremadrettet. Hverdagen er fyldt med den slags pragmatiske løsninger for at få arbejdsgangene til at glide.

Idealet om det ligeværdige makkerskab

Vender vi os mod mødereferatet igen og denne gang har fokus på arbejdsorganiseringen, ser vi i beskrivelsen, at enkelte reportere udpeges til at være hovedansvarlige for indslaget, mens andre bliver bedt om at følge trop. Mens der i den nye organisering er lagt op til, at der er tre reportere om ét indslag, og der tildeles én redaktør per indslag, har det tidligere (under feltarbejdet) været et makkerpar af to radioavisreportere, der hver har skulle producere ét indslag på enten dansk eller grønlandsk, og bestræbt sig på at indslagene skulle være ens i såvel manuskript som udvælgelsen af citater fra kilderne. Og én tv-reporter har stået for sit eget indslag til Qanorooq på udelukkende grønlandsk. Til det beskrevne møde, såvel som ved andre observerede møder, synes der at være en tendens til, at det er den primært dansktalende reporter, der bliver overladt initiativet eller endog ansvaret for indslaget, mens en grønlandsksproget reporter bliver bedt om at følge med. Dog altid afhængig af, hvilke reportere, der er på arbejde netop den dag. Nogle føler sig sat udenfor indflydelse ved denne praksis, mens andre mener, at det er eget ansvar at tage initiativet på sig, og selv være aktivt opsøgende. Fordelingen af arbejdet har betydning for journalistens følelse af autonomi, som nedenstående citat eksemplificerer. Denne informant har en forestilling om høj autonomi i journalistfaget, som forskningen da også viser er en værdi i netop journalistprofessionen (Skovsgaard 2010; Hartley 2011; Wiik 2010). Og der reageres derfor på det, når autonomien - eller forestillingen om det - udfordres.

I det følgende har jeg bevidst valgt at medtage et langt stykke dialog mellem mig selv og en informant, da jeg, som beskrevet i metodekapitlet, er tilhænger af at lade informantens ord vægte højt i fremstillingen af analysen. Selvom jeg er klar over, at jeg på trods af ihærdige forsøg på det modsatte, alligevel begår vold mod helheden i samtalen, er dette altså et forsøg på at mindske det, samtidig med, at jeg anerkender at jeg har den tolkende magt. Se metodekapitel for en diskussion af dette. Og samtidig er jeg pinagtigt bevidst om, at jeg bryder med en akademisk norm

omkring brugen af direkte citater, til det kan jeg jo forsøge at undskylde mig med min rolle som lige dele journalist og (refleksiv, dekoloniserende) forsker-in-spe. Der kan trækkes flere analytiske pointer ud af dialogen, som denne informant ikke er alene om at give udtryk for, og som ikke alle vil blive udfoldet her, da nogle handler specifikt om sprog. Disse udfoldes i kapitel 7.

Informant: Altså i den ideelle verden er vi jo to, men jeg har oplevet flere gange at sidde til et redaktionsmøde, hvor dagens vigtigste historier selvfølgelig er blevet diskuteret, og så sidder redaktørerne og siger, øh "(navn-) du tager den historie, og (navn) du følger med". Og så ved jeg, at jeg skal versionere hvad (navn) skriver. Jeg skal... så kan jeg sidde tilbage en times tid, og ikke lave noget. Jeg kan selvfølgelig prøve at ringe til de kilder, vi skal have, men (navn) sidder og skriver oplæg og mellem, altså (manus), hvor jeg ikke har indflydelse på det. hvor jeg skal stille de spørgsmål på grønlandsk, som (navn) giver mig. Og så er det dér jeg mener, at man skal kunne sige nej, og ligesom sige, "jeg vil også have indflydelse på denne her (historie), jeg har lige så meget ret til at spørge om ting, som du har. Jeg, altså..." Men der er også en eller anden form for, der er en kultur i journalistikken i Grønland, der ligesom gør det okay, at det er et vilkår, vi har, det er sådan det er

Interviewer: At hvad...?

Informant: at... man må bruge det man har-kultur. Og fordi du kan grønlandsk, så må du jo oversætte, fordi vi har ikke tid til at sidde, at I begge to sidder og tænker over tingene, og altså. Nu skal du bare gøre, hvad du kan. Og du kan tale grønlandsk, du kan skrive grønlandsk, så er det dét, du gør. Og det er ikke, det lyder så koloni-agtigt, men det er ikke... det er ikke en dansk redaktør, der siger det, det er en grønlandsk redaktør der siger det, for mit vedkommende. Fordi der er også den anden side af det. Vi skal vise at vi som grønlandske journalister også kan skrive på grønlandsk. At vi skal være stolte af, at vi kan skrive på grønlandsk, og det gør vi så ved at oversætte, og vi oversætter korrekt, og alt det her

Interviewer: hvem skal man vise det til?

Informant: til befolkningen. men det er Så tydeligt, og man kan nærmest smage det i ordene, når det er oversat. Altså, og det skal gå hurtigt, og det skal være lige nu og her, og du skal ikke tænke så meget over det, du skal bare gøre det.

Interviewer: men altså hvordan føles det, hvis vi tager den konkrete sag, du siger at I bliver tildelt en historie, eller det vil sige din kollega bliver tildelt en historie, og du "skal følge med". Hvordan er det?

Informant: Det er enormt frustrerende for mig, fordi dét jeg laver, er ikke dét jeg er uddannet til. Og det giver, det giver et mindreværd inden i mig, at min kollega får tildelt en historie, og så skal jeg bare følge med. Jeg har ingen indflydelse på historien, det føler jeg i hvert fald ikke. Der er noget faglig stolthed i mig, der bliver pillet ved, fordi det er ikke dét jeg er uddannet til. Og hvis jeg ville være versionist, så var det dét, jeg havde uddannet mig til

Interviewer: men kunne man ikke, hvis man skulle være lidt djævlens advokat, kunne du ikke bare gå ind og tage ejerskab, og sige til denne her kollega "prøv at hør her, jeg vil også være med til at

³⁶ Som beskrevet i metodekapitlet, er alle informanter anonymiseret. I direkte citater, hvor navne fremgår, har jeg valgt at slette disse eller angive dem som (navn), da det ikke er de enkelte personers handlinger, der er relevante, men en redaktionskultur, der analyseres. Nogle citater er således også redigeret, så personlige oplysninger, der kan identificere informanten, er taget ud.

formulere spørgsmålene, fordi jeg er faktisk journalist, ligesom dig...”? Eller ligger det så meget i den måde man arbejder på...?

Informant: det ER en kultur, der ligesom er. Selvfølgelig er der nogen, der gør oprør, og så er der dem, der ligesom sætter sig i stolen og gør det uden at stille spørgsmålstegn, eller erkende de følelser, det kan give.

Interviewer: du nævnte fx sidst vi talte, et eksempel med dig og (navn), hvor (navn) tager mikrofonen?

Informant: Ja, vi skulle interviewe en naalakkersuisoq, og så siger min kollega, at vi tager interviewet... det skal lige siges at naalakkersuisoq hendes primære sprog er grønlandsk. Og så siger min kollega, at vi tager interviewet på dansk først, fordi han skal kunne følge med i, hvad der foregår. Og det bliver bare et helt andet interview, fordi tænk hvis jeg, tænk hvis vi bare havde en samtale mig og politikeren, der ville komme helt andre ting ud af det, tror jeg. Og hun ville, det ville blive mere naturligt. sådan ikke at det skal være et venskab (“venskabelig” samtale), men der kommer et andet forhold mellem journalist og i det her tilfælde politikeren ved at... jeg synes bare det er mærkeligt. Mærkelig fordeling der er i det. Fordi min danske kollega skal kunne forstå, hvad der foregår, så skal det gå ud fra hans sprog. eller hans... og der mister jeg jo også indflydelse fordi han stiller de spørgsmål, som han lige står med her og nu, og det er ikke noget, vi har talt om inden, fordi det skal gå så pokkers hurtigt, ik. “Og nu er hun her, og nu har vi hende i telefonen”, ik. Og så skal jeg ligesom komme ind og lytte, og så skal jeg stille de samme spørgsmål på grønlandsk. Og hun skal jo helst ikke sige noget på grønlandsk, som hun ikke siger på dansk, fordi så er det to forskellige historier, eller altså

Interviewer: ja. Men I taler ikke om vinklen inden, altså hvad er vores vinkel, hvilke spørgsmål vil vi stille og formulerer dem sammen?

Informant: jamen det er der selvfølgelig mulighed for, men det går for hurtigt

Interviewer: for hurtigt

Informant: og der ER også lidt denne her kultur, den oplevede jeg i hvert fald flere gange, at mens min danske kollega så sidder og skriver ned, hvad vinklen skal være, hvilke spørgsmål skal der være, så kan jeg sidde og oversætte noget fra i går, mens han/hun forbereder sig til interviewet, så kan jeg nå at oversætte det, vi ikke nåede i går. Og så er det, jeg mister indflydelse dér allerede fra start, og han tager, han tog ligesom mikrofonen, og så følte jeg lidt “så må jeg jo bare følge med, og lytte til hvad der foregår”.

Interviewer: han tog mikrofonen?

Informant: ja. eller han, ja. Det gjorde han jo. Og så fik jeg de høretelefoner uden lyd, altså uden mikrofon, så jeg ikke engang kunne byde ind med noget. Og så bliver jeg også, altså samtidig med at vi grønlandssprogede altid er lidt bagud, fordi vi skal versionere, så tager vi interviewet, så tager man som regel interviewet på dansk først, og så går min danske kollega ud af studiet, og så går han ind og begynder at klippe og klistre og skrive, mens jeg stadig er inde og interviewe. Fordi han forstår jo alligevel ikke, hvad der foregår, så behøver han jo ikke være der, så han går, når han er færdig med sit. Og så går han 10-15-20 minutter i forvejen, og så kommer jeg ud, og så er hele manus skrevet og de citater, vi skal bruge, de pip vi skal bruge, de er ligesom klippet sammen, og så skal jeg bare oversætte og finde de samme pip på grønlandsk. Og jeg er allerede bagud der. Og det er, altså.... det er bare... (...) ens arbejdsglæde bliver jo stærkt, den bliver slukket ganske stille og roligt (...)

Interviewer: hvorfor tror du den kultur er der, fordi det lyder som om det er noget, du er kommet ind i, men som ligesom allerede var der, altså man gjorde det på denne her måde, fordelte på den måde. Hvorfor tror du det er sådan?

Informant: altså jeg er jo ret overbevist om, at jeg alene kan... at jeg kan producere mit eget på begge sprog, men fordi det skal gå hurtigt, og så kan jeg jo lave noget andet i mellemtiden og altså, det er en i gåseøjne smart måde at arbejde på, fordi så producerer vi mere på kortere tid. Det er meget sjældent, at jeg har fået en historie, hvor jeg skulle lave det hele.

Interviewer: fordi så går der længere tid, før du færdig eller hvad?

Informant: der går nemlig længere tid, før jeg er færdig

Interviewer: så det er produktionskravet der...?

Informant: ja, men også, men det er også sådan en, det er et samarbejde bliver det kaldt, og det synes jeg er et meget forkert ord at bruge om det, fordi det er det i virkeligheden ikke.

Interviewer: hvorfor er det ikke det?

Informant: fordi vi bliver degraderet til oversættere, versionister. Og der er noget magtfordeling, der er skæv, synes jeg. Fordi vi som grønlandske journalister ikke har den store indflydelse på historien. Og selvfølgelig kan man sige, at så kan vi jo slå i bordet og ligesom kræve det, og ligesom sige "jeg er her også", men det er også rigtig svært at ændre en kultur, der allerede er.
(Journalist_12)

Informanten kommer omkring mange ting, særligt sprog, hvilket jeg vender tilbage til, da det fortjener sit helt eget kapitel. Men informanten fortæller navnlig om arbejdsrutiner, og hvordan disse udfordrer journalistens oplevelse af autonomi eller ejerskab over egen historie i makkerskabet. Idealet omkring makkerskabet er, at der skabes en merværdi ved at være flere reportere på samme sag. At arbejdet går hurtigere, og der produceres mere på kortere tid. Og at der koordineres bedre mellem radio og tv, så man fx ikke sender flere KNR-hold ud til samme politiske kilde, der fx er genstand for en aktuel sag. En ikke uvæsentlig værdi i nyhedsjournalistik, hvor der ofte er krav om høj produktivitet og hastighed. Interessen for at producere mere indhold er yderst tilstedeværende under både observationer og interviews. Dog er der en lille modbølge, da KNR i august 2018 har besluttet at skære ned på antallet af daglige nyhedsudsendelser i radioen.

Bagsiden ved makkerskabet er dog en følelse af tab af autonomi hos den enkelte journalist. Og en faglig stolthed, der lider under det. Som journalisten ovenfor giver udtryk for, opleves det som en degradering af den faglige eller professionelle stolthed at blive sat til at versionere, når man er uddannet journalist. Nogle informanter fortæller, at de har fravalgt at arbejde på den dobbeltsprogede nyhedsredaktion i KNR, fordi de har oplevet, at deres følelse af faglig stolthed eller autonomi er blevet udfordret. Og derfor fx foretrækker at arbejde med kommunikation eller etsprogede platforme eller redaktioner, hvor de selv står for nyheder på begge sprog, eller der bliver anvendt versionister til at oversætte deres tekst, fx på aviserne. Andre taler om, at denne type arbejdsdeling medvirker til en følelse af mindreværd eller en følelse af at blive fagligt degraderet. Omvendt oplever de, der oftest får hovedansvaret for en nyhed, at de skal løbe stærkere og påtage sig flere opgaver end kollegerne. Det opleves som, at der er forskel på hvilke

produktionskrav, der stilles til de enkelte. Det skaber grobund for frustration. Der er altså mange følelser på spil, når disse emner kommer op under både formelle interview og uformelle samtaler.

Citatet viser samtidig en stærk redaktionel kultur omkring nogle arbejdsrutiner, der står meget fast. Rutinerne nedarves og konserveres, i stedet for at blive udfordret. Det samme vises af andre, der har studeret nyhedskulturer, se fx (Schultz 2006; Hartley 2011) ligesom Breed er inde på det helt tilbage i 1955 i sit studie af amerikanske nyhedsmedier, hvor analysen er, at nyhedsrummet styres via en journalistisk "osmose". En slags nedsivning af etablerede normer fra de dominerende, fx redaktører/seniorkolleger, til de nyere ansatte, snarere end i eksplicitte termer, og hvor sociale regler og normer nødig udfordres af hensyn til egen videre karriere eller loyalitet overfor mediet og redaktørerne (Breed 1955). Som samme informant siger, om ikke at udfordre denne praksis: "Ja, altså man flyder bare med, fordi man vil gerne passe ind" (Journalist_12, side 12).

Helt lavpraktisk foregår makkerskabet (ideelt set) som et samarbejde, hvor de forskellige journalister leverer til hver sin platform, én til den grønlandske radioavis, én til den danske radioavis og én til Qanoroq. Desuden bliver der lavet to net-versioner, én på hvert sprog. Tidligere har det været kopi af manuskripterne, det vil sige den tekst radioavisjournalist indtaler til sit indslag, ofte i et sprog der ligger mellem tale- og skriftsprog, som radiojournalister gør (Thurah & Kristiansen 2013). Eneste forskel har således været, at manuskriptet suppleres med en fængende rubrik og underrubrik. Men netredaktionen på KNR har (som tidligere nævnt) valgt at opgradere på webnyhederne, og derfor er der et større fokus på indholdet. Men med kun to medarbejdere dedikeret til webavisen, er der alligevel mest af alt tale om distribution og mindre produktion. Hartley skelner mellem *produktion* på den ene side og *distribution* på den anden side i sin analyse af netjournalistik, hvor fordelingen af nyheder mellem forskellige platforme diskuteres (Hartley 2011) Og her er det altså husets øvrige redaktioner, der primært står for *produktion* og netavisen *distribuerer* nyhederne i webversioner. Af og til sker det, at det er den anden vej rundt, at netavisen har en egen-historie, som bliver citeret i radioen. Idealet om flermedialitet eksisterer i KNR og meningen er, at de enkelte journalister selv står for nyheder til de forskellige platforme.

På aviserne i mediehuset Sermitsiaq.AG er flermedialitet ikke en udpræget arbejdsform. Som en informant siger det, er det ikke hovedopgaven at levere til websitet. Hvis netredaktionen finder en sag interessant, citerer de avisen for det, ligesom der er indført et koncept, der hedder "Chefredaktøren anbefaler", hvor en udvalgt artikel bliver bragt gratis i sin helhed på nettet. Men der synes også her at være et skel mellem, hvem der anses som mest producerende, og hvem der har den distribuerende rolle. En ledende medarbejder fra bladhuset formulerer det også direkte, at det er webavisens opgave primært at videreformidle, og avisernes opgave er at producere selvstændig journalistik. Redaktionerne forandrer sig dog løbende, og siden de oprindelige interviews, har der været udskiftning på både netredaktør-posten og direktørposten, ligesom der er ansat en ekstra journalist til netop netredaktionen, der dermed er blevet opprioriteret.

Samtidig illustrerer citatet også et andet aspekt ved journalistikken, der handler om, at rutinerne er præget af hastighed. Der skal arbejdes hurtigt og produceres meget. Det er en del af arbejdet og ikke noget, der sættes åbenlyst spørgsmålstejn ved, men som interviewetudklippet ovenfor illustrerer, er der nogle der tager afstand til disse rutiner. Der er en internaliseret forståelse af, at hastighed er en fællesopgave, hvor der både skal produceres meget og hurtigt, og gerne mere end konkurrenten for at leve op til nogle eksterne krav. Det er ikke noget, man taler direkte om på redaktionen, hvor man synes at accepterer at være underlagt økonomiske hensyn, hvor det økonomiske felts logikker vægtes højt. Om end nogle af informanterne retter en kritik mod, hvorfor det hele skal gå så hurtigt. De frygter, at det går udover kvaliteten af deres journalistiske arbejde, når jeg interviewer dem. Der er en bevidsthed om, at kvalitetsjournalistik kræver tid, og samtidig stilles der ikke grundlæggende spørgsmålstejn ved mængden og hastigheden af det, der skal produceres i det daglige. Undtagen når redaktionerne ind imellem gør opmærksom på, at de føler, de skal løbe stærkere end tidligere, da mediernes økonomi er presset, som jeg var inde på i kapitel 4.

Reaktive og refererende rutiner på særligt de elektroniske medier

I gennem feltarbejdet ses der et vist mønster. På ingen af de møder, jeg deltager i, var der tale om at lave graverjournalistik, og der findes ikke gravende eller undersøgende redaktioner. Oftest var der i det daglige, tale om at fylde minutterne ud, og selvom ønsket om dybdegående journalistik eksisterer blandt journalisterne og redaktørerne, synes det ikke at være en del af de daglige rutiner. Det er da også noget medierne selv sætter ord på og beklager sig over ikke at have tid, ressourcer og endog faglighed til, som vist i kapitel 4. I stedet tyder arbejdsprocesserne på at være mere reaktivt rapporterende, en måde at arbejde på, hvor man venter på, at tingene sker, hvorefter man rapporterer om dem i form af nyheder (Schelzinger 1978: 47 i Hartley 2011: 239). Kramhøft skelner mellem referende og udredende journalistik. Den refererende er oftest kildestyret, hvor kilder fx selv henvender sig, gennem fx pressemeddelelser, pressemøder, udgivelser af rapporter eller opringninger med tips. Mens den udredende journalistik defineres som en journalistik, hvor det er journalisten selv, der beslutter, hvem der skal kontaktes, hvad historien skal handle om, og hvem der bedst kan svare på spørgsmålene baseret på *egen* research (Kramhøft 2003). Det man i nyhedssociologien fx har kaldt originaljournalistik eller egenhistorier (Blach-Ørsten & Willig 2016a; Lund m.fl. 2009). Det er en type af journalistik, der kræver flere ressourcer, både i form af tid og i know-how, og samtidig den type af journalistik, der er højest prestige i internt i professionen.

Svith et al viser i deres undersøgelse af lokaljournalistik i Danmark, at en stor del af journalistikken er såkaldt "registrerende" eller kuraterende, det vil sige, at man videreformidler viden om lokale begivenheder eller hændelser som nyheder, men laver meget lidt dagsordensættende, kritisk og

undersøgende journalistik i lokalpressen (Svith m.fl. 2017). Selvom journalistikken i Grønland ikke er lokaljournalistik, sammenligner redaktionerne ofte sig selv med netop dette³⁷.

Som beskrevet i kapitel 4, kan man i Grønland tale om et mediesystem med en småsamfundsjournalistik, hvor der netop er få og små medier med manglende ressourcer, men hvor medierne skal dække lige så forskelligartede stofområder, som medier fra større mediesystemer. Det er et dilemma for medierne at leve op til forventningen om dette, når de sammenlignes med fx Danmarks Radio eller dagspressen fra Danmark, der *både* har mandsskab til at dække dag-til-dag nyheder, eller såkaldt reaktiv eller kuraterende formidling og samtidig nedsætte graverredaktioner, der har længere deadlines og særlige opgaver, hvor de er fritaget for de daglige deadlines. Mens printaviserne har længere deadlines, og derfor kan vælge fokusområder og skrive mere perspektiverende nyheder, har de elektroniske platforme primært fokus på dag-til-dag nyhederne.

De såkaldt refererende eller kuraterende rutiner skal også ses i et historisk lys. Navnlig KNR – i mindre grad aviserne - har været underlagt en forventning fra centraladministrationen og selvstyrejede virksomheder om, at deres budskaber bliver bragt, i hvert fald i radioen. Og når medierne foretager *gatekeeping* og fx fravælger nogle pressemeddelelser, mødes det med overraskelse blandt nogle kilder. Redaktionerne oplever fx at blive ringet op, hvis en pressemeddelelse ikke er bragt, for at høre, hvor den bliver af. Det kan både være det offentlige, politiske partier, selvstyrejede virksomheder og andre interessenter i den grønlandske offentlighed. Der har historisk været tætte forbindelser mellem det politiske system og medierne, navnlig radioen er af nogle blevet anset som en decideret informationskanal, som vist i kapitel 4. En gradvis professionalisering af journalistfaget har dog forandret indholdet løbende, og redaktionerne foretager netop prioriteringer, ligesom der er langt flere uddannede journalister på redaktionerne, mens der tidligere fx på radioen har været ansat oplæsere. Samtidig er der en fortløbende diskussion om armslængdeprincippet i den grønlandske journaliststand. Et princip der blev problematiseret af Mediearbejdsgruppen i deres rapport i 2010 (Mediearbejdsgruppen 2010), og som medieaktører også er inde på via deres egne platforme, eksempelvis på lederplads o.lign. Samme pointe møder jeg også i mine samtaler med informanter. Som nogle af informanterne lakonisk bemærker, synes armslængdeprincippet og ønsket om større afstand mellem det politiske system samt medierne ikke at falde i god jord hos alle parter. Det blev fx anset som ganske opsigtsvækkende, da radioen fjernede de direkte transmissioner af Inatsisartuts møder, som traditionelt har haft høj prioritet på sendefladen. Da den nuværende ledelse af radioen traf

³⁷ Der er ikke indsamlet data om dette spørgsmål selvstændigt til afhandlingen, men i 2013 foretog jeg selv en mindre stikprøve af det grønlandske medieindhold, der viste, at 65% af nyhedsindholdet i en stikprøve foretaget i 2012 var viderebragte historier fra enten pressemeddelelser eller citathistorier fra andre medier. Det gjaldt navnlig de elektroniske medier, mens printaviserne havde mere originalt stof (Hussain 2013). Specialestuderende Maria Albøg Jespersen viste i en indholdsanalyse fra 2017, at viderebragte historier er dominerende i nyhedsbilledet og selvstændige historier blot udgør 10% af nyhederne. Og i 2018 viser rapporten Tusagassiuutit 2018 samme overordnede tendens (Ravn-Højgaard m.fl. 2018).

beslutningen om at rykke transmissionen til KNR2 og i stedet anvende radiofladen til egne programmer, blev det mødt med modstand fra flere parter, ikke kun fra politisk side, men også fra lytterne, der har været vant til at lytte med.

Jeg oplever dog under observationer, at det fx er en "god" dag, hvis der netop ligger noget i mailen, når man møder ind om morgenen, fx at der skal være pressemøde, hvor det er oplagt at lave interview med hovedpersonen, fx et medlem af Naalakkersuisut, efterfølgende. Der er altså et "sikkert" indslag til middag, og det gælder blot om at udpege, hvilke personer, der skal afsted. Eller at en udsendelse kan "reddes", hvis der tikker en pressemeddelelse eller rapport ind på begge sprog på en "sløv" dag. Fx er der en dag, hvor nyhederne er præget af meget udenrigsstof, da der ikke er mange reportere på arbejde, og afviklerne diskuterer, hvordan de skal lave rækkefølgen, og om det skal være historien fra P1's middagsradioavis eller en oversat/versioneret historie fra et nyhedsbureau, der skal vægtes højest. Kort tid før den lange middagsradioavis tikker der en mail ind fra en selvstyreejet virksomhed med en nyhed fra deres verden, og afviklerne ånder lettet op, fordi de nu har noget indenrigsstof, de kan læse op, før udenrigsnyhederne. Reaktive rutiner i nyhedsjournalistikken gør sig ikke kun gældende på de elektroniske medier hos KNR, om end aviserne tydeligere vælger enkelte temaer, og nogle enkelte journalister på aviserne er meget proaktive med fx aktindsigtsbegæring, mens andre slet ikke gør brug af det. I den nye organisering forsøger KNR's nyheder sig også mere med at sende aktindsigter, netop med et mål om større professionel autonomi og en oplevelse af at leve op til sit eget normative ideal om at agere fjerde statsmagt. Samtidig pointerer medierne dog, at de *også* ser deres opgave som formidlende, og at det er vigtigt, at de politiske budskaber bliver gengivet i pressen, da lytterne og seerne har krav på denne information, og at det giver mulighed for deltagelse i den offentlige debat. En referende eller kuraterende journalistik skal således ikke opfattes som et uønsket fænomen, da det også anses som en del af opgaven, men der synes at være et iboende ønske hos medierne om at sætte dagsordenen noget mere. Og flere informanter – navnlig i uformelle samtaler – giver udtryk for, at det daglige pres forhindrer dem i at opfylde dette professionsideal.

En såkaldt referende/kuraterende rapportering kommer også til udtryk på webavisen sermitsiaq.ag, hvor omtale af begivenheder eksempelvis har høj prioritet. En af informanterne fortæller, at netop Sermitsiaq.ag oplever ekstraordinært høje læsertal, når der fx er omtale af nyuddannede, eller der fx er blevet uddelt en pris eller lignende. Den slags personhistorier, hvor fx en lokal person er blevet hyldet eller har klaret sig godt, giver mange klik:

"... vi er jo ligesom alle andre meget klikafhængige. Vi er jo et (net)medie, så det er sådan meget hvad sker der lige nu, også bløde ting, nye studenter, konfirmander og det, der handler om andre mennesker i Grønland, det ved vi er... altså der var en, der sagde det meget godt, det er jo meget bagsidestof vi laver plus vi så forsøger, at dække de der aktuelle ting. Det, vi ved, der bliver læst, det er politi- og personstof. Der var lige en ny ung grønlandsk kvindelig læge, der var blevet uddannet på Københavns Universitet. Rocket sky high trafik, altså. Nu har jeg ikke været inde og

kigge på trafiktallene, men der er sådan en sjov en med to unge grønlandere, der skal i praktik på Island, den får også meget trafik. (...) Personbårne historier, ikke. Når Naja Nathanielsen forlader IA, rocket sky high trafik. Aleqa, der bliver smidt ud af Siumut, rocket sky high. Men altså ikke kun nødvendigvis omstridte personhistorier, også meget det der med nogen altså Erik Bjerregaard på Hotel Arctic har fået en eller anden italiensk medalje rocket sky high trafik" (Journalist_10, side 3).

Papiravisernes nyheder forsøger at adskille sig fra websitet ved netop aktivt at have fokus på perspektiv i stedet for kun aktualitet og omtale af begivenheder, fx beskriver redaktørerne i interviews, at de ønsker at gå "bagom" aktuelle sager ved at undersøge dem mere i dybden, og fordi de ikke har daglige deadlines, har de bedre tid til netop det. Dog oplever de også, at de er blevet færre til at udfylde siderne, og at de godt kunne ønske sig fx gravergrupper, men at det ikke er en mulighed dels pga. de økonomiske rammer, og dels fordi rekrutteringsgrundlaget ikke er der.

Orienteringen mod det danske nyhedsbillede og citatpraksis

Et andet fremtrædende tema i det empiriske materiale i forhold til dagligdagens rutiner er orienteringen mod det danske. I teorikapitlet var jeg inde på en diskussion af, hvorvidt man kunne tale om det grønlandske journalistikfelt som et selvstændigt felt, eller om det kunne siges at udgøre et felt i feltet med stærke forbindelser til det danske ditto. Som nedenstående eksempler illustrerer, er der en tydelig orientering mod det danske, ikke kun på medierne, men også på journalistuddannelsen. Fx ser vi i mødereferatet tidligere i kapitlet, at redaktøren orienterer sig i Dagbladet Information omkring historien om Royal Arctic Lines skibe. Orienteringen mod de danske medier kan således spores på forskellige områder på KNRs nyhedsredaktion, men også hos aviserne, navnlig webavisen Sermitsiaq.ag. Det gælder i citatpraksis og referencer, i forbindelse med medieovervågning, i research til nyhedshistorier samt i en overordnet referenceramme af, hvad god eller attråværdig journalistik er - en slags idealforestilling, man måler sig op imod. Det gælder også i forbindelse med uddannelse og efteruddannelse, som jeg vil uddybe i det følgende. Det skal ikke anses som et normativt angreb på orienteringen mod det danske, da denne orientering tvært imod virker helt naturligt indlejret i de daglige rutiner, og samtidig har dybe historiske rødder, der handler om den historisk tætte relation mellem de to lande.

Medieovervågning

Ser vi på citatpraksis og referencer først, er det almindeligt, at dagens afviklere fra radioavisen lytter til og aftapper tophistorier fra dagens radioaviser fra Danmarks Radio. KNR og DR har en aftale, hvor de kan bruge hinandens programmer. Denne aftale benytter navnlig KNR's dansksprogede radioavis sig af. Fx kopierer afvikleren et eller to indslag fra Danmarks radios middagsradioaviser, inklusive når der er lydbidder med reportagelyd eller interview med én af DR's udlandskorrespondenter eller lignende. Lyden bliver dog typisk kun anvendt i den danske version, og så versioneres indslaget til grønlandsk. Ser man fx på den dag, jeg har beskrevet

udsendelsernes indhold, er der flere indslag fra DR i både middags- og aftenradioavisen, ligesom der også er telegrammer fra Ritzau. På den ene side udvælges det, fordi afviklerne finder, at det er relevante udlandsnyheder eller nyheder fra Danmark, som de grønlandske lyttere skal have, og på den anden side er det oftest de indslag, der bliver skubbet eller droppet, hvis der kommer ”nok” indlandsstof fra reporterne på dagen. Disse nyheder har altså ikke højeste prioritet, med mindre det er såkaldt ”store” udlandsnyheder. Under observationer er der fx en diskussion mellem den danske og den grønlandske afvikler om et indslag vedrørende den internationale flygtningekrise, og hvordan indslaget skal prioriteres. Diskussion går på, om det skal være dagens tophistorie, eller om en indlandsnyhed skal være først. Forklaringen fra redaktionen lyder, at der af og til prioriteres stof fra DR pga. væsentlighed, andre gange fordi det fylder minutterne ud, da der ikke er kommet ”nok” materiale ind fra dagens reportere, fordi de fx ikke kan nå deadline til den pågældende udsendelse. Willig beskriver det som et ekstra nyhedskriterie, og kalder det ”fyldningskriteriet”, ”Noget skal der jo stå” (Willig 2011, s.63).

Som vist i kapitel 2, benytter journalister sig af medieovervågning som en væsentlig del af deres arbejde (Bourdieu 1998; Willig 2011), hvor man overvåger andre mediers dækning af forskellige sager, enten som research, for at få en idé om, hvordan andre anvender fx kilder, vinkling osv. eller for ganske enkelt at citere disse andre medier. På grønlandske medier citeres der tilsvarende. Helt konkret overvåger nyhedsredaktionerne Ritzaus Bureau. Derudover har jeg under observationer på KNR bemærket, at de danske nyhedssites pol.dk, dr.dk, ing.dk og eb.dk ofte benyttes af både redaktører og reportere. I deres research anvender de også andre danske sites, såsom Udenrigsministeriet og Statsministeriets sites, DIIS, de danske universiteter osv. der kan have journalistiske nyheder (egne observationer og samtaler på redaktionerne), ligesom links via Facebook spiller en rolle, når journalisterne orienterer sig i, hvad andre medier omtaler eller har på deres sites.

Under mine observationer og interviews er det tydeligt at orienteringen mod danske medier er helt almindelig. Det skyldes naturligvis det fælles sprog, men kan fx også handle om journalisternes personlige medievaner. Det kan endog argumenteres, at dækningen fra de danske medier af og til rangerer højere – også internt på de grønlandske medier – end den hjemlige dækning. Det er således interessant, at et andet lands medie har den indflydelse, og at fx politikere vælger at skrive kronikker i de store landsdækkende danske aviser, da de derved sikrer sig, at det bliver citeret i det hjemlige mediebillede. Der synes at være en hierarkisk orden, hvor danske medier rangerer højere end de hjemlige medier. Og politikere synes at kunne se dét forhold og udnytte, at der bliver citeret pga. medieovervågningen. Der er også eksempler på, at en nyhedshistorie får en ekstra tur i mediemøllen, når en sag bliver taget op i danske medier, selvom nyheden allerede *har* været bragt i grønlandske medier. Alene fordi den fx bliver citeret af et større dansk dagblad eller elektronisk medie.

Der bruges også en del referencer, som ikke alle er bekendte med. Fx skal der laves indslag med værten fra DR-programmet *Hammerslag*, som er i Grønland på optagelser. En journalist skal ud på reportage, og flere på redaktionen taler med om indslaget, indtil en anden journalist spørger: "Hammerslag? Hvad er det?". Der bliver grinet lidt indforstået, fordi det antages, at alle har den samme referenceramme. Det siger både noget om referencerammen, men også om medievaner, samt om hvilke medier der rangerer højt i det interne mediehierarki, hvor nationale medier vejer tungest, herefter lokale. I Grønland er det således et ekstra element, at danske mediers dækning af Grønlandsrelateret stof vægtes højt, ligesom man synes at "se op til" eller idealisere den journalistik, der kommer fra danske medier, der ofte har flere ansatte og flere ressourcer end de hjemlige medier. Når jeg under interview fx spørger ind til, hvad god journalistik er for den enkelte informant, eller hvilken type journalistik, de ønsker at lave, er der navnlig flere af redaktørerne, der taler om undersøgende og kritisk og gravende journalistik. En af redaktørerne henviser til DR Detektor-programmet, når han siger, at han savner den type journalistik i Grønland. Andre taler om, at de ønsker sig graverredaktioner osv., som man kender det fra de større danske dagblade.

Uddannelse og efteruddannelse

Journalistuddannelsen på Grønlands Universitet er på samme vis som det øvrige uddannelsessystem oprindeligt opbygget efter dansk inspiration med anvendelse af dansk undervisningsmateriale samt en fortløbende brug af underviserressourcer hentet til fra danske uddannelsesinstitutioner. Men journalistuddannelsen er samtidig oprettet for at få flere lokale journalister, der skulle være med til at sikre det grønlandske sprog.

Journalistisk efteruddannelse for grønlandske journalister består typisk af enten deltagelse i kurser i Danmark, eller ved at der kommer undervisere fra Danmark til Nuuk. Enten planlagt af mediet selv eller udbudt af fx fagforeningen eller journalistuddannelsen. En af de interviewede mediechefer ønsker, at han kunne sende sine journalister til danske aviser, for at de kan dygtiggøre sig i en periode, og derefter vende tilbage til redaktionen i Nuuk. Man synes at se "op" til danske medier, som værende et ideal, der stræbes efter.

Den samme orientering sås hos KNR under opstarten af kanalen. I de tidlige år under KNRs oprettelse sendte man medarbejdere til Danmark, så de kunne blive oplært, ligesom der fra starten har været danske medarbejdere til at udfylde forskellige roller, og en tæt udveksling af medarbejdere og teknisk know how, der fortsat i en vis grad gør sig gældende. Samtidig har der dog været en tydelig bevidsthed omkring at bevare det særegne grønlandske. Ser man på KNRs 40 års jubilæumsbog (Rosing & Stenbæk 1998) beskriver Svend Aage Kielmann, der var KNRs første teknikchef i årene 1956-1963, DR som "storebror" og skriver i sit kapitel i jubilæumsbogen:

"DR har altid haft varme følelser for Grønland". Han beskriver, at han selv og Mogens Kilde var de første danskere, der blev ansat under en grønlandsk chef: "Man havde ikke oplevet det før, så det var ret spændende for os. Men for os betød det ikke noget særligt, for vi var besat af en eneste ting: at vi skulle lave radio. Faré (Frederik Nielsen, Radiofonichef i KNR 1958-69, red.) var en fortrinlig chef for os, og vi havde det mægtigt godt med hinanden". Han beskriver KNR som en

”udpræget grønlandsk arbejdsplads”: ”Jeg kan huske, at det var man lidt stolt af. Der er ingen tvivl hos os om, at lederen af KNR skulle være grønlænder, da vedkommende skulle have indsigt i hele det grønlandske sprog og kulturliv, og hvad der tjente grønlænderne bedst – for det var jo derfor de andre fra Danmark var kommet” (Rosing & Stenbæk 1998, s.29–31). Samme Kielmann tilbød også sig selv som konsulent, og deltog senere i rejser, når DR’s direktion skulle til Grønland, og det betød efter hans eget udsagn, at ”de forskellige direktører blev mere ”Grønlandsmindede”. Det førte senere til en officiel samarbejdsaftale mellem de to parter, KNR og DR, hvor man blandt andet leverer udsendelser til hinanden, og stiller faciliteter til rådighed. Fx henter Qanoroq internationale telegrammer og får billeder via DR til udlandsnyheder samt indslag til radioavisen fra P1s radioaviser, navnlig udlandsstof, men også fx dansk politik eller sports og kulturstof, der bliver vurderet som relevant for de grønlandske lyttere.

Også på aviserne er der bånd til Danmark, da der gennem næsten alle årene har været ansat tilrejsende danske journalister eller redaktører på både Atuagagdliutit, Grønlandsposten og Sermitsiaq, ligesom websitet gør brug af medarbejdere bosiddende i Danmark, og samtidig også henvender sig til læsere blandt fx gruppen af grønlændere bosat i Danmark.

Orienteringen mod danske medier samt medieuddannelser handler om det fælles sprog, man kan arbejde med, men altså også om historie og arbejds- og medievaner, som vist ovenfor. Det kan også handle om, hvad man (historisk) har været vant til at måle sig op imod som en idealforestilling. Et muligt spørgsmål, der kan rejses er, hvilke idealer der måles på, når man taler om journalistisk indhold? I dansk sammenhæng peger Willig fx på, at måden branchen internt krediterer hinanden er igennem priser, og hendes analyse af, hvilken type journalistik, der har modtaget flest Cavling-priser, en af de mest attråværdige priser i Danmark, rangerer særligt afslørende eller undersøgende journalistik højt (Willig 2011), om end idealerne udvikler sig over tid og derfor kan være en indikation på en tidsånd. Skovsgaard, der har skrevet ph.d.-afhandlingen ”The Danish Journalist”, viser via en spørgeskemaundersøgelse, at danske journalister er optaget af kriterier som objektivitet og anser rollen som vagthund som vigtigere end for eksempel en faciliterende eller mobiliserende rolle (Skovsgaard 2010). Når journalister i Grønland orienterer sig mod danske medier, der opererer under disse typer af idealer, der fx hersker på de landsdækkende danske medier, kan netop de idealer let blive optaget som egne idealer. Og i næste led kunne man rejse spørgsmålet om de, der nemmest og mest ligetil kan medvirke til at opnå det ideal, er journalister, der selv er uddannet og udlært på netop danske medieuddannelser og praktiksteder qua deres habitus?

I Grønlandsforskningen har eksempelvis Kirsten Thisted påpeget, at danskerne historisk blev placeret i en idealposition, som grønlænderne skulle måle sig op imod.

”Beständig er den grønlandske elite, og siden også resten af befolkningen, blevet opfordret til at måle sig selv ud fra et dansk idealbillede, som de aldrig ville kunne nå, men dog bestandig måtte stræbe imod. Alt det arbejder grønlænderne på at deaktivere, men bliver fra dansk side igen og igen mødt med en fastholdelse af de gamle normer (Thisted 2018, s.78).

En forestilling, der bliver gjort op med i forbindelse med ønsket om og kampen for øget selvstyre, men positionerne ideal og identifikation kan genfindes i mit materiale. Og derfor bliver diskussion om, hvad man måler sig op imod relevant. Det er ikke ærindet her at tale om etniske modpoler, da der netop ikke er tale om poler, der er fastlåste som etniske kategorier, og derfor ikke skal forstås som rutiner eller kapitaler, der er tilstede hos enten "danske" eller "grønlandske" journalister. Men derimod som akser der kan tegnes ud fra det empiriske materiale, hvor agenterne kan bevæge sig og placerer sig forskellige steder. Der er således ikke tale om en dikotomisk opfattelse af begrebsparrene kritisk-konsensusøgende eller fx vagthunde-skødehunde. Eller som undersøgende-referende eller proaktiv-reaktiv, som jeg har været inde på tidligere i kapitlet. Der er ikke tale om en akse, hvor agenterne placeres efter deres demografiske eller etniske træk, men derimod som nogle faglige kampe, der foregår i feltet, og hvor der synes at være dominerende og dominerede positioner. Vagthunderollen og den kritiske journalistik synes at vægte højere end fx en faciliterende, mobiliserende eller fortællende journalistik. Det kan være relevant at rejse spørgsmål som, hvorfor det er kriterier som aktualitet, der bliver den vigtigste ramme? Eller hvorfor kritisk eller undersøgende journalistik bliver anset som et bærende ideal i en grønlandsk kontekst? Spørgsmål, jeg vender tilbage til flere gange undervejs i analysen og samler op på til sidst i konklusionen.

Udover de nævnte årsager til en orientering mod det danske mediefelt spiller den (gennemrejsende) danske arbejdskraft på grønlandske arbejdspladser også en rolle i forhold til, hvordan journalistikken bliver til. Det er genstand for den sidste del af kapitlet.

De "flyfriske"³⁸ journalister

Der er stor udskiftning på redaktionerne, som jeg tidligere har været inde på. I den tid, feltarbejdet har stået på, har der været udskiftning på en række nøgleposter. Tv-redaktøren er rejst tilbage til Danmark, og en anden fra redaktionen er forfremmet til redaktørposten. Den ene radioavisredaktør er rejst hjem til Danmark, og en journalist er forfremmet til redaktionssekretær. Net-redaktøren er rejst hjem til Danmark, og en ny netredaktør kom til fra en stilling på et tabloidmedie fra Danmark, men er inden afhandlingens deadline også rejst tilbage til Danmark. Det samme gælder netredaktøren på netavisen Sermitsiaq.ag, som er tiltrådt et kommunikationsjob i Danmark, og der er kommet en ny til med tidligere ansættelser på et dansk dagblad. Forbindelserne til dansk journalistik og danske medier er med andre ord tydelig, og udvekslingen af medarbejdere, navnlig danske journalister med kortvarige ophold i Grønland, er ikke et ualmindeligt fænomen. Udover disse skift på redaktørposterne er der således også en gruppe af tilrejsende danske journalister, der besætter reporter-poster på de forskellige

³⁸ Betegnelsen flyfrisk er helt almindelig i Grønland, og anvendes om mennesker i et humoristisk, men negativt ladet anstrøg, men er også betegnelsen for de flyfriske dagligvarer med kort holdbarhed, som findes i de grønlandske supermarkeder.

redaktioner, navnlig KNR's radioavis samt aviserne. Årsagen til at det for nogle er kortere ophold på få år, handler bl.a. om tilknytning. Under observation fortæller en journalist fx, at hans primære netværk i form af familie og venner er i Danmark, og han mener, at man som dansker kun kan opholde sig for en kortere periode i landet, hvis ikke man slår sig ned mere permanent og etablerer sig. Og at arbejdet fylder meget. Det er en pointe som kan genkaldes i øvrig litteratur om migranter³⁹, at de anvender meget tid på job, fordi der ikke på samme måde er familiære forpligtelser, som de "lokale" kan have. Derved fremstår de måske i en chefs øjne også som mere flittige og hårdtarbejdende (Tróndheim 2002; Lang 2008). Måske er de det faktisk? Spørgsmålet er dog, om det er en rimelig måde at betragte arbejdsindsatsen på, at arbejdsiveren hos nogle synes højere. Eller at der fx er forskellige forventninger til engagement og arbejdsindsats? Er der tale om stereotyper, eller er der reelt noget bag? Det er noget, der optager en del af informanterne og et spørgsmål, der cirkulerer.

Udskiftningen i arbejdskraften er dog ikke alene et fænomen på mediearbejdspladserne, men noget der gælder for hele det grønlandske arbejdsmarked, der er præget af en stor andel tilflyttere, navnlig fra Danmark, da der er fri bevægelse mellem Rigsfællesskabets forskellige dele, og det kræver ikke særskilte arbejdstilladelser at bosætte sig og arbejde på tværs af Rigsfællesskabet, og ej heller de øvrige skandinaviske lande. På mediearbejdspladserne gælder det desuden, at der også er relativt stor udskiftning blandt den grønlandske del af arbejdskraften.

Hjemmestyrets grønlandisering havde en vision om at erstatte de tilkaldte med veluddannede hjemmehørende grønlændere (Tobiassen 1998) men der er fortsat – dog i mindre skala end tidligere – tilflyttede danske ansatte på arbejdspladserne, hvilket blandt andet skyldes at opkvalificeringen af den lokale arbejdskraft er i proces (Naalakkersuisut Arbejdsmarkedsredegørelse 2016/2017).

³⁹ Migrant er ikke det rigtige ord at bruge i grønlandsk kontekst. Og afhandlingen anvender ikke migrationsforskning, men berører arbejdsmigration til Grønland, der primært består af veluddannet arbejdskraft, der hører til samfundets øvre lag. Andre betegnelser, der også anvendes i litteraturen om denne gruppe er fx tilkaldt (af Hjemmestyret/Selvstyret) eller udsendt (fra København), indvandrere eller bosættere (med politiske konnotationer), danskuddannet kontra grønlandskuddannet, indfødt, hjemmehørende, lokal eller fastboende overfor udefrakommende eller tilflytter. Uanset hvilket ordvalg der anvendes, synes det at reducere individernes individuelle tilhørsforhold og baggrunde, hvor der fx ikke tages højde for, om det er personer, der bor og arbejder i Grønland i ét år eller har bosat sig mere permanent og slået sig ned med familie. Afhandlingen anvender primært ordene lokal og tilflytter, der synes at være uden umiddelbare politiske eller symbolske medbetydninger, og samtidig anvendes af det officielle Grønland, når der fx laves arbejdsmarkedsredegørelser mm. Dog anvender jeg de betegnelser, som forfatteren har anvendt, når jeg henviser direkte til andres arbejde, som her, hvor det er migrationsforskning (Tróndheim 2002; Wagner Sørensen 1993).

Lær af historien

Grønlands fælles hukommelse – også omkring begivenheder i vor tid – er ofte hullet som en si.

Ved hvert valg sker der store udskiftninger i landstingssalen og med hver atlantmaskine kommer flyfriske jurister og økonomer på kort visit i til centraladministrationen.

På mange redaktioner sidder en dinosaur omgivet en nyuddannede journalister.

– Med debatten om 0-tolerance i frisk erindring må Danmark og Grønland lære af historien, siger Gry Thomasen.

kurt@sermitsiaq.gl

Screendump fra Sermitsiaq nr. 41, 9. okt. 2015, side 5.

I artiklen med overskriften "Husk vor hukommelse", der handler om uraneksport, adresseres den store medarbejderudskiftning. Den ældre danske journalist, der selv har mange år på bagen i Grønland, kommer med en rammende bemærkning, der handler om gennemgangen af medarbejdere i såvel centraladministration samt på medieområdet. "På mange redaktioner sidder en dinosaur omgivet af nyuddannede journalister", skriver han i artiklen, der argumenterer at Grønlands institutionelle hukommelse er svag. Videnstabet eller risikoen for hukommelsestabet, der følger med den store mængde af gennemrejsende arbejdskraft, og ressourcerne til oplæring, flytninger osv. fylder meget på redaktionerne (egen observation), såvel som på andre arbejdspladser i landet. Den tilflyttede arbejdskraft italesættes ofte som en belastning, om end der også er et reelt behov for besættelse af visse stillinger i samfundet. Det er ét af de hyppigste emner, der kommer op, når medierne kritiseres for dårlig kvalitet, en forklaring synes at være, at det skyldes HR-relaterede emner; det vil sige for stor usikkerhed omkring medarbejdersammensætning, stor og hyppig udskiftning, forskellige uddannelsesniveauer, brugen af mange ressourcer på oplæring, problemer med rekruttering pga. manglende tjenesteboliger mm. Det er altså en række strukturelle årsager udenfor de enkelte mediers indflydelse, der påvirker de daglige arbejdsgange. Disse strukturelle problemer omkring rekruttering går igen i det øvrige omkringliggende samfund, og er ikke udelukkende et mediefænomen.

Importen af dansk arbejdskraft har ikke været genstand for særligt meget forskning, men fx Bo Wagner Sørensen adresserer det i artiklen *Bevægelser mellem Grønland og Danmark. Etnicitet, følelser og rationalitet i migration* (Wagner Sørensen 1993) hvor han viser, at danskere typisk er i Grønland qua deres fag, men at der er knyttet en række identitetsmæssige forståelser til de etniske termer dansker og grønlander, der gør at der skabes konstruerede modsætningsforhold mellem de to grupper som værende henholdsvis rationelle og følelsesfulde (som henholdsvis kontrolleret og kalkulerende agent overfor et følelsesfuldt subjekt eller endog offer), hvilket Wagner Sørensen problematiserer som generaliserende. Samtidig påpeger han dog, at der eksisterer forskellige narrativer, såsom at danskerne er i Grønland for "at hjælpe", og danskerne anser sig selv som "midlertidige erstatninger", indtil grønlanderne selv er uddannet, og derved

tager afstand fra sig selv og deres egen tilstedeværelse i Grønland: "Gruppen legitimerer således også egen tilstedeværelse med henvisning til fagligheden, dvs. at de kan noget, man har brug for i Grønland, så man på længere sigt kan undgå at være nødt til at få flere op af samme slags. I legitimeringsprocessen sker der altså det paradoksale, at folk i sidste ende kommer til at undsige sig selv og "egen slags" (Wagner Sørensen 1993, s.37). Netop denne holdning dukker også op i mit materiale, hvor flere informanter nævner midlertidigheden som et aspekt. Om end denne antagelse også reducerer de tilflyttedes motiver til at være i Grønland til rent økonomisk, rationelle, hvorved al personlig motivation fratrækkes i ligningen i en sådan fremstilling. Andre, der har arbejdet med tilflyttet arbejdskraft, er fx Hanne Petersen, der beskæftiger sig med unge danske akademikere, der rejser til Grønland og er der i kort tid (Petersen & Janussen 1999), og Susanne Tobiassen er inde på det i sin beskrivelse af grønlandiseringen af forvaltningen under hjemmestyrets tid (Tobiassen 1998). Gitte Trondheim har beskrevet fordomme og stereotyper i forhold til dansk og grønlandsk etnisk identitet i Grønland (Trondheim 2002). Morten Thanning Vendelø beskriver det, han kalder "imitationen" af danske modeller i det grønlandske hjemmestyre i en artikel fra 1997, hvor han argumenterer, at adoptionen af administrative modeller fra Danmark hindrer øget selvbestemmelse, da man binder de menneskelige ressourcer til den offentlige administration.

"Adoptionen af administrative modeller og traditioner fra Danmark betyder også, at der i hjemmestyreadministrationen foregår en import og vedligeholdelse af de Weberske dyder, som f.eks. rekruttering og forfremmelse af den formelt set bedst kvalificerede. Man kan dermed sige, at de adopterede modeller og traditioner reproducerer sig selv. Hjemmestyreadministrationens manglende tilbøjelighed til at opsuge grønlandsk arbejdskraft med alternative kvalifikationer er dermed en konsekvens af den fortsatte adoption af administrative modeller og traditioner fra Danmark, og ikke et resultat af dansk imperialistisk adfærd sådan som det påstås andre steder" (Vendelø 1997, s.185).

Teksten er dog fra 1997, og siden er andelen af uddannet arbejdskraft i Grønland steget, og mange poster i selvstyreadministrationen besættes af såkaldt hjemmehørende arbejdskraft, der fx er uddannet på Grønlands Universitet. Nogle virksomhedsledere har også en aktiv strategi om at favorisere hjemmehørende arbejdskraft, fx i form af efteruddannelse og opkvalificering, dette anses dog af nogen som kontroversielt.

Omvendt er det hellere ikke nemt at være netop tilflytter på lånt tid og kan for nogle virke selvforstærkende. Nogle af de – særligt uformelle – samtaler, der er opstået under feltarbejdet, tydeliggør, at det også kan være svært at være dansk (journalist) i Grønland, fx i forhold til det sociale, hvor meget socialt liv foregår på grønlandsk, mens arbejdslivet typisk er præget af det danske sprog. De oplever også en vis træthed blandt deres grønlandske kollegaer, der hele tiden oplever den store udskiftning og ender derfor med selv at være i "dansker-netværk", der så i bølger af cirka to år nogenlunde samtidig forlader Grønland. Mange er ofte nyuddannede og kan

bruge jobbet som springbræt til en videre karriere i Danmark. Nogle kommer alene og har ikke familie med og derfor masser af tid og ambition til at arbejde igennem, mens andre har familie med. Nogle bliver et år, andre flere. Nogle ganske få etablerer sig mere permanent og bliver boende hele livet, og får fx en grønlandsk partner og grønlandske børn.

Forekomsten af tilkaldt arbejdskraft står almindeligvis som et nødvendigt onde eller en trussel (Wagner Sørensen 1993, s.38) og kan dels knyttes til lokal arbejdsløshed, der dog primært drejer sig om ufaglært arbejdskraft. Og dels i ambitionen om selvårenhed. Som de flyfriske varer i supermarkederne er de danske tilflyttere altså dyre for det grønlandske samfund, da arbejdspladserne bruger mange ressourcer, men omvendt anses som en nødvendighed i forhold til at udfylde de tomme stillinger. Men hvilken rolle spiller den store udskiftning på indholdssiden af journalistikken, hvis nogen? En af udfordringerne, som en mediechef udtrykker det, er, at danske journalister kommer til Nuuk med en "verdensmester-attitude" og han mener, at det er vigtigt med noget ydmyghed overfor samfundet, sproget og kulturen. Oplevelsen er, at danske migranter kommer til Grønland og straks har forslag til en masse løsninger, og dette virker modsat. En anden mediechef anvender udtrykket "flyfrisk" (ikke ment som noget positivt), og taler om journalister, der "kommer ind med fire-flyveren" og ikke forstår at der er tale om en hel anden (medie-)kultur end den danske:

"... det er nu engang sådan, at vi som mennesker er præget af den måde, vi vokser op på, vi tænker på en bestemt måde, og den er kulturelt betinget. Og det er to vidt forskellige lande med to vidt forskellige kulturer, og nogle gange er der en tendens til, at folk kommer ind med 4-flyveren og er lidt for meget med den her, jeg ved alt om alting, og måske ikke er så bevidste om, at de tager den grønlandske kultur og putter den igennem et dansk filter, der ser nogen ting på en meget dansk måde. Det er jo menneskeligt, det er sådan, man gør, man sætter den i en forståelsesramme, som man nu er opdraget eller betinget af det, der giver mening for en. Og det i et samfund som det grønlandske, hvor der kommer en del udenlandsk arbejdskraft indover grænsen, så er det et reelt problem. Vi overser historier, og vi overser sammenhænge og spørgsmål, som ville give mening for en grønlandsk lytter eller seer, men som måske ikke giver mening i den danske redaktørs... han har simpelthen ikke øje på det, han får ikke øje på sammenhængen, på kulturen og så videre, ikke" (redaktør/chef_2_ side 11).

Det er også en afgørende journalistisk kapital at have et kildenetværk. Det tager tid at opbygge et kildenetværk og en forståelse for samfundet, og hvis folk får det, men derefter rejser bort, skaber det et vakuum, og en træthed i forhold til, at der igen skal komme nye, der skal oplæres, og som udtaler navnene forkert. Opnåelsen af en såkaldt lokal habitus (Hess & Waller 2016) kræver med andre ord arbejde. Der kan tales om en såkaldt lokal journalisthabitus, hvor det at have lokalkendskab er en værdi. Dog kan denne værdi også tillægges for høj vægt og opfattes som en kulturel essens, som noget nogen har, mens andre ikke har det (Wagner Sørensen 1993, s.41). I en bourdieusk optik vil det dog være noget, der kan tillæres eller opnås, da habitus er foranderlig og

dynamisk. Hess og Wallers anvendelse af begrebet om lokal habitus kan kritiseres for netop at være essentialiserende. Samtidig er der fokus på fx sproglige forudsætninger, korrekt udtale af navne og steder, en viden om lokale forhold osv. som en værdi i et ansættelsesforhold.

Simultant med denne fokus på lokalkendskab eksisterer opfattelsen, at journalistik er et håndværk, som er universelt gældende uanset kultur og kontekst, og at så længe håndværket er i orden, vil nyhedsjournalisten være godt nok klædt på til opgaven. Importen af pressesystemer fra andre dele af verden er ikke et grønlandsk fænomen, tværtimod findes vestlige professionsnormer mange steder, og objektivitetsnormen er fx, som tidligere nævnt, kommet fra USA (Sjøvaag 2013), ikke fra Danmark. Idéen om kontekstbestemt journalistik forkastes af flere af informanterne, der for hovedparten mener, at der er nogle overordnede normer og værdier for, hvordan man arbejder journalistisk, og disse er ens, uanset hvor man befinder sig. Flere af informanterne giver udtryk for, at i en globaliseret verden er det lige meget hvilke kulturelle baggrunde man har⁴⁰, og at journalistiske normer og arbejdsprocesser er éns uanset hvilket land, man befinder sig.

Rekruttering til feltet

Men hvorfor rekrutterer man fra Danmark, når der tilsyneladende er et ønske om at rekruttere lokalt og samtidig er en trusselsopfattelse af tilkaldt arbejdskraft? I det grønlandske samfund har der da også været en politisk modbølge mod dette siden grønlandisering af hjemmestyret (Ankersen 2008; Lang 2008), og det er konstant til genstand for debat. Den formelle begrundelse for en fortsat rekruttering af dansk arbejdskraft handler om HR-spørgsmål, som uddannelse og faglig ekspertise. På medieområdet er der dog masser af grønlandske journalister uddannet, om end der ikke er mange arbejdsløse uddannede journalister pt. Men hvorfor er alle redaktørerne danske? Og hvorfor bliver man ved med at ansætte midlertidige tilflyttere, selvom hele formålet med at oprette en grønlandsk journalistuddannelse var, at "slippe af med" danskerne? Jeg har spurgt ind til det, men har mærket, at det er et ømtåleligt spørgsmål. Stemningen i rummet er ofte skiftet, når jeg har spurgt ind til det (jeg har som beskrevet i metodekapitlet "dræbt stemningen" ved overhovedet at bringe etnicitet i spil). Nogle taler om det muliges kunst, at der simpelthen mangler folk. Andre taler om uddannelsesniveau, og at så længe hele den grønlandske journaliststand ikke er fuldt dobbeltsproget og i stand til at varetage alle stillinger, vil der være brug for "tilkaldt" arbejdskraft. Andre taler om at de danskuddannede journalister er dygtigere til håndværket. Kahlig der har studeret rekrutteringsdynamikker og bikulturelle konflikter mellem danskere og grønlændere på det grønlandske arbejdsmarked (ikke specifikt medieområdet), argumenterer, at rekrutteringen fra Danmark bl.a. skyldes kommunikationsbarrierer mellem grupperne, og at relationen er præget af gensidige stereotyper og fordomme (Kahlig 1999). Et andet aspekt ved samarbejde og rekruttering er, at grønlandske medarbejdere anvendes som tolke og kulturformidlere (Lang 2008), noget der også er tegn på, når redaktionerne fx anvender de grønlandske medarbejdere til at teste om nyhedshistorier er gangbare. Fx argumenterer én

⁴⁰ Redaktør/chef_2, redaktør/chef_7, Journalist_6

redaktionsleder for, at det universelle journalistiske håndværk gør ham i stand til at udføre journalistik i Grønland uden problemer, men at han kan anvende sine ansatte til at hjælpe med at vurdere, hvad der rører sig, og hvilke debatter der fx foregår på grønlandsk. Kahlig argumenterer, at ansættelses- og kvalifikationskriterierne er indrettet efter danske normer, hvilket ekskluderer mange grønlandere. En pointe jeg genfinder blandt nogle af mine grønlandske informanter, der stiller sig kritiske overfor deres egne muligheder for advancement i mediebranchen qua deres baggrund. Vi skal dog huske på, at Kahligs undersøgelse er fra før Selvstyrets indførelse. At rekrutteringen skulle være kulturelt betinget bekræftes af specialestuderende Ilja Leo Lang (Lang 2008), der i 2008 lavede en undersøgelse af rekrutteringspraksissen i det offentlige system, der viste, at kvalifikationskriterier under ansættelser er præget af en dansk kulturel indgangsvinkel. Dette kan dog meget vel have forandret sig siden selvstyrets indførelse, hvor rekrutteringen har fokus på den hjemlige arbejdskraft. Samtidig viser mit materiale, at der er mange nuancer, og at ansættelser ofte handler om pragmatiske valg i forhold til, hvordan rekrutteringsfeltet ser ud. En anden eksisterende diskurs er, at en veluddannet dobbeltsprogede grønlander altid foretrækkes i konkurrence med en dansker, som kan have et bedre cv. Der cirkulerer mange forestillinger om disse ting.

Der eksisterer en holdning blandt nogle om, at der ikke er "redaktør-potentiale" blandt de grønlandske reportere, hvorfor man henter folk til landet i stedet. Og i forlængelse af dette også en holdning om – eller advarsel – om at udnytte de unge, dygtige nyuddannede, og gøre dem til chefer for tidligt i karrieren med et stort ansvar til følge. Nogle giver udtryk for, at der er lys forude, men ikke lige nogle potentielle redaktører i sigte. Der måles op mod nogle kvalifikationer, der er blevet til ud fra egne kriterier om, hvad god journalistik er. Og kan måske stamme fra et evolutionistisk kultursyn, hvor nogen skal komme på højde med andre, før de kan overtage ledelsesopgaverne. Det tankesæt går igen blandt en del informanter uanset baggrund/etnicitet, at man bare skal "nå op på højde med" de såkaldt "dygtige" danskere, hvorefter man selv kan overtage. Flere nævner dog også, at mediernes lønninger ikke er høje nok, og de dobbeltsprogede journalister bliver rekrutteret til fx informationsmedarbejderstillinger, som er mere velbetalte.

Kvalificering og dermed rekruttering bliver også knyttet an til en universel opfattelse af, hvad der er såkaldt "god" journalistik. Og at man skal finde nogen, der passer ind i netop de rammer, som den enkelte redaktør eller chef synes er de rigtige i forhold til, hvad der er god journalistik. Rekrutteringspraksisser drejer sig således ikke kun om, hvordan man arbejder fra dag til dag, men også hvem der bliver ansat og i hvilke typer af stillinger og hvilken ansvarsfordeling, der er i det daglige redaktionelle arbejde.

Nogle grønlandske journalister oplever, at det er svært at få lov at (be)vise deres værd, fordi deres kvalifikationer fx ikke passer ind i skabelonen hos dem, der ansætter. "Hvordan i alverden skal man samle erfaring, når man bliver ved med, at blive tilsidesat, ikke? (Når der, red) hentes arbejdskraft udefra, fremfor at tage de ressourcer der er der" (Journalist_11). Dette forhold

udfordres fra flere steder, og der cirkulerer kritik af dette forhold på fx sociale medier, i mediernes kommentarspor, og i uformelle sammenhænge. Flere af informanterne er også inde på spørgsmålet, men oftest i uformelle rammer. En af informanterne giver udtryk for en frustration over, at rekrutteringspraksisserne synes ugennemskuelige. Journalisten oplever, at det at være professionel bliver sat lig med etnicitet, eller sagt med andre ord, at grønlandske journalister bliver målt ud fra kriterier, der er ugennemskuelige:

"Jeg ved godt, at der er mangel på kvalificerede grønlandske journalister, men der hvor jeg bliver provokeret, det er hvad er det for nogen kvalifikationer vi mangler, fordi jeg synes bare det, at vi kan sproget, og det at vi kender til samfundet, det er en kæmpe kvalifikation. Hvad er det jeg skal, hvorfor er det jeg ikke kan blive redaktør? Hvorfor er det at KNR skal have en dansk redaktør? Hvorfor er det at Semitsiaq og AG's mediehuse skal have en dansk redaktør? Jeg er sikker på, jeg ikke er den eneste, der tænker det. (...) Hvorfor er det jeg ikke kan blive kvalificeret? Skal jeg også kunne fransk eller hvad, hvad er det, jeg mangler, for at kunne nå sådan en stilling?"

Og videre

"Det der får mit pis i kog er, at mange af os bliver stemplet som "I er ikke kvalificeret nok". Jeg vil så sige for eksempel hvis man skal være redaktør, de kan ikke engang følge med i de kæmpe debatter, der er på de sociale medier. Det er da en kæmpe kvalifikation de mangler, tænker jeg. Og det er lidt den der, hvis de virkelig mener, der mangler kvalificerede grønlandske journalister, jamen hvorfor gør de ikke selv noget? (...) i stedet for at pege fingre af os. Hvorfor gør man så ikke noget, for at få os op på det niveau de gerne vil have os op på. Jeg ved ikke, hvad vi mangler, om det er ledelseserfaring eller hvad. (...) jeg kan sproget, jeg har boet her i landet i mange år, jeg kender til kulturen, jeg kender folk, jeg har et kæmpe netværk. Og så kommer der nyankommne journalister fra Danmark, som får lov til det hele." (Journalist_12, side 2-3).

Når man ser på rekrutteringsmønstrene kan begreberne førstehed/andethed medvirke til at rejse nogle analytiske spørgsmål. Bliver de grønlandske journalister placeret i en subjektposition, hvor de bliver holdt op mod et dansk ideal, og hvor alt, der er dansk, kommer til at repræsentere et ideal (som grønlænderne kan forsøge at opnå)? Og bliver en modstrategi fra grønlændere overfor denne subjektposition, at alt, der er dansk, skal væk?

Og omvendt bliver de danske redaktørers strategi til at være i den relation da, at journalistik ikke handler om noget, der er særligt dansk, eller knyttet til etnicitet, men i stedet handler om nogle universelle journalistiske idealer? Fx kalder én informant det for journalistisk DNA.

"... vores demokrati er jo opbygget ens, og det vil sige pressens rolle i de to lande er sådan set ens. Vi skal sikre uafhængig kritisk oplysning, vi skal være den 4. statsmagt. Det er ens for de to lande, det har vi valgt, så på den måde kan en dansk redaktør sagtens komme ind og spille en god rolle, men der er nogen spørgsmål, der er nogen sammenhænge, som man skal være opmærksom på, at

man selvfølgelig ikke ser eller får tænkt, når man kommer som dansk. Og det skal man være bevidst omkring" (redaktør/chef_2, side 10)

Flere beskriver, at der er et professionaliseringsniveau, der kan opnås med tiden, hvilket på en evolutionær opfattelse af journalistikkulturen, snarere end en kultur- og kontekstafhængig. Mens nogle af de grønlandske journalister efterspørger flere historier om det nære eller anser historier og kilder fra bygderne samt journalistiske genrer, der læner sig op ad landets mundtlige fortælletraditioner som noget særligt grønlandsk, vil andre helst beskæftige sig med universelle journalistiske principper og derved fjerne det at være dansk fra ligningen, og i stedet tale om kritisk/opsøgende/politisk stof som almengyldige og kontekstafhængige professionsnormer, der ikke har nogen sammenhæng med etnicitet, men som er en vigtig del af journalistikkens funktion i et moderne demokrati. Det bliver betragtet som noget universelt rigtigt og godt i forhold til journalistik alle steder. Og der bliver samtidig italesat nogle interne hierarkiske ordre, hvor noget er mere rigtigt og godt end andet i professionen.

Delkonklusion

Kapitlet tager læseren med ind i det journalistiske maskinrum og viser dagligdagens rutiner for nyhedsjournalisterne. Medarbejdersammensætningen og rollefordelingen på redaktionerne er beskrevet med særligt versionistrollen som en afgørende del af det redaktionelle arbejde i Grønland. Jeg har ved at tage udgangspunkt i den konkrete hverdag på KNR's nyhedsredaktion vist, at nyhedsarbejdet er præget af meget pragmatik, hvor fokus er på at få mest muligt ud af de forhånden givne ressourcer samt at fylde minutterne/spalterne ud. Samtidig peger kapitlet på, at journalisterne orienterer sig mod danske medier og både historiske og nutidige rutiner kan siges at være tæt forbundet med det danske mediefelts, bl.a. via citatpraksis, medieovervågning, uddannelse/efteruddannelse samt rekruttering. Til sidst i kapitlet diskuteres den store udskiftning i medarbejdere, og hvilken betydning det har for redaktionernes arbejde. Kapitlet viser også, at der er nogle hierarkier i de roller, journalisterne hhv. indtager og får tildelt, som påvirker fagets og den enkeltes autonomi. Idealforestillingen om, hvad god journalistik er, synes at søge mod kritisk og undersøgende journalistik, men samtidig har redaktionerne svært ved at leve op til idealet, blandt andet fordi redaktionerne – navnlig de elektroniske – er primært distribuerende og i mindre grad producerende præget af referende og reaktive rutiner. Selvom der er stærkt indlejrede og fastlåste rutiner for hvordan der arbejdes, er der også tegn på, at enkelte journalister udfordrer disse rutiner, eller giver udtryk for, at deres autonomi er under pres. Efter denne etnografiske beskrivelse af det redaktionelle arbejde vil de næste to kapitlers fokus være på kildernes og sprogets betydning for journalisternes daglige arbejde.

Kapitel 6 Når alle kender alle - kilderelationer og journalistisk autonomi

Det er en stærk professionsnorm, at nyhedshistorier skal have kilder, og blandt grønlandske journalister er det ligeledes en selvfølgelighed. Ét af de forhold, der går igen i det empiriske materiale er at kilder er altafgørende for, hvilke nyhedshistorier der bliver til, og hvordan det daglige arbejde struktureres. Journalisterne er afhængige af kilder, og nyhedshistorierne eller indslagene lever eller dør alt efter, om der er kilder, der kan interviewes. Dette er ikke et særvilkår for små samfund eller for Grønland som sådan, idet kilder og kildeadgang spiller en afgørende rolle i journalistisk praksis generelt. Relationen mellem journalisterne og kilderne handler om magten over mediernes dagsorden og prioritering, og ultimativt kan det siges at være en forhandling om definitionsmagten over den offentlige samtale (Allern 1999).

Det viser sig imidlertid i mit materiale, at der er nogle særlige kendetegn, der gør sig gældende i et lille samfund som det grønlandske. Der er nogle strukturer og vilkår i Grønland, der vanskeliggør adgangen til relevante kilder, som kapitlet vil redegøre for. Samtidig diskuterer kapitlet, hvad disse forhold betyder for faget eller professionens autonomi. Kapitlet afdækker tre overordnede vilkår:

1. Geografiske, strukturelle udfordringer med kildeadgang
2. Mangel på (uafhængige) kilder
3. Nærheden til kilderne

Det går igen for de forskellige nyhedsredaktioner, at de kæmper med adgang til og mangel på relevante kilder. Samtidig opererer de med kilder, der ikke vil eller ikke tør stille op, nogle taler endog om en tavshedskultur, hvilket Storr også viser i hendes analyser af journalistik i caribiske småsamfund (Storr 2016b), hvor kilder nødig vil tale til citat. Derudover er der mange med dobbeltroller i samfundet, ligesom der også er nogle gennemgående habilitetsspørgsmål i det grønlandske journalistikfelt, idet journalisterne (eller redaktørerne) har personlige relationer til kilderne. Men et helt grundlæggende vilkår er de markante, fysiske afstande i Grønland, der vanskeliggør adgangen til kilder, som beskrives indledningsvist. Kapitlets empiriske eksempler stammer både fra informanternes udsagn og fra egne observationer med konkrete eksempler fra nyhedsproduktionen. Mens sidste kapitel viste, at en del af nyhedsprioriteringen kan sammenlignes med lokaljournalistik, er der mange informanter, der også sammenligner grønlandsk journalistik med vilkårene for lokaljournalistik, når det drejer sig om kildeadgang. Og som kapitlet vil vise, er der også visse ligheder, om end man ikke én til én kan sige, at grønlandske journalistik er lig med lokaljournalistik. Her inddrages specifik teori om lokaljournalistik (Mathisen 2010; Svith m.fl. 2017; Hanusch 2014) og journalistik i små lande (Puppis 2009; Storr 2016a). Kapitlet drager også på anden journalistikforskning om fx professionsnormer såsom nyhedskriterier og objektivitetsnormen ((Schultz 2006; Schultz 2007b; Jønch-Clausen & Lyngbye 2007) samt forestillingen om fagets autonomi (Breed 1955; Hanitzsch 2011; Sjøvaag 2013).

”Nuuk-journalistikken”: De store geografiske afstande

”Tag det stille og roligt. Det er jo et følsomt emne. Du kan også tage ud til hende?”, coacher redaktøren. Journalisten svarer grinende: ”Hun bor i Qaqortoq”.

Grønland er et langstrakt land med en infrastruktur, der ikke muliggør, at et hold journalister tager til andre byer for at lave interview og derefter kører hjem igen og redigerer indslag, som man eksempelvis kender det fra andre lande. I ovenstående tilfælde, hvor en caseperson skal interviewes om hendes erfaringer som offer for et seksuelt overgreb, er det fx en umulighed for journalisten at tage ud til hende, selvom sagen er følsom og et ansigt-til-ansigt interview ifølge redaktøren kunne være fordelagtigt. En rejse fra redaktionen i Nuuk til casens hjem i Qaqortoq i Sydgrønland vil i bedste fald tage en hel dag, og koste godt 10.000 kroner for fly- og helikopterbilletten alene. Når journalisten derfor griner af redaktørens forslag, er det i virkeligheden meget kendetegnende for den erkendelse, der er på nyhedsredaktionerne af, at det redaktionelle arbejde og kildekontakten for en stor del af tiden beror sig på såkaldt ”skrivebordsjournalistik”.

Idealet om at lave interview ansigt til ansigt eller i det hele taget sætte ansigt på kilder, kan handle om et stigende fokus på identifikationskriteriet i journalistik. I dette tilfælde er der tale om radio, men brugen af case-personer og særlig ansigt-til-ansigt interviews til navnlig tv synes at være en vigtig norm indenfor nyhedsjournalistikken, og der er et stigende fokus på enkeltpersoner i journalistik (Fonn m.fl. 2017). Det handler måske særligt om tv’s form og krav om et talende ansigt, hvor formen på nyheden vægter højere end indhold.

”... det er klart når man laver tv, så er der fokus på en masse ting, som ikke lige relaterer sig til indholdet. Bare det at finde cases og få *live* interview aftaler, det lyder let, men det tager sgu lang tid. Ringe rundt og alt det fjerner jo fokus fra indhold” (Journalist_13).

På den ene side kan dette fokus på form snarere end indhold siges at være underlagt en uhensigtsmæssig kommercialiseringslogik eller en øget tabloidisering af journalistikken. På den anden side kan anvendelse af case-personer og fokus på individer også have en demokratiserende effekt, hvor læserne og seerne bedre kan involveres og engageres i offentlig debat (Fonn m.fl. 2017). En undersøgelse af grønlandske nyhedsmediers indhold i 2018 viser, at størstedelen af kilderne i nyhedshistorierne er såkaldte elite-informanter, navnlig politikere, mens brugen af casepersoner og såkaldte ”almindelige” mennesker er mindre (Ravn-Højgaard m.fl. 2018).

Samtidig befinder mange kilder sig i Nuuk, men der er et udpræget ønske om at anvende kilder fra andre dele af landet. En måde at gøre dette på er ved at anvende såkaldte korrespondenter eller stringers (det som også er kendt som ”local eyes”, borgerjournalistik eller citizen journalism (Deuze m.fl. 2007). En praksis, KNR Radio har anvendt, siden radioens spæde år. I de helt tidlige år foregik det via telegram, hvor det på dansk hovedsagligt var skolelærere, men også andre

personer fra kysten, der sendte telegrammer med lokalt stof til redaktionen i Nuuk (Rosing & Stenbæk 1998, s.68):

”De sendte så telegrammer, som meget ofte var meget lange, og vi slap jo ikke for at komme med nogle berigtigelser efterfølgende. Men i starten kunne vi ikke tjekke historierne, og vi havde ikke råd til at lade telegrammerne ligge til dagen efter. Da telefonen så kom (i 1971, red.) blev det noget nemmere”, beskriver Arne O Hansen, der kom til Grønland og arbejdede for KNR som redaktør i perioder i 1960’erne og 1970’erne (Rosing & Stenbæk 1998, s.68).

I dag foregår det over mail og telefon, men er fortsat en anvendt og skattet måde for radioen at få nyt fra kysten. Korrespondenterne er ikke uddannede journalister, men privatpersoner, der er bosat i en by eller bygd et sted udenfor Nuuk og bliver tilknyttet redaktionen for at komme med forslag til historier fra deres lokalområde, ligesom de af og til bliver anvendt som kilder direkte i radioen til at fortælle om sager, der er oppe aktuelt. Korrespondenterne besidder ofte et tillidshverv i byen eller bygden og kan fx være ansat på det lokale bygdekantor, på skolen eller lignende. Redaktionen forsøger dog at være opmærksomme på, at korrespondenten ikke er politisk aktiv, selvom det af og til glipper (eller ikke er muligt). Som citatet nedenfor illustrerer, er normen om upartiskhed stærk, og idealet om objektivitet spiller ind i redaktionens brug af disse korrespondenter. Ligesom det gælder øvrig journalistik (Jønch-Clausen & Lyngbye 2007; Sjøvaag 2013):

Informant: Altså vi beder folk om lige at oplyse, om de har noget partitilhørsforhold. Om de er medlem af et bestemt parti. Og hvis de er det, så siger vi desværre. Vi er nødt til, at være meget strikse, hvad det angår, fordi at sådan et lille bitte sted, og vi har nemlig oplevet det, sådan et lille bitte sted, lige pludselig så har vores korrespondent fortalt et eller andet og afvikleren, værten, har ikke lige været opmærksom på et eller andet, og så kimer resten af bygden os ned og fortæller sådan og sådan og sådan, og det er fordi hun er (tilhænger af, red.) Atassut, eller fordi han er Siumut eller sådan noget, og så har det selvfølgelig gjort, at vi har måttet hitte rede på, hvad er egentlig sandheden i denne her historie.

Interviewer: Men kan man helt undgå det, jeg tænker, så mange mennesker er der jo heller ikke i de der bygder, og alle har vel nogle interesser?

Informant: Det har de.

Interviewer: Er det ikke lidt svært at undgå det?

Informant: Jo det er lidt svært. Og derfor er det politiske faktisk næsten det eneste, vi udelukker, altså personer fra at komme til mikrofonen. Altså de kan være med i en begravelsesforening, i en gigtforening... sportsorganisationer og sådan noget. Og det er rigtig mange af dem. Typisk så er vores korrespondent jo sådan en, der er sådan *trusted* i bygden, ikke... En der har tillid hos befolkningen (Redaktør/chef_4, side 1-2).

Der er, som citatet viser, et ideal i journalistik om, at der findes én sandhed og det gælder om at komme så tæt på denne som muligt. Fremfor fx at anse korrespondenterne som øjenvidne med de erfaringer de har, forsøger man at hænge "korrespondenterne" op på de samme journalistiske idealer, som man selv opererer med, her om objektivitet eller upartiskhed. En stærk norm i journalistik, der dog er under pres og diskuteres i journalistikforskningen for ikke at være klart definerbar (Jønch-Clausen & Lyngbye 2007), men en norm der fortsat lever i bedste velgående blandt journalister, der fx beskriver deres opgave som værende objektivt formidlende, når jeg interviewer dem, men som også er en norm, der bliver skrevet ind i statutter og beskrivelser af medierne. Samtidig kan man også sige, at disse korrespondenter i princippet har en højere grad af autonomi end journalisterne, da de ikke er underlagt de samme redaktionelle praksisser, som journalisterne er. Sjøvaag beskriver fx at borgerjournalister kan siges at have en højere grad af autonomi (Sjøvaag 2013, s.161).

Da det ikke er ressourcemæssigt muligt at komme ud til de mindre bosteder, er det altså en måde at få nyheder derude fra alligevel. Denne praksis er særligt anvendt af den grønlandsksprogede del af radioredaktionen, der står bag en morgen- og eftermiddagsflade med samtaleradio (talk radio). Men selvom det er repræsentationsmæssigt positivt med disse korrespondenter fra kysten, og der via dem bliver formidlet historier fra kysten, der ellers ikke ville være kommet frem, er der også en række problemer forbundet med denne praksis. Korrespondenterne er ikke uddannede journalister, og ofte må radioens ansatte screene de personer, der får taletid i radioen. Alligevel hænder det, at korrespondenten pludselige bringer helt andre emner op end aftalt i direkte radio. Redaktionerne har heller ikke ressourcer til at fakta-tjekke alt. Brugen af korrespondenter skaber dermed et spændingsfelt mellem på den ene side det redaktionelle (og politiske) ønske om repræsentation mod på den anden side at skulle bøje nogle journalistiske idealer omkring såkaldt objektiv eller upartisk formidling i radioen:

"Vi kan ikke altid selv komme derud, det er det, der er problemet i det. Man kan så sige, det vil jo altid være at foretrække at have en journalist på stedet, som kan være det her både filter, men også en der ligesom kan formidle historierne objektivt. Det er jo også en stor vigtig del af det, men det er et ressourcespørgsmål, der gør, at vi ikke kan det. Både nu i hvert fald og på sigt bliver det også svært. Der er et stykke vej, men det giver godt" (Redaktør/chef_5, side 4).

Det er dog en stor prioritet hos flere af informanterne, navnlig redaktørerne, at der kommer stof ude fra kysten, flere nævner det som en stor mangel i deres dækning, at deres kilder primært repræsenterer Nuuk (eller folk bosat i Nuuk), og Nuuk bliver i den offentlige debat sat lig med eliten, som man også ser det i andre samfunds diskussioner af center-periferi, hvor periferien føler sig sat udenfor indflydelse, fx debatten om københavneriet i Danmark. At der anvendes mange Nuuk-kilder skyldes bl.a., at de fleste offentlige institutioner, det politiske apparat, mange organisationer, universitetet mm. er beliggende her. Omvendt kunne det være en pointe, at casepersoner kommer fra andre steder end Nuuk, da de møder andre problemer i deres

hverdagsliv, men her løber redaktionerne ind i nogle geografiske udfordringer, som nævnt ovenfor. Ganske undtagelsesvist optræder der kilder fra andre dele af landet i nyhederne, men hovedparten af kilderne er fra Nuuk. Radiofladen er undtagelsen pga. korrespondenterne og morgenflade-interviews, hvor der er stor opmærksomhed omkring at anvende kilder fra de mindre byer og bygder samt bosteder.

En anden måde at løse de geografiske udfordringer og alligevel få noget stof fra kysten hos fx KNR-radio, er at samarbejde med lokale radiostationer. KNR køber eksempelvis udsendelser fra både freelancere og lokalradioer på kysten, men personalet på disse stationer er (oftest) heller ikke uddannede journalister, hvilket kommer til udtryk i det indhold, der bliver sendt, ligesom der bliver færre lokalproducenter. Nogle af de indslag, der kommer fra kysten, er således relevant lokalt stof, dvs. lokalstof-kriteriet er opfyldt, men for den nationale radio giver det ikke altid mening at sende helt lokale historier, ligesom aktualitetskriteriet bliver vægtet højt i udvælgelsen. En redaktør kalder det, de får fra kysten, "letbenet stof":

Informant: altså for eksempel Sisimiut (Grønlands andenstørste by, red.) der er jo ingen uddannede journalister. Jeg ved ikke, jeg kan ikke lige komme på nogen, der har uddannede journalister ansat på lokalradioen. Så det er jo mest folk og rigtig stor dejlig tak til dem. Altså at de orker at blive ved, det synes jeg er fantastisk, det er så dejligt. Men de mangler noget basalt. Altså for eksempel bare for 14 dage siden har vi kasseret to udsendelser fra Sisimiut. Den ene handlede om eller var bare noget, de havde sendt til os, noget de havde sendt direkte i Sisimiut en eller anden dag, hvor de bliver ved med at sige, og så husk så, at på lørdag, så har vi det og det og det, og så kom der reklamer for Sisimiut... en eller anden butik i Sisimiut og husk lige, at på fredag, så mødes vi der. Og den her udsendelse sendes tirsdag, altså efter at alt det her er foregået ikke. (ups) Ja det kunne vi ikke. Og så sagde vi det der, det sender vi ikke, og de samtaler, der var indimellem, var fokuseret på det, der skulle foregå i weekenden.

Interviewer: Ja, så det var simpelthen for sent?

Informant: Ja simpelthen. Og så sagde vi, nej det går ikke det her, vi bliver nødt til at have noget andet, og det skal ikke være af den slags. (...) Jamen så stopper vi og så kunne vi ikke nå andet ... og så tog vi noget arkivstof fra vores eget arkiv og fyldte på.

Interviewer: Ja der kunne simpelthen ikke nå at blive lavet noget andet?

Informant: Jamen vi kunne ikke nå at overføre, heller ikke fra Sisimiut... Det var en svipser, og det har tit og ofte været noget letbenet noget, vi har fået, men det har trods alt været fra Sisimiut.

Interviewer: Ja, så det er et kriterie, at man ligesom får noget udenfor Nuuk også og fra de andre steder?

Informant: Ja det er jo også et politisk ønske og fra ledelsen, at vi skal, og det synes jeg også er korrekt, at vi skal bringe noget ude fra kysten. Vi lever nærmest af hinanden, altså lokalradioerne sælger til os på denne måde. Og vi bringer noget fra et bestemt sted, og resten af Grønland kan høre, hvad der foregår i Sisimiut og Aasiaat. Vi vil selvfølgelig altså for bare få år siden, der var mandag til og med fredag, der var der 5 lokalradioer, til at udfylde det. (...) Nu er der kun 2.

Interviewer: Hvordan kan det være?

Informant: De er enten lukket, eller også så har de ikke i dag ikke... hvad skal man sige, de har ikke kræfter, altså rigtig mange af dem har et andet arbejde, og sender måske bingo sent på dagen, så der er ikke mandskab til at fylde de her lokalradioer (Redaktør/chef_4, side 5-6).

Informanten udpeger flere ting i det her citat. Dels problemer med distribution, internetforbindelsen mellem byerne er så dårlig, at de fysisk ikke kan nå at få overført de store filer fra andre steder i landet, så de er nødt til at sætte arkivstof på. Noget KNR i øvrigt ofte modtager stor kritik for (Rygaard 2017). Dels spørgsmålet omkring de ansatte på lokalradioerne, det er ofte frivillige, eller folk der bijobber på radioen, ikke er uddannede journalister, og stoffet bliver derfor nogle gange lidt "letbenet", ifølge informanten her. En kritik KNR også ofte møder. Og en tredje pointe, at lokalradioerne simpelthen lukker ned. Medielandskabet er beskrevet tidligere, og viser at der bliver færre lokale medier. Og en fjerde pointe, at der er et politisk ønske om at have stof fra andre steder end Nuuk, men der er ikke lokalredaktioner rundt omkring i landet, undtagen i Qaqortoq, der dog blot er bemandet af to personer. Der er blevet lukket en KNR-redaktion ned i Nordgrønland for et par år siden. Men det er interessant, at de politiske ønsker nævnes eksplicit her, da mange informanter ellers gør en dyd ud af at tale om armslængdeprincip, og at de aldrig lader sig påvirke af de aktuelle politiske strømme. Forestillingen om uafhængighed fra det politiske felt er stærk. Det gælder ikke kun i Grønland, da journalistikforskningen viser, at netop uafhængighed i relation til både det politiske og økonomiske felt er vigtig for journalisterne og mediernes oplevelse af autonomi. Journalistisk autonomi kan forstås som frihed til at publicere uden indblanding fra andre, det være sig netop stat (politisk system) og økonomi/markedskræfter som eksterne faktorer (Sjøvaag 2013) eller som interne faktorer på redaktionerne, såsom de redaktionelle hierarkier, den stærke socialisering ind i normer og værdier, konserverende logikker, hvor man ikke så gerne udfordrer gældende normer og policies (Breed 1955; Hanitzsch 2011; Sjøvaag 2013; Schultz 2006; Hartley 2011). Som Barland viser i sin afhandling *Journalistikk for markedet* fra 2012, er skillelinjerne blevet mindre skarpe i mediemarkedet, og redaktioners tidligere skarpe linjer mellem fx marketingsafdelinger og redaktioner er under forandring. Således viser han i sit studie af to skandinaviske mediehuse, at kommercielle interesser har større indflydelse på redaktionelt arbejde via koncepter udviklet af marketingsafdelinger. Dette anses som uproblematisk af mediechefer, der mener at kunne se gode synergimuligheder, mens navnlig journalisterne finder denne udvikling problematisk (Barland 2012). Der er en mindre produktion af såkaldt native advertising i de grønlandske aviser, hvor annoncører køber sig plads i form af tekst, der ligner de almindelige nyhedsartikler, ligesom mediehuset Sermitsiaq.AG også stiller egne journalister/freelancere til rådighed til at skrive artikler for den eksterne part, men det er endnu ikke en udbredt praksis. Dog møder jeg flere eksempler fra kommunikationsfolk, der fortæller, at de er blevet bedt om at skrive artikler til fx Nuuk Ugeavis på vegne af deres organisationer, fordi redaktionen fx ikke har nok folk til rådighed til selv at dække en sag. Hvorefter artiklerne publiceres som vanlige nyhedsartikler. Sammenblanding af kommercielle og redaktionelle interesser finder således sted.

Endelig udpeger citatet et fjerde aspekt, som synes at optage redaktionerne og informanterne, og det er nyheds- og aktualitetsfokuset som selvstændig norm eller ideal for arbejdet. Det, at der er tale om en "nyhed" som noget aktuelt, er vigtigere end øvrige ting, som et sådant indslag kan repræsentere. Hvor man tidligere har læst avisen med flere ugers forsinkelser, fordi transporttiden i Grønland er lang (og aviserne tidligere blev sejlet rundt i landet), kan man i dag følge med på nettet og i radioen. Men det kan diskuteres, om behovet for nyheder er blevet større hos forbrugerne, eller om fokus på aktualitet handler om nogle indlejrede idealer hos redaktionerne. Det ses dog som en måde at prioritere stof på, at der skal være "noget nyt", og de vil helst ikke bringe omtaler af begivenheder, der *har* fundet sted, fordi det er at "snyde lytteren", som en informant siger. Forestillingen om at omtale en begivenhed, der *har* fundet sted, og som derfor er for sent at bringe, dukker op flere gange i materialet. Der er et tydeligt men usagt forbehold overfor ting, der ikke længere kan betegnes som nyheder. Det synes dog at være tavs viden, hvad en nyhed er, som Schultz også viser det i sin etnografi af danske nyhedsmedier (Schultz 2006). Det er vigtigere for denne redaktør, at det er "nyt", end hvad indholdet i historien er, professionsnorm om hvad en nyhed er, kan anses som tavs eller indlejret viden (Harcup & O'Neill 2017). Fokus på aktualitetsbegrebet kan potentielt blive en hæmsko for journalistikken, da mange historier, der ikke kan hører under aktualitetsstof, dermed bliver valgt fra.

Qua de store fysiske afstande anvender tv-journalisterne også Facebook til at få billeder fra andre steder i landet og Google Maps som illustration til tv-indslag, da det ikke altid er muligt at få levende billeder fra andre dele af landet. Ligesom der af og til gøres brug af interview over telefon eller net. Fx da Grønland fik sin første handicaptalsmand, bosat i Sisimiut, lavede Qanorooq (KNRs tv-nyheder) interview over Skype. Det interessante her er, at KNR ofte kritiseres for at se gammeldags og uprofessionelt ud. Seerne er vant til at se fx DR, TV2 eller tv-nyheder fra andre steder i verden med levende tv-billeder i fuld HD, og så ser screen dump fra *Google Maps* eller grynnede Skype-billeder fra en dårlig net-forbindelse visuelt fattigt ud i sammenligning.

Der findes med andre ord en fælles norm om, at kilder fra kysten - eller en bred (geografisk) repræsentation af kilder, måske navnlig fra bygderne eller udenfor Nuuk – er et mål for journalistikken. En chef fra Sermitisiaq.AG mener, at en løsning på de geografiske udfordringer og mangel på kilderepræsentation er at få en "sejlende" redaktion. Dette skib kan så lægge ind forskellige steder langs kysten og fortælle historier derfra, og virkelig komme rundt og undersøge, hvad der rører sig i de mindre byer og bygder langs Grønlands kyst. Spørgsmålet er, om et kort ophold kan løse repræsentationsproblemet og komme i dybden med lokale spørgsmål, eller omvendt kun berøre en overflade, som udlandskorrespondenter også bliver kritiseret for, fx af Holm et al der kalder det "faldskærmsjournalistik" (Holm m.fl. 2000). En anden mulighed er at uddanne lokale korrespondenter, hvilket KNR allerede gør lidt, fx via kurser for deres korrespondenter/*local eyes*, og få disse til at opspore relevante, lokale historier eller hjælpe

redaktionerne med at finde relevante, lokale kilder. Journalistikken bliver dog primært produceret i Nuuk, og geografi spiller ind på journalistisk praksis på en helt unik måde i Grønland.

Manglende uafhængige kilder

Med en lille befolkningsstørrelse følger en knaphed i antallet af mulige nyhedskilder, og når normen er, at kildernes troværdighed er størst, når de er uafhængige eller ikke er parter i den sag, de skal udtale sig om, bliver kildekartoteket yderligere begrænset.

”Det er en af de allersværeste problemstillinger i at lave kritisk og uafhængig journalistik i Grønland, det er at det er absolut svært at finde uafhængige kilder, der forholder sig kritisk til... til mange ting. Mange gange findes de slet ikke, altså de kilder, der har en nødvendig viden indenfor et bestemt område, er tilknyttet det område på en eller anden måde, som konsulent for selvstyret, eller ansat under selvstyret... så mange forskellige biologer har vi jo heller ikke. Hvis der er noget biologisk, så er det et lille område, hvor dem der er, som regel er ansat inde i systemet på en eller anden måde, ikke. Det er svært at finde den uafhængige biolog, der kan stå udenfor og kigge ind på et biologisk problem og forholde sig kritisk til det. Det er et kæmpe problem, fordi det gælder næsten alle områder (...) Det gælder også altså politiske analyser er svære at få lavet. Der findes ganske få uafhængige analytikere, som vil stilles frem gang på gang, og vil forholde sig til, og det kan gøre det svært at løfte nogen historier... Det gælder råstofprojekter, det gælder politik, det er en udfordring at finde de uafhængige kilder. Om de så forholder sig kritisk eller er glade for det, det er sådan set en anden sag, men at finde de uafhængige kilder, det er svært (...) Der mangler kilder, og der mangler uafhængige kilder. Og nogen steder er der også de samme hver eneste gang, det bliver man også træt af at høre på. Det gælder for eksempel politiske analytikere, der har vi en 2-3 stykker, og det er et problem, når vi skal henvende os til dem hver gang. Også for dem selv” (redaktør/chef_2, side 6-7).

Citatet illustrerer flere af de centrale elementer, der vedrører manglen på kilder i grønlandsk journalistik, og som er kommet frem under feltarbejdet. For det første, at de kilder der sidder inde med viden og kompetencer på området, ofte selv er parter i sagen, fx fordi de er offentligt ansatte. Der er reelt kun ét sted i landet, der beskæftiger biologer og geologer med forskningsopgaver, nemlig *Pinngortitaleriffik* (Grønlands Naturinstitut). Der er ansat en lang række forskere indenfor naturvidenskaberne, der forsker i alt fra fiskeri til råstoffer og klima mm. Temaer, der fylder meget i den grønlandske nyhedsdækning. Dog fungerer Naturinstitutet også som rådgiver for Selvstyret i spørgsmål omkring kvoter på fiskeri og fangst, miljøvurderinger i forbindelse med netop samme råstofprojekter osv. Det gælder naturligvis også for andre samfund, at kilder der umiddelbart kan fungere som ekspertkilder af og til også har andre interesser i sagerne fx qua deres ansættelsesforhold. Men i Grønland bliver det særligt problematisk, da der ganske enkelt ikke er andre at tage fat i. Af og til tyr nyhedsredaktionerne derfor til danske eksperter (da de kan blive interviewet på dansk og dernæst oversat til grønlandsk), der ikke

nødvendigt har forudgående kendskab til grønlandske forhold, eksempelvis fiskeriet i Grønland, men som kan udtale sig om mere generelle spørgsmål.

Brugen af kilder fra Danmark vidner generelt om, at man ikke nødvendigvis kan tale om ét separat selvstændigt grønlandsk journalistikfelt, som jeg har været inde på tidligere. Brugen af danske kilder er markant, og der anvendes såkaldte "tv-eksperter" ud fra hvilke kilder, der ofte optræder i danske medier. Det er tydeligt, at nyhedsmedierne orienterer sig mod danske mediers brug af de vanlige tv-eksperter qua deres medieovervågningspraksis. Som vist i teorikapitlet beskriver Bourdieu brugen af disse tv-eksperter i kritiske vendinger. Kritikken går på, at disse tv-eksperter ikke nødvendigvis er de fremmeste eksperter på deres fagområde, men derimod allerede er i *medieloopet*, fordi de fx forstår og indoptager de kriterier, der gælder særligt på tv, og generelt i medier. For eksempel korte citater, let formidlede budskaber mm. (Bourdieu 1998) Som beskrevet i teorikapitlet optræder de samme få eksperter igen og igen i medierne og udtaler sig om mange forskellige områder. Fænomenet ses også i de grønlandske medier, der så at sige overtager tv-eksperter fra det danske mediefelt, hvor journalisten ved, at bestemte kilder vil kunne levere hurtige og korte *one-liners* og forstå præmissen for journalistens arbejde og deadline. Der er mange eksempler på dette. Fx bruger grønlandske medier en dansk kommunalforsker til at udtale sig om kommunesammenlægninger og konkrete kommunalpolitiske sager i Grønland, selvom hans egen forskning drejer sig om en helt anden kommunalpolitisk struktur i Danmark. Han udtaler sig dermed om et område, han ikke har forsket i. Der findes også en række såkaldte "Grønlands-eksperter" i danske medier, der også anvendes i grønlandske medier, og anvendes bredt om alle emner som ekspertkilder. Det er almindeligt at genbruge de samme ekspertkilder, da journalister ofte orienterer sig i andre mediers brug af kilder samt i eget medies tidligere brug af kilder på et område. Samtidig er nogle kilder mere tv-vante end andre, og derfor hurtige og nemme at samarbejde med.

Brugen af netop danske eksperter taler dog også ind i en større identitetspolitisk debat, hvor den postkoloniale relation mellem Grønland og Danmark bliver nærværende i form af brugen af nyhedskilder. Det kan være svært at have samme legitimitet som dansk ekspert-kilde. Der synes at være en udbredt modstand mod brugen af danske eksperter og udsagn som "Nu kommer der endnu en dansker..." (og vil belære os om vores forhold) er ikke ualmindelige i samtaler og kommentarspor. Det taler ind i en udvikling, hvor Grønland i vejen mod selvstændighed samtidig opererer med en modvilje mod al dansk eller forsøger at søge over mod noget andet end det danske, som historisk har fungeret som en slags ideal (Thisted 2018).

Det paradoksale er dog, at der (også) synes at eksistere en vis modvilje blandt nogle journalister på de grønlandske nyhedsredaktioner i at bruge de lokale forskere fra Grønlands Universitet. Om det skyldes form, altså at man ikke kan blive ved med at bruge de samme kilder, eller om det er mere indholdsorienteret, at man ikke finder forskningen fra universitetet relevant i forhold til de nyhedshistorier, man vil lave, eller om det skyldes dårlige erfaringer med de pågældende kilder,

står uklart. Og selvom der er en udvikling at spore, hvor universitetet også selv er mere aktivt opsøgende, synes der stadig at være en vis tilbageholdenhed. Nogle informanter nævner også, at de ofte prøver, men får nej. Jeg observerer en vis modvilje eller tøven i forhold til brugen af både danske ekspertkilder, men også de lokale forskere, hvilket selvklart afgrænser kildekartoteket noget for journalisterne.

Et tredje element i citatet handler om manglen på politiske kommentatorer. Brugen af politiske kommentatorer er steget, og der har gennem de senest 5-10 år været et forholdsvist stort "genbrug" af de samme politiske kommentatorer i det grønlandske nyhedsbillede. Som citatet antyder, er det de samme 2-3 personer, der anvendes til både at kommenterer dag-til-dag nyheder og til fx valgdækning i både radio/tv, web samt printmedierne. Selvom det også gør sig gældende i fx det danske mediebillede, at det ofte er det samme persongalleri, der går igen, er 2-3 personer meget få. Under valgkampene til Inatsisartut (Landstinget) i 2014 samt Folketingsvalget 2015 kom et nyt ansigt frem, en kandidat i Samfundsvidenskab fra Ilismatusarfik (Grønlands Universitet), der i 2012 skrev bacheloropgave om spindoktorer i Grønland. Han blev anvendt som politisk kommentator af KNR under de to valgkampe og blev rost for at være et friskt pust blandt de vanlige kommentatorer. Men han blev senere ansat i et politisk parti, og dermed dømt ude som (uafhængig) kommentator. Andre kommentatorer har formået at holde sig udenfor partipolitik. Mens nogle kendte ansigter fra tv har stillet op for forskellige partier, eksempelvis en vært fra Qanorooq (tv-nyhederne) og en frontfigur for et politisk magasin på tv. Begge stillede op til Inatsisartut i 2018 og blev som konsekvens fjernet fra sendefloden under valgperioden.

Afhængigheden af kilderne (Allern 1999) – navnlig kilderne fra det politiske system – bliver meget afgørende for nyhedsudvælgelsen og arbejdsrutinerne. Denne afhængighed udfordrer journalisternes autonomi, og det bliver en kamp om dagsordenen, hvor de der sidder med informationerne – fx centraladministrationen - har en ressource- og vidensmæssig fordel. Der findes ikke uafhængige tænketanke eller særligt mange interesseorganisationer i landet, og derfor er meget viden centreret omkring netop centraladministrationens egne fagfolk. Derfor udgør disse naturligt en vigtig kilde for medierne, men medierne kæmper med på den ene side, at ville videregive disse informationer og på den anden side at være kritiske og undersøge netop samme information og samme kilder. Lignende problematikker ses også i lokaljournalistikforskningen (Mathisen 2010), dog opererer de grønlandske nyhedsmedier i en nationstatslignende ramme, hvorfor begrebet småsamfundsjournalistik synes at være en mere præcis betegnelse end lokaljournalistik.

Anonymitet og når kilderne ikke tør stille op

De geografiske udfordringer, som jeg var inde på tidligere, bliver endnu tydeligere, når relevante kilder ikke vil stille op. I andre samfund, med kortere afstande eller bedre infrastruktur, ville det være muligt at tage til en anden by og hente interviewpersoner, hvis de lokale kilder ikke vil stille

op. Men det er ikke muligt i den grønlandske virkelighed. En af de dage, hvor jeg observerer nyhedsredaktionens arbejde i KNR bliver der til et redaktionsmøde om morgenen talt om et indslag med interview og reportage fra en af byens folkeskoler, men som dagen skrider frem, kan det ikke lade sig gøre, og indslaget bliver droppet, fordi ingen af byens skoleinspektører vil stille op. Selvom der er tale om en – med journalistens ord – ”ukritisk reportage” om et nyt tiltag i folkeskolen, vil ingen af byens skoler stille op. Journalisten har brug for levende billeder til tv, samt en kilde at interviewe, men trods ihærdige forsøge, får hun ingen aftale i Nuuk, hvor redaktionen er placeret, og hun har ikke mulighed for at rejse til andre byer og lave reportagen. Som konsekvens droppes historien.

Da jeg efterfølgende spørger redaktøren ind til det konkrete eksempel, fortæller han, at det er et typisk problem i hverdagen, mange historier bliver droppet fordi ingen vil stille op. Kilderne siger, at de ikke har tid, men redaktøren mener selv, at det ofte skyldes, at de ikke har lyst eller ikke tør. Jeg har spurgt ind til, hvad der ligger i ”ikke tør”, og det bliver jo gætværk fra informanterne, men deres bud er, at mange ikke vil stikke næsen frem eller have opmærksomhed, selvom det, de udtaler sig om, ikke nødvendigvis er noget kontroversielt. Nogle af informanterne indikerer at der kan være en slags jantelov, hvor det er ildeset i det lille samfund at stille sig frem i medierne, og det er også en holdning, jeg selv har observeret eksisterer både blandt kilder og blandt mediebrugere. Det bliver særligt tydeligt, når samfundet er så småt, og alle kender alle. Flere taler om en ”tavshedskultur”, og en redaktør beskriver, at ”man ikke har lyst til at blive et kendt ansigt” for en bestemt sag, da man hurtigt kan blive stemplet i det lille samfund. I Storrs analyser fra journalistik i de mindre caribiske samfund, observeres en lignende tavshedskultur. Ligesom Mathiesen i sine studier af lokaljournalistik i Norge, er inde på samme tendens.

Nogle ikke dagsaktuelle historier kan godt vente til næste dag eller endnu senere, hvis kilderne skal overtales over flere dage. Argumentet lyder, at der ikke er andre, der ”løber med den”. KNR er det eneste landsdækkende medie med nyhedsudsendelser på tv og radio og derfor uden reel konkurrence på platformen. Derfor kan de godt vente med at bringe historien.

Konkurrenceelementet, som ellers er et stærkt ideal blandt journalister, der forsøger at være ”først med det sidste” (Lund 2000) af frygt for, at konkurrenten kommer før, bliver altså sat lidt ud af spil, da der reelt ikke er konkurrence på det lille mediemarked. Men jeg ser da også en overførsel af dette ideal, navnlig blandt nogle af de nyest ankomne tilrejsende danske journalister, der er meget optaget af, om det var KNR eller Sermitsiaq.AG, der havde en bestemt historie først. Det synes ikke at optage redaktørerne eller de lokale journalister på samme måde.

På tv handler det konkret om, at historien droppes af dramaturgiske årsager. Argumentet er, at det er svært at fortælle en historie om folkeskolen uden at være på en folkeskole, lave reportage fra lokaliteten, hvor der optræder nogle børn eller andre skoleomgivelser i baggrunden, og tale med en skoleinspektør, der vil stille op foran kameraet. Det er en begrænsning, der gælder særligt for tv-journalistikken, der har nogle kriterier omkring gode tv-billeder (Willig 2011). De opererer

med nogle stærke fagnormer, hvor billeder og dramaturgi kommer før indhold (Harms Larsen 2003). Man tager med andre ord ikke højde for, at der kan være særlige geografiske forhold et sted som Grønland, men vælger i stedet at vægte professionsnormen om gode tv-billeder højere.

Redaktionerne oplever også, at kilder ikke har lyst til at stille op igen, hvis de én gang har været udsat for fx et kritisk interview. Noget der også er velkendt i lokaljournalistik (Albrecht 2018; Mathisen 2010). I mindre samfund er der kun få kilder at tage af, og journalisterne vil helst holde sig på god fod med de kilder, der er, men dermed opstår også et afhængighedsforhold, da man skal kunne vende tilbage til de samme personer igen (Mathisen 2010; Storr 2016a). Det er også noget, nogle af mine informanter oplever, at bestemte politikere ikke vil lade sig interviewe af dem, men gerne af kolleger fra andre medier, hvis de fx har været kritiske i deres spørgsmål eller lignende. De oplever en de facto udelukkelse, der kan have stor betydning for den enkelte journalist i et lille samfund, hvor der er ganske få kilder at tage af.

Brugen af anonymisering i journalistik

En anden professionsnorm, der også udspringer af idealet om objektivitet, handler om modstanden mod at anvende anonyme kilder. En kilde med navn og gerne ansigt sættes tilsyneladende højere end indholdet. Når kilderne ikke vil eller ikke tør stille op, kunne det tale for, at medierne tilbyder anonymitet, men det vil de meget nødt, da de frygter at det går udover troværdigheden. En redaktør afviser det pure og mener ikke, at det kan være meningsfuldt i et lille samfund, selvom han samtidig forklarer, hvor problematisk det er for deres arbejde, at de få folk der faktisk ved noget, tit ikke vil stille op, og når de gør, bliver de fx blacklistet eller risikerer repressalier. En bagvedliggende årsag er også, at han er bange for at blive klandret for at stå bag, "se nu mener en dansk redaktør igen xxx". Rationalet er, at hvis det er anonymt og uden navngivne kilder, er det mediet, der kommer til at stå på mål for budskabet og ikke afsenderen – dvs. den anonyme kilde:

"Nej, det vejer ikke nok. Så er det igen en dansk redaktør, der går ud og siger et eller andet, ikke. Nej, det vejer ikke nok. (...) det skal være nogle helt principielle ting, der skal gøre sig gældende, før vi tager et anonymt læserbrev. Og det må ikke indeholde personlige anklager osv. Det skal indeholde nogle principielle kritiske ting, og hvis det er således, at forfatteren er bange for sit erhverv, og hvis vi er sikre på, at det, der står i læserbrevet, er rigtigt, kan det godt være, vi tager det med anonymt, hvis det er strengt nødvendigt, samfundsmæssigt vigtigt at få belyst den sag" (redaktør/chef_1, side 14).

Som dialogen illustrerer står redaktøren meget fast på princippet om ikke at anvende anonyme kilder. Det kommer frem i dialogen, at det ikke kun skyldes en professionsnorm, men at redaktøren også er bange for at få skudt i skoene, at det er *ham* der personligt står bag en kritik, og at hans etnicitet vil blive draget ind i sagen. Det forekommer ind imellem navnlig på sociale medier og kommentarer under artikler på websitet, at redaktørernes etniske ophav bliver anvendt

som skyts i en kritik af journalistikken. Bo Wagner Sørensen påpeger lignende tendenser i 1993, hvor han beskriver, at kritik afsendt fra danskere bosat i Grønland ofte optræder i anonymiseret form i den grønlandske presse (Wagner Sørensen 1993, s.39).

Redaktørens frygt er altså ikke ubegrundet, men bunder i en historicitet, hvor man i Grønland har haft oplevelsen af at være genstand for et dansk, eller kolonialt blik, hvor idealbilledet har været Danmark, og man er blevet målt op imod danske eller vestlige standarder og sammenligninger. Et billede, der bliver udfordret i offentligheden i disse år med en selvstændighedsbølge (Gad 2016; Thisted 2018). I tråd med eksemplet om brugen af danske ekspertkilder følger der altså en postkolonial bagage med her, der influerer på journalistikken. Noget denne redaktør er meget bevidst om og tager højde for og indarbejder i sin journalistiske praksis. Lignende udtalelser møder jeg flere gange blandt informanterne og navnlig i de uformelle samtaler. Der hersker en vis tilbageholdenhed blandt de danske tilflyttere, der offentligt ikke vil være for kritiske i deres beskrivelser af grønlandske forhold. En betragtelig andel af den højtuddannede arbejdskraft - blandt andet på forskerstillinger og i centraladministrationen - er netop tilflyttet arbejdskraft fra navnlig Danmark. Kildeknapheden kan således have flere forklaringer. Tavshedskulturen eller tilbageholdenhed synes ikke at være forbeholdt de grønlandske kilder alene, men findes også blandt tilflytterne.

Brugen af anonyme kilder kommer også til udtryk når tv-journalisterne arbejder. I det følgende vil jeg beskrive en case, hvor det er vanskeligt for en tv-journalist at lave en historie, selvom det er baseret på et tip fra en person, der selv har henvendt sig. Sagen er lidt kontroversiel, men journalisten formår at overbevise kilderne om at stille op, ved at bruge sit lokalkendskab.

Case fra en bygd – nogle feltnoter

På nyhedsredaktionen har de fået et tip om en historie fra en bygd, hvor der er store problemer med noget lokal service. Det har taget over en uge at få hul på historien, men det er stadig ikke lykket, da ingen vil stille op. Bygden ligger omtrent 700 km. fra redaktionslokalet i Nuuk og kan kun nås, hvis journalisten begiver sig ud på en flere dage lang rejse via fly, helikopter og dernæst båd, hvorfor det ikke er muligt for journalisten at lave en reportage og forsøge at overbevise kilderne om at stille op til kameraet ved at tale med dem ansigt-til-ansigt.

Historien handler om, at der er ikke været nogen servicemedarbejder i bygden siden foråret. En kvindelig kilde har kontaktet journalisten (de kender ikke hinanden i forvejen). Og fortæller om problemer, bl.a. at servicehuset hvor man kan tage bad mod betaling, vaske sit tøj osv. ikke fungerer. Kilden vil dog ikke stå frem, kun anonymt. "Det kan vi jo ikke", siger journalisten til mig. Hvorfor egentligt ikke? "Det er jo tv, vi har heller ikke nogen billeder derfra". Journalisten har prøvet at kontakte nogle af de unge fra bygden via Facebook og forsøgt at få dem til at tage billeder derfra, fx af fyldte toiletspande, der bare bliver tømt ud tilfældige steder. "Det kan jo være en rigtig god historie". Jeg spørger, hvorfor kilden ikke vil stå frem? "Hun er bange for at stå frem, hun vil ikke skabe problemer". Journalisten fornemmer, at kilden ikke tør at stå frem for ikke at

skabe mere konflikt i en allerede konfliktfyldt sag. Særligt når det er tv "Det er jo lidt mere vildt" (Når det er tv). Det er helt implicit, at de selvfølgelig ikke kan tage derop pga. økonomi og tid. "Kan I så ikke lave historien?" "Vi er jo nødt til at have en kilde", lyder svaret. Der er allerede en kilde, men denne *skal* altså stille op til interview til tv, før det duer. Journalisten arbejder videre med sagen og prøver at få fat på kilden igen (Måske ville historien være opgivet, men da jeg viser interesse i sagen og spørger ind, virker det som om det bliver interessant på ny).

En halv time efter henvender journalisten sig selv til mig: "Naimah, nu har jeg fået fat i hende. Hun vil gerne være med alligevel, så hun stiller op." Hvad gjorde udslaget? "Jeg kommer fra en bygd, så jeg brugte det". Journalisten forklarer kendskab til talemåder og sprog, der knytter sig til området. Journalisten har udnyttet at tale på en anden måde, end denne normalt gør for at få overtalt kilden. Journalisten trækker altså på, at denne selv stammer fra en bygd fra samme område i landet (og kender dialekten). Aftalen er, at de skal hjælpes ad med at skaffe billeder, men kilden har ikke noget kamera. I stedet har journalisten fundet en anden kilde via Facebook. Det viser sig, at en person fra facebooknetværk bor der. Han vil hjælpe med billeder, måske har skolen et kamera, de kan bruge til formålet. Og måske skal han også interviewes. "Jeg bruger Facebook meget". Det er måden at få fat i kilder på. Selve interviewet vil foregå via telefon.

Netop denne journalist kan lave denne historie, mens andre ikke ville kunne. Journalisten anvender aktivt sin lokal viden og sin dialektale fordel. En dansktalende kollega ville fx have svært ved at lave den historie, dels pga. det åbenlyse sprogproblem, men måske også noget andet, en *local habitus*, som Hess & Waller kalder det. De definerer lokal habitus (inspireret af Bourdieus habitusbegreb) som et særligt lokalkendskab, en specialiseret viden eller sans for, hvad samfundet og dets beboere er optaget af (Hess & Waller 2016). Det ser ud til at det får kilden til at åbne op overfor netop denne journalist. Det kan måske sammenlignes med journalisten fra storbyen versus den lokale journalist, hvor storbyjournalisten måske kan have svære ved at få kilderne til at åbne op. Den fælles dialekt og tilhørsforholdet skaber en form for intimitet eller sympati, og får kilden til at føle sig tryk. Eksemplet illustrerer, at der kan siges at være en forekomst af en form for lokal habitus i det grønlandske journalistikfelt.

Det viser sig senere, at kilden, der efterfølgende ender med at stille op til telefoninterview, er tilflytter til denne bygd, og journalistsens tese er, at kilden pga. sin tilflytter-status "kan fortælle mere frit om konflikterne i bygden". Senere på ugen, efter indslaget har været bragt, er der folk fra en anden bygd, der også henvender sig til samme journalist, og fortæller om lignende problemer. Journalisten oplever, at når først nogen vil stille op, er der andre der også tager bladet fra munden, men den første er altid sværest.

Casen er illustrativ i forhold til flere ting, dels handler det om, at bygden ligger så langt væk, at al kommunikation og sidenhen også interviews samt deling af billedmateriale foregår via internettet og telefon, og journalisten kan ikke bare tage derud, se med egne øjne, banke på nogle døre og få nogle interviews i hus, som man ville gøre ideelt set. Dels om at turde stille sig frem og fortælle om

noget, der er ubehageligt og udstille sin bygd overfor resten af landet, hvilket denne kilde frygter vil ske. Og dels om journalistens kendskab til "bygde-kultur", det særlige sprog samt det personlige netværk, der anvendes fx via den omfattende brug af Facebook som journalistisk værktøj, som jeg stødte på adskillige gange under feltarbejdet.

Nærhed i kilderelationen på godt og ondt

I et lille samfund er journalisterne og kilderne tæt på hinanden, og nærheden kan både være forbundet med en række fordele for journalisten, men er også knyttet til en række ulemper eller problemer for journalistens hverdagspraksis (Mathisen 2010, s.64ff). Når journalisterne er tæt på deres kilder, modtager de ofte tips og har et stort lokalt netværk, der kan give dem indsigt i, hvad der rører sig i lokalmiljøet, og i hvad der sker i fx det politiske liv. Men det kan også give problemer fx i forhold til journalistens habilitet, eller snarere mistanke om inhabilitet, en risiko for at denne nærhed kan give sig udslag som bias i journalistens historier (eller i hvert fald beskyldninger om det), og en håndtering af de mange dobbeltroller, der nødvendigvis er i små samfund.

Journalisterne oplever desuden, at det kan være svært at adskille deres professionelle liv fra deres private liv, der føres i selvsamme netværk. I Grønland er man således aldrig kun journalist eller kun privatperson. Der er sågar eksempler, hvor journalister oplever personlige trusler og chikane, der i sidste ende for nogle kan ende med en slags selvcensur.

I et lille samfund som det grønlandske med en befolkning på 56.000 og en lille elite (Ankersen & Christiansen 2013; Andersen 2008) vil der være personsammenfald, og det er noget, der af og til anvendes som skyts i kritikken af journalisternes arbejde, fx i kommentarspor hos aviserne, på sociale medier, i debatter etc. Men med så få mennesker og en elite på få hundred personer, vil der være folk i betroede stillinger, som har dobbeltroller. Fx kan siddende politikere også have civile jobs i positioner, der er synlige i et samfund. Ligesom journalister vil være i familie med potentielle kilder. Det er ikke et unikt grønlandsk tilfælde, men gør sig også gældende i andre små samfund. I en konferencerapport fra NORA på baggrund af konferencen "Nordatlanten i Medierne – Medier i Nordatlanten" fra 2013 beskriver en færøsk erhvervsjournalist fx, at han skal interviewe bankdirektøren (under bankrakket), som er hans egen bror. Han er den eneste, der kender stofområdet og er på arbejde den dag og bliver derfor nødt til at stå for interviewet, selvom han anerkender, at familierelationen kan være problematisk (Hämäläinen m.fl. 2013). En islandsk journalist beretter i samme rapport om, at hun efter at have dækket en lokal skandale oplever, at hendes familie bliver trukket ind i sagen og rapporten peger på, at journalister i små samfund er mere udsatte, da der er større fokus på, hvem journalisten bag historierne er, og arbejdet derfor kan være svært at adskille fra privatlivet (Hämäläinen m.fl. 2013).

De enkelte grønlandske nyhedsredaktioner har ikke nedskrevet politikker om habilitet, men lader det i stedet være op til de enkelte journalister at vurdere, hvorvidt de er i stand til at interviewe

folk, de har en personlig eller familiemæssig relation til. Om end det ligger implicit i luften, at nære familiemedlemmer såsom ægtefæller, søskende og børn er udelukket.

”Det er næsten umuligt at undgå, at det er min fætter eller det er min søsters mand eller et eller andet, ikke. Vi havde faktisk en i går, hvor den journalistiske producer, som sidder i øret på den grønlandske vært, det er hans bror, der er en af kandidaterne (til valget, red.). Der er ikke et habilitetsproblem, der er vi iskolde over, hvad er det vi gør her, og han er heller ikke i direkte kontakt, men det er noget vi lægger frem og siger, vi skal lige være opmærksom på det her. ”Er det et problem?” ”Nej det er det ikke”, ”så kører vi lige på”. Men det er da noget, man er nødt til at være opmærksom på, og engang imellem så må man tage forholdsregler og sige, jamen så skal du ikke lave det interview, så må det være en anden. Det sker (...) Vi er meget åbne omkring det, og det er meget sjældent, at det er et problem. Men det sker jo selvfølgelig, at man er tilknyttet et lille samfund og de kilder på en eller anden måde, og så gælder det bare om at lægge kortene på bordet og tage en fornuftig beslutning. Det er... så det er ikke noget problem, altså det er det ikke” (redaktør/chef_2, side 5).

Det er et vilkår, man er vant til i et lille samfund. Man lever med det og forstår, at sådan må det være, men samtidig er det ofte til genstand for debat, både på redaktionerne og blandt læsere via fx kommentarer (talk backs og facebook), hvor medier og kilders troværdighed bliver genstand for diskussion. Det gælder både kilder med dobbeltroller og journalisterne selv og deres potentielle dobbeltroller.

Sagsbehandlingsloven er ikke som sådan tilpasset grønlandske forhold og befolkningsstørrelsen er ikke direkte taget i betragtning. I Danmark, hvor lovgivningen stammer fra, må man ikke behandle sager, der drejer sig om familie eller venner. Men i små byer, hvor alle er i familie eller venner med hinanden, er det svært at erklære sig inhabil som fagperson, uanset om det drejer sig om en journalist eller om en sagsbehandler eller sundhedspersonale. Det kan let blive en urealistisk konstruktion at skulle melde sig inhabil, fordi listen over kilder, der skulle undgås, ville være så lang og redaktionerne så små, at mange historier ikke kunne laves. Ligesom en eventuel varedeklaration⁴¹ ville være tung.

Forholdet minder om nichejournalistik, fx Christiansborg-journalistikken i Danmark, hvor mange politiske reportere skifter mellem journalistik og parti-kommunikation og samtidig er mange mediefolk i parforhold med aktive politikere, og der bliver diskuteret om forholdene er for

⁴¹ En varedeklaration kunne fx være at anføre hvis der er forhold, som læseren skal kende. I dette tilfælde kunne det være at angive journalistens eventuelle relation til medvirkende kilder, eller andre tilhørsforhold. Et spørgsmål der var til debat på konferencen ”Nordatlanten i Medierne – Medierne i Nordatlanten (Hämäläinen m.fl. 2013), hvor jeg var med til at foreslå at indføre en slags varedeklarationer i grønlandsk journalistik for at mindske mistanken om inhabilitet og øge transparensen. I praksis virker det dog som et tungt og ufleksibelt system, som det er svært at se udført i det daglige.

indspiste (Krause-Kjær 2003). Det særlige i den grønlandske journalistik er, at det bliver meget synligt fordi det er så småt. De fleste *ved*, hvem der er i familie med hinanden, og hvordan folk er forbundet på forskellig vis. Der er meget hvisken i krogene, og samtidig en erkendelse af, at det bare er sådan i Grønland. Som en ledende medarbejder på en af redaktionerne udtrykker det:

”Vi er et lille samfund, vi kommer uvægerligt til at omgås med nogle mennesker, som vi behandler journalistisk. Sådan vil det være. Og det politiske lag er også ret god til at forstå den virkelighed, vi lever i. Der er nogle af de her politikere, som jeg kendte i private sammenhænge, og de forstod det her skift fra at omgås privat og omgængeligt, og venligt og alt det der, over til og nu er det alvor, nu tænder vi mikrofonen, og nu er jeg journalist, og du er min interviewperson. Og så er man faglig, og når interviewsituationen med mikrofon og det hele og alt det praktiske ved interviewsituationen er overstået, så er man i venskabs*mode* igen. Det kan de fleste politikere administrere. Det kan vores journalister også administrere (redaktør/chef_8).

Journalister i Grønland beskyldes ofte for at være partipolitisk farvede i forskellige sammenhænge. Ser man på journalistpopulationen er der da også adskillige fremtrædende journalister, der enten selv har været politisk aktive, eller fx er i familie med personer, der er aktive i enten partipolitik eller placeret på andre betydningsfulde poster i samfundet. Ofte lyder beskyldningerne, at navngivne journalister eller redaktører er tilhængere af bestemte politiske partier. Det er dog ikke ensbetydende med, at der *er* partipolitisk bias. I et pilotstudie fra 2016 viste specialestuderende Maria Albøg Jespersen, at medierne ikke favoriserer bestemte partier i forhold til taletid under tv-debatter (Jespersen 2016). Under feltarbejdet er jeg ikke stødt på eksempler, hvor bestemte partier eller politikere er blevet direkte favoriseret fremfor andre. Under kildevalg er der dog favorisering af kilder på andre måder. Fx er det tydeligt, at redaktionerne først tyer til kilder, der er venligt sindede overfor mediernes arbejdsgange fx i forhold til tilgængelighed; at de stiller op med kort varsel og gerne møder op i studiet eller på redaktionen til *live*-interview. Eller at de f.eks. vil udtale sig på begge sprog, hvilket forkorter arbejdstiden for redaktionen væsentligt. Med andre ord tilvælges de kilder, der gennemskuer og forstår mediernes arbejdsvilkår oftere. Disse kilder forstår, at medieeksponering giver kapital (Arnoldi 2005) Det ser ud til, at udvælgelsen af bestemte (de samme) kilder blandt andet handler om produktionshastighed og mediernes egne arbejdsforhold og praksisser samt kildernes medietække, snarere end politisk bias.

I forhold til dobbeltroller og rolleskift er det ikke kun kilderne, der kan besidde politiske hverv og samtidig fx have civile hverv, hvor de derfor bestrider dobbeltroller. Det kan også gælde for journalisterne selv. Et eksempel på dette er en tidligere radiochef, der både var uddannet journalist og siden ledende medarbejder hos KNR og samtidig havde politikerbaggrund. I forbindelse med modstanden mod Uranudvinding i grønlandske miner blev KNR-medarbejderen set til en ”Uran nej tak”-demonstration (hvor denne deltog som privatperson), og blev derefter genstand for ophedet diskussion, da sammenblandingen af roller blev tydeliggjort. Der blev delt billeder på Facebook, hvor personen stod iblandt demonstranterne med badges og bannere, og

brugerne kommenterede på, at KNR (som medie) var propagandaapparat for uranmodstanderne. Dette medførte efterfølgende nogen debat i journaliststanden, om man som privatperson kunne deltage i den slags markeringer, når man samtidig er et offentligt kendt ansigt eller stemme i radioen. På journalistuddannelsen, hvor jeg var ansat på dét tidspunkt, blev det også diskuteret i undervisningen, da mange journaliststuderende blev optaget af, hvad man gør som privatperson og som journalist i det lille samfund, hvor man bliver genkendt. Det er en selvstændig pointe i det grønlandske journalistikfelt og i Grønland som sådan, såvel som i andre små samfund, at den professionelle rolle er fyldt med ambivalens, da man aldrig kun er journalist, men også har sit privatliv med sig.

Flere redaktører understreger i interviews, at de ikke opfatter det som et problem i hverdagen, at journalisterne og kilderne kender hinanden, og at det ikke er deres indtryk, at det har indflydelse på det journalistiske indhold. Dog eksisterer der en norm om objektivitet og distance til kilderne, som de anvender som ledetråd eller ideal. De har således en forestilling om, at nyhederne bliver mere "objektive", jo større distance der er mellem journalisten og kilden. De opererer med et iboende indlejret ideal om, at navnlig kritisk journalistik kræver distance. Samtidig giver de udtryk for, at de løser problemerne pragmatisk, ved fx at vurdere fra gang til gang, om denne eller hin journalist kan dække en given sag. Oftest ender vurderingen med, at det ikke er et problem, eller at der ikke er andre på arbejde den dag.

Flere af journalisterne fortæller dog en anden historie end redaktørerne. De deler eksempler, hvor de synes nogle sager er kommet for tæt på. Som grønlandsk journalist er det svært at adskille rollen som journalist fra sit privatliv, og journalisterne befinder sig af og til i nogle loyalitetskonflikter, hvor de er nødt til at overveje deres egen rolle. Terje Skjerdal skelner i sin ph.d. om etiopiske journalister fra 2012 mellem en loyalitet overfor nationen, overfor en international loyalitet, eller man kunne også kalde det en professionsloyalitet. På baggrund af hans undersøgelse blandt de etiopiske journalister, navnlig de, der arbejder på statsdrevne medier, foreslår han en model af *competing loyalties* (Skjerdal 2012). Skjerdal argumenterer, at begge loyaliteter eksisterer samtidig. Også Mathisen skelner mellem loyaliteter, hvor hun sporer en kamp mellem skiftende roller som henholdsvis lokal patriot versus kritiker blandt de norske lokaljournalister (Mathisen 2010).

Det er en problematik, der også kan genfindes i det lille grønlandske journalistmiljø, hvor alle kender alle, og der kan opstå situationer, hvor man må navigere mellem privatperson og fagperson. Mellem at være loyal overfor henholdsvis faget og sin arbejdsplads, eller sin familie og sit netværk. Eller endog nationen. Når redaktionerne ikke har politikker på området eller har samtaler om dette, bliver det op til den enkelte journalist at overveje sin egen position og sine egne strategier for, hvordan man kan være i - og navigere imellem - de forskellige roller.

Fx fortæller en af informanterne om det at have skiftende kasketter mellem at være journalist og samtidig have venskaber blandt fx politiske kilder:

”Der har været en af de største udfordringer, jeg har haft i forhold til at være journalist, fordi jeg har så mange bekendte og så mange venner og familie, i forhold til mine kilder som journalist. Siden begyndelsen under min praktiktid, der har jeg været nødt til at sige, at jeg er journalist, når jeg er på arbejde. Det med at man skulle kunne tage de der to hatte på. Privatpersonen og journalisten. Det er meget vigtigt for mig, for jeg har sådan rigtig mange kilder, som jeg fx omgås privat også, for eksempel i det politiske liv også, som jeg nu kender så meget til” (Journalist_4, side 1).

Journalisten oplever, at det ind imellem kan være udfordrende at opføre sig professionelt, når det fx er nogen, hun har haft det sjovt med i andre sammenhænge, og de fx kommer til at grine under interviews. Samtidig mener hun dog ikke, at det er noget, der er problematisk for hendes journalistiske virke. Den samme journalist har også oplevet at møde op i retten for at lave en retsreportage og opdaget, at sagen handlede om en ekskæreste. ”Det var grænseoverskridende, fordi familien sad lige bagved mig. De kender mig, jeg kender dem. Og det var sådan meget grænseoverskridende” (Journalist_4, side 2).

Den slags eksempler møder jeg adskillige af under feltarbejdet. Men det på trods, mener flere af journalisterne ikke, at det er noget problem at påtage sig disse opgaver. En anden nyhedsjournalist, der er i tæt familie med en politiker, forklarer, at skellet mellem privat og fagprofessionel er nødvendig at foretage sig, hvis man skal tages seriøst af både kilderne og de kolleger, man arbejder sammen med:

”... og når jeg så tager ud og interviewer, så foregår det, som om det er en hvilken som helst politiker, som alle andre er. Men så, når mikrofonen er slukket, og det er lukket, og vi er færdige, så begynder vi at snakke om, ja, fx skulle hun rejse, så spurgte hun, om vi ikke kunne passe deres børn (griner) lige efter interviewet. Og vi snakker sådan om, at vi ikke havde set hinanden i lang tid (...) Da vi så gik, så var navn* (kollega) ret overrasket. ”Kender du hende?”” (Journalist_7, side 1).

Det lyder ideelt set som et pragmatisk og rimeligt valg at kunne skifte mellem privat og professionel, men som samtalen skrider frem, er der en række nuancer, der dukker op i informantens skift mellem privat og fagprofessionel, der dels handler om det ganske pragmatiske i, at de ikke er så mange på redaktionen, og derfor af og til er nødsaget til at påtage sig opgaver, selvom de helst er fri. Og dels en iboende frygt for, hvordan det kan påvirke indholdet, selvom den fagprofessionelle del af hende naturligvis ønsker, at der ikke er en påvirkning på interviewet. Dialogen er gengivet nedenfor, og peger på, at informanten kæmper mellem en professionsrolle og forpligtelserne overfor professionen overfor en loyalitet – ikke overfor nationen, men overfor sit familiemedlem og i forlængelse af det - sit sociale netværk, og derved illustrerer pointen om, at det er vanskeligt kun at være journalist eller kun at være privatperson som journalist i Grønland.

Informant: Selv om det er et interview, og selv om jeg skal være kritisk, så er jeg stadig sådan tager hånd om hende et eller andet sted. Tænker på, at hende skal jeg snakke med bagefter som person, og mødes med hende lige meget hvad, så selvfølgelig for eksempel den der artikel, som handlede om (*sag). Efter det, jeg har ikke mødt hende endnu, men hun har sendt en pressemeddelelse om det, og tankerne er der stadig, at så er hun nok lidt anderledes, når jeg møder hende næste gang. Så...

Interviewer: Hvad er du bange for, at hun er sur på dig eller hvad er det der...?

Informant: Jeg er bange for, at altså hun ikke har lyst til at snakke med mig om det. At til næste interview så er det sværere, og at hun holder sig mere tilbage som person (overfor) mig, fordi jeg har været den journalist overfor hende, der var så kritisk og skrev sådan og sådan om hende (...)

Interviewer: Ja. Men kan du prøve at forklare, du sagde du tager lidt hånd om hende. Hvordan kunne det være for eksempel?

Informant: Altså sådan når jeg skriver interviews, så ved jeg hvordan hun er som person. Så skal det være sådan noget, hvor hun kan forstå det. Der skal ikke være smutveje, så jeg hvad siger man på dansk...

Interviewer: Misforståelser eller?

Informant: *Stabber* hende i ryggen-agtigt, sådan (stiller) trickspørgsmål. Det vil jeg ikke stille hende, fordi jeg kender hende, så der er et eller andet sted noget der.

Interviewer: Men det ville du gerne gøre med andre?

Informant: Jeg turde nok mere, hvis det var andre, jeg ikke kendte, for så behøves jeg ikke mødes med dem bagefter som person, kun som journalist. Ikke at jeg vil gå rundt og *stabbe* folk i ryggen, men jeg turde godt mere, hvis det var andre.

Interviewer: Altså andre politikere eller kilder?

Informant: Ja.

Interviewer: Ja. Det er et lidt svært dilemma, tænker jeg.

Informant: Det er det. Det er virkelig svært. Nogen gange må man bare tage det som det er, gøre det man bliver bedt om at gøre (Journalist_7, side 2-3).

Informanten reflekterer undervejs i samtalen over, at hun faktisk ender med alligevel at forskelsbehandle denne nære familierelation. Samtidig er hun dog kritisk overfor kolleger, der interviewer kilder, de kender. Hun har eksempelvis flere gange oplevet at være ude på opgaver med kolleger, hvor hun ser, at kildebehandlingen – i hendes optik – bliver påvirket af den tætte relation, og hun ser, at det kan have en negativ effekt på nyhedshistorien. Der synes at være et ideal om, at kritiske spørgsmål til kilden er det vigtigste og mest "rigtige" at gøre, og hun ser, at det ikke altid er tilfældet i hverdagens praksis. Samtidig mener hun dog ikke, at man skal undlade at lave interview med folk, man kender privat. Det kan ganske enkelt ikke lade sig gøre, fordi der er så få journalister at tage af:

Informant: Jamen det er stadig det princip igen. Den der meget irriterende "fordi vi er så få"-snak igen. I princippet, så burde hun nok ikke, men det er man næsten nødt til nogen gange her. Ikke næsten, man er nødt til det.

Interviewer: Hvad gør det ved journalistikken, tror du?

Informant: ... Ikke så godt nogen gange. Det er ikke så godt for journalistikken fordi... man... man gør det nok lidt bedre, altså gør det sødere, end det egentlig er.

Interviewer: Hvad mener du?

Informant: Ikke så kritisk som man burde være og sådan prøver at tilfredsstille den anden hele tiden, fordi man kender personen på den anden side. "Jeg burde nok ikke skrive det her, for så bliver han irriteret". Den tankegang kommer.

(...) Vi har nogen gange mange sygemeldinger, og nogen gange er det kun (få) journalister, så kan man ikke. "Jamen xx kan ikke interviewe ham og det kan du heller ikke og det kan du heller ikke, så den dropper vi". Det kan vi ikke.

Interviewer: Ja, så nogle historier ville aldrig blive lavet så?

Informant: Ja. Vi er jo i familie alle sammen et eller andet sted. Og eks-kærester og hvad ved jeg. Man kan nok godt prioritere nogen gange, du er tættere i familie, så det er nok ikke helt dig, der skal tage den. Men hvis det var nødvendigt, så var du nødt til det. (ja) Jeg tror godt man kunne gøre sådan, men man kan nok ikke være (erklære sig) inhabil. (Journalist_7, side 7).

Dialogen udpeger et dilemma, som flere andre informanter også er inde på. Hvor meget bestemmer man selv over sit arbejde, og hvor meget er det andre ting, chefer, redaktionelle normer, læsertal/klik, økonomiske strukturer, arbejdsbetingelser, tid/hastighed, deadlines, sproglige vilkår, der afgør, hvad der bliver gjort og ikke bliver gjort på redaktionen. Selvfølgelig er, at journalistfaget har høj grad af autonomi, men når vi taler om hverdagen og (jeg) ser på hverdagen, er det alt muligt andet, der afgør, hvad der bliver til nyheder, som anden journalistikforskning også viser (Harcup & O'Neill 2017).

Dette interview blev foretaget i september 2015, og er et godt eksempel på hvordan forskningen af og til (uden at ville det), kan medvirke til at skabe forandringer hos informanten selv, da forskningen ikke er afkoblet fra den sociale virkelighed. Da jeg vendte tilbage til redaktionen nogle måneder efter, i november 2015, opsøgte journalisten mig og forklarede, at hun ovenpå vores snak havde forsøgt at sige nej til at lave interview med det førnævnte familiemedlem, men var blevet mødt med en hånlig kommentar fra et andet redaktionsmedlem, som fortalte at vedkommende da sagtens selv kunne interviewe nære familiemedlemmer, at denne uden problemer havde lavet interviews med sin ægtefælle, og at man bør være professionel. Informanten fortalte videre, at hun ikke længere interviewede politikerne, efter at have taget en snak med sin chef om deres personlige relation. Hun fandt det meget befriende ikke længere at skulle tage stilling til at blive placeret i situationen. Hun forklarede også, at det var den slags, der blandt andet er årsag til, at hun ikke har lyst til at lave politisk journalistik i sit videre karriereforløb.

Hvor denne informant altså vælger at melde helt klart ud til redaktionen, at der er et for nært familiebånd, har andre informanter andre strategier til at håndtere samme typer af relationer. Flere fortæller om, at de ikke vil interviewe folk, de kender, men af og til har været nødt til det. Nogle lader fx en kollega lave selve interviewet, eller så at sige holde mikrofonen og stille deres forberedte spørgsmål, og så anvender de citaterne i deres nyhedshistorie. På den måde distancerer de sig lidt fra kilden, og undlader at sætte sig selv i en situation, hvor de er bange for,

hvordan interviewets udfald vil blive. En informant fortæller fx, at selvom hun i den ideelle verden naturligvis ønsker at være professionel, kan hun være bange for, om det nu også vil kunne lade sig gøre i praksis i den konkrete situation, når man står overfor et familiemedlem eller ven/bekendt.

I tråd med den tidligere informants fravalg af politisk journalistik er der flere journalister, der skelner mellem såkaldt hård og blød journalistik. Nogle siger, at de nemmere kan lave såkaldt hård journalistik, fordi de ikke har de samme aktier i lokalsamfundet og har planer om at rejse (hjem til Danmark) igen. Mens andre journalister udtrykker, at de hellere vil lave "blød" hygge-journalistik, fordi det politiske klima er for anstrengt, og der er tendens til "mobning" af journalister og medier, og at journalister bliver angrebet. Det samme var også oppe på et medlemsmøde hos Medieforbundet i 2014, hvor flere medlemmer berettede om trusler og chikane. Lignende eksempler findes fra Færøerne, om historier der ikke bliver lavet pga. personligt pres og angreb (Rask 2017). Hvor journalisterne bliver meget synlige i de små samfund.

Som jeg har været inde på tidligere, er det svært for journalister i Grønland "kun" at være journalister i arbejdstiden, da de bliver genkendt alle steder og bliver forholdt deres professionelle identitet og arbejde og bliver stillet til ansvar overfor redaktionens valg af historier og kilder – også udenfor arbejdstid. En journalist fortæller fx, at han bliver konfronteret med ikke alene sit eget medies arbejde, men alle grønlandske mediers prioritering på et aftenkursus på den lokale aftenskole, hvor han føler, at han skal forsvare hele faget. Mens andre fortæller om, at de møder kilderne til kaffemik eller i *Brugseni* og oplever et ubehag ved at skulle forsvare mediernes dækning i deres fritid. Andre igen mener, at det er en del af arbejdet, og de forsøger at skelne hårdt mellem deres professionelle og private liv. Men alligevel gør en dyd ud af fx ikke at omgås toppolitikere privat, selvom de deler netværk.

Mathisen skelner, som tidligere nævnt, i sin forskning om lokaljournalistik mellem forskellige roller eller positioner, journalisterne kan indtage. Fx taler hun om lokalpatriotisme overfor kritisk journalistik som to modsatrettede positioner. En videreudvikling af Skjerdals skelnen mellem loyaliteter kunne være, at man måske både kan være lokalpatriotisk og kritisk på samme tid. Eller skifte mellem rollerne alt efter kontekst. Kategorierne skal ikke anses som statistiske og uforanderlige, men derimod som positioner, der findes i feltet. Agenterne forhandler og genforhandler deres egne positioner og forsøger at navigere i de forskellige roller, de dels selv påtager sig og dels får pålagt. I disse forhandlingsmanøvrer er der dog også ambivalens og smerte, navnlig blandt de lokale, fastboende journalister, der alt andet lige har mere på spil end de midlertidigt, tilflyttede danske journalister, der ikke etablerer sig i landet.

"Jeg vil nok sige, at vi grønlændere har en tendens til at være lidt for flinke måske, fordi ham kender jeg privat, men jeg skal jo også bruge ham som kilde. Jeg skal jo sætte ham som skurken af en eller anden art. Det gør at man, jeg ved ikke, om det er grunden, jeg har selv oplevet det, altså jeg vil sige det på denne måde; Den europæiske journalistik er mere personfnidderfnadder end

den grønlandske. Jeg gider ikke det der. De kan jo godt lide, at nogen dummer sig, og så kører de meget på (dem), men jeg undgår helst sådan noget journalistik, fordi jeg synes nogen andre tager det op. Så kan jeg tage nogen andre ting op. Jeg er ikke den første til at tage de der... (personhistorier)" (Journalist_11, side 7).

Kildenærheden skaber grobund for andre overvejelser omkring etik og integritet samt respekt for privatlivet. Mathisen beskriver det som en særlig slags ansvarsfølelse eller "nærheds-etik", hvor journalisterne beskriver, at de må være ekstra varsomme, nøjagtig og grundige og tage specielle hensyn pga. nærheden (Mathisen 2010). En af hendes norske informanter siger: "Vi agerer nok annerledes, vi lever i samfunnet her 24 timer i døgnet. Vi går noen tilleggsrunder og spør oss, hva vil denne saken gi som resultat for bedriften hvis vi skriver den akkurat sånn?" (Mathisen 2010, s.85). At de går nogle ekstra runder, og overvejer hvordan sagen skal gribes an, kan skyldes at de ved, at de bliver fulgt nøje af personer, der selv har kendskab til sagerne. De vil meget nødig kritiseres for at være uordentlige. Samme tendens findes blandt mine informanter, der beskriver, at behovet for nøjagtighed bliver desto større, jo mindre samfundet er. Ligesom flere også beskriver, at de har overvejelser omkring proportioner og kontekst, som udefrakommende journalister ikke har:

"Der er en forskel på at bo i København eller i Nuuk. Altså i forhold til, at du er nødt til at være meget præcis, nærmest sådan kirurgisk skarp og korrekt, fordi det betyder meget for din troværdighed, hvis folk ikke kan stole på det, der står. Og vi er så lille et samfund, at folk selv ofte kender historien og ved om det er rigtig eller forkert, fordi de taler med andre. I København hvis der er en eller anden direktør, der har sagt noget i Børsen og han så siger, det har de misforstået, så nå ja okay. Men hvis du oplever det mange gange i Grønland, så forsvinder din troværdighed som journalist. Jeg laver altid faktatjek fordi små unøjagtigheder kan blive alibi for at sige, at det har de fuldstændig misforstået. Hvis folk skal tro på, at det vi skriver er rigtigt, så skal der ikke være nogen, der har en anledning til at sige, at det her har de misforstået, det har de ikke styr på. Så det er ikke et spørgsmål om at være bange for at tage kontroversielle emner op, det handler om, at du skal virkelig have orden i billetterne i et lille samfund, for ellers så skal der ikke så meget til. (...) (Det kan fx være når man) tager en midlertidig problemstilling op, som folk ved bliver løst om to måneder, er det så verdens undergang? Altså det der med, at Selvstyrekommisionen ikke var bemanded, alle vidste det var et midlertidigt problem, men det så godt ud og blev citeret af danske medier, hvor jeg bare har det sådan, okay, det er jo ikke det vigtigste problem, vi har på Grønland, men det så da godt ud" (Journalist_10).

Det ligner casen fra den færøske nyhedschef, som tidligere omtalt. Der er en enorm frygt for at komme til at lave fejl: "Vi spørger konstant os selv, om det nu også er nødvendigt med den og den kilde, når vi dækker historier blandt magthavere og byens spidser – fordi de ret ofte reagerer negativt offentligt," siger hun til Nordisk Journalistcenter (Rask 2017), og forklarer, at journalisterne er meget optaget af, om de kommer til at lave fejl, fordi de har overset en juridisk

spidsfindighed, og de frygter at det bliver finkæmmet, hvis kilden vil anlægge retssag. Der synes at træde en særlig slags kirurgisk nøjagtighed frem, som kan være karakteristisk for småsamfundsjournalistikken.

Storr beskriver på lignede vis, at de caribiske journalister skal tænke i proportioner og alsidighed, hvilket ovenstående informant også er inde på med sit eksempel. Samtidig er der en holdning om, at nogle ting hører til privatsfæren – noget der også kan genkaldes fra Storrs analyser – hvor fx politikeres privatliv sjældent tages under journalistisk behandling, fordi der hersker en vis respekt omkring privatlivet i de små samfund (Storr 2016a). I den grønlandske mediebranche efterspørges der i joviale vendinger ind imellem et tabloidmedie, fordi de etablerede medier som udgangspunkt ikke anvender sensationskriteriet. Men som det fremgår af flere af citaterne, synes der at være en holdning om, at nogle ting er for private til mediernes søgelys, eller at man helst ikke går efter private forhold:

Informant: Jeg ved ikke, hvordan det har været før, men det er jo et lille ø-samfund. Alle kender hinanden, og hvis det bliver for personligt... jeg ved der er også mange grønlandske journalister, som ikke mener, man skal gøre det ligesom danske, hvor man går efter det private hos politikerne. Men det der med at være kritisk, jeg tror det er en udvikling. Man er jo altid kritisk og har altid været det igennem tiderne, men måske er man det mere og hvis det er, så er det i hvert fald en udvikling indenfor journalistikken, som politikerne hellere må vænne sig til.

Interviewer: Ja altså at der kommer mere kritisk journalistik, hvorfor tror du egentlig der gør det?

Informant: Fordi samfundet har brug for det vel. Og i gamle dage der kunne man jo feste sammen med politikerne, og jeg kunne være gode venner med dem. Det oplever jeg også, at der er gamle politikere, der prøver at feste med mig eller gøre et eller andet, være venner med mig. Og når jeg så siger nej, så bliver de fornærmede. I gamle dage bla bla ikke, hvor de bare kunne feste igennem sammen. Men den nye generations journalister de er mere...

Interviewer: Der er kommet mere professionalisering ind måske?

Informant: Ja det vil jeg mene. Det har jo også udviklet sig.

Interviewer: Men der er jo en del grønlandske journalister, som synes, det er ubehageligt, at lave de der kritiske ting, fordi at det som du selv sagde, at alle kender hinanden. Så det er ikke særlig rart at stikke snuden frem, fordi det er ligesom noget andet hvis du/

Informant: Men måske er det også kendetegnende for det at være grønlænder, altså at grønlændere er lidt mere tilbageholdende. Jeg ved ikke lige, hvordan jeg skal forklare det... men nu kan jeg lige pludselig ikke finde ordet, men... konfliktsky. Altså der er mange, der er konfliktsky. Og den der tilbageholdenhed og skulle være kritisk overfor nogen, det kan jeg godt forstå, at nogen synes er ubehageligt. Hvis ikke man har lært det og vænnet sig til, at det er sådan man arbejder.

Interviewer: Men tænker du, at du har det med fra uddannelsen, at man ligesom har nogen redskaber, som gør, at man bedre kan være kritisk?

Informant: Ja det vil jeg mene. Altså jeg kan selv huske, hvor svært det var, at skulle skrive en kritisk artikel. Første gang jeg skulle anmelde et teaterstykke, hvor jeg kritiserede skuespillerne, rystede jeg jo nærmest ikke. Og der kom også en skuespiller hen på redaktionen og skældte mig ud, men man bliver jo mere hård efterhånden" (Journalist_9, side 9-11).

Denne journalist anser det altså som en professionsnorm at være kritisk, og som et led i en professionalisering af faget. Samme argument træder frem fra tidligere eksempler i empirien. En nuancering af dette forhold kan dog være, at der kan være mere på spil for dem, der skal pleje en længerevarende relation til kilderne. Det kan samtidig skyldes, at de lokale journalister veksler mellem at være loyale overfor henholdsvis faget/mediearbejdspladsens normer og personlige træk eller endog en national loyalitet eller patriotisme, som Skjerdal og Mathisen identificerer i deres forskning fra andre dele af verden. En anden informant kalder det for en slags iboende høflighed blandt landsmænd:

Informant: Vi er så høflige. Vi møder dem i Brugsen dagen efter, ikke. Det er vores venner, eller vores venners forældre, eller et eller andet. Vi er fanme syltet ind, så der er den der landsboplads-høflighed, der sidder dybt i os. Også i mig. Altså, når jeg, når man skulle interviewe Lars Emil eller Jonathan, sådan nogle koryfæer ikke, man bliver meget andægtig, fordi man er landsmænd, vi betragter hinanden som landsmænd fremfor magthavere og borgere eller sådan noget. Altså den opfattelse, som Jørgen Chemnitz kalder klan, vi er (et) klan (samfund)... det er sådan. Det kan du ikke lave om på, sådan er det. Og det påvirker vores måde at arbejde på.

Interviewer: så du kan se, at når der kommer nogen, som ikke er "landsmænd", på den danske redaktion...

Informant: ja, fremmede, de er rigtigt gode at have.

Interviewer: Er det måden de spiller spørgsmål på, eller hvad er det du ser, der...?

Informant: Det er dét, at de spørgsmålstejn ved, "er det i orden det her? hvorfor gør vi det her?". "Jamen, det er da en mærkelig måde at gøre det på". Og det er sjovt nok, når man går folk på klingen, så bliver de meget fornærmede fordi de opfatter det som kritik. At det at blive spurgt om noget, det er meget almindeligt, også hjemme hos os, når jeg spørger om noget, så tror (navn) straks, at der er et eller andet i vejen. "Hallo, jeg spørger bare fordi jeg vil have et svar. Jeg vil gerne vide hvorfor. Det er ikke en kritik." Det er så almindeligt (Journalist_6).

Idéen om, at nogle bestemte værdier skulle være særligt danske eller særligt grønlandske, eksisterer blandt informanterne, men som ovenstående tyder på, behøver det ikke at have noget med etnicitet at gøre, men snarere hvilke aktier man har i lokalsamfundet, eller andre forhold, som uddannelse eller lignende. En udefrakommenhed der betyder, at man måske får øje på andre ting, end de, der er en del af samfundet, og dermed kan stille nye spørgsmål. Samtidig viser ovenstående at særligt kritisk journalistik som ideal, synes at være meget stærkt. Flere af de grønlandske informanter fremhæver dog andre typer af værdier eller opgaver for journalistikken i Grønland, end dét at være kritisk, hvor fokus fx kan være på at være løsningsorienteret, konstruktiv, nationsopbyggende, sprogbevarende, samlende osv., ligesom Storr er inde på i hendes analyse af småsamfundsjournalistik, hvor roller som samfundets advokat er vigtige. Adspurgt om, hvad god journalistik er, svarer én informant fx:

Informant: Jeg bliver irriteret, hvis kritisk journalistik ikke bunder ud i en forløsning af... en form for løsningsforslag. Eller et eller andet. så bliver jeg gal. Og jeg forestiller mig også, at mange bliver det. Jeg har tænkt meget på om vi, når nu du også siger journalistik i små samfund, om vi ikke

kunne, altså vi brugte jo den der konstruktive form i vores program. Og jeg synes det er enormt vigtigt nu, når vi også tænker på den politiske situation, at vi samarbejder.

Interviewer: Altså du tænker i forhold til den her nation building proces?

Informant: Ja, at vi simpelthen samarbejder med politikerne. Selvfølgelig skal vi have et kritisk øje, som vi for eksempel havde i vores program, Men vi sluttede altid med en eller anden form for løsning eller forslag på løsning. Og det er også med til at bevare kilderne. Der kommer den der gensidige respekt mellem journalist og kilde, hvilket jeg synes er meget meget vigtigt. Jeg synes vi skal være med, til at opbygge det samfund vi bor i. Det kan vi ikke gøre når vi har vores gevær klar, til at skyde politikerne med. Vi har den 4. statsmagt eller hvad vi nu også bliver kaldt, de her vagthunde. (...) Det er et meget individuelt valg. Jeg vil ikke være kritisk bare for at være kritisk, der skal være en løsning. Jeg vil hellere være løsningsorienteret, se hvem der bruger pengene korrekt og skrive en artikel om det. Så det er den holdning jeg har nu i dag.

Interviewer: Ja. Altså at god journalistik også serverer løsninger?

Informant: Ja god journalistik skal være løsninger og lede efter løsninger og ikke kun fejl (Journalist_14)

Personlige trusler og mulig selvcensur

Én ting, der dukkede op under feltarbejdet, og som overraskede mig, er mængden af trusler, som journalister modtager. Der er påfaldende mange, der taler om, at de på forskellige måder bliver antastet af både kilder og seere/lyttere/læsere, når de fx laver nyhedshistorier, der har været kritiske. Det er også kendt fra andre mindre samfund, eksempelvis fortæller den færøske nyhedschef fra Kringvarp Føroya, at hun selv og hendes kolleger oplever trusler, som leder til frygt og i sidste ende kan føre til selvcensur i nyhedsdækningen. Hun beskriver i en artikel til Nordisk Journalistcenter (Rask 2017), hvordan hun selv har modtaget trusler, og at der i det lille færøske samfund er journalistik, der ikke bliver lavet pga. få magtfulde politikere og erhvervs personer og deres indflydelse på medie billedet. Fx mistede hendes tidligere arbejdsgiver annonceindtægter, fordi den siddende borgmester var utilfreds med en sag, der blev dækket af avisen. Borgmesteren trak jobannoncer og servicemeddelelser fra avisen. Jeg har ikke sat mig for at undersøge, om det også gør sig gældende i Grønland, men mange informanter beretter om eksempler på kilder, der bliver vrede og meget personlige i deres henvendelser til journalisterne.

En journalist har fx modtaget dødstrusler efter en nyhedshistorie. Og siden da kan journalisten mærke, at det har påvirket hans måde at gå til bestemte emner på.

Informant: Det kommer jo nærmest ubevidst, og jeg har også selv taget mig selv i, at jeg især efter den der dødstrussel, at når jeg skal lave noget omkring politikere, især Naalakkersuisut, så har jeg taget mig selv i, at jeg prøver at være så sød som muligt, ikke. Og passer meget på, at det ikke støder andre mennesker. Og når jeg gør det, så aner jeg jo ikke, hvordan jeg skal redde den historie hjem. Så i meget meget lang tid, der har jeg været meget sød. Og det er jo en ulempe.

Interviewer: Hvorfor?

Informant: Fordi så kommer sandheden jo ikke frem på den måde. Jo måske kommer den lidt frem.

Interviewer: Måske bare på en anden måde?

Informant: Måske bare på en anden måde, men fordi når folk ringer til mig og roser mig, så siger de du er så alsidig, du er ikke så kritisk, og det er godt. Så tænker man okay, ja det er jo så prisen. Så kan jeg lige så godt være kontorjournalist, når jeg ikke er det.

Interviewer: Altså de mener det som en ros? (ja) det virker som om du ikke synes det er en ros?

Informant: Jamen det er fordi jeg vil jo gerne lave noget, der er kritisk, noget der får politikerne til at komme igennem og komme med deres meninger. Du har krav på at få nogen sandheder frem. Hvis du ikke får dem frem første gang, så bliver vi nødt til at være hårde ved politikerne, og sige "har du ikke pligt overfor samfundet til at sige sandheden"

Interviewer: Men mener du, man er nødt til at være kritisk, for at få sandheden frem, er det det, du siger?

Informant: Ja engang imellem er det jo nødvendigt. Det kommer jo an på, hvilken politiker man snakker med.

Interviewer: Nogen gange kan jeg bare godt få indtryk af, at det er særligt godt at være kritisk. Det er som, at det er en værdi i sig selv?

Informant: På mange områder er det jo en værdi i sig selv, men ikke nødvendigvis altid. Det er jo heller ikke det, jeg mente, det er nok fordi i nogen historier, der er man jo nødt til at være mere kritisk end andre gange, for at få sandheden frem. Også selvom det vil gøre ondt på andre mennesker (Journalist_1, side 8-9).

Idealet om kritik synes at være det vigtigste, selvom det samtidig skinner igennem i citatet, at informanten måske ikke selv mener, at det er det vigtigste i arbejdet, men anser det som en vigtig professionsnorm, måske fordi normen er så stærk på redaktionerne. Oplevelsen af, at det "bør" være sådan træder i forgrunden, mens hans egne erfaringer og personlige oplevelser træder i baggrunden. I nogle tilfælde kan sådanne oplevelser med trusler også gribe ind i arbejdet fremadrettet og dermed også få betydning for journalistens selvbillede. Det er tilfældet med denne informant, der fortæller om en hændelse med en kilde, hvor det ikke direkte er kilden, der udelukker journalisten, men et samspil der går skævt. Det drejer sig om en kilde fra en magtfuld interesseorganisation, der har rettet hård og meget personbåret kritik mod denne journalsists arbejde. Og siden har journalisten ikke haft lyst til at lave interview med denne kilde. Journalisten har bevidst styret udenom kilden, og i stedet anvendt andre kilder fra samme organisation:

Informant: Jeg har ikke snakket med ham siden, men jeg har snakket med direktørerne og nogen andre, der har med (organisation) at gøre, men jeg tør stadig ikke, at konfrontere mig selv med ham. Og det er en kæmpe ulempe for mig.

Interviewer: Hvordan?

Informant: Fordi jeg kommer jo ikke tæt på den kilde, jeg gerne vil have. Godt nok er det jo sådan, at han ved en hel masse om alt muligt ikke, og det er jo sikkert også ham, der udstikker nogen opgaver, hvad man skal sige til pressen. Men alligevel jeg betragter det lidt som... der er en anden, der siger det i stedet for den første. Andenhånds oplysninger. Så det er jo på den måde, det blev en ulempe.

Interviewer: Ja for kan du så lave historier om (organisationen), hvis du skulle lave en nyhed næste gang. Hvad gør du så?

Informant: Jamen jeg har lavet historier om (organisationen), men kun på orienteringsmæssige

områder. Så jeg har ikke siden lavet... jeg skal jo snart til at begynde, for jeg kan jo ikke blive ved med at få det væk fra mig. Det er jo et område, som jeg elsker at snakke om. Fordi det er også spændende.

Interviewer: Ja området fylder jo virkelig meget.

Informant: Ork ja, men det gør, at jeg bliver usikker på mig selv selvfølgelig ikke, altså hvad vil han sige, hvis jeg nu kommer til at lave fejl i det indslag jeg laver.

Interviewer: Selv om du jo ikke havde lavet fejl til at starte med?

Informant: Selv om jeg slet ikke har lavet fejl. Så den tanke, den kommer ubevidst. Men jeg har jo oplevet, at siden jeg startede som journalist, da har jeg jo oplevet en del, det meste er jo gode ting, men det indeholder også nogen meget dårlige ting, blandt andet dødstruslerne, ikke (Journalist_1, side 5).

Delkonklusion

Kapitlet har vist at nyhedsmedierne er afhængige af kilder, men at der er en række vanskeligheder forbundet med kildeadgang. Dels de geografiske, men i særdeleshed at medierne har svært ved at opstøve uafhængige kilder, og samtidig opererer indenfor en såkaldt "tavshedskultur". Samtidig er der personlige relationer mellem journalister og kilder, hvilket vanskeliggør en distance og presser feltets autonomi.

Idealet er, at kilderne og journalisterne skal være uafhængige og personligt distanceret fra sagen for at kunne være kritiske, hvilket synes at være det herskende ideal. Den distance er dog vanskelig at opnå i det grønlandske journalistikfelt, fordi der næsten altid vil være relationer på kryds og på tværs, og dermed også habilitetsspørgsmål, som kapitlet har vist. Forholdet mellem journalisterne og kilderne er anderledes i Grønland, og man kan rejse spørgsmålet om det overhovedet er muligt at være kritisk på den måde, som der lægges op til i de journalistiske lærebøger? Er det overhovedet det rigtige ideal i Grønland? Eller er kritik bare én ud af mange måder at arbejde journalistisk på?

Journalistisk praksis i Grønland ligner lokaljournalistik på nogle punkter, også på distance-nærhed parameteret, men da der er tale om en national ramme, er begrebet småsamfundsjournalistik mere relevant. Journalisterne kan både være kritiske lokalt, lokalpatriotiske og have skiftende loyaliteter, men de kan aldrig *ikke* være journalister - da de i et lille samfund som det grønlandske, er tæt knyttet til deres profession, som kapitlet har illustreret gennem en række empiriske eksempler.

Kapitel 7 Sproglige dilemmaer i grønlandsk journalistik

Mens de forrige analysekapitler har vist, hvilke rutiner der er på mediearbejdspladserne, og hvilken rolle kilderne spiller for journalistisk praksis, zoomer dette kapitel ind på sproget, da særligt sproget spiller en helt afgørende rolle for hvordan nyhederne bliver til i Grønland. Kapitlet undersøger, hvilke udfordringer og dilemmaer der opstår i det dobbeltsprogede Grønland, når nyheder bliver produceret på to sprog i en national kontekst, der er præget af intens sprogdebat. Og hvordan samspillet fungerer i den daglige journalistiske praksis, når der er tale om forskellige kulturer og to sprog, der mødes i redaktionsrummet både mellem redaktionsmedlemmer og i mødet med kilder og omverdenen.

I modsætning til de øvrige kapitler er opbygningen af dette kapitel bevidst lidt anderledes. Kapitlet har to separate dele. Første del er primært en deskriptiv, historisk indføring i sprogets status i Grønland i moderne tid med nogle relevante tidsmæssige fikspunkter, der viser, hvordan landet er blevet flersproget, og hvilken status sprogene har haft og har i dag. Det giver samtidig nogle fingerpeg om, hvorfor og hvordan sproget er knyttet til identitetsspørgsmålet, samt hvilken betydning sproget har spillet og fortsat spiller i den offentlige debat. Denne beskrivelse er nødvendig for at give den udenforstående læser rammen til at forstå de kampe, der foregår i journalistikkens felt. Disse kampe er tæt knyttet til sprogdebatten i øvrigt.

Anden del dykker ned i den konkrete journalistiske praksis og viser, hvordan journalisterne arbejder med dansk som rammesættende sprog både i relationen til kilderne og i redaktionelle fora. Derudover kommer kapitlet ind på versionistfunktionen på de grønlandske redaktioner, om det "svære", men ophøjede skriftlige grønlandske, samt kritikken af versioneringer og det journalistiske sprog i det hele taget.

Denne del rejser også en række spørgsmål omkring relationer på det dobbeltsprogede grønlandske arbejdsmarked, samt hvilken betydning de danske tilflyttere spiller på et grønlandsk arbejdsmarked, der kæmper med en række postkoloniale spørgsmål. Dermed kommer jeg også indirekte ind på relationen til Danmark og såkaldt dansk kultur samt løsrivelsesdebatten, der er tæt knyttet til sprogdebatten. En væsentlig pointe for denne del af kapitlet er at vise, at sproget rækker langt udover det konkrete journalistiske produkt og ind i en række andre større dilemmaer, der afspejler nogle af de politiske og følsomme kampe, der udspiller sig i det nationale grønlandske felt.

Kapitlet tager afsæt i navnlig informanternes egne udsagn om sproget som (symbolsk og konkret) magtmiddel i den daglige praksis, både hvad angår dansk og grønlandsk, og eksemplificerer dette med observationer og anden empiri til at vise, hvilke forhandlinger der pågår i de redaktionelle rum. Da medier har en særstatus i udvikling samt sprogbevarelse og -udbredelse, får spørgsmålet en særlig opmærksomhed fra omverdenen, hvorfor kapitlet også vil inddrage eksempler fra rapporter, sociale medier og den offentlige debat til at illustrere, hvilken rolle mediesproget spiller.

Den anerkendte grønlandske professor, og tidligere rektor for Ilisimatusarfik, Robert Petersen, indfanger en del af dilemmaerne, som dette kapitel beskæftiger sig med, i følgende citat fra hans tekst *Kolonialisme set fra en tidligere koloniseret* fra 1992. I kapitlet kommer han blandt andet ind på virkningerne af en kolonialisme på forskellige områder, herunder det stærke imperativ om at ville "hjælpe" Grønland mod en udvikling fra koloni til herre i eget hus. Det synes derfor passende at rammesætte kapitlet med Robert Petersens udsagn:

"Når nogle etnisk danske påstår f.eks., at de grønlandske journalister er andenrangs, underforstået at de danske ikke er det, så er det underligt, når de optræder som nyhedsformidlere i et område, hvor de ikke kan forstå hovedsproget, og derfor ikke kan vide en stor del af, hvad der foregår, med mindre nogen hjælper dem. En uvidenhed om egen uvidenhed er en dårlig undskyldning, når man alligevel gør sig til ekspert og dommer inden for et felt, hvor alle burde vide, at der var grænser. Også her ser vi et tydeligt tegn på et behov for at retfærdiggøre, at man er her, og måske en fornemmelse af, at man fortsat er her på specielle vilkår. Det kan skyldes, at det ofte især er de danske journalister, der kritiserer de grønlandske forhold. Det lugter jo altid af en "dybdeborende journalistik". Men den ægte dybdeborende journalist har vel større vilje til at få også de gode sider frem end de rindalistiske kolonister, vi har her. Det samme kunne man også sige, når folk, der har været her i ret kort tid, begynder at fortælle Grønland om, hvad der er bedst for det. Også her er det ret tydeligt, at man gerne vil retfærdiggøre sit ophold, og efterlade sig spor, der kan huskes" (Petersen 1992, s.190).

Citatet er fra 1992 længe før Selvstyrets indførelse i 2009, men på sin vis et godt afsæt for at undersøge, hvilke (magt-)kampe der fortsat er på spil på sprogområdet i de grønlandske nyhedsmedier i dag. Samtidig rejser citatet spørgsmål omkring en journalistisk "stil", som Petersen her knytter til etnicitet, der er værd at undersøge nærmere.

Men før undersøgelsen af, hvordan medievirkeligheden ser ud på sprogområdet i dag, er det vigtigt at have rammen på plads. Derfor først et tilbageblik på nogle (sprogligt) centrale årstal, hvor fokus er på det danske⁴² sprogs indflydelse i Grønland. Både historikere, lingvister og sociolingvister har arbejdet med sprogspørgsmålet i Grønland, og det er derfor ikke opgaven her at komme med en udtømmende beskrivelse af sprogets udvikling, for mere se f.eks. (Gad 2004; Petersen 1976; Langgård 2001; Langgård 2005; Langgård 2003c; Gad 2018; Petersen 1979; Kolte 1999; Kleivan 1999; Kleivan 2011; Sejersen 1999; Frederiksen & Olsen 2017). Her er det i stedet en række nedslag med særligt fokus på uddannelsessprog samt lovgivning.

⁴² Andre sprog har også indfundet sig i Grønland, men ikke med samme indflydelse som dansk. I perioden 985-ca. midten af 1400-tallet opholdt Nordboerne sig i Sydvestgrønland, men nordisk sprog havde ikke på det tidspunkt en større indflydelse på grønlandsk. Fra 1733-1900 underviste og prædikede de tyske missionærer (Herrnhuterne) på tysk på deres missionsstationer i Syd- og Midtgrønland, og engelsk havde indflydelse under 2. verdenskrig (Kolte 1999), og har det for så vidt stadig gennem fx medieforbrug af film, musik mm, med navnlig engelsksproget underholdning. Derfor ses der stadig låneord fra disse sprog, men indflydelsen har ikke været så stor.

Det grønlandske sprog som identitetsmarkør – lidt forklarende historicitet

Efter missionsarbejdets påbegyndelse i 1721 med Hans Egedes ankomst til Grønland fik det danske sprog en begyndende indflydelse. Kommunikationen i perioden foregik dog næsten udelukkende på grønlandsk (Langgård 2003b, s.226); missionærerne udbredte kristendommen på grønlandsk for at komme i kontakt med befolkningen med hjælp fra grønlandere, der assisterede missionærerne. Blandt disse var kvinden Arnarsaq, der bestemte nogle af de ord, der blev anvendt i forbindelse med religiøse begreber, ligesom hun var med til at redigere den første grønlandske ordbog (Frederiksen & Olsen 2017; Thisted 2016). Der var allerede fra den tidlige etablering af kolonier på den grønlandske vestkyst en idé om, at det grønlandske sprog og den grønlandske kultur skulle beskyttes (Sejersén 1999; Gad 2018; Rud 2010) og skærmes mod de negative – eller sågar ”fordærlige” – sider af europæisk kultur (Rud 2010, s.59). En åbenlys årsag til beskyttelsen var økonomisk, en beskyttelse af kulturen kunne være med til at sikre fangererhvervet, som var grundlaget for handlen i Grønland (Sejersén 1999; Rud 2010; Thomsen 1998; Marquardt 1992).

Den første dansk-grønlandske ordbog blev udgivet af Poul Egede i 1761 med hjælp af blandt andre førnævnte Arnarsaq. Allerede fra cirka midten af 1700-tallet har der altså været anvendt et skriftsprog, men sprogforskeren Kolte kalder det en ”usikker og upræcis retstavning” (Kolte 1999, s.93). I 1840 kom der et formaliseret skriftsprog, da den tysk-danske missionær og sprogforsker, Samuel Kleinschmidt, udarbejdede en egentlig retstavning. Og ved seminariets oprettelse i 1845 foregik kateketuddannelsen⁴³ på grønlandsk. Den mundtlig fortælletradition blev omformet til skriftligt materiale,⁴⁴ ligesom oprettelsen af den grønlandsksprogede avis Atuagagdliutit i 1861 havde en indflydelse på skriftlig fremstilling i form af fortællinger.

Særligt på skoleområdet var der en række vigtige begivenheder i starten af 1900-tallet, der kan hjælpe med at forklare nogle af de sproglige udfordringer, som afspejler sig i sprogdebatten i det grønlandske samfund helt frem til vor tid. I 1905 indtog skoleloven ”et midterstandpunkt” mellem den traditionelle beskyttelsespolitik og en moderniseringspolitik (Gad 2018) ved at tilbyde danskundervisning på seminarienniveau, for at grønlandere kunne sætte sig ind i viden om moderne forhold ved fx at læse dansksproget materiale og tage uddannelse i Danmark. Ved ændring af styrelsesloven i 1925 blev betydningen af det danske sprog cementeret. Dansk blev indført som nyt sprog ved alle skoler, såfremt ressourcerne var tilstede (Rud 2017b, s.272), men allerede på det tidspunkt beherskede flere grønlandske familier både det grønlandske og danske sprog (ibid.). Helt tilbage i 1912 argumenterede Mathias Storch for, at de kvikke grønlandske børn skulle sendes til Danmark for at lære dansk og uddanne sig, eller at der skulle bringes danske lærere til Grønland for at undervise de grønlandske børn til fremtidens erhverv (Storch 1912 i Atuagagdliutit citeret fra (Langgård 2003b, s.228). Der var altså en grønlandsk elite, der mente at

⁴³ En kateket er en særlig betegnelse for en stilling i kirken som hjælpepræst og underviser. Ordningen anvendes fortsat i den grønlandske folkekirke.

⁴⁴ En beskrivelse af overgangen fra mundtlig fortælletradition til skrift i 1800-tallet samt den tidligere grønlandske litteratur kan findes i (Thisted 2016; Brodersen 2013)

dansk som uddannelsessprog var vejen frem for Grønlands udvikling (Langgård 2003b, s.228–229). Lovens indførelse i 1925 betød dog ikke nødvendigvis, at der var undervisning i faget, da der ikke altid var kvalificerede lærere til at undervise (Kleivan 1999, s.100). Ifølge Berthelsen førte dette på et overordnet niveau ikke til større dansk kundskaber hos befolkningen (Berthelsen 2008: 147, her citeret fra (Frederiksen & Olsen 2017)).

Der var altså flere sagte bevægelser mod at dansk fik større indflydelse gennem årene, trods en officiel beskyttelsespolitik. Denne politik kom dog til at stå overfor store forandringer i årene, der fulgte. Beskyttelsespolitikken blev gradvist erstattet med en moderniseringspolitik op gennem **1950'erne** med den såkaldte danisering, "danificering" eller "fordanskning" (Langgård 2008: 142). Dansk sprog (og kultur) fik større betydning i takt med idéen om, at Grønland skulle være en ligestillet del af Danmark. Grønlændere og grønlandsk sprog og kultur skulle ikke længere "beskyttes mod omverdenen" fra dansk side, ligesom der fra grønlandsk side var et ønske om udvikling og ligestilling via uddannelse og det danske sprog (Langgård 2003b, s.229; Heinrich 2012).

I forbindelse med befolkningstilvæksten i 1950'erne og den følgende mangel på kvalificerede lærerkræfter samt de politiske vinde frem mod en officiel afkoloniseringsproces i FN i 1953, blev det danske sprog mere afgørende i skolevæsenet. I skoleloven af 1950 blev der oprettet parallellinjer, dvs. en opdeling af a- og b-klasser i folkeskolen. Man anså de danske elever som bogligt dygtigere, og grønlandske forældre med ambitioner på deres børns vegne sendte også deres børn i "danskeklasserne", hvor der blev undervist på dansk og med et dansk curriculum (Langgård 2003b, s.230), men med det resultat, at nogle af de grønlandske børn mistede deres grønlandske sprog til fordel for det danske (Frederiksen & Olsen 2017, s.5).

Som følge af denne sprogpolitik blev en række børn i årene 1961-frem til 1970'erne sendt til Danmark på skoleophold i en meget tidlig alder, for at de kunne dygtiggøre sig i dansk. Nogle oplevede problemer i relation til deres familier, identitetsforvirring og splittelse, mens det for andre blev vellykket i form af en sproglige indlæring, der senere i livet har bragt dem til fremtrædende stillinger. Nogle har (gen)tilegnet sig grønlandsk, mens andre ikke har. Der var både gode oplevelser med en øget mængde muligheder, men også afsavn og følelser af rodløshed. For mere, se Jensen 2011, en ph.d. afhandling hvor forfatteren har interviewet nogle af de børn, der blev sendt til Danmark på disse skoleophold (Jensen 2001, s.16).

I 1954 nedsatte Grønlands Landsråd et udvalg, der skulle granske skriftsproget, med det mål at forenkle Kleinschmidts retskrivning, som på det tidspunkt kun blev skrevet fejlfrit af omkring 5 % af befolkningen (Olsen 2001). Udvalgets arbejde førte til en reform af retskrivningen i **1973**, der skulle gøre sproget mere tilgængeligt, idet stavemåden blev ændret til at være tættere opad udtalen (på vestgrønlandsk). Den gamle retskrivning bestod dog, og der var stor debat om reformen (Olsen 2001).

Op til indførelse af Hjemmestyre i 1979 kom der øget fokus på det grønlandske sprog, og "grønlandiseringen" tog over fra danificeringen som led i en etnisk bevidstgørelse (Tobiassen 1998) på bagtæppet af et politisk ønske om en mere central rolle til det grønlandske sprog og i det

hele taget en anti-imperialistisk dagsorden bl.a. ført an af grønlandske studerende i Danmark og unge grønlandske politikere (Jensen 2012, s.111; Thisted 2005; Thisted 2016; Lynge 2007).

I årene efter 1979 blev der uddannet grønlandske lærere, grønlandsk blev gjort til obligatorisk fag - også for dem, der havde dansk som modersmål – og undervisning skulle hovedsagligt foregå på grønlandsk. I praksis fortsatte parallelsprorene dog helt til slutningen af 1990'erne. Siden har der været ændringer på skoleområdet igen, og både dansk- og grønlandskundskaber anses som vigtige, men den nuværende sprogdebat, der i den offentlige debat også bliver knyttet til løsrivelsesprocessen, sætter igen det grønlandske sprog i fokus, hvorfor der også i fx en række politiske partier har været større fokus på det grønlandske sprogs rolle.

Dansk har dog fortsat spillet en rolle, ikke kun i praksis, men også i lovgivningen. I

Hjemmestyreloven fra 1978, slås det fast, at grønlandsk er hovedsprog, men der skal undervises grundigt i det danske sprog, hvorved dansk får en særstatus (Langgård 2003c). Yderligere i Paragraf 9, stk. 2: "Begge sprog kan anvendes i offentlige forhold". Fokus blev altså (igen) på grønlandsk og undervisningsområdet blev hjemtaget (Frederiksen & Olsen 2017), men det danske sprog anvendes fortsat på undervisningsområdet.

I 1998 med indførelse af skolereformen *Atuarfitsialak* (den gode skole) bliver de sprogopdelte skoleklasser afskaffet, men med obligatorisk danskundervisning fra 1. klasse og engelsk fra 4. klasse (Frederiksen & Olsen 2017). Samme år 1998 blev Oqaasileriffik/Sprogsekretariatet etableret (oprettelsen blev vedtaget i 1996) og fungerer nu som en selvstændighed enhed under Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke. Oqaasileriffik tager sig af vejledning i brugen af det grønlandske sprog og udvikler sprogteknologiske værktøjer. Dertil hører Grønlands Sprognævn og Grønlands Stednavnenævn, der er helt centrale i forhold til udviklingen af sproget.

Med selvstyrets indførelse i **2009** blev grønlandsk landets eneste officielle sprog (passagen om dansk blev taget ud), og i **2010** kom Sprogloven, der stadfæstede grønlandsk som samfunds bærende sprog, men samtidig sikrede, at der fortsat undervises i dansk.

I **2014** kom Naalakkersuisuts strategi og handlingsplan for sprogindlæring i hverdagen. I 2018 står der i koalitionsaftalen, at det engelske sprog skal vægtes højere. Debatten om indførelse af det engelske sprog som erstatning for det danske er ikke ny, men har derimod været oppe adskillige gange gennem årene. (Se Gad 2018 for mere). Samtidig med, at der er en vis modstand mod det danske sprog, er der også en politisk erkendelse af, at dansk fortsat spiller en betydelig rolle qua den befolkningssammensætning, man har i Grønland i dag samt at det danske sprog giver adgang til gratis videreuddannelse i Danmark. Engelsk kan dog tilbyde et "neutralt" rum, og er fx anvendt af kunstnere (Thisted 2010) og er også blevet foreslået fra politisk side igennem årene.

Der refereres til lidt forskellige tal, fx at 70% af befolkningen skulle være grønlandssproget, 15 % dobbeltsproget og de resterende 15 % dansksproget (Langgård 2001; Frederiksen & Olsen 2017). Tallene er dog behæftet med en vis usikkerhed.

Modstanden mod det danske sprog illustrerer, hvordan man på den ene side ønsker at vende sig væk fra den tidligere kolonis sprog, og på den anden side netop måler sig op mod det danske sprog og dets funktion i Danmark som nationalt fællesskab med ét nationalt sprog og en relativ homogen befolkningsgruppe. Gad beskriver i sine analyser af sproget i Grønland, at dansk bliver anset som både et forbillede og et modbillede til det grønlandske sprog, og peger i virkeligheden på noget centralt, der handler om, at Grønland måske ikke kan anses som ét kulturelt eller sprogligt homogent fællesskab, men derimod et heterogent fællesskab, der består af forskellige befolkningsgrupper med forskellige placeringer i hierarkiet, da administrationssproget og uddannelsessproget har været dansk gennem mange år. Som ovenstående har vist, har sprogdebatten en stor betydning i det grønlandske samfund, og sprogspørgsmålet er uomgængeligt i Grønland qua den tætte relation til Danmark og det danske mediesystem baseret på cirka 300 års fælles historie.

Udover den historiske gennemgang er der også en række sprogtekniske forhold, der er relevante for at forstå, hvorfor det journalistiske arbejde på to – nogle gange tre eller fire – sprog, bliver vanskeligt. Der findes tre grønlandske sprog, nemlig vestgrønlandsk, østgrønlandsk og polareskimoisk (Thuledialekt), der bliver talt i geografisk adskilte områder af landet, og på nogen vis kan anses som tre separate sprog. Forskellen på dialekterne findes både i udtaleregler, grammatiske forskelle samt variationer i ordforrådet (Petersen 1976, s.166). Ser vi på medierne, kan kilder og kolleger således tale andre dialekter end én selv. Et eksempel jeg møder under observationsstudier på KNR, hvor et makkerpar skal interviewe en østgrønlandsk politiker, men kommer ud i vanskeligheder, da journalisterne taler vestgrønlandsk og dansk. Politikeren ønsker ikke at udtale sig på dansk, så interviewet foretages på en blanding af vestgrønlandsk og østgrønlandsk, og oversættes derefter til dansk til den danske radioavis. Journalisterne går til deres redaktør, og i en blanding af dansk og grønlandsk, får han coachet dem til, hvilke spørgsmål de skal stille. "Det er spørgsmålet om vi kan forstå hans østgrønlandske", siger den ene af journalisterne, henvendt til mig. Inde i studiet forstår journalisterne ikke alt, hvad politikeren siger. "Mittattip/merterdi er det meeqqat?"⁴⁵ spørger den ene. Dette blot for at eksemplificere, at det ikke er enkelt, når det kommer til sprog i Grønland. Der er flere dialekter, og de er ikke nødvendigvis lige forståelige indbyrdes. Vestgrønlandsk er det officielle sprog og skriftsproget, hvilket kommer til udtryk i valget af sproget i fx lærebøger, i medier, administration mm. men der er ifølge Kolte betydelige forskelle i udtale, ordforråd og grammatik mellem hhv. vestgrønlandsk, østgrønlandsk samt nordgrønlandsk (Kolte 1999). Et eksempel på dette er Børnetalsmandens rapport fra Qaanaaq, hvor en af konklusionerne efter samtaler med en række børn er, at der er sproglige vanskeligheder i mødet med fx hjælpeinstanser, hvor hjælpen ikke er tilgængelig på Thuledialekten (MIO Børnerettighedsinstitutionen 2018).

⁴⁵ Indslaget handler om børns trivsel. Her bliver journalisten i tvivl om ordet Mittattip/Meterdi, der er østgrønlandsk for børn, mens det på vestgrønlandsk hedder meeqqat.

De dialektale forskelle leverer desuden råstof til splid blandt grupperne. Det er således ikke kun dikotomien dansk-grønlandsk, der er problemet. I *Et sprogligt perspektiv på grønlandsk identitet* er Inge Kleivan inde på hvilke opfattelser, man har internt i Grønland af hinanden og de forskellige sproggrupper/geografiske grupper. Fx skriver hun, at der er en glans omkring thulegrønlanderne, mens østgrønlanderne føler sig stigmatiseret som voldelige og underlegne (Kleivan 2011, s.39). Der eksisterer mange fordomme på kryds og tværs af landet. En nyere tekst, der illustrerer dette er Tukumminnguaq Nykjær Olsens bidrag til antologien Ufrivilligt Blinde 2018, hvor hun blandt andet skriver: "Østgrønlanderne er mordere, dem fra Upernavik har ingen tænder, alle dem fra Qaanaaq er drankere, Nuumiutter taler kun dansk. Alle dem fra andre byer, kan man ikke stole på. (...) Disse ting hørte jeg som barn. Jeg troede på dem, og du tror stadig på dem. Jeg vil aldrig mere synes, at det er pinligt at sige, at jeg er fra Qaanaaq" (Nykjær Olsen 2018).

Der findes således store interne forskelle og uenigheder om sprogenes status, som er splittende og ikke kun handler om det grønlandske op mod det danske (Gad 2004; Gad 2018), men også om vest versus øst eller nord og syd, om generationer, socioøkonomi og sprogpuritanisme samt om et særligt Nuuk'sk, der bliver sat lig med elite, da den veluddannede dobbeltsprogede elite blandt andet er bosat her. Hvis man tager det danske væk, kan der opstå en polarisering internt med det grønlandske. Dansk bliver en metafor for "Nuuk'sk" eller for elite og hovedstad på baggrund af en forestilling om "Nuuk som et stykke Danmark på klipper", først pga. byens betydning for koloniadministrationen og siden som symbolet på centraliseringspolitikken (Sørensen & Forchhammer 2014). Mens resten af Grønland, der ligger "ude på kysten", som man kalder det, bliver repræsentant for på den ene side det "ægte" eller "rene" Grønland med fokus på fangst og fiskeri, og på den anden side, det fattige eller endog tilbagestående.

Der er altså to niveauer i det her spørgsmål 1. Det sprogtekniske, hvor der er tale om flere forskellige sprog eller dialekter 2. Det symbolske, hvor sprog bliver (gjort) til noget andet og mere end sprog. Og altså også kan handle om socioøkonomi internt i Grønland samt et modbillede til Danmark, det danske velfærdssystem eller danske kulturelle normer, der i en historisk periode har været dominerende i administrationen og ifølge nogle stadig er det.

I modsætning til de øvrige inuitiske sprog og dialekter er grønlandsk ikke et minoritetssprog i Grønland (Kolte 1999; Frederiksen & Olsen 2017) men lever derimod i bedste velgående (Langgård 2003b) og tales af en majoritet i landet, ligesom det i teorien er hovedsproget i det offentlige. Fra Sprogsekretariatets side lyder det:

"UNESCO's rapport fra 2009 fastslår, at der er fare for at Thuledialekten og den østgrønlandske dialekt forsvinder, og at den vestgrønlandske dialekt står svagt. Man kan diskutere om sproget virkelig er i fare, men en ting står klart: Vi har som folk et ansvar og er forpligtet i forhold til bevarelsen sproget. Det vil sige, at hvordan end sproget har det, så er vi forpligtet til at udvikle det og sikre det fra at uddø" (Frederiksen & Olsen 2017, s.7).

I en artikel fra 1991 argumentere Jørgen Poulsen, der i 1970'erne har studeret tv-mediets opkomst i Grønland (Poulsen 1975), at udenlandsk tv kan komme til at udgøre en trussel for de små sprogområder i Grønland og på Færøerne, navnlig i relation til børn og unge, da de er den gruppe, der ser mest tv (Poulsen 1991). Det kommer dog ikke helt til at holde stik, da det grønlandske sprog er forholdsvis godt repræsenteret i tv-programmer og radioprogrammer i dag (KNR-årsrapporter, Rygaard 2017).

Kolte påpeger i sin beskrivelse fra 1999, at der trods mange låneord fra dansk, er bemærkelsesværdigt lille indflydelse på sprogets struktur og ordforråd, der "står ubestridt som et selvstændigt sprog for langt hovedparten af befolkningen" (Kolte 1999, s.90). Samme pointe kan genfindes hos Sprogsekretariatet, der konstaterer at det grønlandske sprog er modersmål for 70% af befolkningen (Frederiksen & Olsen 2017), om end Robert Petersen argumenterer, at det danske sprog har haft en indflydelse på syntaksen (Petersen 1979).

Dansk har haft indflydelse på det grønlandske sprog, og der er mange låneord, navnlig på områder af teknisk art, men som Kolte skriver, har de ledende personer i samfundet gennem omtrent 300 år været danskere eller grønlændere, der talte dansk, hvorfor sproget vedrørende politiske idéer, religion, fremmed litteratur og mode mm. er præget af det danske sprog. Alligevel har den grønlandske grammatik dog beholdt sin særegne opbygning, som er meget forskellig fra europæiske sprog, idet sproget er et polyteknisk sprog, det vil sige en opbygning, der er sammensat med rod og op til 5-10 tilhæng/enderer.

Sprog og symbolik - En "rigtig" grønlænder kan grønlandsk

Det grønlandske sprog har stor intern symbolværdi (Frederiksen & Olsen 2017; Thisted 2017) og der har, som vist, været stor fokus på bevarelse af sprog og kulturel arv i den proces, der fulgte efter koloniseringens ophør. Sproget bliver samtidig sat i sammenhæng med ønsket om løsrivelse, og identitet (se Sejersen 1999, Gad 2004, 2018) eller det Langgård kalder "den mentale afkoloniseringsproces med visionen om et grønlandssprog Grønland" (Langgård 2005, s.142). Det er et vigtigt bagkatalog til at forstå, hvorfor kritikken af mediernes sprog fx bliver så voldsom, eller hvorfor arbejds sprogets betydning vægtes så meget, og hvorfor mine informanternes udsagn også skal forstås i denne overordnede kontekst, der ikke kun handler om sproglige evner, men i høj grad om den symbolske kapital, sproget kommer med, da det taler ind i en meget dybere diskussion om koloniale levn, kulturbeskyttelse og løsrivelsestrang.

Grønlandsk er officielt og lovgivningsmæssigt hovedsproget, men i praksis ser det anderledes ud, og reelt er dansk ofte administrations- og uddannelsessprog (Gad 2004; Binderkrantz 2008; Lang 2008; Tobiassen 1998; Langgård 2003c). Når sprogdebatten derfor er så følsom, kan det måske komme af en oplevelse af denne diskrepans mellem officiel sprogpolitik og realitet på arbejdspladser og i borgernes møde med uddannelsessystemet, sundhedsvæsenet mm. Men også om en historicitet, der har ubehagelige konnotationer. Når Kolte derfor skriver, at grønlandsk er

hovedsproget i undervisningen, i kirken og i medierne (Kolte 1999, s.87) skal det tages med et stort gran salt. Lige præcis medierne vil jeg beskrive nærmere senere i dette kapitel.

Men først en kort beskrivelse af sprogbeherskelse som identitetskriterium. Spørgsmålet om hvem, der er *kalaaleq*/grønlænder, og hvad skal der til for at være "rigtig" grønlander er omdiskuteret (Thisted 2017). Diskussionen af, hvem der er "rigtig" grønlander er dog ikke ny (Sørensen 1994, Thomsen 1998, Sejersen 1999, Langgård 2003, Thisted 2014, Gad 2004, Gad 2018, Petersen 1990, 2007). Robert Petersen skriver om definitionen af en *kalaaleq* (en grønlander) i 2007:

"Nogle mente at en *kalaaleq* var en fanger med familie, andre påstod, at det der kendetegnede *kalaaleq* var, at vedkommende kunne tale grønlandsk" - altså ikke afhængig af afstamning eller tilhørsforhold (Petersen 2007, s.16). Og videre "Etnisk identitet blev brugt, men uden fast definition, idet den stadigvæk knyttet til evnen til at tale grønlandsk. Flere grønlandske embedsmænd på rejse oplevede, at mange grønlandere glædede sig over at kunne tale med dem "uden generthed". Formentligt skal denne udtalelse forstås sådan, at de så kunne tale om alle mulige kendte emner" (Petersen 2007, s.17–18).

Sejersen beskriver, at navnlig fangererhvervet blev knyttet til identitetsspørgsmålet, men en rigtig grønlander kunne også godt have andre erhverv, da sproget, landet og historien var de vigtigste faktorer, en mere rummelig beskrivelse der også kunne favne den voksende gruppe af seminarieuddannede grønlandere (Sejersen 1999). Men også andre ting, udover sprog og oprindelse, såsom om man kunne lide grønlandsk mad, kom på tale. (ibid.)

Langgård, der i flere tekster har beskæftiget sig med identitet og sprog, se fx (Langgård 2003a; Langgård 2003c) beskriver, at en tidlig definition af det at være grønlander dels er knyttet til at kunne sproget, og dels til kærlighed til landet og viden om historien (Langgård 2005, s.142), men at dansk ikke blev anset som en trussel i begyndelsen af det 20. århundrede, hvor det snarere var en mulighed for at få adgang til omverdenen.

Gad viser i sine analyser af sprogets betydning, at dansk opfattes som en trussel mod grønlandsk sprogs udvikling, og ønsket om sproglig "renhed" kommer af en afstandtagen fra det koloniale sprog (Gad 2004, Gad 2018), ligesom grønlandisering og modernisering bliver gjort til hinandens modsætninger og det danske sprog sættes i relation til en udvikling, der potentielt kan blive set som undergravende for grønlandsk kultur (Gad 2004). Sproget bliver en del af en nation building proces.

Diskussionen fylder meget i den offentlige debat og er ofte genstand for politisk furore, men skellet mellem hvem der er "dansk", og hvem der er "grønlandsk", er meget svært at foretage (Thisted 2014b), dels da der ikke findes statistik baseret på etnicitet. Og dels pga. de historisk set mange blandede familier i Grønland (Seiding 2012). Det giver således ikke mening for eksempel at foretage en etnisk skelnen baseret på fødested i denne sammenhæng, som er den Grønlands Statistik anvender. En gruppe, der er særligt påvirket af dette, er de dansksprogede grønlandere,

der føler sig fanget i dette spil om identitet. Samt yderligere af det faktum, at det også bliver knyttet til klasse- eller socioøkonomiske spørgsmål (Gad 2004, 2018, Jacobsen 1999), idet de dobbeltsprogede samt de dansksprogede grønlandere typisk har haft adgang til gode uddannelser og gode jobs, hvorimod de kun grønlandssprogede ikke har de samme muligheder. Mange familier består af fx én dansksproget og én dobbeltsproget forælder, der bruger det danske som fællessprog, og barnet bliver dermed primært dansksproget trods en opvækst i Grønland, hvilket har betydet, at der i dag er en gruppe af dansksprogede grønlandere (Jacobsen 1999). Det kræver en ekstra stor indsats at bevare det grønlandske i de blandede familier. Det er svært at sætte tal på, hvor mange der hører til gruppen af dansksprogede grønlandere. Denne gruppe af grønlandere, der er født og opvokset i Grønland, men ikke kan tale grønlandsk har fået et fokus navnlig efter en politisk diskussion og oprettelse af *Foreningen GL/DK*. Gad har beskrevet de dansksprogede grønlanderes position i flere publikationer, og en uddybning af dette forhold kan findes her. I en mediesammenhæng er det en gruppe, som journalisterne møder som kilder og det er en del af den sproglige virkelighed, som journalistikken bliver til i.

Hvilken rolle spiller de to sprog - Hjemmesprog og arbejdssprog?

Officielt er grønlandsk hovedsproget, men ser man på administrationen og mange arbejdspladser, står det danske sprog centralt (Binderkrantz 2008; Lang 2008; Frederiksen & Olsen 2017). Sproget i skolevæsenet er grønlandsk, men med brug af dansk. Ifølge en – af Naalakkersuisut nedsat - ekspertgruppes rapport om sprogbrug i folkeskolen har hovedparten af eleverne i den grønlandske folkeskole grønlandsk som modersmål/hjemmesprog. Begge sprog anvendes dog i folkeskolen, ligesom engelsk også spiller en rolle. Der er en tosproget praksis, hvor man skifter mellem sprogene, hvis der er dansksprogede elever i klassen, da der ikke længere findes parallelspor (Hauksdóttir m.fl. 2018).

Bevæger man sig væk fra grundskolen, foregår meget af undervisning på gymnasialt niveau og endnu mere af undervisningen på universitetet på dansk eller endog engelsk. På gymnasieskolen forventes det, at alle elever kan deltage i undervisningen på dansk, men mange har store dansksproglige problemer. (Hauksdóttir m.fl. 2018) Det er således reelt ikke muligt at uddanne sig videre end til folkeskolen med mindre man er fuldt dobbelt – eller tresproget. Det skyldes bl.a. den generelle lærermangel i landet og omfanget af grønlandssproget undervisningsmateriale. Samtidig påpeger ekspertgruppen, at det er uklart, om gymnasieskolen tager højde for, at dansk er elevernes andetsprog, og at pædagogikken måske ikke er tilpasset dette forhold (Hauksdóttir m.fl. 2018). Langgård påpeger, at fremmedsprogskompetencer er afgørende for at kunne læse materialet på uddannelsesstederne, men også for at kunne søge information via internettet (Langgård 2003c).

Bevæger vi os videre fra uddannelsessprog til det grønlandske arbejdsmarked, ses der en opdeling i hhv. hjemmesprog og arbejdssprog. Mens grønlandsk fx bliver brugt i private og sociale sammenhænge, bliver det danske sprog anvendt som arbejdssprog, fx på de offentlige

arbejdspladser som centraladministrationen, sundhedsvæsenet, retsvæsenet, politiet mm. Selvom der naturligvis også findes arbejdspladser, der er fuldt grønlandssprogede. At det grønlandske sprog skulle blive en "hjemmeforteelse" eller reduceres til hjemmesprog (se Kleivan 1999) går tilbage til det meget udsældte forslag fra Boserup i 1970 om at gøre grønlandsk til "hjemmesprog" (og kirkesprog) og dansk som hovedsprog med argumenter som bedre mulighed for uddannelse og job samt mindre omkostninger og tid på tolkning. Boserups forslag og den efterfølgende reaktion har fået ikonisk karakter, når det drejer sig om sprogdebatten i Grønland. I forlængelse af forslaget fik Boserup til et seminar i Sisimiut overrakt en model af en kajak uden skind, med henvisning til at et land uden sit sprog er som kajakken uden skind (Kleivan 1999, s.97). Det samme gælder medierne. Under mit feltarbejde ser jeg, at redaktionsmøderne fx er på dansk, men sproget henover frokostpausen er grønlandsk. Der veksles således mellem sprogene alt efter kontekst. Også på uddannelserne gør dette sig gældende, en studerende fra Ilisimatusarfik fortæller nogle specialestuderende i forbindelse med deres undersøgelse af sprogbrug blandt grønlandske studerende: "Når jeg er sammen med mine venner, så snakker jeg grønlandsk. Når vi så pludseligt snakker om noget fagligt måske, så kan det godt være, vi nogle gange skifter lidt til dansk, fordi alle de ting, vi lærer ovre i skolen, er på dansk eller engelsk" (Bengtson & Moesner 2015, s.159).

Som jeg kort har været inde på tidligere, har sprogene haft skiftende status gennem tiden, og dansk og grønlandsk har således skiftevis været prestigesproget, men dem, der kan begge sprog, klarer sig bedst (Jacobsen 1999). Den gruppe af borgere, der er udelukkende grønlandssprogede, har færre muligheder på uddannelses- og jobfronten, mens dem, der er udelukkende dansksproget eller endog dobbeltsprogede, har gode muligheder. Om end der også er politiske bevægelser, der går i en retning, hvor der bliver skelet mere og mere til sprog i ansættelser. Fx blev der i forbindelse med ansættelsen af en ny rektor på Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet en politisk diskussion af, om der kunne stilles krav til grønlandssproglige kompetencer, eller om akademiske meritter alene var kvalifikationskriteriet⁴⁶. Samfundssatirikeren og fotografen, Jørgen Chemnitz, pointerer i et interview til Kristeligt Dagblad, at man i den følelsesladede sprogdebat kommer til at pege fingre af alt dansk, men hvor sproget blot er en del af det (Søndergaard 2017). En nuance, som han og andre peger på er, at man er nødt til at have flere sprog, fordi relationer til andre lande er nødvendige, landets og befolkningens størrelse taget i betragtning. Ligesom nogle peger på, at man ikke kan ignorere det danske pga. dels den nuværende befolkningssammensætning og dels den flere hundrede-årige relation mellem Grønland og Danmark. Mens andre mener, at man netop skal bevæge sig væk fra det danske, fordi det ikke kun handler om sprog, men også om at slå egen identitet fast som noget, der adskiller sig fra det danske, da det grønlandske sprog bliver anset som en modpol til det danske. Dermed bliver sprog

⁴⁶ Se fx [Politiker blander sig i ansættelse af ny rektor](#), sermitsiaq.ag 25.07.2017 og [Rosing om sprogkrav: En faglig kvalificeret rektor vejer tungest](#) sermitsiaq.ag 25.07.2017

også til en måde at tage afstand fra den koloniale relation (Wagner Sørensen 1993; Gad 2004; Binderkrantz 2008).

Både dansk og grønlandsk er historisk set blevet opfattet som nødvendige (arbejds-)sprog, da et så lille antal sprogbrugere ikke har dannet grundlag for eksempelvis opdateret undervisningsmateriale, ligesom der igennem årene har været en stor del udenlandsk (i praksis primært dansk) arbejdskraft til at varetage de stillinger, som den grønlandske befolkning ikke selv har kunnet varetage pga. et uddannelsesefterslæb. Diskussion er dog fortsat i gang og har også direkte indflydelse på mediebilledet i dag, fx i form af den store gennemgang af danske medlemmer af redaktionerne, som vist i kapitel 5.

Og nu - med dette historiske og sproglige overblik - er vi klar til at dykke ned i mediesproget, som er anden del af kapitlet.

Den redaktionelle hverdag – journalistik på to sprog

Denne del af kapitlet beskriver først forskellige blikke på, hvordan mediernes sprog bliver opfattet udefra, og viser dernæst hvad praksis på redaktionerne er indefra. Pointen er, at der er forskel på de to ting, og den diskrepans mellem opfattelser af medier og de praktiske betingelser tydeliggøres i det følgende.

Blikket ude fra: Medier som sprogets vogtere og journalisters "dårlige" grønlandske

I den af og til ophedede sprogdebat spiller navnlig sprogets kvalitet i medierne en rolle, se fx (Karlsen 2016; Janussen 2003; Langgård 2003c; Mediearbejdsgruppen 2010). Blandt mediernes opgave fremhæves ofte en sprogbevarelse og sprogstyrkelse, men samtidig er der kritik af journalisterne, der beskyldes for at have dårligt sprog. Det skurrer i ørene, at dansk er minoritetssprog, men samtidig i nogle sammenhænge bliver til magtsprog (Jacobsen 1999).

I en rapport udarbejdet af Oqaasileriffik (Sprogsekretariatet) for Forsoningskommisionen om sproget, skriver forfatterne Katti Frederiksen og Carl Christian Olsen (Olsen er tidligere leder af Oqaasileriffik, mens Frederiksen er nuværende leder) om mediesproget og mediernes ansvar i relation til sproget:

"Medierne og journalisterne som følger samfundets gang på tæt hold, har et stort ansvar for sproget. Nyhedssiden sermitsiaq.AG, som anses som det førende nyhedsmedie på nettet i Grønland og til dels KNR's net nyheder skrives på dansk og oversættes til grønlandsk. Vi kan ikke komme udenom at oversættelser er nødvendige, men uigennemtænkte oversættelser lavet i travlhed går mange gange ud over kvaliteten og kan være direkte misvisende og ukorrekte. Engang var journalistikken baseret ud fra det grønlandske sprog, tankegang/interesser, men i dag sker dette kun i meget begrænset omfang. Det er velkendt, at mange af sermitsiaq.AG's nyheder

først udkommer på grønlandsk, når nyheden er blevet forældet. Det er ikke kun nyheder der bliver oversat, dette gør sig også gældende for trykte nyheder” (Frederiksen & Olsen 2017, s.12).

Udover kritikken af dårlige oversættelser kobler rapporten også sprog med tankegang og interesser. I Mediearbejdsgruppens rapport (præsenteret tidligere) angives det, at brugen af grønlandsk som skriftsprog er ”underprioriteret”, og at der er grund til bekymring på sprogets vegne (Mediearbejdsgruppen 2010, s.24). Diskussion af mediesproget kommer særligt til udtryk i forbindelse med tilstedeværelsen af tilflyttede danske medlemmer af redaktionerne. Noget, der allerede under oprettelsen af journalistuddannelsen i 1982, blev anset som et problem, der skulle løses, bl.a. ved at uddanne flere ”hjemmehørende journalister”. En af tankerne bag oprettelsen af journalistuddannelsen var, at de nye grønlandske journalister skulle være kulturbærere og medvirke til at fastholde og udvikle en national identitet. Man ønskede fra arbejdsgruppen bag uddannelsen, at ”fremtidens grønlandske mediearbejdere skal være med til at sikre det grønlandske sprogs forankring og udvikling” (Lauritzen m.fl. 1981). Man ville gerne af med de tilkaldte danske journalister. Fx fremgår det af et referat fra et branchemøde (Lauritzen m.fl. 1981, bilag 4), at der skulle stilles store krav til medieuddannelsen, bl.a. ”... for aldrig mere at skulle behøve tilkaldt arbejdskraft”. I arbejdsgruppen mente man, at målet med at uddanne nok lokale journalister til at dække branchens behov ville være nået i 1995 (Hussain 2017b). Der er dog fortsat tilrejsende danske journalister på redaktionerne, om end antallet af danske tilflyttere over tid har været faldende.

Spørgsmålet om sprog kommer også op i relation til, hvilke sprog kilderne vil eller kan tale under interviews. Eksempelvis måtte KNR aflyse den danske udgave af kanalens debatprogram *Isummersorfik* om fiskeriloven den 21. september 2017, da ingen medlemmer fra Naalakkersuisut ville stille op til den dansksprogede del. Ligesom der periodevist er både politikere og andre kilder, der frabeder sig interview på dansk. Her er det fx et screen dump fra Siumut-politikeren Aleqa Hammonds politiker-side på Facebook 31.08.2016, hvor hun på grønlandsk og engelsk erklærer ikke længere at ville interviewes på dansk til grønlandske medier.

Det er ikke et enligt tilfælde, da redaktionerne oplever, at der er flere politiske kilder, der ikke ønsker at lade sig interviewe på dansk. Blandt årsagerne til dette nævnes, at det både kan handle om sproglige evner, men også om (symbol-)politiske årsager, der i højere grad handler om at tage eksplicit afstand fra det danske.

“Det er jo ikke en diskussion, for det er jo op til folk selv, vi kan ikke tvinge nogen til at tale dansk. Da jeg kom blev jeg meget provokeret af, at folk kunne lade som om, at de ikke forstod mig, når jeg ved, at de udemærket forstår mig. Men bare siger kalaallisut (grønlandsk), for det er klart, det er en fed måde at undgå kritiske spørgsmål. Så skal vi jo gå den omvej, så skal jeg spørge en grønlandsk kollega, gider du stille det spørgsmål? og så oversætte svaret. ”Gider du stille et nyt spørgsmål”, det er jo ikke en hensigtsmæssig måde at interviewe folk på. Så slipper politikerne lidt nemmere om det, sådan er det bare. Og så er det jo op til os at prøve. Vi kan sagtens lade en grønlandsk kollega lave interviewet, men er der noget vi ikke har fået at vide, så må vi bare ringe op igen. Det er den eneste måde vi kan gøre det på, ikke” (Journalist_13).

Centrale aktører i KNR mener, at der inden for nogle år måske ikke længere vil være en dansksproget radioavis af (sprog-)politiske årsager, blandt andet fordi kilderne begynder at afvise at stille op på dansk.⁴⁷ Omvendt er der et lovgivningsmæssigt krav om, at de dansksprogede grønlandere skal serviceres med nyheder på dansk, hvorfor der i en eller anden grad formentligt fortsat vil være dansksprogede nyheder.

Sprogpurisme

Medierne granskes nøje af offentligheden og møder en forventning om, at de skal benytte sig af et ”ophøjet” og meget korrekt grønlandsk. Denne sprogpurisme om grammatisk korrekthed og sproglig renhed knyttet til det grønlandske sprog (Langgård 2003b; Thisted 2016), gør sig gældende i både det omgivende samfund, men navnlig på medieområdet som et område med meget bevågenhed. Når man ser på beskrivelser af medierne, fx den tidligere omtalt bog om KNR udgivet i forbindelse med 50 års jubilæet (Rosing & Stenbæk 1998), nævner flere, at der er tale om dårligt sprog, at radioen skal bruges til at styrke sproget, samt at det går tilbage med sproget generelt (Rosing & Stenbæk 1998, s.32, 50, 114).

En sprogpurisme blandt mediefolk er altså hverken ny eller ualmindelig, men i tilknytning til identitetsspørgsmålet synes der at være stort fokus på netop sproglig korrekthed blandt en del af de mediefolk, jeg har talt med. Mit feltarbejde viser, at der særligt blandt de ældre grønlandske journalister er et stort fokus på, at sproget skal være meget grammatisk korrekt, og de yngre journalister kritiseres for at forpurre sproget, omvendt kan man sige, at et sprogs overlevelse også er betinget af en udvikling, hvor de unge er med til at udvikle sproget. Men de unge synes at vende sig væk fra dette normative sprogsyn, som Thisted beskriver det i sin analyse af udviklingen

⁴⁷ redaktør/chef_8 samt uformelle samtaler

af grønlandsk litteratur (Thisted 2016), ligesom det synes at være et urealistisk krav at stille til et sprog, da der altid vil være kontakt til andre sprog og finde en sproglig udvikling sted (Thisted 2017). Medierne selv og journalistuddannelsen klager over, at de unge derimod har et dårligt sprog, der kan spores tilbage til dårlig skoleundervisning i grønlandsk.

Der er også et stort fokus på sproget fra seerne og lytternes side. Her er det en informant, der fortæller om at blive kritiseret af kilder og offentligheden for "forkert" sprogbrug. Landets officielle sprog er vestgrønlandsk, men redaktionsmedlemmerne kommer fra forskellige dele af landet, hvilket kommer til udtryk i deres sprog, fortæller informanten:

" Vi skal bruge det vestgrønlandske sprog, altså retskrivningen i hvert fald. Og på den måde så er vi på den sikre side, men det glemmer vi jo engang imellem. Jeg kan jo ikke lade være med nogle gange at skrive på Nordgrønlandsk⁴⁸. Det er lige sådan med sydgrønlænderne, de har nogenlunde det samme problem (...) men det er også det der sprogmæssige korrekthed (der) bliver kritiseret meget i samfundet (...) men vi grønlændere, vi bliver alt for meget med at kritisere, når vi selv skriver grønlandsk og laver nogen ting forkert". (Journalist_1, side 10-11).

Informanten mener, at det skyldes, at sproget ligger tæt på folks hjerter: "Ja, fordi du rammer jo nogen folks indre opfattelse af for eksempel politik. Eller nogen andre ting, som vedrører alle, for vi rammer jo tit folk i hjertet, tror jeg" (Journalist_1).

Sprogpurismen eller ønsket om et "ophøjet" grønlandsk kan dog også være udtryk for en særlig modvilje mod det danske, og dermed ses som et modspil til dansk (Gad 2018), og ønsket om at beskytte og bevare det grønlandske kan altså blive en strategi i sig selv, som jeg har været inde på tidligere.

Der er et stort og ofte negativt fokus på mediesproget, men hvordan ser det så ud på medierne, og står det virkelig så galt til, som kritikerne giver udtryk for? I det følgende vil jeg vise, hvilken praksis der er på redaktionerne på netop sprogområdet og illustrere med empiriske eksempler. Helt konkret arbejdes der på begge sprog på forskellige niveauer: dels helt åbenlyst i selve medieprodukterne, når de udkommer på to sprog. Dels undervejs i arbejdsprocessen under samtaler på redaktionen, interviews, feedback mm. Og dels i forbindelse med møder. Nedenfor vil jeg gøre rede for dette. Samtidig kommer afsnittet også ind på nogle af de følelser, der er forbundet med sprog (og navnlig dansk som rammesættende sprog) via informanternes udsagn.

Medieprodukterne

⁴⁸ Når journalisten taler om nordgrønlandsk, skal det ikke forveksles med polareskimoisk. Når han siger nordgrønlandsk og sydgrønlandsk, er der tale om en udgave af vestgrønlandsk der tales i Diskobugtområdet samt i Sydgrønland, hvor nogle ord og udtale er anderledes. Men ikke som et radikalt anderledes sprog, som beskrevet tidligere i kapitlet.

Begge landsdækkende aviser, *Sermitsiaq* og *Atuagagdliutit*, udkommer på både dansk og grønlandsk. Avisen er helt fysisk opdelt, således at alle artikler, inklusive leder, billedtekst mm. optræder på dansk og grønlandsk på hver sin side i samme udgivelse.

Også netavisen *sermitsiaq.ag* bringer nyheder på begge sprog (dog er der en løbende kritik af, at de grønlandske oversættelser ikke altid kommer i samme fart som de danske versioner, se fx (Mediearbejdsgruppen 2010; Frederiksen & Olsen 2017)). Her bliver artiklerne som regel skrevet på dansk først og versioneret til grønlandsk derefter.

KNR's radioavis produceres på to sprog, og bliver bragt i to separate på hinanden følgende udsendelser. En grønlandssproget radioavis først, efterfulgt af en dansksproget. De indslag, der produceres af redaktionens egne reportere, er typisk produceret af et makkerpar (som beskrevet i kapitel 5) og munder derfor ud i to selvstændige indslag. Derudover fyldes en betragtelig del af sendefladen med telegrammer, navnlig fra Ritzau samt pressemeddelelser fra det offentlige (Hussain 2013; Ravn-Højgaard m.fl. 2018), som bliver oversat til grønlandsk, enten af den grønlandske afvikler eller af versionisten, med mindre der følger en grønlandsk udgave med. Men selv da, redigerer versionisterne/journalisterne ofte i sproget, så det passer til deres eget format og sprog. Versioneringer og oversættelser spiller således en afgørende rolle i det daglige arbejde.

Alle indslag i *Qanoroq* bliver produceret på grønlandsk og undertekstes til dansk (se billede). Der optræder dog også dansksprogede kilder i udsendelsen. Disse kilders citater bliver oversat og sat ind som *voice-over*. Alle øvrige kilder interviewes på grønlandsk, ligesom manuskriptet er på grønlandsk. Under observationsarbejdet samt endnu tidligere har der været enkelte dansksprogede journalister ansat på *Qanoroq*, og da er disse indslag blevet versioneret og undertekstet. En informant fortæller fx, at vedkommende tager ud og laver interview, og stiller spørgsmålene på dansk, hvorefter kilden svarer på grønlandsk. Journalisten satser på, at kilden svarer nogenlunde det, de har aftalt, men afgiver altså en vis kontrol over situationen qua sin

sproglige begrænsning. Under redigeringsprocessen kan en grønlandssproget kollega så hjælpe med at finde de rette passager til indslaget. Selvom journalisten altså ikke kan forstå detaljerne af indholdet i interviewsamtalen, har han strategier til at komme udenom sin sproglige begrænsning. Her ved hjælp af en kollega. Denne hjælperrolle har sociologen Wolfgang Kahlig beskrevet i sin arbejdsmarkedsforskning om Grønland, hvor fx danske chefers brug af grønlandsktalende kolleger i en "hjælper" eller oversætter"-rolle bliver problematiseret (Kahlig 1999). Kahlig diskuterer fx hvorvidt hjælperrollen kan skade ens egen mulighed for advancement.

Webavisen knr.gl bringer også alle nyheder på begge sprog, og her er der en praksis om, at begge sprog skal komme samtidig, dvs. man venter med at udgive de danske artikler til de er oversat selvom det bryder med idéen om at være først. Det langsomme arbejdsflow bryder med netredaktørens ønske om "at være først med det sidste". Som beskrevet i kapitel 5 er en del af den journalistiske doxa hastighed, aktualitet og konkurrence med andre medier, som også hersker i det grønlandske nyhedsbillede. Men som vi har set ovenfor, er mange af især de danske journalister interesseret i disse ting, mens det for de grønlandssprogede ofte handler om andre ting, herunder sproglig korrekthed. En del af de artikler, der bringes på knr.gl, er dog omskrevne manuskripter fra radioavisen, som altså allerede er produceret på begge sprog. Med undtagelse af Qanorooq, bliver alle nyhedsprodukter altså produceret på begge sprog.

Men bliver grønlandsk så underprioriteret til fordel for dansk, og er der kun tale om (dårligt) oversat journalistik på grønlandsk? Her spiller navnlig versionisterne på redaktionen en central og magtfuld rolle. Versionistrollen er kort beskrevet i kapitel 5, men uddybes her. Versionister oversætter ikke bare tekst, funktionen rækker langt ind i den journalistiske arbejdsproces og autonomi. Som kapitlet her viser, er versionistrollen trods en noget udskældt eller endog usynlig position, samtidig en helt central og afgørende funktion i det redaktionelle arbejde, og den har direkte indflydelse på de journalistiske produkter. Det er samtidig en unik, og på sin vis magtfuld, rolle på nyhedsredaktioner, der producerer journalistik på to sprog.

Når jeg ikke kalder dem oversættere, er det fordi idealet er versioneringer og ikke direkte oversættelser. Men observationer og interviews peger på, at det i kampens hede, fx op til deadlines ind imellem bliver netop direkte oversættelser, hvilket dog ofte afføder kritik. Samtidig får versionisten eller praksissen omkring versionerede tekster også indvirkning på journalisternes sprogvalg. Eksempelvis holder nogle journalister igen med brugen af metaforer og talemåder, da de direkte oversat ikke vil give mening på grønlandsk. Det er da også sket, at tekster er endt som volapyk, fordi billedsprog på dansk er oversat direkte til noget, der ikke giver mening på grønlandsk. Versioneringspraksissen griber altså ind i formuleringer. Der synes ikke i hverdagens travlhed altid at være tid til at finde den originale ordlyd på grønlandsk, særligt hvis oversættelsen til grønlandsk baseres på en dansk oversættelse, og derefter oversættes tilbage til grønlandsk.

Med ovenstående kritik in mente og gennemgangen af de forskellige medieprodukter har jeg undersøgt hvilket sprog, der skrives på *først*. Og selvom billedet er broget, da sprogvalg bliver lagt ud til den enkelte journalists personlige præferencer, tegner der sig alligevel et overordnet billede af, at tekst ofte og af langt de fleste journalister bliver produceret på dansk først, og dernæst versioneres eller oversættes til grønlandsk. Dog med nogle undtagelser. Qanorooq er kun på grønlandsk, radioavisens egne indslag bliver optimalt set produceret på grønlandsk af én journalist samt på dansk af en anden, og altså i teorien spiller en ligelig rolle. Men som vi så i kapitel 5 fungerer samarbejdet mellem makkerparrene ikke altid efter idealet, og praksis er, at det ofte er den danske version, der bliver skrevet først, for derefter at blive oversat til grønlandsk. Undtagen i de tilfælde, hvor begge journalister i makkerparret er dobbeltsprogede, da er processen mere dynamisk og journalisterne veksler mellem sprogene, både når de samtaler om indslaget, og når de skriver deres manuskripter.

Ser man på papiraviserne, bliver artiklerne hovedsagligt skrevet på dansk først og dernæst oversat enten af journalisten selv (hvis der er tid), eller af én af versionisterne. Enkelte skrivende journalister foretrækker at skrive på begge sprog selv. Men som en informant lakonisk svarer på spørgsmålet om hvilket arbejdssprog, der er i mediehuset: "Det er dansk. Det er dansk på alle redaktioner, fordi vi har danske chefer".⁴⁹ Normal praksis er, at teksten bliver godkendt af en redaktør, og hvis man ønsker at modtage feedback, skal man producere på dét sprog, man har fælles,⁵⁰ men en redaktør understreger, at det er helt op til journalisten selv, hvilket sprog, de vil skrive på.⁵¹

Adspurg om det har en indflydelse, at arbejdssproget er dansk, svarer en anden redaktør: "Både og, fordi... der følger jo også noget kultur med i sproget, selvfølgelig er sprog et redskab, men folk de kommunikerer nu bedre på deres eget modersmål". Vedkommende kan godt se nogle fordele ved, at der var en dobbeltsproget redaktør, fordi der fx er meget kontakt med læserne. Det er nødvendigt at bruge de grønlandske kolleger, når der kommer læserhenvendelser til redaktøren, som hjælper med at oversætte og af og til svare på henvendelser⁵². Her finder man altså lavpraktiske løsninger eller strategier for en måde at bevare sin egen position i hierarkiet i en kontekst, hvor man ikke selv taler sproget og dermed reelt er afskåret fra en direkte kontakt med nogle kilder og en del af læzerskaren. Det ser jeg fx også under observationer, hvor der bliver kaldt ud i rummet, om nogen vil hjælpe med en telefonsamtale, hvis personen i den anden ende af redaktørens telefon ikke kan dansk.

⁴⁹ Journalist_10

⁵⁰ Journalist_9

⁵¹ Redaktør/chef_1

⁵² Journalist_10

Flere informanter taler om, at det er blevet en vane at skrive på dansk først. Fx denne dobbeltsprogede informant:

Informant: Jeg har vænnet mig til kun at skrive på dansk, fordi vores tolke, de er sikkert uddannet til at oversætte både fra dansk og grønlandsk og engelsk, jeg ved det ikke, men de arbejder hurtigere, når de skal oversætte fra dansk til grønlandsk. Det er også på grund af tiden, for at spare så meget tid som muligt. Og så er de måske ikke så stærke i dansk skriftligt, så de vil hellere have, at vi skriver på dansk end at vi skriver grønlandsk, også fordi det vil tage længere tid for dem. Så fra start har jeg vænnet mig til at skrive på dansk, så det er mit arbejdssprog.

Interviewer: Men er det også dit hovedsprog sådan i dit liv? (Nej) Så du skriver faktisk på dit andet sprog, hvordan er det egentlig?

Informant: Det kan godt være en udfordring nogle gange, mange gange. Fordi jeg er jo nødt til at oversætte, men nu har jeg vænnet mig så meget til det, så nu tænker jeg ikke over det. Men selvfølgelig har jeg nogle dage, hvor det er lidt sværere for mig, hvor jeg næsten ikke kan finde ud af at tale dansk (Journalist_9, side 4).

Det er altså også ydre betingelser som tolkenes foretrukne arbejdssprog, redaktørens sprog samt tid i forhold til at nå nogle deadlines, der afgør sprogvalget. Og ikke hvad journalistens eget foretrukne arbejdssprog er. Nogle taler om at dansk er "nemmere" eller "hurtigere" at skrive på, eller at der fx ikke findes lige så mange vendinger på grønlandsk for nogle bestemte udtryk. Samtidig sker det også, at det materiale der er tilgængeligt i forhold til en konkret nyhedshistorie originalt er dansksproget, fx en rapport, redegørelser fra det offentlige o.lign. Der dernæst er oversat til grønlandsk. Det er således ikke et individuelt valg, men derimod nogle arbejdsbetingelser og strukturer omkring organiseringen af arbejdet, der bliver afgørende for sprogvalget.

Flere andre fortæller om det samme, at de skriver deres artikler og manuskripter på dansk først og med tiden vænner sig til dansk som arbejdssprog, men somme tider på bekostning af udvikling af deres skriftlige grønlandske (Hussain 2017a). Feltarbejdet viser, at selvom de medvirkende kilder er interviewet på grønlandsk, starter nogle journalister med at skrive på dansk. Samtaler med versionister på forskellige medier taler også deres tydelige sprog, alle adspurgte foretrækker at arbejde fra dansk til grønlandsk og ikke omvendt. Journalisterne kan godt vælge at skrive begge artikler eller manuskripter selv, hvilket nogle ganske få da også gør. Dog fortæller flere, at det pga. tidspres ikke altid er muligt. Tid (deadline) som produktionsbetingelse vejer ofte tungere end sprogkvalitet eller stoltheden over selv at producere begge versioner.

Jeg observerer en dobbeltsproget journalist, der skriver sit manuskript på dansk først, selvom kilden og journalisten begge er primært grønlandssprogede. Da jeg spørger undrende ind til dette, møder jeg flere forklaringer. "Det er hurtigst" at skrive på dansk, med henvisning til at det sprogteknisk er vanskeligere med sætningsstrukturen på grønlandsk. "Jeg skal tænke mig mere om, når det skal være på grønlandsk", lyder forklaringen. Og den anden del af forklaringen lyder,

at det er en vanesag, da det er en dansktalende redaktør, der plejer at tjekke denne journalists indslag igennem (Journalist_3). I dette tilfælde er det journalisten selv, der laver indslaget på både grønlandsk og dansk, og kilden er kun interviewet på grønlandsk, men dansk bliver altså alligevel rammesættende.

Ofte er der ikke mandsskab nok, og derfor vil det, som ovenstående eksempel også viser, være nødvendigt at det er den samme reporter, der laver indslag på begge sprog. En anden informant ser både ulemper og fordele ved at lave begge indslag selv. Deadline nærmer sig, og egentligt har journalisten, ifølge vagtplanen fri, men i dag er der ingen makker, og indslagene skal være færdige til aftenens radioaviser, selvom det giver overtimer. Informanten synes, det er svært at sidde med begge sprog selv, fordi det tager lang tid at oversætte. "Men på den anden side er det også rart, fordi så kan man selv holde styr på vinklen" (Journalist_4). Journalisten kan selv sikre sig, at det er den samme vinkel i begge radioaviser, hvilket er målet.

Flere andre bekræfter samme oplevelse af en øget indflydelse over produktet, når man er alene, men samtidig, at det er tidskrævende at oversætte og vanskeligt hele tiden at skifte mellem de to sprog. Nogle (både nuværende og tidligere) radioavisjournalister mener, at det ofte er bedre at lave indslaget på begge sprog selv.⁵³ Men enkelte oplever det som en sproglig byrde og ønsker sig nogle gange at være enkeltsproget for at slippe for at skulle oversætte.⁵⁴

Medieimperialisme og "dansk" journalistik som et importeret ideal?

Under produktionsprocessen kommer de to sprog i spil i en konstant vekselvirkning, men ofte med dansk som rammesættende. Sprogbruget har igennem tiderne givet anledning til megen kritik, og kritikere har ment, at ikke kun det danske sprog, men også danske medarbejdere har domineret. I en artikel i tidsskriftet Grønland kalder Benedicta Pécseli det for "dansk medie-imperialisme", da hun beskriver, at medierne er præget af dansk arbejdskraft (Pécseli 1980, s.6). Man skal huske på, at teksten er skrevet i en tid, hvor imperialisme-imperativet var herskende. Ikke desto mindre er det en tekst, som taler ind i en diskurs, der også findes i dag. At der skulle findes en såkaldt dansk "medieimperialisme" kan ofte ses i debatter fx i kommentarsporene på mediernes hjemmesider samt på sociale medier og i avisartikler, hvor både kulturpersonligheder og politikere retter en kritik mod mediedækningen og anfører, at det har grobund i, at redaktørerne eller journalisterne er danske. Fx citeres kunstneren Julie Edel Hardenberg i Jyllands-Posten i artiklen *Vi vil have vores land og vores sprog tilbage* - i forbindelse med valget til Inatsisartut i foråret 2018 - for følgende: "Medierne i Grønland har også en meget tydelig dansk slagside (...) Aviserne har typisk danske redaktører og danske journalister. Nyhedsformidlingen i Grønland bliver oftest set gennem en udenlandsk kultur - den danske".

⁵³ Journalist_1, Journalist_4, journalist_7, Journalist_12

⁵⁴ Journalist_12

Går vi tilbage til en tidligere valgkamp, hvor netop sproget samt etnicitet blev et hovedtema, blev lederen af det dengang nyoprettede Partii Inuit, Nikku Olsen citeret af Atuagagdliutit den 3. september 2014: "De journalister, som er mest imod grønlandske politikere, er de danske. Deres journalistik er dansk journalistik, og det egner sig ikke til at beskrive grønlandske forhold. Det er med til at holde grønlændere nede". Det afvistes dog af den daværende formand for Presseforeningen Tusagassiuinermi Sulisut Peqatigiiffiata, Mariia Simonsen: "Kritisk journalistik, som sætter spørgsmålstejn ved politikernes handlinger, bliver ofte betegnet som »dansk journalistik«. Men at nogle journalister – og det gælder både danske og grønlandske journalister – er mere årvågne og mere aktive med at sætte spørgsmålstejn er ikke udtryk for deres nationalitet, men hvor gode journalister de er".⁵⁵ Hun mener altså, at kritisk journalistik er lig god journalistik, og det er journalistens evner til at være kritisk, årvågen og aktiv i forhold til at sætte spørgsmålstejn, der bør være i fokus, og ikke etnicitet. Som vist i kapitel 6, kan en vis tilbageholdenhed overfor netop kritisk journalistik også skyldes journalisternes egen rolle og placering i samfundet, fx i form af nærhed til kilderne, familierelationer mm.

Holdningen om etnicitet som betydningsfuld eksisterer dog fortsat og dukker ofte op i den offentlige debat. Flere centrale kultur- og erhvervspersonligheder har rettet kritik mod særligt danske redaktørers indflydelse på medieindholdet og efterspørger et mere "grønlandsk" indhold med indblik i "grønlandske forhold". Nogle af kritikerne mener, at de danske redaktører er udtryk for en dansk medieimperialisme, der rækker ind i hvilke temaer, der dækkes, hvilke typer af overskrifter der anvendes og hvilke narrativer, der skabes. Samtidig er flere af dem kritiske overfor, at nogle af de ansatte (navnlig fra Mediehuset sermitsiaq.AG) er eller har været bosat i Danmark.

Idéen om at kritisk journalistik skulle være særligt dansk, kan have grobund i, at et professionsideal om kritik – en journalistisk norm, der kan genfindes i mange landes medier – er repræsenteret ved og båret frem af, at redaktionerne har været ledet af importerede professionsnormer generelt eller af sammensætningen af personer på redaktionen, hvor nogle af dem der befinder sig øverst i hierarkiet, har været danskere. Samt at den grønlandske journalistuddannelse er blevet til på baggrund af inspiration fra de danske journalistuddannelser. Samtidig taler det ind i diskursen om dansk som et modbillede, som Gad har vist, beskrevet tidligere i kapitlet. Altså bliver alt dansk til et modbillede til al grønlandsk, og en i dette tilfælde gængs journalistisk professionsnorm bliver gjort til et nationalt eller etnisk symbol. Diskussionen om journalistiske normer og journalistisk sprog får dermed et etnicitetsspor, hvor etnicitet, sprog samt professionsnormer blandes sammen og knyttes til en identitetspolitisk diskussion.

Kritikken om normer og værdier, der importeres til andre samfund, i dette tilfælde i en relation der har været præget af et tidligere koloniforhold, er følsom. Og handler ikke kun om

⁵⁵ AG 3.september 2014

mediesproget, men også om en sans for, hvad der rører sig i et samfund. På samme måde som Hess og Waller fx taler om en lokal habitus som kun én, der er en del af lokalsamfundet, kan have. Det er dog en uodynamisk brug af habitusbegrebet, som i Bourdieus optik ikke er et statisk begreb, men noget der udvikler sig gennem livet. Der vil således være forskel på en nyankommet og en, der fx har været bosat i et område i mange år, som vist tidligere. Dog vil sproget, og evnen til at kunne kommunikere med udelukkende grønlandsksprogede kilder fortsat betyde, at de dansksprogede journalister ikke kan lave bestemte historier, og ikke har mulighed for at følge med i den del af den offentlige debat, der foregår i grønlandsksprogede fora. Kritikken fratager dog samtidig de grønlandske journalister agens. Kulturmødet bliver reduceret til et ensidigt dominansforhold præget af én gruppe, der er dominerende og en anden gruppe, der bliver domineret. Et forhold, der kan udfordres og nuanceres af Mary Louis Pratts begreb om kontaktzoner, som jeg har været inde på i kapitel 2. Pratts begreb åbner op for en mere dynamisk opfattelse af relationer i kulturmøder, hvor der er kamp på spil i et asymmetrisk forhold, men hvor begge eller alle parter spiller forskellige roller på forskellige måder og i forskellige kontekster. Selvom man kan tale om, at dansk fx bliver rammesættende, og dermed får dem, der mestrer det danske sprog og tilmed kan afkode, hvad der skal til for, at de kan klare sig godt i feltet, et forspring på selve redaktionen. Er der andre rum, hvor disse er sat helt ud af spillet. Fx når de ikke forstår, hvad kollegerne griner af i frokostpausen, når de ikke forstår, hvad politikerens siger i et interview, da denne vælger kun at udtale sig på sit modersmål osv. Billedet er altså mere nuanceret end som så.

Medierne er bemandet med et flertal af dobbeltsprogede grønlandske journalister, der er uddannede på den grønlandske journalistuddannelse, der har eksisteret siden 1982. Der er grønlandske direktører og chefer, og der eksisterer sprogpolitikker, der vægter det grønlandske sprog højest. Mange af mine grønlandske informanter føler sig provokeret af, at der eksisterer en holdning om, at de blot er oversættere eller af at de skulle være underlagt nogle normer, de ikke selv har indflydelse på⁵⁶. Dikotomien koloniherre-koloniseret, som fx optræder i den offentlige debat, synes at blive reduceret til en uodynamisk relation, da der netop *er* agens blandt de grønlandske deltagere af feltet. En agens der også er tydeliggjort af forskere indenfor antropologi, litteraturhistorie og historie, der også gør op med en fastlåst dikotomisk relation på andre områder, og dermed viser grønlandsk agens ikke kun i dag, men gennem hele det historiske forløb, som vist i kapitel 2.

Andre informanter oplever, at de netop bliver placeret i en oversætterrolle, og oplever at have meget lidt indflydelse på eget arbejdsliv. Som jeg har været inde på tidligere, er der et særligt imperativ om et "rent" eller "ophøjet" sprog, en slags medie-sprogpurisme, der spiller ind på hvordan opgavefordelingen foregår på redaktionerne. Her illustrerer én informant, hvordan

⁵⁶ Informant 3, informant 9, informant 22

redaktionen prioriterer journalisternes tid, og hvilken betydning sproget tillægges (bemærk, at citatet også fremgår i kapitel 5, hvor der var fokus på rutiner, her handler det om sproget):

Informant: Altså, jeg har jo oplevet, flere gange at mit journalistiske produkt ikke er kommet frem fordi jeg skulle oversætte fra dansk til grønlandsk. Hvor det ikke er min historie, eller hvor jeg simpelthen bare har været versionist. Uden at have indflydelse på historien eller spørgsmålene eller vinklen.

...der er også en eller anden form for, der er en kultur i journalistikken i Grønland, der ligesom gør det okay, at det er et vilkår, vi har, det er sådan det er. At... man må "bruge det man har-kultur". Og fordi du kan grønlandsk, så må du jo oversætte, fordi vi har ikke tid til at sidde, at I begge to sidder og tænker over tingene, og altså. Nu skal du bare gøre, hvad du kan. Og du kan tale grønlandsk, du kan skrive grønlandsk, så er det dét, du gør. (...) Vi skal vise, at vi som grønlandske journalister også kan skrive på grønlandsk. At vi skal være stolte af, at vi kan skrive på grønlandsk, og det gør vi så ved at oversætte, og vi oversætter korrekt, og alt det her.

Interviewer: Hvem skal man vise det til?

Informant: Til befolkningen. Men det er så tydeligt, og man kan nærmest smage det i ordene, når det er oversat. Altså, og det skal gå hurtigt, og det skal være lige nu og her, og du skal ikke tænke så meget over det, du skal bare gøre det (Journalist_12).

Man skal altså "vise" til befolkningen, at man er dygtig til grønlandsk. Det handler om omverdenens blik, såvel som nogle rutiner på redaktionen. En anden informant giver udtryk for, at sprogkvalifikationer er forbundet med følelser, og det var en anerkendelse, da Medieforbundet fik forhandlet et særtillæg for sproglige kvalifikationer:

Informant: Jeg var utroligt glad dengang TP (Medieforbundet) lavede en aftale om, at jeg som grønlandsk journalist også kan lave danske indslag, og jeg får penge for det. Og siden dengang har det faktisk styrket mit arbejde på den måde, at nogen siger (navn), du er god, både på dansk og grønlandsk... Og det hjælper meget på min selvsikkerhed. Og ikke kun som grønlændere men som dobbeltsproget journalist, ikke. (...) Men det gør så også, at jeg hele tiden vil være alene, og det dur jo ikke i vores afdeling. Der skal vi være to, og det er det, der er lidt svært, "jamen du skal arbejde med en dansker, fordi danskerne de skal også have noget", ikke. Vi bliver jo nødt til, at arbejde sammen.

Interviewer: Ja, men ville du foretrække at lave det selv på begge sprog?

Informant: Jeg foretrækker at lave det selv, men nu har jeg så lært det der med at samarbejde på en god måde. Jeg har jo altid samarbejdet godt med danskere ... Jeg har det meget bedre når jeg selv laver det, fordi den der med accepten fra samfundet kommer jo af, "nåh, han kan jo også lave det på dansk" og det er godt, ikke (Journalist_1).

Ønsket om at vise til omverdenen, at man kan begge sprog, kommer sig af, at informanten har oplevet kritik på egen krop, hvor kilder fx politikere kalder de grønlandske journalister for oversættere. Det stammer måske også fra, at de grønlandske ansatte var versionister i KNR's tidlige år. Som Arne O. Hansen, redaktør i KNR, skriver om sin tid på radioen i 1960'erne og 1970'erne: "De grønlandske medarbejdere i Radioavisen var i begyndelsen hovedsagligt oversættere, men senere kom der grønlandske journalister til" (Rosing & Stenbæk 1998, s.67). Der

er noget historik og måske tidligere nogle etablerede vaner, baseret på en sammensætning, hvor de grønlandske medarbejdere ikke var uddannede journalister, men siden er der kommet flere og flere til med en journalistuddannelse. Man kunne dog diskutere, om disse fastlåste vaner netop er blevet så fastlåste, at man ikke tænker over det på redaktionerne? Robert Petersen kalder det en tilbagelænhed eller tilbageholdenhed, der historisk har præget relationen mellem de to grupper på det grønlandske arbejdsmarked, hvor danskerne historisk måske har indtaget initiativrollen, og grønlænderne dermed har befundet sig i en mere passiv rolle. Det er forestillinger, der cirkulerer i offentligheden baseret på en historik, men hvor vanerne og medarbejdersammensætningen er under forandring og genforhandling.

Senere i samme bidrag beskriver Arne O. Hansen, at "vi besluttede at den grønlandske radioavis ikke længere behøvede at være en oversættelse af den danske. De kunne selv behandle emner, som de fandt relevante for det grønlandske publikum, og selvom der stadig skulle være indslag, der gik igen fra den danske avis til den grønlandske og omvendt, behøvede det ikke at ske samme dag" (Rosing & Stenbæk 1998, s.72).

At versionistrollen synes at rangerer lavere i de interne redaktionelle hierarkier, kan skyldes, at der ikke knyttes direkte autonomi til denne position, da man primært kopierer andres arbejde, og ikke selv producerer journalistik. At blive "degraderet" til versionist betyder, at journalistens uddannelsesbaggrund dermed negligeres. Følelsen af at være "dårligere" end den danske kollega træder frem:

Informant: "Det gør jo ting ved os grønlændere"

Interviewer: Hvordan?

Informant: Det er også det, jeg har kæmpet meget imod, fordi jeg vil jo ikke betragtes som en dårligere journalist end en dansker. Altså, jo jo jeg accepterer, at nogle journalister er bedre end mig også selvom de er grønlændere eller danske ikke. Men direkte at sige, at du er ikke bedre end ham der, fordi han er dansker. Bare for danskhedens skyld, altså det dur ikke. Men jeg kan godt acceptere, at (navn) er en bedre journalist end jeg er. Ja det ved jeg godt, og det har jeg accepteret, ikke.

Interviewer: Ja men ikke det, at han er dansk eller du er grønlandsk?

Informant: Nej.

Interviewer: Men prøv at uddybe, det du siger, med at det gør noget ved os grønlændere, sagde du?

Informant: Ja, men det jeg mener, det er at min selvsikkerhed for at lave nogle gode historier, det kan smuldre engang imellem. Fordi at åh nej, ham der han har sagt noget om mig. Nogen grimme ting og sagt, at jeg ikke kan. Og så tør man alligevel ikke og snakke, ligesom jeg fortalt om (navn), ikke, altså. Det gør at vi måske, nogen af os i hvert fald, føler at vi ikke er bedre end danskerne i det hele taget (Journalist_1, side 14).

Følelsen af "at være bagud" eller følelsen af at være dårligere, så man automatisk bliver tilbageholdende, eller får en følelse af "mindreværd", som flere informanter forklarer, kan måske

åbnes op ved hjælp af affektteoriens pointe omkring følelsen af skam. Sara Ahmed (2004) taler om følelser som cirkulerende og klistrende. Følelser kan henvise til en historicitet, hvor bestemte associationer klistrer til bestemte kroppe eller subjekter (Frederiksen & Petersen 2012; Ahmed 2004). Med Ahmeds teori kan vi antage, at der fx kan være nogle kroppe, der passer bedre ind i nogle kontekster, end andre. I denne sammenhæng fx kroppe, der kan dansk eller grønlandsk. I den ligning ender journalisterne måske med at blive fastlåst i bestemte roller, fx i rollen som versionist. Her er det vigtigt at forstå informanternes udsagn baglæns ind i en given historicitet, hvor der fx har været bestemte roller eller positioner, der var legitime at indtage som grønlandere på et arbejdsmarked, der historisk måske har været indrettet på en sådan måde, at det danske sprog er blevet forfordelt⁵⁷. Omvendt er der netop sket mange forandringer på det grønlandske arbejdsmarked, hvor mulighedsrummene har forandret sig og rollerne er mere mobile og foranderlige. Der er med andre ord et historisk aspekt, der er vigtigt at holde sig for øje, og som informanternes udsagn skal rammesættes i. En anden informant beskriver det på denne måde:

Informant: ... vi kan jo ikke komme udenom, at der er en historie med danskere versus grønlandere. Det skal ikke lyde racistisk eller forstås racistisk, for det er det ikke (griner), men der er jo også en kultur med at (sukker)... for mig i hvert fald, der er der en eller anden form for mærkelig mindreværd mellem danskere...og det er noget jeg har hjemmefra, som min mor har hjemmefra, som min mormor har hjemmefra, fordi det var sådan, de oplevede det, at de var mindre værd end danskeren, og den hvide mand der kom, ikke. Det er...vi kan ikke komme udenom det... vores generation tror jeg, bliver bedre og bedre til at håndtere og til, at hvad skal man sige ændre... men der er noget

Interviewer: alligevel er der noget?

Informant: ja, fordi det er dét vi har lært hjemmefra, fra vi var små (Journalist_12, side 14).

Denne følelse af afmagt, autoritetstro eller underdanighed er beskrevet af Finn Lynge (Lynge i Winther Eds. 2003), hvor han beskriver det "koloniale uvæsen" og stiller spørgsmålet ved denne "selvundertrykkelse". Samtidig stiller han spørgsmålstejn ved, om autoritetstroen er skyllet væk, efter man har indført hjemmestyre i 1979, blot fordi der er indført øget selvstyre. Følelsen af afmagt eller af at blive sat udenfor indflydelse på egne anliggender italesættes også i fx litteraturen og i grønlandsk musik (Thisted 2016; Otte 2014). Grønlands- og litteraturforskeren Kirsten Thisted, skriver om, hvordan den ulige magtrelation har medvirket til følelsen af mindreværd på individniveau i Grønland (Thisted 2014b). Dog illustreres netop en tydelig agens og forandring i subjektpositioner over tid, fordi der gøres indsigelser, ligesom den politiske proces netop har haft til hensigt at gøre grønlanderne til majoritet (Thisted 2018; Otte 2014; Sejersen 2015).

⁵⁷ Både Thisted (2014, 2017, 2018) og Kladakis (2012) har beskæftiget sig med affektteorien og Sara Ahmeds begreber omkring skam og klistrende associationer i en grønlandsk kontekst. Det er ikke noget, jeg uddyber her, men se Thisted og Kladakis for mere.

Redaktionsmøderne

Som vist, foregår meget af arbejdet på dansk og der bruges meget tid og mange ressourcer på tolkning og versionering. Dansk kommer til at sætte rammen (interviewet bliver lavet på dansk først), og den grønlandske version bliver dermed en slags kopi. Men der veksles mellem sprogene, og det redaktionelle arbejdsprog er en blanding af dansk og grønlandsk. Én af de situationer, hvor dansk dog tydeligst er rammesættende, er på redaktionsmøderne, der bliver afholdt på dansk på alle nyhedsredaktionerne, som jeg var inde på i kapitel 5. Det forhold forklares med de sprogligt blandede redaktioner, hvor fællessproget er dansk. Ser man på demografien blandt de ansatte på de nævnte redaktioner, er der en vis overvægt af dansksprogede redaktører, ligesom der pt. også er ansat dansksprogede journalister på alle nyhedsredaktionerne undtagen Qanorooq. Dansk er fællessproget og derfor også mødesprog (som man også kender det fra mange andre arbejdspladser), og det synes der ikke at blive stillet spørgsmålstejn ved hverken fra redaktørerne eller journalisternes side. Nogle informanter beskriver dog, at de har svært ved at få et ord indført, og at det kan gå stærkt af og til. En informant siger fx, at det indimellem er svært at tale dansk, selvom vedkommende anser sig som fuldt ud dobbeltsproget, og som udgangspunkt skriver på dansk:

Informant:... Jeg snakker måske bare lidt langsommere. (...) danskerne generelt de snakker jo meget meget hurtigt, og kan snakke rigtig meget, det er i hvert fald en stor forskel, som jeg kan mærke. De dominerer meget og snakker meget.

Interviewer: Hvordan dominerer?

Informant: Altså fordi de snakker så meget og hele tiden næsten, ikke også. Så nogle gange kan det godt være svært at få et ord indført. Men ikke fordi jeg har problemer med det, fordi vi skiftes til at fortælle om, hvad der er, vi gerne vil (arbejde med, red.). Og så idéudvikler vi, hvis jeg for eksempel ikke kan finde ud af, hvilken vinkel jeg skal bruge, så hjælper de andre mig (Journalist_9, side 6).

Det samme nævner flere andre. Følelsen af ikke helt at kunne give udtryk for det, man ønsker, fordi sprogene er så forskellige:

”Jeg ved ikke hvad der sker. Jeg har flere gange siddet til forsamlinger med danskere til stede, hvor man holder sig selv tilbage. Jeg vil hellere diskutere sammen med nogen grønlandere, jeg ved ikke hvad der sker i mig” (Journalist_12, side 9).

Det handler ikke kun om etnicitet, men også om en indlejret habitus. Der er mange myter og fordomme omkring danskere som frembrusende og grønlandere som tilbageholdende, hvilket er studeret af forskningen, se fx Hanne Petersen, Bo Wagner Sørensen, Gitte Trondheim. Wagner Sørensen viser fx, at bestemte stereotyper opbygges gennem tid. Samtidig påpeger han dog selv, at det er en konstrueret dikotomi, der forudsætter, at der skulle være en særlig kulturel essens, hvorved de individuelle handlemåder reduceres eller forsvinder. I en Bourdieusk optik kan man eksempelvis tale om habitus, eller hvordan man er socialiseret, som beskrevet i teorikapitlet. I redaktionsmiljøet er der således tale om en særlig nyhedshabitus, der fx kan fordre en bestemt

attitude eller omgangstone på redaktionsmøder, der kan være tillært på fx ens praktiksted eller i andre sammenhænge, hvor man tillærer sig bestemt adfærd, der svarer til feltets forventninger. Samtidig skal det ikke underkendes, at sproglige forudsætninger er helt centrale, og at arbejdsprocesser på andre sprog end ens modersmål kan være tids- og ressourcekrævende. Som ekspertgruppen, nedsat af Naalakkersuisut, satte spørgsmålstejn ved på uddannelsesområdet, kunne der tilsvarende rejses spørgsmål på det redaktionelle område: Tages der højde for, at dansk er andetsprog for nogle medlemmer af redaktionerne?

I forlængelse af ovenstående tillader jeg mig i det følgende at bruge mig selv som eksempel, da min personlige erfaring som dansk journalist i Grønland har givet mig indsigt i netop dette forhold omkring personlig stil, sprogbeherskelse og sammenfald i etnicitet. Under feltarbejdet har det vist sig at være et meget ømtåleligt emne for informanterne, der meget nødig har villet tale om det under formelle interviews – udover ovennævnte eksempler. Samtidig vil jeg ikke udlevere mine informanter af etiske årsager (se metodekapitel for mere), og vælger derfor at give en beskrivelse med udgangspunkt i mine egne følelser og tanker og erfaringer. Når det kommer til sprog, har jeg på egen krop mærket, hvad det vil sige at være fanget i et net, der er meget større end mig selv. Derfor følger her en kort beskrivelse af mine erfaringer med et kropsligt ubehag ved at være dansk journalist i Grønland uden at kunne tale og forstå grønlandsk på andet end meget begynderniveau. Passagen tager tråden op fra betragtningerne i forordet. Det er et redigeret uddrag fra mine feltnoter, og formålet er at vise noget, som jeg synes primærempirien ikke viser lige så direkte, men som jeg er stødt på flere steder.

Jeg har oplevet ubehag. Når der blev snakket og diskuteret og budt ind i stor stil til møderne, der var på dansk, og det bare kørte derud af, men kollegerne var helt stille og tilbageholdende. Og når der var en etnisk slagside i, hvem der talte, gav det et ubehag i mig. Og nærmest en lidt flov lyst til at holde mund (og skabe pladsen til andre?) Jeg er oplært på et større landsdækkende dansk medie, hvor det gjaldt om at byde ind og kæfte op. Jeg fik decideret at vide af min redaktør under min praktiktid på Politiken, at jeg skulle være mere frembrusende og aggressiv "Du skal byde mere ind, ikke være så stille", sagde han formanende til mig til min første evalueringssamtale. Det var velment, jeg skulle ikke lade mig kue, mente han. Mens jeg selv havde forsøgt at anlægge en mere lyttende tilgang, fordi jeg gerne ville lære af de mere erfarne. Egentligt var jeg lidt frastødt af den "her kommer jeg-attitude", som jeg synes faget har indlejret, og som jeg ikke synes passede til min personlighed. De sproglige udvekslinger under redaktionsmøderne blev brugt som en slags positioneringsstrategi. Taler du meget og fylder meget, er det godt. Er du tilbageholdende, bliver du overset. Det handlede ikke kun om det faktiske sprog, også måden at udtrykke sig på og fylde rummet ud med sin krop, blev anset som en kapital. Om at tage ordet. Være hurtig og dygtig. Og frembrusende. Det blev jeg socialiseret ind i under min praktiktid og tog med mig videre i min journalistiske karriere. Og fordi jeg kunne afkode denne "væremåde", og den på nogle måder svarede til min danske redaktørs og mine danske kollegers væremåde, da jeg kom til at arbejde på et grønlandsk nyhedsmedie, kunne jeg nemt og uden at anstrenge mig udfylde rollen. Og jeg blev anerkendt for det. Selvom jeg forstod meget lidt af den kultur, jeg skulle arbejde journalistisk med og fx ikke kendte til de politiske sammenhænge, fyrede jeg den af med idéer og forslag. Selvom jeg slet ikke kunne det grønlandske sprog. Det var, som om det ikke var mig, der var på udebane. Men følelsen af, jeg "burde" være den der var på udebane, fyldte hos mig.

Omvendt opstod et andet ubehag, når der i denne positioneringskamp – der synes at have meget med arbejdssproget at gøre – blev stadfæstet nogle faste roller på redaktionen. Når redaktøren eller redaktionssekretæren forudsatte, at jeg havde initiativet ved fx kun at henvende sig til mig. Og derved gav mig magten over produktet, selvom vi var et makkerpar. Og når den grønlandske kollega lændede sig tilbage og forventede, at jeg tog initiativet. Det samme observerede jeg under mit feltarbejde, og ubehaget blev genfødt på ny. Nu blot som observerende forsker fra distancen. Eller som interviewer, der skulle lytte til informanternes frustrationer over disse rolletildelinger. Hvor både de dansksprogede og grønlandsksprogede følte sig fanget. Og begge grupper følte, at de arbejdede dobbelt så hårdt som de andre, og egentligt samtidig havde et brændende ønske om et ligeværdigt og harmonisk samarbejde. Men bare ikke kunne finde rytmen. Lidt som når Finn Lynges beskriver den vanskelige tango. Mens jeg transskriberede interviews, blev jeg igen hensat til min egen tid som journalist og til alt dét, der er og var på spil på det dobbeltsprogede arbejdsmarked. Og jeg blev vred og ked af det. Men anede samtidig ikke, hvad jeg skulle stille op med de følelser. For forskning skal jo ikke handle om mig og mine følelser. Men jeg kan bare ikke få informanterne til at tale direkte om det. Det er som en lyserød elefant i rummet.

Delkonklusion

Kapitlet har vist, at dansk ofte bliver rammesættende, og at oversættelser bliver et grundvilkår for journalistikken i Grønland. Men der produceres på begge sprog. Og i løbet af arbejdsdagen gør de dobbeltsprogede journalister brug af deres flersprogethed, når de researcher og laver interview, mens de til møder og sparring med nogle redaktører er nødt til at bruge dansk. Her er de i nogle tilfælde nødt til at lave spontane oversættelser til ære for redaktøren, så denne kan give feedback. Der er altså en praksis med dansk som arbejdssprog, men det er vigtigt at have nuancerne med. Der foregår også meget på grønlandsk, der er grønlandske journalister og redaktører, som netop har den finger på pulsen, som kritikere mener, at medierne (i bestemt form) ikke har. Der vil være historier, som de danske journalister ikke fanger, men det kan også skyldes andre ting, fx et (meget) stort fokus på politiske nyheder eller på det materiale, redaktionen modtager fra omverdenen i form af pressemeddelelser, rapporter mm. Hvoraf meget af materialet udkommer på dansk med senere oversættelser til grønlandsk. Det er altså ikke medierne som sådan der er "danske", men en sproglig ramme, der er dobbeltsproget og af forskellige strukturelle årsager ind imellem favoriserer det danske sprog. Samtidig er sprogspørgsmålet følelsesladet. Men sproget bliver anvendt som symbolsk skyts i kritikken af medierne.

Journalister i Grønland er underlagt en række andre betingelser end andre journalister pga. den flersprogede kontekst, hvor de også er underlagt en særlig tidsfaktor, der skal tage hensyn til versioneringer, nogle makkerskaber hvor dansk bliver rammesættende, og den grønlandske version opleves som en kopi og for nogle endog hvor det at være flersproget bliver oplevet som en byrde. Hvor idéudviklingen potentielt kan hæmmes af, at man skal udtrykke sig på et andet sprog end sit modersmål. Samtidig bliver de danske tilflyttere bærere af nogle kulturelle normer, hvor de ikke kun repræsenterer sig selv, men en tidligere kolonimagt eller en slags dansk model eller demokratitankegang, der også går ind i, hvordan medierne skal fungere, fx som vogtere af demokratiet via kritisk journalistik.

Man kunne med fordel rejse nogle spørgsmål om, hvor disse professionsnormer kommer fra, hvilke professionsnormer man opererer med, og om det er de rigtige professionsnormer i en grønlandsk kontekst.

Kapitel 8 Konklusioner - og en række spørgsmål

Afhandlingens overordnede forskningsspørgsmål lød:

Hvilke vilkår og logikker gør sig gældende for journalistisk praksis på grønlandske nyhedsmedier?

Målet med afhandlingen var dels at beskrive det grønlandske medielandskab og dels at analysere, hvordan journalistisk praksis ser ud samt hvilke vilkår og logikker eller normer, der kendetegner journalistisk praksis i et lille postkolonialt samfund som det grønlandske. Dette kapitel samler konklusionerne fra afhandlingens teoretiske, metodiske og analytiske bidrag og rejser en række perspektiverede spørgsmål til sidst.

Kapitel 1 tager afsæt i Pierre Bourdieus kritiske, reflektive sociologi (Bourdieu & Wacquant 1996; Prieur 2005; Hammerslev m.fl. 2009). I dette perspektiv er det et vigtigt formål med forskning at fremanalysere ikke-åbenbare/skjulte strukturer og at se på historiske konstruktioner af det genstandsfelt, man undersøger. I forlængelse heraf kortlægger kapitlet det grønlandske medielandskab, de historiske betingelser, det er opstået under, og hvordan forskningen har forstået journalistik og medier. Redegørelsen viser, at der er få og små medier, men en lang avistradition, og at der er sket en udvikling i pressesystemet fra oprindeligt at have fungeret som informationskanal for det offentlige til en mere uafhængig presse. Kapitlet viser også, at der er meget lidt medieforskning, og at den primært har beskæftiget sig med brugernes oplevelse og medievaner med fokus på medieprodukterne. Min afhandling studerer journalistisk praksis, og bidrager på den måde med nye perspektiver til medieforskningen ved at tale med journalisterne om, hvordan de arbejder.

Kapitel 2 demonstrerer, at selv om Bourdieus feltteori er relevant til studier af medier og journalistik, kan den med fordel suppleres med postkolonial teori; dette for at kunne forklare mange af de specifikke praksisser og paradokser, der er på spil i det grønlandske samfund. Grønlandsforskningen bidrager således med at vise, at de postkoloniale relationer har stor betydning i det grønlandske samfund i dag og dermed også bliver strukturerende i studiet af en specifik profession, nemlig journalistikken. Kapitlet rejser spørgsmålet om, hvorvidt det grønlandske felt skal forstås som et selvstændigt felt eller et subfelt og argumenterer, at det må undersøges empirisk. Der er forhold, der taler for, at det grønlandske felt er en position i det danske journalistikfelt snarere end et selvstændigt felt pga. rekruttering, citatpraksis, medieovervågning, uddannelse fra Danmark samt en vis grad af import af pressesystem og normer. Mens andre forhold taler for, at der er tale om et selvstændigt felt: der er kapitaler i feltet, som ikke anerkendes i det danske mediefelt, fx beherskelsen af sprog og en særlig lokalviden/lokal habitus. Derudover er der ikke samme fokus på konkurrence, som man ser i andre journalistiske sammenhænge – det er således ikke en eksplicit kapital at være "først", som Willig

viser gør sig gældende i det danske journalistikfelt (Willig 2011). Dette ideal spores primært hos informanter, der er tilflyttere, men synes ikke at vinde genklang generelt i feltet. Samtidig er nogle af feltets agenter præget af skiftende loyaliteter overfor nationen, lokalsamfundet og professionen.

Kapitel 3 diskuterer afhandlingens videnskabsteoretiske ståsted, metodiske design og det empiriske materiale, som primært består af interview, observationer og baggrundsempiri om feltet. Kapitlet tydeliggør, at der er nogle særlige metodiske forhold, der knytter sig til små steder, som er relevant at have med i analysestrategien og i formidlingen. Etik og behovet for anonymisering spiller en særlig rolle for forskere, der arbejder med små samfund som det grønlandske. Ligesom positionen som dansk forsker skal ses i en historicitet, hvor landet har været præget af såkaldt "hit and run forskning", hvorfor tilbagegivelse af viden er helt central. Kapitlet bidrager til en forståelse af, hvad det vil sige at forske i eget felt – som journalistikforsker – og samtidig at lave feltarbejde i Grønland som dansk forsker. Med inspiration fra Bourdieus begreb deltagerobjektivering er kapitlet samtidig et forsøg på at skabe en transparens i forskningsprocessen.

Kapitel 4 bidrager med en analyse af det grønlandske mediesystem med afsæt i Hallin og Mancinis teori (Hallin & Mancini 2004, 2017). Det grønlandske mediesystem ligner på mange måder det danske eller de skandinaviske mediesystemer, men teorien kommer til kort på en række områder. Grønland adskiller sig pga. landets størrelse, hvor nogle andre typer af sårbarheder er på spil, fx få ressourcer, et lille mediemarked, samt sårbarhed overfor kommerialisering og globalisering. Derudover er der også tale om en tidligere koloni, der fortsat har tætte forbindelser til det danske mediesystem. Kapitlet foreslår derfor, at mediesystemteorien med fordel kan suppleres af Puppis teori om små mediesystemer (Puppis 2009) samt Storrs empiriske analyser af caribisk journalistik (Storr 2016), og i forlængelse heraf foreslås begrebet 'småsamfundsjournalistik': Begrebet småsamfundsjournalistik beskriver en type journalistik, der deler karakteristika med lokaljournalistik og nichejournalistik, men samtidig også med andre småsamfund på parametre som kildenærhed, mangel på ressourcer og knowhow, loyalitetsforhandlinger mm. Journalistikken udøves dog ikke i lokalsamfund, men i en national ramme. Disse karakteristika taler for, at grønlandsk journalistik kan betegnes som småsamfundsjournalistik. Samtidig viser analysen, at små samfund, der vil sikre frie medier udøver en protektionistisk medieregulering (jf. Puppis).

Kapitel 5 er det første af tre analysekapitler, der tager udgangspunkt i et feltstudie af journalistisk praksis i Grønland. Kapitlet undersøger de daglige rutiner på nyhedsmedierne med KNRs nyhedsredaktion som case. Kapitlet giver en etnografisk beskrivelse af, hvordan det redaktionelle arbejde foregår i et lille mediesystem – og viser, at det grønlandske journalistikfelt er tæt knyttet til det danske via citatpraksis, rekruttering, uddannelse samt sprog mm. Samtidig viser kapitlet, at der er en række roller på redaktionerne, der bærer præg af interne hierarkier, og hvor journalistisk

autonomi er under pres. Fx oplever nogle journalister at deres faglige identitet svækkes via ulige rolletildelinger.

Kapitel 6 er en analyse af kildebrug, der er en meget central del af journalistisk praksis. I Grønland indebærer nødvendigheden af kilder også en række geografiske og strukturelle udfordringer knyttet til det daglige journalistiske arbejde. Det er svært at få fat i kilder fra små bygder på grund af praktiske forhold, og i et lille samfund er der grænser for, hvor mange forskellige kilder der er eksperter på et givent område. Dertil kommer 'nærheden' til kilderne, som er en følge af at bo i et lille samfund, hvor "alle kender alle". Særligt har de lokale, i mindre grad de tilflyttede, journalister udfordringer med nærhed til kilderne, hvilket giver udslag i måden, der produceres nyheder på. Nogle agenter i feltet konstruerer et rolleskift, hvor de skifter mellem at være henholdsvis privatperson og fagperson, mens andre frygter en grad af selvzensur. Fælles for dem er, at det ikke kan siges at være muligt kun at være privatperson i det lille samfund, hvor alle ved, hvem du er som journalist.

Kapitel 7 undersøger et helt specifikt vilkår for journalistisk praksis i Grønland, nemlig at landet er tosproget. Det betyder eksempelvis, at artikler i aviser og på net skrives på både grønlandsk og dansk, at der skal oversættes i elektroniske medier, og at de største grønlandske medier har 'versionister' ansat, der versionerer journalistikken fra et sprog til et andet. Men udover det konkrete niveau, er der også en række symbolske strukturer omkring sproget. Kapitlet begynder med en tematisk indføring i sprogets udvikling og kommer dernæst ind på de konkrete redaktionelle vilkår, hvor sproget spiller en afgørende rolle. Analyserne viser, at sprog ikke kun er sprog, men også er knyttet til identitetsspørgsmål i Grønland, og derfor følger der en masse symbolik med i mediesproget. Idet redaktionsmøderne foregår på dansk, har nogle bedre forudsætninger for at deltage i samtalen, end andre. Samtidig er der dog uformelle fællesskaber på grønlandsk, som er sværere for tilflytterne at tage del i. Når der arbejdes på to sprog, kommer versionistrollen også til at spille en afgørende rolle. Journalisterne afgiver en vis autonomi over det journalistiske produkt i processen med versioneringer, og versionisterne spiller en afgørende og magtfuld rolle på nyhedsredaktionerne.

Samlet set viser afhandlingens analyser, at der udover udfordringer knyttet til størrelse, også er nogle sproglige og kulturelle dilemmaer på spil, der blandt har afsæt i Grønlands koloniale fortid. Nyhedsarbejdets rutiner synes at være præget af en slags imitation af importerede professionsnormer, der bliver strukturerende for feltet, men det foregår som en småsamfundsjournalistik, hvor der tages højde for den nationale (sproglige) kontekst.

Spørgsmål til feltets strukturerende logikker

På tværs af mit materiale og mine analyser – og til dels udover mine forskningsspørgsmål – har undersøgelsen af journalistisk praksis i Grønland givet anledning til en række perspektiverende spørgsmål til journalistikfeltets logikker. Dem vil jeg diskutere nedenfor, hvor de både tjener til at uddybe afhandlingens analytiske pointer om journalistik, men forhåbentligt også kan bidrage til andre diskussioner i det grønlandske samfund. Eksempelvis mediesystemets rolle i et ungt demokrati, uddannelse og professionsudvikling i et lille samfund, men måske også de større spørgsmål som diskuteres i Grønland i disse år som udvikling mod selvstændighed, teknologisk infrastruktur, udvikling af lufthavne, andetsprog i folkeskolen og andre emner. Emner, der alle tydeliggør behovet for frie medier, ligesom analyserne tydeliggør, at der er behov for ressourcer – også i form af mediestøtte - til journalistik på begge sprog jf. idealet om en protektionistisk medieregulering i små samfund.

Professionsidealet under udvikling

Medierne i Grønland har gennemgået – og gennemgår fortsat – en udvikling, hvor der traditionelt har været meget tætte bånd mellem det offentlige og politiske system samt medierne. Dog er pressen overgået mere og mere fra en rolle som informationskanal eller budbringer af meddelelser til en uafhængig, professionaliseret presse. Samtidig er der fortsat nogle reaktive rutiner, hvor journalistikken er refererende og kuraterende snarere end selvstændigt dagsordensættende, og autonomien er under pres. Andre faktorer, der er på spil i det lille samfund, vedrører navnlig kilderelationer og kildeadgang samt mediernes arbejdssprog. Det empiriske materiale viser, at der gennemgående er en holdning om uindfrie potentialer i feltet – både i forhold til professionel autonomi, men også i udnyttelsen af de forhåndenværende ressourcer. Det er et ungt demokrati og et ungt mediesystem (på trods af, at der er en lang avistradition). Journalistikken bliver et selvstændigt felt i takt med en øget professionalisering, men samtidig er kilderne altafgørende.

Manglende information og kildeforsigtighed

En afgørende faktor synes at være, at der generelt mangler information i samfundet, det gælder både i form af uafhængige kilder, men også generelt i form af data og statistik, rapporter, partsindlæg, forskning o.a. En stor del af arbejdsstyrken i Grønland er desuden ansat i det offentlige. De, der ikke er direkte ansat af det offentlige, kan være afhængige af fx at sælge opgaveløsninger til det offentlige, eller på andre måder få finansiering fra det offentlige, da en stor del af landets økonomi netop er offentlig med et meget lille privatmarked. Informanterne udpeger det som et afgørende problem i både deres research- og formidlingsfase, at folk med viden ikke vil stille sig op i offentligheden og ”hjælpe” medierne. Det kan skyldes en såkaldt tavshedskultur, som også findes fra andre små samfund. En tilbageholdenhed blandt kilderne kan skyldes frygt for dét,

en redaktør kalder "at blive ansigtet på en kritik" i det lille samfund⁵⁸. Manglen på kilder og information handler således både om en lille befolkningsstørrelse og dermed en lille kritisk masse af potentielle kilder, men også om mangel på information, en såkaldt tavshedskultur samt tilbageholdenhed.

Reaktive rutiner og mangel på knowhow og ressourcer

Når informationer er tilgængelige, er et ideal i journalistikken, at medierne på kvalificeret vis skal bearbejde og analysere, og ikke kun videreformidle informationen. Der er dog nogle reaktive rutiner på redaktionerne, hvilket, ifølge medierne selv, skyldes mangel på *knowhow* (fx at personalet ikke er uddannet til at gennemskue større mængder data med et kritisk blik og derfor ender med at referere). Men som min empiri viser, skyldes disse rutiner også en lang række andre årsager, herunder oversættelseshensyn, hvor journalisterne ind imellem holder historier tilbage, eller endog arbejder langsommere for at undgå flaskehalse. Øvrige årsager er tidspres i forhold til produktion, da der er ganske få journalister til at udfylde minutterne og spalterne samt mangel på tilgængelige information og kilder, der udlægger offentlig tilgængelig viden. Samtidig findes der ikke fagredaktioner eller fagmedarbejdere med specialområder, om end nogle enkelte journalister dækker fx politik mere end andre områder. Derfor beror nyhedsmedierne sig på, at kilder kan fortolke, formidle eller analysere information for dem. Man holder sig tilbage med selv at indtage en rolle som formidler eller analytiker, måske af hensyn til et objektivitetsideal. Der overdrages med andre ord megen magt til kilderne.

Når disse kilder er få eller slet ikke er der, bliver det således anset som en hindring i forhold til at lave dybdegående eller selvstændig journalistik, og i stedet bliver arbejdsprocessen præget af reaktive, kuraterende eller formidlende rutiner, snarere end selvstændigt dagsordensættende. Netop den selvstændigt dagsordensættende journalistik synes dog at blive anset som den mest attråværdige form for journalistik af medierne selv. Journalisterne og redaktørerne giver udtryk for, at de særligt udfylder deres rolle på en god måde, når det er journalistik af denne type, der præger deres arbejdsdag. Samtidig giver de udtryk for, at det er den type journalistik, der er mindst af. Materialet viser, at der er en utilfredshed blandt feltets deltagere, hvad angår vægtningen mellem de to typer af journalistik, hhv. kuraterende/reaktiv versus dagsordensættende. Det er navnlig netaviserne og de korte radioaviser, der er distribuerende, mens papiraviserne og de længere radioaviser er mere producerende. Overordnet synes der dog at være en holdning i feltet om en grad af uindfriet potentiale til at lave netop mere undersøgende og dagsordensættende journalistik.

"Man kan da ikke interviewe sin fætter"

Der synes at være et herskende ideal om distance til kilderne og til emnerne, men det er mudret i Grønland, og måske er distance et af de importerede idealer, som ikke svarer så godt til et lille

⁵⁸ Sagt under en konference arrangeret af Transparency Greenland i november 2018 med titlen "Det tavse demokrati".

samfund som det grønlandske? Nogle journalister interviewer familiemedlemmer, bekendte og venner, mens andre mener det er helt forkert og siger fra. Der er ingen regler om det på redaktionerne, og nyhedsredaktionerne eller den enkelte journalist vurderer fra gang til gang, hvorvidt en given journalist skal undlade at interviewe én, vedkommende kender. Men som en informant formulerer det: "Man kan da ikke interviewe sin fætter, om han har taget af kagedåsen, vel?" Idealet omkring distance er vanskeligt, når der er tale om så få mennesker, fordi der næsten altid vil være en relation. Samtidig er der så få mennesker på redaktionerne, at distancen kan være svær at overholde, da der også er et dagligt produktionshensyn. Et relevant spørgsmål, som afhandlingen stiller, er, om det er gavnligt at imitere større lande med større redaktioner i denne sammenhæng? Eller om man kommer til at begrænse kildekartoteket? Nogle plæderer for, at det kun er den nærmeste familie (forældre og søskende), der kan anses som for tæt på, mens andre mener, at det handler om emnet. Er det et "hygge-indslag" eller et alvorligt emne? Er det kritisk journalistik eller underholdning? Således tilpasser man netop normen til den specifikke kontekst. Nogle få har endog meget pragmatiske løsninger på nærhed-distance problematikken, idet de fx får kolleger fra redaktionen til at holde selve mikrofonen, hvorefter de selv går ind og redigerer indslaget, hvis interviewet er med en, de har nær. De fjerner sig således fysisk fra interviewsituationen, men ikke fra indslagets eller artiklens indhold, som de videreformidler til brugerne.

Nogle af agenterne i feltet synes at have mere på spil end andre. Mens de fastboende (lokale) journalister slås med dilemmaer omkring distance, beskyldninger om inhabilitet og skiftende loyaliteter, samtidig med, at de veksler mellem at være privatpersoner og fagprofessionelle, synes journalisterne med tilflytterstatus at være mere fri for de dilemmaer. Der synes at være mindre på spil, eller som en informant udtrykker det: "Jeg rejser jo igen". Omvendt kan de "udefrakommende" netop udfordre forforståelserne i feltet og samfundet, da de ikke er præget af samme form for "bopladshøflighed", som en informant kalder det. Det skyldes ikke informanternes etnicitet, men deres position i samfundet, som for nogle kan betegnes som midlertidig.

Forekomsten af en lokal vs. ikke-lokal habitus

Lokal habitus kan forstås som en grundlæggende viden om eksempelvis familieforhold (hvem er i familie med hvem?), lokalhistorik, korrekt udtale af navne og stednavne mm. Der bliver leet rundt omkring i stuerne, når de grønlandske stednavne udtales forkert i radioen af en nyankommet dansk journalist. Det kan potentielt have implikationer for mediets legitimitet, idet brugerne har en forventning til en vis grad af lokalkendskab eller lokal habitus blandt de journalister, der serverer nyhederne for dem.

I en diskussion af forekomsten af en lokal og ikke-lokal habitus kunne det synes lige for at opdele feltets agenter baseret på etnicitet, men det ville ikke alene være en uetisk forsimplicering og banalisering af, hvilke kampe der tegner feltet, men også fjerne de nuancer, som det empiriske materiale netop har illustreret igennem analyserne. Nogle journalister fra Danmark har bosat sig

permanent i Grønland og har mange aktier i lokalsamfundet, og de har netop tilegnet sig en lokal habitus. Nogle tilflyttere kommer fra mindre samfund i Danmark, hvor de kender til mange af de samme problematikker omkring skiftende loyaliteter og normer om, hvor grænsen mellem privatliv og offentlighed går, og de har derfor en habitus med sig, som svarer fint til journalistikfeltet i Grønland, dette mens andre slet ikke har det, og derfor ikke forstår sig på de strukturerende logikker, der også er på spil i feltet. Derfor duer dikotomiske opdelinger af forekomsten af lokal habitus baseret på etniske skel ikke i en beskrivelse af dette mudrede felt. Det kan ikke siges entydigt, at danske journalister mangler lokal habitus, eller at grønlandske journalister netop har det. Men derimod er det interessant at studere forekomsten af en lokal habitus og kapitalformer i det grønlandske journalistikfelt, som afhandlingen har gjort.

I det grønlandske journalistikfelt kan det fx give en højere placering, at man har en formel journalistuddannelse, end hvis man ikke har. Samtidig synes det at have en dansk journalistuddannelse at vægte højt internt i feltet, men udadtil kan en dansk etnisk baggrund være en ulempe i forhold til legitimitet overfor læserne. Som diskuteret i analysekapitlerne bringes journalister og redaktørers etniske ophav ind imellem op i kommentarspor eller på sociale medier. Således rettes der fx kritik mod bestemte nyhedshistorier eller vinkling, der rammer "ved siden af" ånden i samfundet. Navnlig kritiseres de tilflyttede redaktører for at skyde ved siden af. Samtidig er de tilflyttede redaktører og journalister også selv optaget af den position de tildeles, og opmærksomme på, at de på sin vis er på udebane. De er både placeret højt internt i feltets hierarki, men i en udsat position i det nationale felt, hvor der sættes spørgsmålstejn ved deres legitimitet.

Når man ser på et specifikt felt, er det relevant at tage højde for, hvem der fx besidder forskellige positioner i hierarkiet, og derfor er det også relevant, at de fleste redaktører er etnisk danske, om end de fleste er mere eller mindre fast bosat i landet. I Grønlands tilfælde kompliceres dette forhold pga. det historiske forhold de to lande imellem. Men etniske markører står ikke alene, derfor er det også relevant at se på eksempelvis rekrutteringsstruktur, uddannelsesbaggrunde og sproglige ressourcer. Samtidig er det centralt, at tilegnelsen af en lokal habitus er mulig. Man kan tilegne sig lokal habitus som tilflytter, hvis man fx er bosat i landet over længere tid og kender til skikke og vaner. Således vil man på en akse, hvor lokal habitus er den ene ende og ikke-lokal habitus i den anden, kunne flytte og bevæge sig, hvilket netop er én af styrkerne ved feltteorien.

Proportioner og en kirurgisk nøjagtighed

Som analyserne demonstrerer, kan der siges at være en særlig lokal habitus på spil i det grønlandske journalistikfelt og måske i små samfund generelt. Journalisterne skal tænke i proportioner - selvom problemer udefra kan virke store, ved de, der har en lokal habitus eller lokal viden, om et problem reelt er stort eller småt. Man tager med andre ord lokalt højde for konteksten, fx den politiske, økonomiske og sociale virkelighed. Storr (2016) kalder det at tænke i proportioner, mens Mathisen (2010) taler om en særlig slags lokal etik eller integritet. Det kunne

også kaldes en kirurgisk nøjagtighed, som én af mine informanter betegner det. Samtidig synes der at være en anden opfattelse af, hvad der hører til privatsfæren i småsamfundsjournalistikken. Nogle ting bliver vurderet til at høre til i privatsfæren og dækkes derfor ikke af de lokale journalister. Man ved mange ting, som man ikke laver journalistik om. Et eksempel som ikke har fået plads i analysen, men som er betegnende for en slags respekt for privatsfæren kommer fra en tilflyttet journalist:

“Altså en ting, hvor jeg virkelig fik en lektie i Grønland, det var, at (navn), der var landsstyremedlem for finanser, vi skulle interviewe hende, og så skete der det, at vi møder hende i, eller vi ser hende i cafeteriet, og jeg synes jo det vil være fuldstændig åbenlyst, at lige gå hen og sige dav vi er kommet. Men nej, hun skal have lov til at spise i fred. Og det var sådan, okay. Det respekterer vi så, for jeg ville ikke synes, det var anmassende. Jeg ville bare sige, vi var der, eller vinke. Men hun skulle have lov til at spise i fred. Der ville man være mere pågående i Danmark, uden at det ville virke uhøfligt” (Journalist_10).

Det samme har jeg selv oplevet, med en kollega fra Danmark, der var på besøg i Grønland og ville henvende sig til en politiker på en café, fordi han ikke havde svaret på telefonopkald. Jeg var instinktivt imod. Det gør man ikke. Det havde kollegaen meget svært ved at forstå.

Kritisk journalistik som herskende norm

Kritisk journalistik bliver af nogle anset som et dansk fænomen, men som vist i analyserne er denne professionsnorm importeret og kommer oprindeligt fra en angelsaksisk tradition. I Grønland bliver den dog ind imellem båret frem af de tilflyttede journalister, og derfor synes normen at blive knyttet til etnicitet. Men når man siger, at grønlandske journalister ikke er lige så kritiske, som deres danske kolleger, handler det måske snarere om nærhed og distance. I det lille samfund kender alle hinanden, og navnlig de lokale journalister har netværk, familierelationer og aktier i samfundet, og dermed kan det blive sværere at opretholde idealet om distancen til kilderne, hvorved de kritiske interview bliver vanskeliggjorte.

Nogle peger også på, at årsagen til at nogle journalister meget nødtigt laver kritisk journalistik, handler om en særlig form for autoritetstro pga. nogle koloniale levn. En mulig forklaring er altså, at man skal møde folk, man skal være kritisk overfor lokalt; men måske er der også et aspekt af en særlig respekt for autoriteter eller en slags bopladshøflighed, som én informant kalder det i det lille samfund. Agenterne har forskellige positioner og dispositioner på redaktionerne og i feltet generelt, og det er mere lige til for nogle at lave denne type af journalistik end for andre. Samtidig anerkendes netop det at kunne lave kritisk journalistik som en kapital. Det betyder også, at de lokale journalister, der har svært ved at lave denne type journalistik, føler sig dårligere – eller endog mindre værd – end deres tilflyttede kolleger. De måler sig så at sige op imod et ideal, som kan være vanskeligt at leve op til. Nogle af de strukturerende logikker i feltet bærer altså præg af at være importerede, men ikke nødvendigvis altid i tråd med lokale forhold.

Hvor kommer normerne fra?

Når journalistiske professioner vandrer over grænser, tager de ikke højde for nationale kontekster. Der er tale om stærke professionsnormer. Der er en herskende opfattelse af journalistik som et universelt håndværk, uafhængigt af kultur- og kontekst. Det, flere af informanterne betegner som en slags journalistisk DNA. Det er relevant at diskutere, hvilke normer, der passer til småsamfundsjournalistik, hvor omstændighederne ser anderledes ud, end dét, man måler sig op imod, der er importeret fra en dansk mediekontekst.

Der er et overordnet normativt syn på journalistik i en fjerde statsmagtsrolle, men er det nødvendigvis den vigtigste rolle for journalistikken i Grønland? I vestlig journalistik - særligt importeret fra USA - er objektivitetsidealet en herskende norm, men i småsamfundsjournalistik kunne andre roller også være relevante. Storr peger fx i caribisk sammenhæng på behovet for en offentlig samtale om de ting, der foregår i landet, hvor en advokerende (*advocacy*) journalistik bør spille en rolle, så journalisterne kan medvirke til social forandring. Samtidig påpeger hun dog, at det kræver af journalisterne, at de har en høj grad af transparens, hvor de lægger deres research frem.

Storr pointerer også, at man med fordel kan bruge områdets rige mundtlige fortælletradition og anvende genrer som fortællende journalistik (endnu) mere. Det gør man i Grønland, fx når der bringes personlige fortællinger i radioen eller portrætter i AG, der dog er en lille del af det samlede nyhedsbillede, hvor en stor andel har fokus på netop aktualitet. Kunne man forestille sig, at idealet om at få flere historier og stemmer fra kysten (en stærk norm, der findes i feltet), nemmere vil kunne udfyldes, hvis man så bort fra aktualitetskriteriet? Eller fx droppede et importeret ideal omkring brugen af anonymitet, og derved gav sig selv et større spillerum som nyhedsmedier? Flere informanter nævner Grønlands rige mundtlige fortælletradition som en mulig inspirationskilde til en anderledes, men lokalt set oplagt måde at lave god journalistik på. Nogle ønsker idealer som løsningsorienteret, sprogbevarende, opbyggelig, nationsopbyggende journalistik osv., men nyhedsgenren og de nuværende rutiner lægger ikke op til det, som feltet ser ud i dag. I stedet synes de herskende normer at være objektivitet samt vagthunde- og kritikerrollen, mens de øvrige genrer og roller ikke synes at blive anerkendt som lige så legitime positioner i feltet.

Eqikkaaneq (grønlandsk resumé)

Kalaallit Nunaanni tusagassiuutit tusagassiornerlu pillugit ilisimatusarneq annikitsuinnaammat ilisimatuutut allaaserisami matumani aallarniutigineqassaaq Kalaallit Nunaanni tusagassiornerup misissuiffigineqarnera, tusagassiorfeeqqatut systemi qanoq ittuunersoq misissuiffigalugu taannalu assigiinngissuteqartaraluarluni sananeqaatimigut inatsisiliorneqarnermigullu danskit tusagassiuuteqarnermi systemiannut assinguvoq, kisiannili Kalaallit Nunaanni tusagassiorfeeqqatut systemip ilisarnaatigai immikkut ittumik eqqoruminassuseqartuuneq. Taamaattumik ilisimatuutut allaaserisami siunnersuutigineqarpoq oqariartaaseq inuiaqatigiinni inukitsuni tusagassiorneq Hallinip Mancinillu tusagassiuuteqarnermi systemimut teoriannut ilisimaneqarluartumut ilassutigineqassasoq.

Ilisimatuutut allaaserisami misilittakkat pingaarnerit katersorneqarsimasut alaatsinaattuunermi aalajangersimasumillu amerlassusilikkanik siornatigut maannalu tusagassiornerup, aaqqissuisunik, ilinniartunik ilinniartitsisunillu apersuinerit ingerlanneqarput. Misilittakkanik misissuueqqissaarnerup takutippaa ajornartorsiutinik arlaqartunik peqartoq Kalaallit Nunaanni nutaarsiassaqaartitsinerup ingerlanneqartumut tunngasunik. Ilisimatuutut allaaserisami tunngavigineqarpoq Bourdieup misissuinerup teoria kiisalu tusagassiornermik tusagassiuutinillu ilisimatuut allat Bourdieup teoria atorlugu tusagassiornermik atuuttumik misissuueqarsii. Teorip misissuinerup atorlugu piimasaraa nunami pissutsit atuuttut isiginiarneqassasut Kalaallillu Nunaat pineqartillugu nunasiaataasimanerup kingunerisa sunniutai oqaluttuarisaanerlu pissusiviusunut atuuttunut pingaaruteqarput, aaqqissuisoqarfinni misissuiffiusuni atuuttut taamaattumillu ilisimatuutut allaaserisami oqariartaatsit nunasiaataasimanerup kingunerinut tunngasut misissuinerup ilaapput.

Misissuueqqissaarneq aaqqissuisoqarfinni sulinerup inuiattut kinaassuseq aallaavigalugu suleriaatsinik tamatumalu sinaakkutaanik takutitsivoq kiisalu takutilluguttaq ulluinnarni nutaarsiassalerisarneq qanoq ingerlasarnerup. Tamatumuma kingorna misissuiffigineqarput tusarfiit qanoq pingaaruteqartiginersut, tusagassioriaaseq qanoq ittoq ingerlanneqartarnerup kiisalu tusarfinnik atorsinnaassusilinnik nassaassaasunillu nassaarsiortarnermi suut unamminartuusarnerup, tassalu tusagassiuinerup sakkut pingaaruteqarluinnartut pineqarlutik. Tulliullugu oqallisigineqarpoq – kalaallinut atatillugu – apeqquutit sammiuiminaatsut oqaatsinut tunngasut tassalu ulluinnarni tusagassiornerup sulinerup tunngaviusumik anguniarneqartartut aammalu imminni isumalerujussuit. Tusagassiornerup ingerlatamut tunngaannaratik aammali avatangiisigisat tusagassiorfinni oqaatsinik atuinerup naatsorsuutigisaannut tunngasut taamalu aamma kalaallinik kinaassusiliisut.

Ilisimatuutut allaaserisap takutippaa tusagassiorneq tusagassiorfiillu Kalaallit Nunaanni annertuumik oqallisaasut kiisalu kalaallit tusagassiornerup akiorniagassaat nunamut, aningaasaqarnerup aaqqissuusaanerup tunngasutit eqqoruminassuseqaannaratik aammali arlalitsigut oqaatsitit kulturikkullu akunnattoorutinik nalaanneqartarnerup tunngasartut, tusagassiornerup qanoq suleriaaseqarnerup pingaaruteqartorujussuarnik.

Oversættelse. Naja Paulsen

Summary

Little research has been conducted to examine Greenlandic media and journalism. This thesis initially outlines the Greenlandic media landscape as a small media system which - despite some mutual differences - shares many similarities with the Danish media system. It is, however, also characterized by certain highly important vulnerabilities. The thesis therefore goes on to suggest the concept of “small society journalism”.

The primary empirical data is collected through observation studies and qualitative interviews with practicing and former journalists, editors, interns and journalism teachers. By entering into a dialogue with journalists in Greenland, the study of the data sheds light on a range of issues that are related to journalism practice in Greenlandic news media. Theoretically, the thesis draws on Bourdieu’s field theory and the application of field theory by other journalism and media researchers in the study of journalistic practice. The application of field theory, however, requires a specific national context, and in the case of Greenland, a post-colonial prism is key in order to grasp the reality that unfolds in the editorial room as an analytical field. As a consequence, the thesis also draws on concepts from postcolonial studies.

The analysis gives an ethnographic description of the routines and the structural framework surrounding the editorial work, and of how the production of news takes place. Subsequently, an analysis of the critical significance of the sources and of the challenges that are related to finding qualified and accessible sources, which is a crucial instrument in journalistic practice, follows. This is followed by a discussion of the - in a Greenlandic setting - inevitable question of language which partly determines much of the daily journalistic work procedure, for example by the central editorial role given to the translator.

The thesis shows that journalism and media is a much debated and disputed field in Greenland and that Greenlandic journalists struggle with geographic, economic and structural vulnerabilities that exist in small media systems. Furthermore, a number of dilemmas relating to language and culture exist which are of vital importance to how the journalists work.

Referencer

- Adler, P.A. & Adler, P., 1987. *Membership roles in field research*, California: Sage Publications.
- Ahmed, S., 2004. *The Cultural Politics of Emotion*, Edinburgh University Press.
- Albrecht, J., 2018. "Allerhelst så jeg, at der ikke blev skrevet noget om dette ...". *Journalisten*.
- Allern, S., 1999. *Når kildene byr opp til dans*, Pax Forlag.
- Andersen, A., Hvenegård-Lassen, K. & Knoblock, I., 2015. Feminism in Postcolonial Nordic Spaces. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 23(4), s.239–245.
- Andersen, A.N., 2015. Grønland var en koloni. *kronik jyllandsposten*.
- Andersen, E., 1977. *Ikke et ord om ytringsfrihed - rapport om journalisters arbejdsvilkår på danske dagblade af*, Århus: Modtryk.
- Andersen, M.K., 2008. *Grønland – mægtig og afmægtig*, København: Gyldendal.
- Andersen, T. & Tonsgaard Ole, 2003. Vælgermagt i Grønland. I G. Winther, red. *Demokrati og magt i Grønland*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Ankersen, P.V., 2008. Rekrutteringsstrategier og problemer i et grønlandiseringsperspektiv. *Politica*, 40(2), s.180–200.
- Ankersen, P.V. & Christiansen, P.M., 2013. Grønlandisering : Grønlands Elite 2000-2009. *Politica*, 45(2), s.195–216.
- Arnoldi, J., 2005. *Den offentlige ekspert*, Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Barland, J., 2012. Journalistikk for markedet.
- Bengtson, M.P. & Moesner, I.C.B., 2015. Har grønlandsk en betydning for den grønlandske nationalidentitet? *Tidsskriftet Grønland*, 3, s.157–161.
- Benson, R., 1998. Field theory in comparative context: A new paradigm for media studies. *Theory and Society*, 28(28), s.463–498.
- Benson, R. & Neveu, E., 2005. *Bourdieu and the Journalistic Field*, Cambridge: Polity.
- Bhabha, H.K., 1994. *The location of culture*, London: Routledge.
- Binderkrantz, A., 2008. På danske hænder ? Samspillet mellem grønlændere og danskere i den grønlandske forvaltning. , (2), s.155–179.
- Bjørst, L.R., 2011. *Arktiske diskurser og klimaforandringer i Grønland*. Københavns Universitet.
- Bjørst, L.R., 2008. *En anden verden - Fordomme og stereotyper om Grønland og Arktis* 1. udg., Danmark: Forlaget BIOS/MK.
- Blach-Ørsten, M. & Willig, I., 2016a. *Den fælles dagsorden og alle de andre: en nyhedsugeanalyse af medieindhold, mediebrug og medieforventninger*, Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Blach-Ørsten, M. & Willig, I., 2016b. Det danske mediesystem. I T. Olesen, red. *Medier, Politik og Samfund*. Hans Reitzel, s. 13–33.
- Blaikie, N., 2007. *Approaches to Social Enquiry: Advancing Knowledge*, Polity.
- Bloch, C., 2007. *Passion og paranoia : følelser og følelseskultur i Akademia*, Syddansk Universitetsforlag.
- Bourdieu, P., 1997. *Af praktiske grunde : omkring teorien om menneskelig handlen*, København: Hans Reitzel.
- Bourdieu, P., 1984. *Distinction A Social Critique of the judgement of Taste* Translated., Paris: Routledge Kegan & Paul.
- Bourdieu, P., 2005a. Med kritikken som våben. *Dansk Sociologi*, (4), s.25–39.
- Bourdieu, P., 1998. *On Television*, Polity.
- Bourdieu, P., 2003. Participant Objectivation. *The Journal of the Royal Anthropological Institute*,

- 9(2), s.281–294.
- Bourdieu, P., 1993. The Field of Cultural Production. *The field of cultural production: essays on art and literature*, s.29–73.
- Bourdieu, P., 2005b. The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field. I R. Benson & E. Neveu, red. *Bourdieu and the journalistic field*. Cambridge: Polity Press, s. 29–47.
- Bourdieu, P., 1999. *The weight of the world, social suffering in contemporary society*, Oxford: Polity Press.
- Bourdieu, P., 2005c. *Udkast til en praksisteori : indledt af tre studier i kabylsk etnologi*, Hans Reitzel.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L., 1996. *Refleksiv sociologi* 1. udg., København: Hans Reitzel.
- Bourdieu, P. & Wacquant, L.L., 1992. *An Invitation to Reflexive Sociology*,
- Brade, L.H., 2017. *Vi, de neutrale Skitser til udfordring af akademisk førstehed*. Lund Universitet.
- Breed, W., 1955. Social Control in the Newsroom: A Functional Analysis. *Social Forces*, 33(4), s.326–335.
- Brinkmann, S., 2014a. *Det kvalitative interview*, Hans Reitzel.
- Brinkmann, S., 2014b. Videnskabelse gennem konflikt - epistemologiske og etiske perspektiver. I L. Tanggaard, F. Thuesen, & K. Vitus, red. *Konflikt i kvalitative studier*. København: Hans Reitzel, s. 259–282.
- Brodersen, R.B., 2013. Grønlandsk litteratur og kanon. Interview med Kirsten Thisted. I *Kanonisk selskabsleg i nordisk litteratur*. København: Nordisk Ministerråd.
- Bruhn Jensen, K., 1991. Introduction: the qualitative turn. I K. B. Jensen & N. W. Jankowski, red. *A handbook of qualitative methodologies for communication research*. London: Routledge, s. 1–11.
- Bruhn Jensen, K., 2012. *The handbook of media and communication research, qualitative and quantitative methodologies* 2. ed. K. Bruhn Jensen, red., London New York: Routledge.
- Burgess, R.G., 1984. *In the field, an introduction to field research*, London: Allen & Unwin.
- Carlsen, A. V., 2005. *Arbejdsmarkedet i Grønland*, Nuuk: Ilisimatusarfik.
- Carlsen, A. V., 2008. Et postkolonialt arktisk arbejdsmarked. *Økonomi & Politik*, 81(4), s.38–54.
- Christiansen, P.M. & Togeby, L., 2003. Grønlands Elite. I G. Winther, red. *Demokrati og magt i Grønland*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, s. 80–104.
- Christiansen, S., 2015. *Kajs Grønlandskrønike, magt, håb og kampe på vejen mod det moderne Grønland* 1. udgave., Kbh: Informations Forlag.
- Couldry, N., 2003. Media meta-capital: extending the range of Bourdieu's field theory. *Theory and Society*, 32(5–6), s.653–677.
- Couldry, N. & Markham, T., 2006. Public connection through media consumption: between oversocialization and de-socialization? *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 608(1), s.251–269.
- Davies, B. & Harré, R., 1999. Positioning and personhood. I *Positioning theory*. s. 32.
- Davies, C.A., 1998. Interviewing. I *Reflexive Ethnography*. Routledge.
- Davies, C.A., 1999. *Reflexive Ethnography. A guide to researching selves and others*, ASA Research Methods, Routledge.
- Deloitte, 2017. *Årsrapport for Den Erhvervsdrivende Fond Sermitsiaq.AG*, Nuuk.
- Deuze, M., Bruns, A. & Neuberger, C., 2007. Preparing for an Age of Participatory News. *Journalism Practice*, 1(3), s.322–338.
- Dwyer, S.C. & Buckle, J.L., 2009. The Space Between: On Being an Insider-Outsider in Qualitative

- Research. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(1), s.54–63.
- Egholm, L., 2014. *Videnskabsteori Pespektiver på organisationer og samfund*, Hans Reitzel.
- Esmark, A., B. Laustsen, C. & Å. Andersen, N., 2005. Socialkonstruktivistiske analysestrategier. *Roskilde Universitets Forlag*, 67174(med 5), s.7–30.
- Esmark, K., 2006. Bourdieus uddannelsessociologi. I A. Prieur & C. Sestoft, red. *Pierre Bourdieu - En introduktion*. København: Hans Reitzel, s. 71–113.
- Felbo, J., 1957. Det frie ord i Grønland. *Tidsskriftet Grønland*, s.454–458.
- Felbo, J., 1956. Grønland i den danske presse. *Tidsskriftet Grønland*, 5, s.179–184.
- Fienup-Riordan, A., 1994. Eskimo war and peace. I *Anthropology of the North Pacific Rim*. s. 321–335.
- Fleischer, J., 1980. *Et grønlandsk blad Atuagagdliutit 120 år*, Nuuk: Det Grønlandske Forlag.
- Fleischer, K., 2008. *Den grønlandske presse – en undersøgelse af pressens betydning i forhold til den grønlandske nationsdannelsesproces 1979-2008*. Københavns Universitet.
- Flew, T. & Waisbord, S., 2015. The ongoing significance of national media systems in the context of media globalization. *Media, Culture & Society*, s.1–17.
- Fonn, B.K. m.fl., 2017. Putting a Face on Journalism : Introduction. I s. 13–21.
- Fowler, B., 1996. An Introduction to Pierre Bourdieu's 'Understanding'. *Theory, Culture & Society*, 13(2), s.1–16.
- Frederiksen, B. & Petersen, M.N., 2012. *I affekt Skam, frygt og jubel som analysestrategi*, Frederiksen, K. & Olsen, C.C. (Oqaasileraffik), 2017. *DET GRØNLANDSKE SPROG I DAG Rapport over det grønlandske sprog, standpunkt og anbefalinger*, Frello, B., 2012. *Kollektiv identitet - kritiske perspektiver* 1. udgave., Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Gad, U.P., 2005. *Dansksprogede grønlænderes plads i et Grønland under grønlandisering og modernisering*, København: Afdeling for Eskimologi og arktiske studier, Københavns Universitet. Eskimologis Skrifter; Nr. 19.
- Gad, U.P., 2014. Greenland: A post-Danish sovereign nation state in the making. *Cooperation and Conflict*, 49(1), s.98–118.
- Gad, U.P., 2013. Greenland: A post-Danish sovereign nation state in the making. *Cooperation and Conflict*, 49(1), s.98–118.
- Gad, U.P., 2004. Grønlandsk identitet: sprog, demokrati, velfærd og selvstændighed. *Politica*, 36(3), s.271–288.
- Gad, U.P., 2018. Grønlandsk identitet og udvikling - danske trusler og muligheder: Sprogdebatten under hjemme- og selvstyre. I G. Tróndheim, O. Marquardt, & O. Høiris, red. *Grønlændernes syn på Danmark, danskere og dansk sprog og kultur*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Gad, U.P., 2008. Når mor/barn-relationen bliver teenager. Kompatible rigsfællesskabsbilleder som (dis)integrationsteori. *Politica*, 40(2), s.111–133.
- Gad, U.P., 2016. *National identity, Politics and Postcolonial Sovereignty Games: Greenland, Denmark and the European Union*, Museum Tuscolanums Forlag.
- Gad, U.P., 2009. Post-colonial identity in Greenland? When the empire dichotomizes back - bring politics back in. *Journal of Language and Politics*, 8(1), s.136–158.
- Gans, H.J., 1979. *Deciding whats news*, Pantheon Books.
- Geertz, C., 1973. *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, New York, NY: New York, NY: Basic.
- Goffmann, E., 2011. On Fieldwork. I P. Atkinson & S. Delamont, red. *Sage Qualitative Research*

- Methods*, vol. 1. Sage Publications, s. 121–128.
- Goffmann, E., 1989. On Fieldwork - transcript from talk in 1974. *Journal of Contemporary Ethnography*, 18(2), s.123–132.
- Gold, R., 1958. Roles in Sociological Field Observations. *Social Forces*, 36(3), s.217–223.
- Gravengaard, G., 2008. *En nyhed er en nyhed : et studium i journalistisk praksis og selvforståelse med fokus på fravalg*, København: Museum Tusculanum.
- Gravengaard, G. & Rimestad, L., 2014. Socializing Journalist Trainees in the Newsroom. , 35, s.81–95.
- Hallin, D.C., 2009. Comment: State Size as a Variable in Comparative Analysis. *International Communication Gazette*, 71(1–2), s.101–103.
- Hallin, D.C. & Mancini, P., 2004. *Comparing media systems*, Cambridge University Press.
- Hallin, D.C. & Mancini, P., 2017. Ten Years After Comparing Media Systems: What Have We Learned? *Political Communication*.
- Hämäläinen, J., Neergaard, S.U. & Thostrup, L., 2013. *The North Atlantic in the Media - Media in the North Atlantic*,
- Hammerslev, O., Hansen, J.A. & Willig, I., 2009. *Refleksiv sociologi i praksis, empiriske undersøgelser inspireret af Pierre Bourdieu*, Kbh: Hans Reitzel.
- Hammersley, M., 2000. Taking sides in social research: Essays on partisanship and bias. *British Journal of Sociology of Education*, 22(1), s.157–169.
- Hanitzsch, T., 2011. Populist disseminators, detached watchdogs, critical change agents and opportunist facilitators: Professional milieus, the journalistic field and autonomy in 18 countries. *the International Communication Gazette*, 73(6).
- Hanusch, F., 2014. A Different Breed Altogether? *Journalism Studies*, 9699(May), s.1–18.
- Haraway, D.J., 1991. Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. I D. J. Haraway, red. *Simians, Cyborgs, and Women The Reinvention of Nature*. New York: Routledge, s. 183–202.
- Harcup, T. & O'Neill, D., 2017. What is News?: News values revisited (again). *Journalism Studies*, 18(12), s.1470–1488.
- Hardy, J., 2012. Comparing Media Systems. I F. Esser & T. Hanitzsch, red. *The Handbook of Comparative Communication Research*. London: Routledge, s. 185–206.
- Harms Larsen, P., 2003. *De levende billeders dramaturgi*, Søborg: DR.
- Harrington, B., 2003. *The Social Psychology of Access in Ethnographic Research*,
- Hartley, J.M., 2011. *Radikalisering af kampzonen*. Roskilde Universitet.
- Hauge, H., 2009. Hvorfor er Edward W. Saids Orientalisme endnu så populær? *Norsk Litteraturvitenskapelig Tidsskrift*, 12(2), s.92–102.
- Hauksdóttir, A. m.fl., 2018. *Ekspertgruppen vedrørende styrkelse af sprogtilegnelse*, Nuuk.
- Heinrich, J., 2012. *Eske Brun og det moderne Grønlands tilblivelse* 1. udgave., Nuuk: Naalakkersuisut.
- Hendriksen, K., 2013. *Grønlands bygder: økonomi og udviklingsdynamik*. Aalborg University.
- Hess, K. & Waller, L., 2016. River Flows and Profit Flows. *Journalism Studies*, 17(3), s.263–276.
- Hjarvard, S., 2007. Den politiske presse En analyse af danske avisers politiske orientering. *Journalistica*, (5), s.27–53.
- Højholt, C., 2005. *Forældresamarbejde, forskning i fællesskab* 1. udgave., Virum: Dansk psykologisk Forlag.
- Højholt, C. & Kousholt, D., 2011. Forskningsamarbejde og gensidige læreprocesser. I C. Højholt,

- red. *Børn i vanskeligheder Samarbejder på tværs*. København: Psykologisk Forlag, s. 207–237.
- Holm, H.-H. m.fl., 2000. *Verden På Tilbud, Om Udenrigsjournalistik og Mediernes Udlandsdækning*, Aarhus: Forlaget Ajour.
- Holm Pedersen, C., 2016. *Danske mediers italesættelse af grønlandere. En kritisk diskursanalyse*. Roskilde Universitet.
- Holmsgaard, E., 2001. Magteliten rager til sig. *Kamikposten.dk*.
- Holstein, J.A. & Gubrium, J.F., 1995. *The Active Interview*, California, Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Horn, F. (Ed. . m.fl., 1999. Sami and Greenlandic Media. I F. Horn, red. Rovaniemi: Laplands University Press, s. 97.
- Hovden, J., 2008. *Profane and Sacred. A study of the Norwegian Journalistic Field*.
- Hussain, N., 2017a. Bourdieu in Greenland: Elaborating the Field Dependencies of Post-colonial Journalism. I S. Tosoni m.fl., red. *Present Scenarios of Media Production and Engagement*. Bremen: edition lumiere.
- Hussain, N., 2018. Medielandskabet i Grønland. I S. Ravn-Højgaard m.fl., red. *Tusagassiuutit - En kortlægning af de grønlandske medier*. Nuuk: Ilisimatusarfik.
- Hussain, N., 2013. *Mediernes rolle i den politiske proces – en diskussion af mediernes output*, Nuuk: Future Greenland.
- Hussain, N., 2017b. Skismaet om størrelse - hvad skal vi med en grønlandsk journalistuddannelse? I M. Simonsen, N. Hussain, & N. Paulsen, red. *Journalistuddannelsen i Grønland 1982-2017*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Atuagkat.
- Hussain, N., Paulsen, N. & Simonsen, M. (Eds. ., 2017. *Journalistuddannelsen i Grønland 1982-2017*, Nuuk: Ilisimatusarfik: Ilisimatusarfik.
- Iversen, S.M., 2017. Med Nvivo som analysepartner. I K. Drotner & S. M. Iversen, red. *Digitale metoder At skabe, analysere og dele data*. Samfundslitteratur.
- Jacobsen, B., 1999. Sprog i kontakt. Er der opstået en ny dansk dialekt i Grønland? I C. Andreasen m.fl., red. *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning 1998/99*. Nuuk, s. 37–50.
- Jacobsen, M. & Gad, U.P., 2018. Setting the scene in Nuuk: Introducing the cast of characters in Greenlandic foreign policy narratives. I J. Rahbek-Clemmensen & K. S. Kristensen, red. *Greenland and the International Politics of a Changing Arctic: Postcolonial Paradiplomacy between High and Low Politics*. London & New York: Routledge, s. 11–27.
- Janussen, J., 2003. Demokratiets vilkår i Grønland. I G. Winther, red. *Demokrati og magt i Grønland*. Århus: Århus Universitetsforlag, s. 39–54.
- Jensen, E., 2001. *Langt hjemmefra, grønlandske børn på skoleophold i Danmark i 1960erne og 1970erne*. Nuuk: Atuagkat.
- Jensen, L., 2012. Danishness as Whiteness in Crisis: Emerging Post-Imperial and Development Aid Anxieties. I K. Loftsdóttir & L. Jensen, red. *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region*. Ashgate, s. 125–117.
- Jensen, L. & Loftsdóttir, K., 2012. *Crisis in the Nordic Nations and Beyond*, Ashgate.
- Jespersen, M.A., 2016. »ISORNARTORSIORPISI?« En undersøgelse af omfanget af kritisk journalistik i den landsdækkende grønlandske presse. Roskilde Universitet.
- Jønch-Clausen, H. & Lyngbye, L., 2007. Hvad er fairness? *Journalistica - Tidsskrift for forskning i journalistik*, 2(5), s.91–108.
- Junker Mortensen, H., 2000. Medier og politik i Rigsfællesskabet. *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning*.

- Juul Jensen, U., 2001. Mellem social praksis og skolastisk fornuft. I J. Myrup, red. *Temaer i nyere fransk filosofi*. Århus: Philosophia.
- Kahlig, W., 1999. Interkulturel kommunikation på det grønlandske arbejdsmarked. I C. Andreasen m.fl., red. *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning 1998/99*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Forlaget Atuagkat.
- Karlsen, M., 2016. Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for, at anvendelsen af det grønlandske sprog styrkes i medierne.
- Karlsson, R., 2008. *Media and Communication Statistics Faroe Islands and Greenland*, Gothenburg: Nordicom/University of Gothenburg.
- Kjærsgaard, T., 2014. Landsmænd. *Politiken*, s.10–11.
- Kleivan, B.M. & Nielsen, U.H., 1984. *Grønlandsk TV i KNR's regi*, København.
- Kleivan, I., 2011. Et sprogligt perspektiv på grønlandsk identitet. I O. Høiris & O. Marquardt, red. *Fra vild til verdensborger – Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, s. 23–94.
- Kleivan, I., 1999. Sprogdebatten. I J. Lorentzen, E. L. Jensen, & H. C. Gulløv, red. *Inuit, kultur og samfund*. Aarhus: Systime, s. 97–106.
- Kolte, S., 1999. Kalaallit Oqaasii - Det Grønlandske Sprog. I J. Lorentzen, E. L. Jensen, & H. C. Gulløv, red. *Inuit, kultur og samfund*. Aarhus: Systime, s. 86–96.
- Kramhøft, P., 2003. *Journalistik med omtanke: arbejdsmetoder i udredende og analytisk journalistik* 1. udg., Aarhus: Ajour.
- Krause-Kjær, N., 2003. *Den politiske landsby: om Christiansborg, journalisterne og politikerne*, Ajour.
- Krebs, M.L., 2009. AG og Sermitsiaq fusionerer. *knr.gl*.
- Kristiansen, S. & Krogstrup, H.K., 2015. *Deltagende observation*, København: Hans Reitzel.
- Kruse, K., 2018. Nyt digitalt nyhedsmedie på trapperne. *Sermitsiaq.AG*.
- Kvale, S., 1997. *Interview : en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*,
- Kvale, S. & Brinkmann, S., 2015. *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* 3. udg., København: Hans Reitzel.
- Lang, I.L., 2008. *Barrierer for rekruttering af hjemmehørende grønlandsk arbejdskraft til Hjemmestyret - En undersøgelse af grønlandiseringen i forbindelse*. Københavns Universitet.
- Langgard, K., 1998. An Examination of Greenlandic Awareness of Ethnicity and National Self-Consciousness through Texts Produced by Greenlanders 1860s-1920s. *Etudes Inuit*, 22(1), s.83–107.
- Langgård, K., 2003a. Danmarkip pia – og inderkredsning af den koloniale reception versus den postkoloniale reception af metaforen 'grønlændere er børn. I *Grønlands kultur- og samfundsforskning 2003*. s. 129–142.
- Langgård, K., 2003b. Language policy in Greenland. I *Purism in minor languages, endangered languages, regional languages and mixed languages*. Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer, s. 225–255.
- Langgård, K., 2003c. Magt og demokrati–og sprog. *Demokrati og magt i Grønland*, s.215–235.
- Langgård, K., 2008. Oral/Past culture and modern technical means in the literature of the twentieth century in greenland. *Acta Borealia*, 25(1), s.45–57.
- Langgård, K., 2005. Sproglige dilemmaer på det grønlandske arbejdsmarked. I *Arbejdsmarkedet i Grønland - Fortid, Nutid og Fremtid*. s. 141–159.
- Langgård, P., 2001. *Saperasi isumaqaleritsi – Grønlandsk domænevinding Rapport til Sprogpolitisk*

referencegruppe,

- Lather, P.A., 2007. Shifting Imaginaries in the Human Sciences: A Feminist Reading. I *Getting Lost. Feminist Efforts toward a Double(d) Science*. New York: State University of New York, s. 1–33.
- Lauritzen, P. m.fl., 1981. *Betænkning til Erhvervsuddannelsesrådet vedr. ajourføring af den grønlandske journalistuddannelse : afgivet af fagudvalget for den grønlandske journalistuddannelse*,
- Law, J., 2004. After method : an introduction. I J. Law, red. *After Method: Mess in social science research*. London & New York: Routledge, s. 1–18.
- Lund, A.B., 2000. *Først med det sidste, en nyhedsuge i Danmark* A. B. Lund, red., København: Ajour.
- Lund, A.B., Willig, I. & Blach-Ørsten, M., 2009. *Hvor kommer nyhederne fra?*, Ajour.
- Lyberth Hauptmann, A., 2016. Grønlandsbloggen: Hit-and-run forskning i Grønland og forskningsetik. *videnskab.dk*.
- Lyng, A., 2007. Da Grønland blev en del af verdenssamfundet - de unge grønlændres politiske engagement fra 1971-76. I A. Mortensen, J. T. Thór, & D. Thorleifsen, red. *København som Vestnordens Hovedstad. Uddrag af foredrag holdt på VNH-tmakonference i København 2006*. Nuuk: Atuagkat.
- Lyng, A. & Høegh, A., 1982. *Til hæder og ære, grønlands-digte*, Kbh.: Brøndum.
- Lyng, F., 1983. TV inatsimmik tunngaveqalerma = Da TV blev lovligt. *Tusaarlivik*, s.46.
- Madison, S., 2011. Introduction to Critical Ethnography. I *Critical Ethnography: Methods, Ethics, & Performance*. s. 1–16.
- Marlière, P., 1998. The rules of the journalistic field: Pierre Bourdieu's contribution to the sociology of the media. *European Journal of Communication*.
- Marquardt, O., 1992. Socio-økonomiske tilstande i Vestgrønland på Rinks tid: befolkningskoncentrationen i kolonibyer og dannelsen af lokale "Brætmarkeder". I *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning*. s. 147–187.
- Mathisen, B.R., 2010. *Lokaljournalistikk -blind patriotisme eller kritisk korrektiv?* 1. udg., IJ Forlag.
- Mcelroy, R. & Noonan, C., 2018. Public Service Media and Digital Innovation - The Small Nation Experience. I G. F. Lowe, H. Van den Bulck, & K. Donders, red. *Public Service Media in the Networked Society*. Göteborg: Nordicom, s. 159–174.
- Mediearbejdsgruppen, 2010. *Stærke medier - Redegørelse fra mediearbejdsgruppen*,
- Meier, W.A. & Trappel, J., 1992. Small States in the Shadow of Giants. I K. Siune & W. Truetschler, red. *Dynamics of Media Politics: Broadcast and Electronic Media in Western Europe*. London, Newbury Park, CA and New Delhi: SAGE, s. 129–142.
- Meldgaard, M., 2018. *Polarforskerdag 2018: Dansk og grønlandsk polarforskning før og nu*, København.
- Merriam, S.B. m.fl., 2001. Power and positionality: Negotiating insider/outsider status within and across cultures. *International Journal of Lifelong Education*, 20(5), s.405–416.
- MIO Børnerettighedsinstitutionen, 2018. *Børnetalsmandens rejserapport Qaanaaq*, Nuuk.
- Nielsen, F., 1978. Findes der en grønlandsk kultur? I I. Frier & O. Oxholm, red. *Ukiune halvtresine Kalâtdlit-nunãne radiúkut nâlaortarneq / Et halvt århundredes radiofoni i Grønland*. Nuuk: Sydgrønlands Bogtrykkeri, s. 59–74.
- Nielsen, F. m.fl., 1983. *KNR 1957-1983*, Nuuk.
- Nonbo Andersen, A., 2017. *Ingen undskyldning, erindringer om Dansk Vestindien og kravet om erstatninger for slaveriet*, Kbh.: Gyldendal.

- Nordisk Råd, 1997. *Forskningsaktiviteter på Færøerne og Grønland*, København.
- Nykjær Olsen, T., 2018. Piumassuserinngisaminnik tappiitsut = Ufrivilligt blinde. I 2018 *Paasinninneq : allatta! 3.0*.
- Ohlsson, J., 2015. *The Nordic Media Market 2015 Denmark, Finland, Iceland, Norway, Sweden, Gothenburg*.
- Økonomisk Råd, 2015. *Grønlands Økonomi 2015 Konjunkturudsigter, Aktuel økonomisk politik, Befolkningsudvikling og regionalpolitik*,
- Økonomisk Råd, 2017. *Grønlands Økonomi 2017*,
- Olsen, C.C., 2001. Standardisering i grønlandsk og Oqaasileriffiks rolle. *Sprog i Norden 2001*.
- Otte, A., 2014. *Popular music from Greenland, globalization, nationalism and performance of place*. Kbh: Det humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Oxholm, O., 1998. Første redaktionschef i Radioavisen. I P. F. Rosing & M. Stenbæk, red. *Radiormiut. Kalaallit Nunaata Radioa Grønlands Radio 1958-1998*. KNR/Atuakkiorfik.
- Oxholm, O., Olsen, M. & Lynge, F., 1978. *Ukiune halvtresine kalâtdlit-nunane radiukut nalaortarnek*, Nuuk: Sydgrønlands Bogtrykkeri Nuuk/Godthåb.
- Pawson, R., 1996. Theorizing the interview. *The British Journal of Sociology*, 47(2), s.295–314.
- Pécseli, B., 1980. Massemedier i Grønland. *Tidsskriftet Grønland*, 1, s.6–15.
- Pedersen, B.K., 2003. Filmens indtog i Grønland. *Kosmorama*, 49(232), s.7–31.
- Petersen, H. & Janussen, J., 1999. *Retsforhold og Samfund i Grønland*, Nuuk: Ilisimatusarfik.
- Petersen, R., 1979. Dansk påvirkning af grønlandsk syntaks. I B. Basse & K. Jensen, red. *Eskimosprogenes vilkår i dag, "Majoritetssprogs indvirkning på eskimoiske minoritetssprog*. Århus: Arkona, s. 113–120.
- Petersen, R., 1992. Kolonialisme set fra en tidligere koloniseret. I *Grønlands Kultur- og Samfundsforskning 92*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Atuakkiorfik, s. 183–194.
- Petersen, R., 1976. Nogle træk i udviklingen af det grønlandske sprog efter kontakten med den danske kultur og det danske sprog. *Tidsskriftet Grønland*, 6, s.165–208.
- Petersen, R., 2007. Om grønlandsk identitet og opdragelse. *Tidsskriftet Grønland*, (1), s.6–18.
- Petterson, C., 2012. Colonialism, Racism and Exceptionalism. I K. Loftsdóttir & L. Jensen, red. *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region*. Ashgate, s. 29–41.
- Poulsen, J., 1975. *Samfundsforhold og mediestruktur i Grønland bind 1 og 2*, Humlebæk.
- Poulsen, J., 1991. Television -- Challenge or Threat to Social Identity in Small Language Communities? *Educational Media International*, 28(3), s.129–133.
- Pratt, M., 1991. Arts of the contact zone. *Profession*.
- Prieur, A., 2005. Objektivisering og Refleksivitet - om Pierre Bourdieus perspektiv på design og interview. I M. Hviid Jacobsen, S. Kristiansen, & A. Prieur, red. *Liv, fortælling og tekst - Strejftog i kvalitativ sociologi*. Aalborg Universitetsforlag.
- Prieur, A. m.fl., 2006. *Pierre Bourdieu - En introduktion* A. Prieur & C. Sestoft, red., København: Hans Reitzel.
- Prieur, A. & Rosenlund, L., 2010. Kulturelle skel i Danmark. *Dansk Sociologi*, 21(2), s.47–77.
- Puppis, M., 2009. Media Regulation in Small States. *International Communication Gazette*, 71, s.7–17.
- Puppis, M. m.fl., 2009. The European and Global Dimension: Taking Small Media Systems Research to the Next Level. *International Communication Gazette*, 71(1–2), s.105–112.
- Qvist, N.O., 2015. Chefredaktør takker nej til støtte. *Atuagagdliutit*, s.6.
- Rask, J., 2017. Frygt fører til selv censur og dårlig journalistik. *Nordisk Journalistcenter*.

- Rasmussen, H., 2006. Fra forskning i Grønland til grønlandsk forskning. I H. Petersen, red. *Grønland i verdenssamfundet: udvikling og forandring af normer og praksis*. Forlaget Atuagkat, s. 75–82.
- Rasmussen, L.T., 1979. *Danske dagblades dækning af Grønlandsstoffet*. Roskilde Universitet.
- Ravn-Højgaard, S., 2018. Medieforbruget i Grønland. I S. Ravn-Højgaard m.fl., red. *Tusagassiuutit - En kortlægning af de grønlandske medier*. Nuuk: Ilisimatusarfik, s. 15–22.
- Ravn-Højgaard, S. m.fl., 2018. *Tusagassiuutit - En kortlægning af de grønlandske medier*, Nuuk.
- Repstad, P., 1987. *Mellom nærhet og distanse, kvalitative metoder i samfunnsfag*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Rimestad, L., 2014. *Encouraging and inhibiting idea development at morning meetings in the newsroom by*. University of Southern Denmark.
- Rosenlund, L. & Prieur, A., 2006. Det sociale rum, livsstilenes rum og La Distinction. I A. Prieur & C. Sestoft, red. *Pierre Bourdieu - En introduktion*. København: Hans Reitzel.
- Rosing, P.F. & Stenbæk, M., 1998. *Radiormiut. Kalaallit Nunaata Radioa Grønlands Radio – Radio Greenland 1958– 1998.*, KNR/Atuakkiorfik.
- Roulston, K., 2010. Considering quality in qualitative interviewing. *Qualitative Research*, 10(2), s.199–228.
- Rud, S., 2017a. *Den rette blanding Oprindelighed og ledelse i 1800-tallets Grønland*, Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Rud, S., 2017b. Grønland til debat 1905-39. I H. C. Gulløv, red. *Grønland Den arktiske koloni*. Gad, s. 238–279.
- Rud, S., 2010. *Subjektiveringsprocesser i metropol og koloni, København og Grønland i 1800-tallet, ph.d.-afhandling* 1. oplag., Kbh.: Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Rud, S. & Seiding, I.H., 2015. Koloniprojektet er et historisk faktum. *Jyllands Posten*.
- Rygaard, J., 2004. En tv-historie. I B. Jacobsen, red. *Grønlænder og global : grønlandsk sprog, litteratur og medier i 25-året for Hjemmestyrets indførelse*. Nuuk: Ilisimatusarfik.
- Rygaard, J., 2002a. Grønland og den kulturelle globalisering. I *Grønlands Kultur- og Samfundsforskning 2000/01*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Forlaget Atuagkat, s. 169–187.
- Rygaard, J., 2016. KNR- lille tv station blandt giganter. Udfordringer for TV og public service i Grønland. I J. Fink, K. G. Hansen, & O. Marquardt, red. *Grønland i Tal. Kilder og cases gennem 300 år*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Rygaard, J., 2013. Media and public service in a democratic society. I *Modernization and Heritage How to combine the two in inuit societies*. Nuuk: Atuagkat, s. 153–187.
- Rygaard, J., 2002b. Medier og magt i et demokratisk samfund. Børn og unges mediebrug i Grønland. I *Grønlandsk Kultur- og Samfundsforskning 2001/2002*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Atuagkat.
- Rygaard, J., 2017. *Mediespejlet - Kvantitative og kvalitative undersøgelser over 12-25 årige unges liv med medier i grønlandske byer 1996-2016: Ittoqqortoormiit, Tasiilaq, Aasiaat, Upernavik, Sisimiut, Qaqortoq*. Aalborg University.
- Rygaard, J., 2011. Qanorooq? Identitet i mediealderen. I O. Høiris & O. Marquardt, red. *Fra vild til verdensborger – Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Rygaard, J. & Pedersen, B.K., 1999. Feltarbejde, metode og teori – medieforskning i Grønland. I *Kultur- og Samfundsforskning 98/99*. Nuuk: Ilisimatusarfik/Forlaget Atuagkat.
- Schön, D.A., 1983. *The reflective practitioner, how professionals think in action* D. A. Schön, red.,

- New York: Basic Books, Inc. Publishers.
- Schudson, M., 1989. The sociology of news production. *Media, Culture & Society*, 11, s.263–282.
- Schultz-Nielsen, J., 2017. Hjemmeside anmeldt til politiet. *Sermitsiaq.AG*.
- Schultz, I., 2006. *Bag om nyhedskriterierne -en etnografisk feltanalyse af nyhedsværdier i journalistisk praksis*. Roskilde University.
- Schultz, I., 2007a. Fra Partipresse over Omnibuspresse til Segmentpresse. *Journalistica*, (5), s.5–26.
- Schultz, I., 2007b. The journalistic gut feeling. *Journalism Practice*, 1(2), s.190–207.
- Seiding, I.H., 2012. 'Married to the Daughters of the Country': intermarriage and intimacy in Northwest Greenland ca. 1750 to 1850. Ilisimatusarfik.
- Sejersen, F., 1999. At være grønlandere - hvem sætter grænserne? Den grønlandske identitet historisk set. I J. Lorentzen, E. L. Jensen, & H. C. Gulløv, red. *Inuit, kultur og samfund*. Aarhus: Systime, s. 126–131.
- Sejersen, F., 2015. *Rethinking Greenland and the Arctic in the era of climate change : new northern horizons*, Routledge.
- Sermitsiak, 1983. *Sermitsiaq ukiuni 25-ini, Sermitsiak 25 år*, Nûk: Sermitsiak.
- Siebert, G., 2006. The Role of Small Countries in Media Competition in Europe. I J. Heinrich & G. G. Kopper, red. *Media Economics in Europe*. Berlin: Vistas, s. 191–210.
- Sjøvaag, H., 2013. Journalistic Autonomy. *Nordicom Review*, 34(Special Issua), s.155–166.
- Skjerdal, T., 2012. *Competing loyalties*. University of Oslo.
- Skovsgaard, M., 2010. *The Danish Journalist*. University of Southern Denmark.
- Skrubbeltrang, J., 2014. *Fra Øjensvidne til Jeg-vidne Antropologiske perspektiver på danske korrespondenter i Mellemøsten*. Roskilde Universitet.
- Smith, L.T., 2012. *Decolonizing methodologies, research and indigenous peoples* 2. ed., London Dunedin, N.Z: Zed Books : University of Otago Press.
- Søndergaard, B., 2017. Grønlandsk fotograf: Det er på tide, at vi grønlandere selv tager ansvar. *Kristeligt Dagblad*.
- Sørensen, B.W. & Forchhammer, S., 2014. Byen og bygden – grønlandskhedens landskaber. *Dansk Sociologi*, 25(4).
- Spradley, J.P., 1980. *Participant observation*, Thomas Learning.
- Stenbaek-Lafon, M., 1979. *Diversity and Impartiality. A report on KNR commissioned by CBC Northern Service Ottawa*, Ottawa.
- Stenbaek, M.A., 1992. Mass Media in Greenland: The Politics of Survival. I S. H. Riggins, red. *Ethnic Minority Media: An International Perspective*. Thousand Oaks California: SAGE, s. 44–62.
- Storr, J., 2016a. *Journalism in a small place: Making Caribbean news relevant, comprehensive and independent*, Alberta: University of Calgary Press.
- Storr, J., 2016b. Practicing journalism in small places: National and regional implications. I *JOURNALISM IN A SMALL PLACE: Making Caribbean News Relevant, Comprehensive, and Independent*.
- Strömbäck, J. m.fl., 2008. *Communicating politics : political communication in the Nordic countries*, Nordicom, University of Gothenburg.
- Svith, F. m.fl., 2017. *Lokal- og regionalmediers indhold, rolle og betydning i 2017*,
- Symes, N., 1998. Pressens rolle i demokratiet. I H. Petersen & J. Janussen, red. *Retsforhold og samfund i Grønland*. Nuuk: Ilisimatusarfik: Ilisimatusarfik.
- Tanggaard Pedersen, L. & Brinkmann, S., 2010. *Kvalitative metoder, en grundbog* 1. udgave,. L. Tanggaard Pedersen & S. Brinkmann, red., Kbh: Hans Reitzel.

- Tanggard, L., Thuesen, F. & Vitus, K., 2014. *Konflikt i kvalitative studier*, Kbh.: Hans Reitzel.
- Thagaard, T., 2004. *Systematik og indlevelse*, Akademisk Forlag.
- Thidemann Faber, S. m.fl., 2012. *Det skjulte klassesamfund*,
- Thidemann Faber, S. m.fl., 2014. Nye tider – nye klasseskel? I *Socialt Rum, Symbolsk Magt. Bourdieuske perspektiver på klasse*. Forlaget Hexis, s. 330.
- Thisted, K., 2018. "En gift i blodet" Følelsesøkonomier i de dansk-grønlandske relationer. *Kultur og Klasse*, 125, s.71–94.
- Thisted, K., 2017. Blubber Poetics: Emotional Economies and Post-Postcolonial Identities in Contemporary Greenlandic Literature and Art. I *Sámi Art and Aesthetics Contemporary Perspectives*. s. 267–296.
- Thisted, K., 2011. Da "kajak RUC-erne" kom til Grønland. *Tidsskriftet Grønland*, 59(2 Juni), s.158–166.
- Thisted, K., 2003. Danske Grønlandsfiktioner. Om billedet af Grønland i dansk litteratur. *Kosmorama*, 232, s.32–67.
- Thisted, K., 2012. DE-FRAMING THE INDIGENOUS BODY. ETHNOGRAPHY, LANDSCAPE AND CULTURAL BELONGING IN THE ART OF PIA ARKE. *Nordlit*, 29, s.279.
- Thisted, K., 2006. Eskimoeksotisme, et kritisk essay om repræsentationsanalyse. I L. B. Christiansen m.fl., red. *Jagten på det eksotiske*. Roskilde: Institut for Kultur og Identitet Roskilde Universitet, s. 61–77.
- Thisted, K., 2014a. Gamle og nye fortællinger om Rigsfællesskabet mellem Danmark og Grønland. *Baggrund.com*, (2014).
- Thisted, K., 2016. Grönländische Literatur. *Skandinavische Literaturgeschichte*, 2(2016), s.508–527.
- Thisted, K., 2004. "Hvem går qivittoq?"-Kampen om et litterært symbol eller relationen Danmark–Grønland i postkolonial belysning. *Tijdschrift voor Skandinavistiek*, 25(2), s.133–159.
- Thisted, K., 2014b. Kolonialisme og forsoning Dansk-Grønlandsk redaktioner i en selvstyretid. *Jordens Folk*, 49(3 oktober).
- Thisted, K., 2010. Kuuk: Kunst fra Kontaktzonen. *Tidsskriftet Grønland*, 58(4), s.2–9.
- Thisted, K., 2005. Postkolonialisme i nordisk perspektiv: relationen Danmark-Grønland. I A. S. Sørensen, H. Bech, & J. Arthurs, red. *Kultur på kryds og tværs*. Århus: Klim., s. 16–43.
- Thisted, K., 2002. The power to represent. Intertextuality and discourse in Miss Smilla's Sense of Snow. I M. Bravo & S. Sverker, red. *Narrating the Arctic. A Cultural History of the Nordic Scientific Practices*. Science History Publications/USA, s. 311–342.
- Thisted, K. & Larsen, I., 2011. Bag Masken Falske sorte og hvide bevidstheder ifølge Fanon og postkolonialismen. *Kritik*, 44(199), s.15–21.
- Thomsen, H., 1998. Ægte grønlændere og nye grønlændere - om forskellige opfattelser af grønlandskhed. *Den jyske historiker*, 81, s.21–55.
- Thomsen, L.H., 2014. Ethnographic Fieldwork : Studying Journalists at Work Ethnographic Fieldwork : Studying Journalists at Work. *SAGE Research Methods Cases*, s.17.
- Thomsen, L.H., 2013. *New Struggles, Old Ideals: The everyday struggle towards being a "Good Journalist" inside public service TV newsrooms in UK and Denmark*. Aarhus University.
- Thurah, T. & Kristiansen, M., 2013. *Sproget i de elektroniske medier*, Hans Reitzel.
- Tobiassen, S., 1998. Grønlandiseret forvaltning. I H. Petersen & J. Janussen, red. *Retsforhold og samfund i Grønland*. Nuuk, s. 165–189.
- Trappel, J., 1991. Born Losers or Flexible Adjustment? The Media Policy Dilemma of Small States. *European Journal of Communication*, 6(3), s.355–371.

- Tróndheim, G., 2002. Dansk og grønlandsk etnisk identitet i Grønland. I M. Berg, R. Reinvelt, & L. A. Ytrehus, red. *Etnisk kompleksitet - Nordlige länder Kulturvetenskapliga perspektiv*. Göteborg: Etnologiska Föreningen i Västsverige, s. 181–201.
- Tuchman, G., 1978. *Making News: A Study in the Construction of Reality*, New York: The Free Press.
- Tuchman, G., 1973. Making News by Doing Work: Routinizing the Unexpected. *American Journal of Sociology*, 79(1), s.110–131.
- Veirum, T.M., 2017. Kamikposten bragte fejlagtige oplysninger om kandidat. *knr.gl*.
- Vendelø, M.T., 1997. Adoption af Administrative Modeller og Traditioner fra Danmark : En Reel Barriere for Grønlands Uafhængighed? I *Grønlandsk kultur- og samfundsforskning* 97. Nuuk: Ilisimatusarfik, s. 175–188.
- Wagner Sørensen, B., 1993. Bevægelser mellem Grønland og Danmark. Etnicitet, følelser og rationalitet i migration. *Tidsskriftet Antropologi*, 28, s.31–46.
- Wagner Sørensen, B., 1994. *Magt eller afmagt? : Køn, følelser og vold i Grønland*, Akademisk Forlag.
- Whyte, W.F. & Whyte, K.K., 1984. *Learning from the field, a guide from experience*, Beverly Hills: Sage.
- Wiik, J., 2010. *Journalism in transition. The professional identity of Swedish journalists*. University of Gothenburg.
- Wilken, L., 2005. Habitus, Kapital og Felt: Bourdieus greb til en analyse af praksis. I A. Esmark, C. B. Laustsen, & N. Å. Andersen, red. *Socialkonstruktivistiske Analysestrategier*. Roskilde Universitetsforlag, s. 211–233.
- Willig, I., 2011. *Bag nyhederne - Værdier, idealer og praksis* 2. udg., Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Willig, I., 2016a. Field Theory and Media Production: A bridge-building strategy. I C. Paterson m.fl., red. *Advancing Media Production Research: Shifting Sites, Methods and Politics*. Houndmills: Palgrave Macmillan, s. 53–67.
- Willig, I., 2012. Newsroom ethnography in a field perspective. *Journalism*, 14(3), s.372–387.
- Willig, I., 2016b. "We All Think the Same". Internship, Craft and Conservation. I J. F. Hovden, N. Gunnar, & H. Ziliacus-Tikkanen, red. *Becoming a Journalist - Journalism education in the Nordic countries*. Göteborg: Nordicom, s. 39–50.
- Willig, I., Waltrip, K. & Hartley, M.J., 2015. Field theory approaches to new media practices : An introduction and some theoretical considerations. *MedieKultur*, 58, s.1–12.
- Winther, G., 2003. *Demokrati og magt i Grønland*, Aarhus Universitetsforlag.

